شعر

صوردی کیم ابت نوشنده لعالم حالی نوشمدی
کل دودی دورروقت سرنجانی نوشمدی

شعر

وفا ایلر ادعا اول وفاده ارزومی
ایکی کوه حاله دوره اکیم جیرومی
ملامت بزمنه اوزره عشاق
اوروطور الیه وساقی نیتوزمی
اوروم حونبینه صوفی حاله دوزیلکی
جیدرمکی کوزنه رهکیه قرومی
بلماز نم کهنه تازه نهار
که بکز اوبن ال الکی حیو نی
ایدن قانی جوق شهدی قمی آتر
بحانی کل بو دوغازی جرنی
فاضطم
کمه جام عشنم ساقی باده لری برکی قدح کهجلنو
عشقیم ع جوجانه و دوراسنده مطب بزنه نوایی

اکلید I
5
بینه ای بدعای سینی کوردوکی ساله
فورو A
٢١٤٤

مجلیسک روغنی دوسینه اولیه
شعر
فوروقوم عاشقلرک آهی طوب خطرکلور
ساقیا قنده دوریجه کلسون ملی تاب
هلی ظالم ایکشوره عاشقلرک آهی سرکا
نه آنی کورمیه بلا ضلیلی زمانه اولدی بینه

وله مفرد
که حبی درآدم اوفلی کم جوانلوکه ببیمه نازیاده اندی
صوفی شرلبی صافی
اینی بلمز سنیز کیم اوزناده صحنة آی وبیل
نیه الوب الاغنیه چکرسن صافی
چشمه بدن صحل استه قالیوسنی یکیله
شول عوالم حضر منده سنی قلبمی بالله

وله
لاال ساقیا کلوه شرلبی
بهارلیای کلدی دم بو دمدر

شعر
یادونی عشقی کلسه حقل ایدرد لدنی قولر
بر شهرده اوله شعدر ایکی شاه ایدر قرار

شعر
کمدلیی دورشش ایله بوکوه عدلله سنی داد
فودلسنی ضیرفله خلق جهانه یاری

شعر
نودکز دعولسن ایلر سروانی یار
انوکوه الیخن کسدی شیرد لر

كتاب تذكرة الشعرا لطيفي

قد وقف هذه النسخة الجليلة سلطاننا الاعظم والخاقان المعظم مالك البرين والبحرين
خادم الحرمين الشريفين السلطان ابن السلطان السلطان الغازي محمود خان
وقفا صحيحا شرعيا لمن طالع ونظر واعتبر وتذكر احسن الله
تعالى ثوابه واوفر حرره الفقير احمد شيخ زاده المفتش باوقاف
الحرمين الشريفين عفي عنهما

كتاب تذكرة الشعرا

بسم الله الرحمن الرحيم • مطلع موزون كلام قديم •
محامد منظومهٔ فصاحت نظام • و مدايح منثورهٔ بلاغت انتظام • اول
مفضىٔ فيض و الهامه • و ملهم خير الكلامه كه • لسان انسانه الفاظ رنگينله •
نطق فصيح • و عبارات عبرت قرينله بيان مليح ويرب • لطايف اسماء
ذاتنده و معارف كبريا صفاتنده نكته كوى و رموز آموز و سوزلرن
آبدار و برسوز ايدب طبعنى موزون • و كلامنى منظوم قلدى • بيت
شكر و منت كه عقل و جان ويردى • نطقيه نطقله زبان ويردى • نثر
برقادر قديم و صانع حكيم دركه لقد خلقنا الانسان في احسن تقويم
فحواسنجه وجود انسانى بر مشت تراب و برتج قطرهٔ آب ايكن هو الذى
يصوركم في الارحام كيف يشاء مقتضاسنجه نكارخانهٔ ارحامده
يد قدرت و قلم حكمتله • بر شكل صنم مهوش و بر پيكر بت دلكش
تحرير و تصوير ايلر كه طلعت منير قمر تنويرى سپهر صباحت • و مطلع
ملاحتدن مه چارده يا طوغ و يا طوغدم دير
بونه قدرت اولور كه خاك حقير • اوله بو وجهله لقاء منير

آفرين انجق اوله صنع و كمال • خاك و آبه بودكلو حسن و جمال •
نثر زهى محسن حسن آرا كه ان الله خلق الانسان على صورته مصداقنجه
هر جميلك جمالنده جلوه نما اولوب • عين عشاق مشتاقه هر لحظه بر
يوزدن عرض ديدار • و كشف رخسار ايلر بيت
كر ستر جمالش نشدى ره زن عاشق • در وصف غزالان غزل خوش كه سرودى
نثر بر قديم و قدير دركه بر اوج خاك حقيره پرتو جمال بى مثالندن • بر
وجهله لطافت و آن ويرركه • نيجه لر عشقى يولنده ترك سر و جان ايدوب • حسرت
وصالنده قان اغلر • و آيينهٔ سيماء صفا نمالرى • باعث غزل سرايان
طوطى كفتار • و موجب شعر كويان مدحت كذار اولوب • شاعران سخن ساز •
و ساحران نكته پرداز اوصاف خط و خالنده • و القاب حسن و جمالنده •
نكات عجيبه • و ابيات غريبه يله نيجه دفتر و ديوان تدوين ايدوب • هر
مقالده بيك در لو خيال بغلر بيت اى حسن آفت جهان كه توى
كه شناسد ترا چنانكه توى • در نعت فخر كاينات • عليه افضل الصلوات •
صلوات موزون ترين • و تحيات مدحت قرين • اول مطلع ديوان نبوت •
و مقطع قصيدهٔ رسالت اوزره ايثار و نثار اولسون كه • افصح العرب
و العجم • و افضل الرسل الى جميع الامم در • نظم قرآن معجز نظامله اول
قايل اوتيت جوامع الكلم كلام انا افصح برله فن فصاحتى حضيض

تدقمندن اوج تقدسه ایلتدی بیت نظم بدیع سلک جهان خوش قصیده ایست
بیت القصیده نعت جلال محمد است نثر صلی الله علیه وعلی آل بیته وآله
الطیبین الطاهرین واصحابه ومن تبعهم الی یوم الدین • در بیان
فضیلت کلام موزون • ومزیت شعراء حکمت پیام سحر نمون •
بلبلان باغ بیان بلاغت نمون • ومرغان بیجع سنجان فصاحت فنون •
اعنی شعراء سابقون • وفصحاء اقدمون • جعلهم الله من زمرة لا خوف
علیهم ولا هم یحزنون • که خزینهٔ سینه لری ودفینهٔ دل بی کینه لری •
قلوب الشعراء خزاین الرحمن • مضمونجه نسیم الهام ربانی •
وهوای فیض سبحانی هبوب ایدوب • بحار ضمایردن امواج افکارله کناره
گلن جواهر عرفان وعوارف • ولآلی معانی ومعارفله • گنجینهٔ اسرار
الهی • وخزینهٔ واردات نامتناهی واقع اولوب • اول درر غرر صنایع و
بدایعی سرای غیبده • وسراپردهٔ لاریبده • اولن عرایس نفایس
مقالاته • ومقصورات بنات نکاته • حلیهٔ حلل الفاظله زیور وزیب •
وزینت دلفریب ویروب • قلوب جهانیانی فریفته وآلفته • وربوده و آشفته
قلمشلردر • نتکم اول کامل گرامی حضرت شیخ نظامی قدس سره خمسه ده بو سوزی
نظم قافیه سنجان که سخن برکشند • گنج دو عالم به سخن درکشند
خاصه کلیدی که در گنج راست • زیر زبان مرد سخن سنج راست

بلبل

بلبل عرشند سخن پروران • باز چه مانند باین دیگران
نثر حتی حکماء حقایق شناس • واولیاء دقایق اقتباس • شعره الهام
وشاعره امیر الکلام دیمشلردر نظم شعر برآرد بامیریت نام
کالشعراء امراء الکلام • آتش فکرت چو پریشان شوند
با ملک از جملهٔ خویشان شوند • پردهٔ رازی که سخن پروریست
پایهٔ از پایهٔ پیغامبریست • پیش و پس بست صف کبریا
پس شعرا آمد و پیش انبیا نثر ودخی اول شیخ مولوی ومعنوی •
صاحب کتاب مثنوی • مثنویده شعره ثمرهٔ ولایت • وعلامت کشف و
کرامتدر دیو بیورمشدر نظم از کرامات بلند اولیا •
اولا شعر است وآخر کیمیا • این سخن را تو ندانی سرسری
شاعری جزویست از پیغامبری نثر ودخی علما وحکما کلام منظوم
وکلمات منتظمه حقنده • بی حد ولا یعد فضایل وفواید تحریر ایدوب •
زمرهٔ انسانه زیور فضل وعرفاندن • وپیرایهٔ نطق وبیاندن شریف
ولطیف نسنه گورمشلردر • نتکم فضلاء فرس فضیلت انسدن بری
فضیلت سخن یابنده کتاب مستطابنده بیورمشدر بیت
گر بدی گوهری ورای سخن • آن فرود آمدی بجای سخن •
ایضا سخن آواز پر جبریل است • فیض بخش دم سرافیل است •

سخن از عرش برین آمده است • بهر پاکان بزمین آمده است

نثر علی الخصوص که کلام قدیم واجب التعظیمده و فرقان عظیم لازم التعظیمده نیجه آیات عظیمه و بینات کریمه موزون واقع اولمشدر مماثل بحر رمل محذوف • لن تنالوا البر حتی تنفقوا • مماثل بحر متقارب • ویرزقه من حیث لا یحتسب • مماثل بحر هزج • تالله لقد آثرک الله علینا • خاصه که شعراء عربک افصح و فضیلری کلام قدیمک کمال بلاغتندن • و فرقان عظیمک اکمل فصاحتندن • آیات عظیمه نک اکثری تقطیع اولنمغه قابل • و اسرار معاینده بحرینی پایان اولدیغی جهتدن جمیع بحور و قوافی یه شامل در دیو بیورمشلر • نه آنکه بوندن غرض نظم قران معجز نظامه منظوم دیمک مراد اولنه • و یاخود موزون واقع اولمسی مغفل و مخل اوله • نتکم اول شیخ نامدار و نامی حضرت عبد الرحمن جامی • روح الله روحه و قدس سره • سبحه ده بیورر نظم

بسمله تاج سر قرآنست • زانکه سنجیده برین میزانست
وزن اگر موجب نقصان بودی • لفظ موزون نه ز قرآن بودی

نثر حتی کلام قدیمک مفسر محققلری • و نکته دان مدققلری • یزید فی الخلق ما یشاء • آیتنک تفسیرنده مراد طبع موزون در دیو بیورمشلر • اگرچه بعضی محدثین قاتنده فخر کائناتدن علیه افضل الصلوات • کلام موزون

صادر

صادر اولمدی • یعنی اولانی دخی قصده مقارن اولمدی • انا النبی لا کذب • انا ابن عبد المطلب • کبی دخی بو که مشابه و مماثل کلام موزون معجز نمون لسان حکمت بیانلرندن واقع اولدی • لکن شعریتی مراد اولنمدی • اما کلام انا افصح برله فن فصاحته • و نظم بر بلاغته ترغیب کوستروب • ان من الشعر لحکمة • و ان من البیان لسحرا • بیوردیلر • نه آنکه اول مجمع کمالات و علوم • شعر فی حد ذاته بر امر مذموم • و شعرای انک ایرادیله معاتب و ملوم عد ایدوب کلام موزوندن ابا و اجتناب ایدیدی بیت

نبی در آگه شاعرلق یرشمز • ید بیضا ده ساحرلق یرشمز

نثر بلکه منکرین و مشرکین انکار و عناده مجال بولوب • و قرآن عظیمی شعره حمل ایدوب • اختلاف و اختلاله موجب و باعث اولمه سندن حذر ایتدیلر نظم

آن پر از گوهر قرآن مشتش • زان نیالود بشعر انگشتش
تا نه خلقی بگمان در مانند • کاین دو گوهر مگر از یک کانند

نثر کتب تواریخده مسطور • و السنه ارباب سمارده مذکوردر که حضرت آدم نبی و ابو البشر صفی که مسجود ملائکه مقربین • و مهبط لغات اولین و آخرین در • شعر اول اندن صادر اولدی • و اول زماندن بو آنه دک دیلوب تزاید بولدی • اول زمان که قابیل هابیلی قتل ایتدی • انی کوروب آدم صفینک سینه سندن سکون و قراری گیتدی • نیجه روزگار •

والە وزار اولوب مرثیه طرزنده بو برنجی بیتی ابداع و ایراد ایدوب اوقودی

نظم تغیرت البلاد و من علیها • فوجه الارض مغبر قبیح

فوا اسفی علی هابل ابنی • قتیل قد تضمنه الضریح

تغیر کل ذی طعم ولون • وقل بشاشة الوجه القبیح

نثر اما بر سایل سؤال اتسه که آدم صفی خود لسان سریانی تکلم ایدردی • بو سنداولن ابیات • و منظوم کلمات عربی اولمق ندن کلدی • معترضک اعتراضنه ایکی درلو جواب واردر • بری بودر که • وعلم آدم الاسماء کلها • مفهومنجه یا حضرت حق • و فیاض مطلق جمیع السنه یی علی طریق الالهام • اکا بلدرمش اوله • ویا خود فضلای ارباب تواریخ لغت سریانیدن لسان عربه دوندرمش اوله • والله اعلم • وبر قولده کلام موزون ایدنجی فلکده بر ملکدن صادر اولدی • رب عرش علایه • یعنی حضرت حق جل وعلایه • موزون و منظوم تسبیح و تقدیس ایتدی بیت ذکر مجدن اتمه روح ملک اولنور ملاک •

شکر وحمدن قلمه نغمه نفیس اولور نفس

نثر وحضرت آدم صفی دن غیری یوسف نبی دن • و انبیاء کزینک بعضندن واقع اولدی • صلوات الله علیهم • اما حضرت محمد مصطفی زماننده علیه الصلوة والسلام • فن شعر زیاده شهرت و رغبت بولدی • وجمیع مناقب و مآثردن فصاحت و بلاغت اولی و افضل اولدی بیت شرفی نطقله در انسانک • شرف نطق فصاحتدر بیل •

حتی

نثر حتی سلطان انبیایه • و برهان اصفیایه • اصحابک شعراسی • و احبابک بلغاسی منظوم نغملر • و موزون مدحلر دیوب • عرض حضورنده اوقوردی • برنه کیدرک بو مضمونه عدد دیدی • واوقومک بو نامشروعدر دیدی • عجب بودر که زمانمزک اولولری قاتنده شعر فصاحت پرور • کلمه کفردن بدتر • وجمیع معاصی و مناهیدن اضر واشردر مع طوتدی جهانی زرق و ریا شعری کیم اوقور •

نثر اما حاللرینه نظر ایلمزلر • وسوزلرن انصافله سویلمزلر نتکیم شعرادن بری دیمشدر

بیت ایکن ذم اتمه صوفی باب شعری ریادن ارتشادن بد دکلدر

نثر حضرت فخر کائناته • و مفخر موجوداته دیدکلری نعت دن • و مدح و تحمیددن بری بو بیتدر

بیت لە همم لا منتهی لکبارها • وهمته الصغری اجل من الدهر

نثر خصوصا حضرت چاریارک • و بعضی صحابه کبارک • رضوان الله تعالی علیهم • منظوم تدویناتی • و مدون ابیاتی واردر • بو ایکی بیت عربی خود اسد الله غالبک • علی ابن ابی طالبک ایدکی بین الجمهور معلوم و مشهوردر

نظم رضینا قسمة الرحمن فینا • لنا علم وللاعداء مال

فان المال یفنی عن قریب • وان العلم باق لا یزال

در بیان علت شعر گفتن شعرا • و وجه نظم کردن الفاظ و معنی •

شمول شعرا فضیلت شعار • و فضلای حقیقت گفتار که • لسان الشعرا

مفتاح الجنة مقتضاسنجه مفتاح زبانلری کلید گنجینهٔ کشف وبیان
ومفاتیح ابواب جنانندر صنایع اشعار وبدایع استعارله کنوز حقایق
اشعار ورموز دقایق اضمار ایدوب گاه نظم مثنوی برله مقامات
توحید الواصلین وگاه ابیات معنوی برله مواعظ تهدید
الغافلین ایدرلر وگاه اسباب حسنی واحوال عشقی سبب
ایدوب ارباب حسنک اصحاب عشقه عشوه وکرشمه سن واستغنا
وشیوه سن بیان ایدرلر وگاه نار محبت سوخته لرینک آتش
اشتیاق ونار افتراقله سوز وگدازن وناله ونیازن نظم ایدوب
جور حبیب وظلم رقیبی برداستان دلستان ایدرلر بیت
گر عشق نبودی وغم عشق نبودی ... چندین سخن نغز که گفتی که شنودی
نثر اگرچه ظاهرده سوزلری تعریف حسن وجمال وتوصیف خط وخالدر
لکن معنیده تحمید صانع متعالدر نتکم اول گلستان نطقک بلبل
سخن سرایی وشکرستان شعرک طوطی شکرخایی اعنی میر علی شیر
نوایی رحمة الله علیه بیورر بیت گل یوزیده بلبل سنک ایم ارینکه ناطق
شمع اوتیده پروانه سینک حسنکه شیدا انم وبالجمله حسن وطلعت وجمال و
بهجت عارفلر حقّ اسنده برصورتدر لاجرم ارباب معنی صورتده
قلیوب هر جمیلک جمالنده پرتو دیدار حقی وسر نور جمال مطلقی

سیر

سیر ایدوب فاینما تولوا فثم وجه الله مفهومنجه نقشنده نقاشنی
واثرنده مؤثری مشاهده قلورلر قطعه اودر عالمده محبوب حقیقی
بیلور آنی که عرفانی صفتدر جمالی مظهر بدر حسن خوبان
جمال آیینه لرده عاریتدر نثر بو تقدیرجه شعرا صانع قدیمک
وصافلری واسرار احسن تقویمک مداحلری وکشافلریدر فی المثل
مثالی برکمسه بر بنای زیبا وعمارت رعنا بنا وبنیاد اتسه اول جامع
بر صنایعی تفرج وتماشا ایدنلر مدح وتحسین وثنا وآفرین اتسه لر
اول مدح وتحسین فی الحقیقه بنایه دکل بلکه بنا یه راجعدر لکن هر کیمسنک
استعدادنه کوره برالتشی وقابلیتنه کوره بروارشی اولور بیت
بهار عالم حسنش دل وجان تازه میدارد برنگ اصحاب صورترا ببوی ارباب معنیرا
نثر واگر شعرانک شعر مجازی لباس حقیقت التباسنده دف ونی
ومعشوق ومی اشعار ایدر عبارات واستعاراتی کلورسه ظاهر نه ناظر
اولوب اوصاف شراب وشاهد وخیال ساقی وساعد ملاحظه اونیه که
لسان ارباب طریقتده وزبان اصحاب حقیقتده هر لفظک بر معناسی
وهر اسمک بر مسماسی هر کلامک بر تاویلی وهر تاویلک بر تفصیلی اولور
نتکم اول عشق میخانه سنک پیمانه پردازی ومعشوق ومی الفاظنک
نکته سازی اعنی خواجه حافظ شیرازی سقی الله ثراه الرحمه روحه بیورر بیت

سخن شناس دلبرا خطا اینجاست • چو بشنوی سخن اهل دل مگو که خطاست

نثر و بالجمله اگر اوصاف خوباندر و گر مدایح شاهاندر • محقق حق بین
و اهل الله وحدت آیین مذهبنده • خالق ذی الجلال و الجماله اعنی حضرت
خدای متعاله عاید و راجع در • جل شانه و عم برهانه

بیت

گر نعت جلالتی نشدی رهبر مادح • شاهان جهان را بمدایح که ستودی

نثر علی الخصوص که مادحک ممدوحی پادشاه اسلام و سلطان غزات
ایام اوله • پادشاهمز حضرت سلطان سلیمان • و اسکندر دوران کبی
مدح و ثناسن ایتمک عامهٔ مؤمنینه فرض و واجب • و خیر دعاسن قلمق
نامهٔ مسلمینه هر وجهله لازم و لازب در • در مدح پادشاه
اسلام ظل الله الملک العلام • دام ظله الی یوم الحشر و القیام •
اول مالک ممالک اقبال و عرفان • و ناظم انتظام انس و جان • مفخر
سلاطین آل عثمان • الا و هو السلطان ابن السلطان • سلطان
سلیمان بن سلیم خان بن بایزید خان • خلد خلافته و ابد سلطنته •
مجموعهٔ اقالیم سبعه ممالک محمیه سندن برج و رق • و جراید سنیه سندن
بر ایکی پر اقدر • عتبهٔ علیه سی مجمع ارباب فنون و فضایل • و سدهٔ رفیعه سی
مرجع اماثل و افاضل در • گلستان مآثرنده اوصاف مفاخر بسن ایدر •
هزار عنادیل نظم سرا مترنم • و شکرستان مدایحنده اصناف طاثره بسن ایدر •

هزاران

هزاران طوطی سخن آرا متکلم در • بر صاحب قران پر اقتدار در که ساعد
مساعد قوت قاهره سیله پنجهٔ روزگاری بورمشدر • و بر قهرمان روزگار
در که تیغ زر غلاف سینه شکافیله جبابرهٔ اورمشدر • و بر
پادشاه غازی و شهنشاه صاحب مغازیدر که نیت غزا و قصد کافر
حمایل تیغی هر دم بلنده • و تمثال سبحهٔ اخلاص عنان طغر قرانی دائم الذه
در • توجه تخت همایوننه سرحد چین • و انهار روی زمین بر لحظه لق یولدر
و توسن ارض زیر ران عزیمتنده زبون و ذلولدر • بو سطوت و صلابتله
هر قنده بر عدوی دین • و بر سرکش سردار متمرد بین وارسه قلجی التنده
مغلوب و مقهور ایدوب • قوت قاهرهٔ دین اسلامی هر وجهله اظهار و اعلام
اتمشدر •

بیت

سام و رستم گبی کارزار و حرب و ضرب • تیغی التنده زبونیدر سراسر شرق و غرب

نثر بر سلطان عظیم الشان • و
خاقان سلیمان نشاندر که هر خطه ده خطبه سی اوقنور • و اقالیم سبعه ده
سکه سی یورر • و بیک بر قلعه ده نوبتی اورلور

بیت

قالمدی قاف نولا حکم اتسه اسکندر گبی • کم ایرشدی ملکنک سرحدی حد ظلمته

نثر اقالیم سبعه سردارلری اوکنجه خادم خدمتگذار • و ربع مسکون
شهریارلری خدمتنده آلودهٔ غبار اولوب • عرض عبودیت ایدرلر •
معلوم دکل که عرصهٔ خاکده • و تخت افلاکده • ذات اعلا و بی همتاسنه معادل

و حمائل بر ظل الله همان ظل • وكوه وقار و زمين قرار و دريا دل اوله •
سلطان بر و بحر و جهاندار شرق و غرب • اسكندر زمان و سليمان روزكار
نثر لابد تيغ فتح آيت ظفر علامتي خيل اعداي كسر ايدوب • ممالك ملوكي
ملك روم ضم اتدكي كبي • نام دمادمندن تيغ زبان چكوب سخن ولايتنك
فاتحي و عدل و احسان آيتنك شارحي اولمشدر • ذات پاك روشن نهادي
مجمع مجموع علوم و كمالات • و ضمير منير تابناكي موقع فيوض و الهامات در بيت
نه علم اولديكه عقل كلده حاصل • اولور عقلي انك كلينه شامل

سبب تأليف رساله • و باعث تصنيف مقاله •

بر كون كه زهرهٔ زهرا ترنم شعري شعرايه ايركوروب • شعر انك مطلع آفتاب كبي
روشن مطلعلرندن • هزار شوقله تغنى ايدر • و دبير تير اول مطلعلري مهرك
خامهٔ زرينى يله جريدهٔ سپهر برينه تحرير ايدردي • بن دخي بو شوق و شغبدن
و حالت ذوق و طربدن • خامهٔ خوب خرامي • و دفتر اوراق كلغامي اله الوب •
سرو قدلر و لاله خدلر وصفنده وارد اولان كلام موزوني • و كلمات پر فسوني
قبل حلول الاجل تدوين اتمك مراد ايدنوب بو بيتي اوقردم بيت
كل اي لطيفي دفتركي دريدين فلك • ديوانه اوله شعركي ديوان و دفتر ايت
نثر نعم الانيس الكتاب النفيس • مفهومنجه فضلا سلفك مؤلفات اليف
جان و مصنفات انيس جنان ايدنوب • بو شعري حسب حال و ورد مقال ادنشدم

شعر
هردم اهل حاللركه يانندە يار ايدر كتاب • مونس اوقاتي يار غمكسار ايدر كتاب
نيتكم اكلنجه سيدر مال و جاهي جاهلك • اهل عرفانكده مال بي شمار ايدر كتاب
يكدر بيك كان زردن اهل فضله بر ورق • جاهل المز بر پوله نتسون نه كار ايدر كتاب
غنچه و ش دلتنك اولانك كوكلني آچر كل كبي • صانكه كل صد برك فصل نوبهار ايدر كتاب
اول كشي بولدي جهانده چند يار بي خلل • اي لطيفي هر كيمك يانندە يار ايدر كتاب
نثر لاجرم الوحدة خير من جليس السوء • مضمونجه تلوث علايق خلايقدن
ال يويوب و پاي اختلاط و ارتباطي دامن عزلته قويوب • كنج فراغت و كوشهٔ
وحدت اختيار اتمشدم • و يقين بلمشدم كه • وحدت كبي راحت روح • و
عزلت كبي سبب فيض و فتوح اولمز • و عالمده قناعت كبي غنا • و
احتياجدن بتر عنا بولنمز • زيرا بولنلر عزتي عزلتده • و غنايي قناعتده
بولمشلر • و دامن طمع و حرصه تشبث ايدنلر • من توكل و تفويضدن محروم
اولمشلردر بيت زانباء دهر وقت كسي خوش نميشود
خوش وقت آنكه معتكف كنج عزلتست نثر بو طريق حيله وحدت و راحته
واسطه و وسيله اولوب • عالمك دوست صورت • و دشمن سيرت • نمام صفت
ايكي يوزلو • و خامه مثال ايكي دللو مفسد و غمازلرندن • و حسود و
همازلرندن امين و مطمئن اولدم • استاد كامل بو بيتي نه خوب ديمشدر •
و يغما شكر خاكبي نه خوش شكر لر ايمشدر بيت

استرم بر کوشه‌یی که اهل عالم اولمیه • اهل عالمدن بکا تا برنفس غم اولمیه

بیت بهر کس دوستی کردی شد آخر دشمن جانت • بخود کر نیستی دشمن بهر دم دوستی کم کن

نثر بو طور و طریق ارزه‌ده فاترود و اویله انس تام و طوامیر و سفاینله
الفت مالا کلام وار ایدی • بحسب الاستعداد مایدهٔ معرفتک لذت
یافته‌سی و شهد فضیلتک علی قدر الحال ذوق چشیده‌سی ایدم • روی کتاب
یار خوش منظر کبی منظورم • و تکاسل و بطالت منفور و محذورم ایدی •
بو هوس و رغبتله هم کتاب و دفتر نظرمده بر دلبر نوخط و عنبر و دلربا
مه پیکر ایدی • و حروف و نقط صفحهٔ عذارنده مانند خال و خط اولوب
هر سطر مسلسل مسک آکین مثال زلف کره کیر برجبین • برشکل زنجیر
عنبرین کورنوردی • و سواد ظلمت خط ایچره خضر دله آب حیات بنوردی

بیت آب حیوانی که اسکندر بتاریکی نیافت • در سواد خط مکتوبات مضمر یافتم

نثر خاصه که هنوز طفل نوآموز ایکن نظم و انشا ایله انس و الفتم و فضل و
هنره صمیم جان و جناندن توجه و رغبتم اولمغین لیس للانسان الا
ما سعی موجبنجه واهب الآمال و فیاض متعال کمال لطفندن مأمولمی مبذول
بیورب خاصه قریحمدن عبارات فصیحه و استعارات ملیحه برله منظوم و
منثور عدد شهور ایام و بروج سپهر مینا فام کبی اون ایکی عدد کتاب و
رساله و منشآت و مقاله تحریر و تألیف ایتمشدم • اتفاق اول روز بروزده

بو عبد

بو عبد عاصی و پرمعاصی ایله الیف و انیس اولمش انواع معارفله معروف
بریاری ریاوار ایدی که بهرهٔ علم و عرفاندن با تمام بهره‌مند • و حسن
نطق و بیان و عذوبت لسانله بین الانام انجد و ارجمند ایدی • و
طبع پاک و لطف ادراکله طریق نظم و انشانک یولن وارمش • و فن
لغز و معماده خیلی آد چیقرمشدی • بر کامل العیار ایدی که صحیفهٔ
خاطر وسیعنده سفینه و جونک کبی ابیات و اشعار و لطایف و
اسمار بی حد و شمار ایدی • و اول قدر طالب فضل و هنر و راغب دیوان و
دفتر ایدی که بردم الندن جراید و رسایل و بردم دلندن کلمات افاضل
کیتمزدی

بیت وجودی حلیهٔ فضیلیله حالی • حدود ملک نظم و نثره والی

نثر لابد اول فاضل فضیلت مآب الندن بر کتاب بلاغت نصاب وار ایدی
اجوب هر فصل و بابندن بو فقیر حقیره خیلی خطاب اتدی • مکر اول
کتاب کرامی بهارستان شیخ جامی ایدی افاض الله نوره و قدس
سره • کتاب مذکوری شیخ مزبور • ریاض رضوان و حدایق جنان کبی
سکز روضه‌یه تقسیم ایدوب • بر روضه‌سنده افاضل شعرای عجم مراتب و
مناقبن بیان • و مفاخر و مآثرن عیان ایتمش • و اول نمط و نسق ازره
اول شکرستان نظمک طوطی شکرخایی • و کلستان شعرک عندلیب
سخن‌سرایی اعنی میر علی شیر نوایی نور الله مرقده و طاب مشهده

کندو لسانی ازره مجالس النفایس آدلو بر کتاب تفتیش ترتیب و تحریر ایدوب
شعرا سلفک بعضیله کندو دیارنده واوز روزکارنده واقع اولان
عزیزلرک انفاس نفیسه سن اول کتابه کتب ایتمکله اثر وجودلرن احیا
ونام ونشانلرن جهان فانیده ابقا ایتمش **بیت**
دو چیز حاصل عمر است خیر ونام نکو ٭ ازین دو درگذری کل من علیها فان
نثر والحاصل اول یار قدیم و غمگسار کریم بو بر کم و کاستدن درخواست
ایلدی که ولایت روم شاعرلرنی و ترکی عبارت ناظملرنی عفی الله عنهم
ذکر اولنان اسلوب اوزره اسمی و رسمی بله تحریر و تذکره ایدوب هر برنک
کمیت و کیفیتن و استعداد و استطاعتن باذل وفاقه علی قدر
الطاقه عیان و بیان ایدم تا که بونلر دخی خیر دعا ایله یاد وروح و روانلری شاد
اولمسنه موجب و باعث اوله **بیت** جهانک حاصلی یاد همواره
همین بودن مراد اولن دعادر **در بیان اظهار کردن عجز واعتذار**
با این قایل فقیر بیمقدار اما بو کمینه کم مقدار هزار عجز قوی اظهار
ایدوب بو وجهله اعتذار ایتدم که شرایط ایجاد و تألیف و روابط ابراد و
تصنیف دن بری التفات پادشاه روزکار و مساعده مکنت و
اقتدار دن تا کم مؤلف کتاب اولن تشویش معاشدن و قید اشتغالدن
فارغ البال و آسوده حال اولوب مانند سحر حلال تزیین مقال ایده

وهم بو خصوصده چوق جد بلیغ و سعی بی دریغ کرکدر که ارباب فضل و
کمال حضورنده فی الجمله توجه نظره قابل اوله زیرا ابنا زمان غایتده
نازک و نکته دان اولمشلردر بر کلام اسنزلرکه انواع صنایعه شامل و
بر لفظ دلرلرکه بر نیچه معانی اخذ اولنمغه قابل اوله زیرا بو دملرده دک
افاضل سلفک بدیع و عجیب و سحر و اعجازه قریب تألیفات و تصنیفاتن
تتبع و تفحص ایتمشلردر که هر برینک اسلوب غریبنده عقل چالاک چابک
وطرز دلفریبنده ادراک دراک اندیشناک اولور علی الخصوص بو نیجه
فضلا و فصحا معاصرو مراتبن بیان ایتمک خیلی جه کار و بو قدر
شعرا و بلغاینی بر برندن فرق ایتمک غایتده مشکل و دشواردر و هم
بو کمینه کم بضاعه ده اولقدر بضاعه و استطاعه یوقدر که اهالی و افاضل
مراتب و مآثرن تعیین و تبیین ایدم بلکه بو اندیشه مباشر اولنک مقادیر
عالیه دن بهره سی و فضل و فنونله شهره سی کرکدر که بیش و کم هر نه که دیر
مولانا فلان الدینک دیو زمانه ده هر بر متعلدک و طایفه اهل تقلیدک
مانند نص قاطع و مثال برهان ساطع یاننده مقبول و مسلم اوله **بیت**
تشخیص نیک و بد فنی تقلید در زمان ٭ اوم هیسن که دگه کشیده نیمز اولا
نثر کمینه خود بر درویش بی نام و نشان و دلریش و بی خانمان شوریده
حال و شیدا مشرب و دیوانه رنک لاابالی مذهب نه دولت دنیا ایله

اهل قدرم • و نه فضل و هنرله صاحب صدرم • بو مقوله سخنهاك تیزلکیله
بیرین کیم فرق ایدوب بیجر • بلکه بنوم کبی کمسنک طمغی موسقی یرنه
کچر **بیت** آفتاب اولسک کل ایله ستر ایدرلر بی دریغ
جاهل اولورلر شعاع فیضکه ماننده میغ **صفت اهل حسد و احوال ارباب
بغض و رد** خصوصا زمانه ده ارباب حسد • و بدبین و بدپسند • غایتده
بی حد و نهایتده لایعددر • هر برینک صفحه حالنده • الحسود لا یسود
نکته سی مرسوم • و نامه اعمالی ارقام بخل و بغضله مرقومدر • اگر اقسام
علوم و فنونله انواع حقایق و دقایقی تألیف و تصنیفکده اصناف
صنایع و بدایع برله درج ایدوب • نمونه سحر حلال • هر معالده بیک درلو
خیال انسک • بلکه سوزی سرحد اعجازه ایلتسک • قدح و تعییبه
مغرّر • و اعتراض و انکاره آینه مقدردر • **بیت** منکرانرا وارداتِ علوفان بنود قبول
کافران را معجزاتِ انبیا کی باورست **نثر** بو باعثدن که ابنای جنسدن
امثال و اقران بجنلرک اکثری • بر برنک عنوان و رجحاننه قایل اولمیوب •
انا خیر منه دیجکلری غایتده ظاهردر • و نقدر گزین و گزیده ایسک
کوزه کوسترمیوب خلقه فضله عاشق ایچون • هر بری فضل و هنرکی معرض
عبده کوسترمکه قادردر • اگر برمحل تحسین • و موقع آفرین کلمسه • بر
قوری پسنده عار • و استماع و اصغاسندن استغنا و استکبار ایدرلر •

بوعلتدن

11

بو علتدن که اهل هنره حسد ایدرکسنه چوقدر • و بی هنره کمسه ده
رشک و غبطه یوقدر • لابد بوشانلو کمسه لر محسود اقران • و تیر
طعنه حساده نشان اولورلر **بیت** چشم بداندیش که برکنده باد
عیب نماید هنرش در نظر **نثر** و اگر حروف و نقطه دن خبط و خطا
و سهو و غلط واقع اولوب • بر ماده صادر اولسه • سبب سوء ظنّ
و باعث دخل و طعن ایدنوب • ذم و قدحه مجال بولورلر • و انکار و امثله
نگاه ایدوب نقدر بی بهانه ایسه بر ادلمز نسنه بهانه قلورلر **بیت**
بر عیبک اولسه بیک هنرده • اولدر کورنن همان نظرده **صفت
نشامت دور روزکار و حالت تأثیر چرخ متقلب الطوار** مع هذا
زمانه ده مقوله فضل و هنر اولقدر متاع معتبر دکلدر که • موجب دولت
و مستوجب عزت اوله • بلکه موجب ذلت و مورث فقر و فلاکتدر **نظم**
شعار شعرله بر عیب اولورمرد • اگر اوله هزاران فضله فرد
انکیچون نظم غرّا اولدی معدوم • که نا اهل اولدی ممدوح اهلی مذموم
نثر مذاق دنیادن اهل لذت شهد معرفت کتمشدر • و شاهد نظم و نثرک
محبوب کذشته کبی صفعلی بتمشدر • فنونک اکثری کتب منسوخه کبی عملدن
قلمشدر • و سیوف خطبا مثالی زوایای بیوت نسیانده زنک المشدر • ارباب فضل و
کمال دور النده پایمال • و لایق قدر و شایسته صدر ایکن • اراذل و ادانی

کبی یرلری صف نعالدر **نظم** فضل اهلی جهانده خوار و محتاج
هر سفله عزیز و اهل دیباج • جاهل زر و سیمه سربسر غرق
عارف سر و پا سن ایده مز فرق **نثر** خلق عالم مبلغ مبالغه یله زر و زیوره
دوشب فضل و هنردن مستغنی اولمشلردر • و نفسلرینک لذتن
شهرت و شهوتده • و دنیا و ریاستده بولمشلردر • بر مرتبه ده که دنیای
غدار • و ایسر درهم و دینار اولمشلردر که بیک درلو معارفدن
بر ذره زینت زخارفی نهار کره • بیک کورر لر جراید صور انشای
وسفاین نظم دلکشایی خود کیم اوقور کیم دکلر **بیت**
معرفت نیست درین قوم خدایا سببی • تا برم گوهر خود را بخریدار دگر •
و بالجمله بو گوهر قیمت دارک قدر و قیمتن بیلور بر صراف کلام • و تمییز ناقص
تام قلمامشدر که اکا عرض هنر • و اظهار گهر ایده سن • طوتلوم که جواهر
کلامک • و کلمات لآلی انتظامک • در مکنون اولمش • دم نقد له جوهری
بولنمه گوهری کیمه صتارسن • و اول در ثمینک ثمن سنکینن بو ایلمیجی
پاره سنک کبی بیابانه می آترسن **بیت** تماشه قیمت اولمز مشتری سز
گهر بر پاره طشدر جوهری سز **نثر** زمانمزده خود تمییز نیک و بد • و
اذعان قبول و رد • بر مرتبه ده در که فرق خطا و صوابده • نقصه تحسین
و کماله عتاب ایلر **بیت** پری نهفته رخ و دیو در کرشمه حسن

بسوخت عقل ز حیرت که این چه بوالعجبیست **نثر** محصل کلام و ملخص مرام ولدکه •
فضل و کماله میل و رغبت • و متاع معرفته قدر و قیمت ایشی تمام اولمشدر •
بر نسنه که زمانه ده زاید اوله • اندن اهلمنه نه عاید اوله • و اکثریا نعلدن
مراد عالمده بر اثر و سبب دعای خیر ایسه • بونک کبی زمانده اثر قوب
نقد نام و نشان اتمی اولم • دبیر لکده چنک اوکر نوب قیامتده • فی جلم •
عنفوان جوانیدن بو آنه دک • بیهوده تعبلر چکوب منظوم و منثور •
بونجه کتاب و رساله • و منشآت و مقاله تدوین اندم • بر ندن بهره مند
اولمدم • و بر یسی مقصوده وسیله اولوب حصول مراده وصول بولمدم •
قطعه
هنر نمی خرد ایام از آن شکسته دلم • کجا روم بتجارت بدین متاع کساد
تمتعی که من از فضل در جهان دیدم • همه جفای پدر بود و سیلی استاد
نثر و هم تحریر و تالیفه کشیده فی الجمله مجال • و وسعت حال کرکدر که ترتیب •
الفاظ و معانی ترکیب ایلدیجی مواقعنده حلل خیالات • و حلیه نکاتله •
محلی و مزین اولوب محل قبوله قرین اوله • روزگار محنت غبار • بو حقیر
خاکساره گرد دردِ بی شماردن گوزجی آچدورر که دنیا یوزن گورم •
و بو دلِ رمیده آرمیده اولوب جمعیت خاطری میسر اولور که عقلم دیرب
برابکی سوزه ارتباط و انتظام ویرم • دم اولمز که آتش غم والمدن
دوددِ لوم گوکه اغمنه • و سهامِ حوادثِ چرخ اوقی کبی فلکدن اوستمه یغیه •

مطلع
بکا بو طالع بددن نمی یا رب بو نجه بختلر • بو کونا کون ملامتلر بو مرهم سنز جراحتلر

نثر پس بو قدر آلام و ملال ایله طبیعت کلال بولمشکن • بو دل افکارک افکاره
نه مجالی • و بو دل افسرده و خاطر پژمرده ایله قیل و قال ایدجک نه حالی
اوله دیرسن ع کی شعر ترانگیزد خاطر که حزین باشد نثر والحاصل نهایت
اعتذار • و غایت اطناب و اکثار اولدر که • بو دل نامراد و ناشاد له بو نجه
غموم و همومک هجومندن • عقل عقیم و طبع سقیم ایکن • بو شغل عظیمه مباشرت
همان خنده سبب اهل عرفان • و باعث ضحک حساد طعنه زبان اولور •

بیت
هیچ دلدن دلا دشوار مزلر • دهن خلقه دشمنون تکمز

دربیان عذر دیکر در حق شعرای مقلدین و قاصرین • علی الخصوص
بونک کبی زمانده • و بو مقوله آوانده • شعرای زمان ایچون تذکره و تحریر
یازب عقلا و سفهانک دخل و طعنه • و لوم و سومه • مظهر دشمک سبب
فکر صحیحدن دور • و صوب صوابدن صد مرحله بعید و مهجوردر • زیرا زمانه
شاعر و متشاعر نا معلوم اولوب • عرصه نظم مقلد و اهل تقلید له طولمش •
والسنه معتبره ده بر لغظ قلممش تکرار تکرار مخلص اولمشدر • بحور و
قوافی بلمدیلر • و تقطیع و اوزاندن خبردار اولمدیلر • هر کلستانن
اوقین شاعر • و ایکی مصرعه قادر اولنلر مبدع و ماهر کچنوب • و شبی شبه
مالک اولنلر جواب پنج کنجه قصد ایدوب • صاحب خمسه یله همپنجه دریلورلر بیت

شوکت

شوکتک لطیفی اولدی ایشی بیتی بوزدلر • عالم مقلد اولدی جهان صنعت آغمی

نثر عجب بودر که شعردن شعوری بلمینلر • و صنایع شعریه اصلا شعوری
اولمینلر • بلکه کندو شاننه ملایم و مناسب بر مخلص بولامینلر • سخندان
اولمدین • سخنورانلق قصدین ایدوب • فی الجمله کلام موزونه قادر اولمغله
کندولری زمانک حسانی • و دورانک سلمانی تصور ایدرلر بیت
کشیده ایشنه کوره کرک لاف • که چکمز اطلس و زربو ریا باف •

نثر و اکثرینک اوراق اشعارن تتبع و تفحص ایدرا ولسک • معانی مأخوذه
سنک مأخذی معلوم اولوب • هر بر بیتی بر دیواندن التمش • و هر معنا
بر صاحب عرفاندن چالنمش بولنور • عجب بودر که الفاظ نظمه اکثرینک
اغزی یاقشمز • و کندویه اسناد اتدکی صنایع و معانی اصلا اغزنه دشمز
امعان نظر قلسک ایراد و ابراز اتدکلری کلام کرامت پیامله رتبه
لرینک قطعا مناسبتی • و شول ولده بکزرکه والدنه اصلا مشابهتی اولمیه •
ع دزدیده بود انکه نماند بخداوند نثر مضمونجه سخندان اهل عرفان
اولنلر کورنجه بیلورلر • و کندوزاده طبعلیه غیرک زاده فکریدر معلوم
قلورلر بیت اکر سوز کوهری عالم طلودر • بیلور صراف اولن اولمز طلودر

نثر بو جمله هرنا دان و ناخلف • غارتکر معانی دیوان سلف اولوب •
صنایع مستعار • و عاریتی شعار و دثار له کندویه غرور ویرر • و بکر فکره

قادر اولدم دیو بزرگوار آلتیله کرده که کیرر و تدوینات متقدمیندن
افراز و اقتباس ایتدکلری معانی مأخوذه یی وجه تجاهلدن بزم اهالیه
خاصه و تزاید دردیرلر و سرقه ضمیرلری معلوم اوله صورت
تغافلدن تضمین و توارد دردیرلر و کیمی بر نیچ الفاظ نامربوطی بر
نیچه تشبیه و تمثیل بی معنی و مالا یعنی ایله مخلوط ایدوب کندویی
صاحب کتاب و سخن گذار و نادره دور روزگارم دیو زعم و پندار
و استغنا و استکبار ایله نه حضرت شیخ نظامی یه و نه خود مولانا
جامی یه قایل اولورلر **بیت** گر کند رهبر کسی یه عدل و انصاف
تنگه شاهه تحت شاعره لاف **شعر** دیدکلری کبی بوکونه زعم فاسد و
خیال کاسد قوللنوب کندولری عداد شعرادن عد ایدر فوق الحد
ولا یحصی ولا یعد در **بیت** چوغ اولدی کرچه سوز بحرینه غواص
بولنمز بیکده بیری گوهر خاص **شعر** اک بکنمز کوک حریف ادنا حالنجه
دانا و زعمنجه مولانا کچنوب و انا فرید دعواسن ایدوب اصلا
سلفه و خلفه قایل دکلدر بونلری سن نیچه القابله تحریر ایدرسن
و بربرندن نه وجهله تقدیم و تأخیر ایدرسن بو تقدیرجه بو طایفه
حددن بیرون و عددن افزون اولور اکر فرداً فرداً هر برینک
اشعارندن و گفتارندن و کردارندن بر نیچ سطور مسطور اولورسه اقلام

اشجار و مداد بحار ایله صحایف روزکاره و دفاتر لیل و نهاره صیغمیه اکر
بعضن تحریر و بعضن تأخیر ایدرسک ارباب نظمدن نیچه اخوان عرفانک
بو خصوصده بو فقیر و حقیره خاطر عاطری قلورلر و یاران قدیم میانده باعث
بغض و عداوت اولورلر و نامی بو نامه ده ذکر اولنمدیغنه منقبض و منکسر اولوب
خامه سیه زبان و نامه طعنه زبان کبی اولورلر اولمز حریف بر حرف احمق و
کمال و فضلکه انکار ایدوب کندوسی خلعه فضل صاحبی مقرر در تذکره سنده
فلانی ذکر ایتمش و فلانه کماهو حقه ویروب فلانی محلی مرعی فکر ایتمش
فلانی فلاندن تقدیم و ترجیح و فلانی تردید و تقبیح ایتمش دیو حقد و حسددن
نیچه بهانه علیلی علت اتسلر کرک بو تقدیرجه تحریر تذکره نیچه میسر
و متصور در بو بابده بر پاره کتاب تألیف ایتمکدن آخر فنده بر نیچه پاره
رساله و مقاله تحریر و تصنیف ایتمک اهون و آسان در لطف ایدوب بو
خصوصده الحاح و ابرامی و الزام و اقدامی مرفوع و مدفوع بیورک کم بو
صوبده صواب فهم اولنمز دیدم **بیت** جهان باشندن بشا صاحب گفت و گودر
انی هر کیمکه بیلدی ابسم اولدی **در بیان جواب دادن آن یار وفادار**
باین بی قدر و بی مقدار دقتکم اول یار صادق و مخلص موافق بو
یکنه کمتردن بو امتناعی استماع ایتدی اصلا بو عذری معذور و بو مقوله بهانه
مقبول گورمیوب انواع مقدمات مسلمه ایله حسن خطاب و رد جوابه ایدوب

احسن وجوه اوزره اعتراضلری دفع و احترازلری رفع ایدب دیدیکه
بو ایراد و ابرازه انداکوک جوابده صواب یوقدر و بو کونه خاطره خطور
ایدن اوهام و خیالاته جو قدر بلکه تعلل و تکاسلدن ناشی اولنور بر اولمز بهانه
و اهمال و مسامحه یه حمل اولنور بر اولمز عبث افسانه در عاقل و عارف
اولدر که تحصیل فضل و شرف ایچون حضور نفسی بر قچ کون برطرف ایده و بو
جهان فاینده بر اثر باقی قویه کیده بیت بلورسن جهان برینه باقی دکل
کدن کلمز ارتوق ملاقی دکل نثر پس متاع دنیادن مراد بر سبب خیر
و دعا یله ایو آد در سایر اسبابی حصهٔ خصما و میراث یاد در قطعه
عاقل اولدر که قویه دنیاده بر خوب اثر اثری اولمینک کورکه برنده یل اسر
بو جهان ایچره انک کم اثری باقیدر اولمز اول خضر صفت زنده و در تا محشر
نثر اگرچه بازار روزکارده و کارکاه دار و دیارده متاع معرفت
کالای کاسد و متولهٔ نظم و انشا شمدیکی حالده برامر زایددر خاصه که زینت
ایسیرلرنه و زمانک شهرت نما و زیب پذیرلرنه اولقدر لازم و مقصود
و مهم و بهبود دکلدر لکن چارسوی معارفده تمییز کالا کمک قیمت و
عیارنه واقف ناقد جواهر سخن و بایع بی سیم و ثمن بیک عارف بولنور
تک کشنک الده زر و کوهری اولسون عالمده بولنیان مشتری اولسون بیت
اگر قیمتی کوهری غم مدار که ضایع نکرداندت روزکار نثر هر که زیور

فضیلت

15

فضیلت و حلیهٔ ادبیله مزین و محلی اوله اسباب مزخرفات دنیاویه
اولمامغله فقرا که نقصان ویرمز و اسافل و ادانینک نظر دوننده اکا
به
دناءت ایرمز بیت اهل هنرک زری هنردر زر خاک در ار هنر کهر در
نثر نه فضل و هنر مناصب و مراتبه نافع در و نه جهل و حماقت تحصیل مال و
مقاصده مانع در بیت دولت نه با کتساب فضل و هنر است
وابسته باحکام قضا و قدر است نثر عالمده مرد معنی آرایش شکل و صور
وکشیده فضل و موفت دولته و رتبه کوره اولمز خاردن کل تر
و خارادن کهر صادر اولور و کنج کنج ویرانه ده بولنور بیت
جهان معمور سینه عرصهٔ قل کل بو ویران کوکلکوک کنجینه سینی نثر
و شول کسه که لباس فضل و عرفاندن و ثیاب معارف حقیقت انساندن
عور و عریاندر نه نقدر مال وافری و جاه فاخری اولسه لا فقر اشد
من الجهل مفهومنجه عند العرفا مفلس و بیکس و دون و خسدر مال و
منصبی اکا فضل ویرمز و جاه و جلالی پایهٔ معرفتنک کم پایه سنه ایرمز
قطعه جهله بکزر جهانده فقر اولمز قنی بو خسل جهانده جاهلدر
مالله ناقصی غنی صنمه اول کشید غنی که کاملدر نثر و دخی بیور مشلردر که بیت
کر فریدون شود بنعمت و ملک بی هنر را بهیچکس مشمار نثر
و مشقت روزکاردن منتکلی اولکه زحمت دنیا علامت راحت عقبادر

دفتر وفا نصیب انبیا و اولیادر ع زحمت نصیب مردم والا گهر بود
نثر و ارباب غرضک انکار و اعتراضدن اعراض و احترازلری که نظم باکه
تمام قدرتمک و فن انشاده ابداع و اختراعه هر وجهله استطاعتمک واردر
نظم و نثرده کلامک طور و طرزنه و سوزک اسلوب نغزنه هر وجهله عارف
و سوق کلامده و اقتضای مرامده کلماتک کم و کاستنه و کج و راستنه
کماهی واقف من و تتبع مستوفی ایله احوال شعرایه باتمام شعورک و وقوف
کلی ایله مابینلرنده اولان تفاوت و تباینه اطلاع بتعصوک واردر بو قدر
تألیف و تصنیف نتیجهٔ طبع سلیمک و تصرف ذهن مستقیمکدر
بحمد الله ابداع بخشنده سلاقت طبع درآکک و لطافت ذهن پاکک وار
کیمدن نه پاککوار بو عطیهٔ ربانی و هدیهٔ یزدانی بر نواله در که قوله
جانب حقدن حواله در ع قبول و لطف سخن مرد را خدا دادست نثر
اخوان حسد حقه باطل دیدکلرندن نولور اگر ظاهرلری انکار ایدرسه
باطنلری بلور خلاصهٔ کلام و نهایت مرام اولدر که تحریر و تألیفه شروع
ایدنلر حرف گیر حرفنیلرک حرف آتمه سندن غم چکمز مثل مشهوردر که سرچشمه‌دن
قورقن طورالمز بیت دریای محیط را که پاکست از چرکه هان سگ چه باکست
در اقسام مراتب شعرا وگرچه زمانه ده شاعر و متشاعر فرق
اولنیوب و اهل اولنلر نااهلدن امتیاز بولمیوب فن شعرک عرضی بوزلمش

و میدان

و میدان سخن بیهوده گوی شاعر دزد بی مزد ایله طولمشدر اما بو طایفه
دخی بر نچ قسمدر قسم اول اول شاعر مبدع و ناظم مخترعدر که خاصه
قریحه سندن فکر بکره و خیال خاصه قادر اولور بو مقوله شاعر ماهر سید
صحیح النسب کبی غایتده کمیاب و نادر اولور قسم ثانی مجرد وزن
طبعه مالک اولوب رطب و یابس بولدیغی سوزی نظم ایده گیدر و انکله کندویی
شاعر حقیقی تصور ایدوب کمّل شعرادن عد ایدر بو مقوله یه شاعر ساده
گوی و ژاژخای و پرگوی دیرلر ارباب نظم ایچنده بو مرتبه چندان هنر
و مقبول و معتبر دگلدر نتکم شعرا رؤسادن بری بیورمشدر بیت
نیست نظمی که چون در مکنون سهل باشد طبیعت موزون نثر اگرچه
طبیعت شعریه نوع انسانک اکثرنده قونلمشدر لکن ابداع جدید ایله
سوزک ذوقی هر مرد مرده دله ویرلمشدر نتکم هر خاک معادن سبعه‌دن
خالی دگلدر فاما هر خاکده معدن سیم و زر و هر دریاده در و گوهر بولنمز
و هر غزالک نافه‌سی نافه اولمز بیت گوهر پاک گرکدر که اولا قابل فیض
ورنه هر سنگ و خزف لعل بدخشان اولمز نثر و شونلرکه بو طایفه‌دن مقوله‌ٔ
دزددر انلر دخی بش قسمه منقسمدر قسم اول ایراد نظمه چندان
قادر اولمیوب بو فنده قاصر اولدیغی اجلدن یا بر شعرک مخلصن دگشدرر
و یا خود ایچندن بر نچ اشبه جه بیتلرن اورر ارباب نظم میاننده

بلکه عامهٔ ناس یانیده • بو حالت غایتده قباحت • ونهایتده فضاحتدر •
عاقبت دزد دیده ایدکی بلنور • یا برکمسنک جونکنده ویا دیوانده بولنور •
ع هنز اندم صنور عیبن بلورر نثر اما عند الظرفا بر شعرک ایچندن برکی
مخیل ابیاتن المقدن • ویاخود ابیاتنک خیالاتن چلمقدن اول شعری
تمام جه المق اولی در دیشلر • ومع الکراهه حلال ایلمشلردر • زیرا بر شعرک
آب رویی یا بر بیت ویا بر صنعت اولور • انی دخی سن الورسن پس نه رنده
نه قلور قسم ثانی انجق کلام موزونه قادر اولوب قلت قابلیتدن
خیالات ومعانی بوله مز • وکم فهم وکند طبع اولمغن اختراع صنایعده موجد و
مبدع اوله مز • بالضروری اشعار سلفک معنالرن الور • وعدم قدرتندن
سرقیه معتاد اولوب خاییده کوی اولور • بو مقوله سخن چینلردر قسم ثالث
اشعار سلفک الفاظن تغییر ایدوب معنایی بر وجهله دخی تعبیر ایدر • امانیه
صنعت وخیال • ونتیجه وآمال براولور • بو مقوله سارق کلام • ودزد خامدرلر •
بودخی چندان هنر و اولمرتبه ده معتبر دکلدر قسم رابع لسان آخرک
بر سخن کذارندن • ترجمه وتراش • ویاخود بر معنایی کوروب آنی کیدن مرغوب
تضمین ویا اقتباس ایدر • بعضی فضلا قاتنده بو مقوله دزد حسن • وطرز تعدح
اولدیغی باعثدن اقسام مزبوره یه نسبت مستحسندر قسم خامس
استاد نظمنده بر معنایی کورر • انی بر نکتهٔ باریکه دخی آلت ملاحظه

دشورر

دشورر • ویاخود تعبیر واداده آندکیدن احسن اول لفظک اداسن
ویرر • ویاخود طبع پاک • ولطف ادراکله بر معنیدن بر معنی دخی خیال ایدر •
واول صنعتدن بر صنعته دخی انتقال ایدر • بو قسم سایر اقسامدن اولی •
وناظم مخترع کبی جمله دن اعلی در بیت دوزمه قوشمه سوزا اوغرسی چوق اولور
شاعر اولدرکه مبدع اوله موجد اوله نثر وبالجمله شاعر مبدع اکرچه بیک ده
بر بولنمز • اما دایرهٔ مرد بغدا ر مرد • موجنجه مراتبه انکار اولنمز • هر
شکوفه نک بر لطافتی • وهر میوه نک بر لذتی اولور بیت
کال لطف وجودندن اوحضرت • قومشدر هر برنده بر لطافت
نثر وقتیکم اول یار خالص • وهو ادار مخلص • هزار دلایل موجهه • ومقدمات
مسلمه یله بو خصوصده بو کینهٔ کمتری محکم ملزم قلدی • وتعلل وبهانه دن نه
طریقه تجدیسه یولم الدی • بن دخی راه مخالفتدن انحراف • و
انصافله اتصاف ایدوب کوردم که کلماتی حق • ومقدماتی سر مغلق • هر جوابن
عین صواب • وهر خطابن مستطاب بلدم • باوجودکه صمیم جان و
جناندن خلیل بی خلیم ایدی • خلاف رضاسن • ونقیض مقتضاسن
مذهب فتوتده • مروت کورمیوب • مامول وملتمسن قبوله
قرین قلدم • بحمد الله الملک القدیم • وبسم الله الرحمن الرحیم
دیوب • مناظره ومعارضه دن رجوع • وتحریر تذکره یه شروع ایتدم •

ابتدای کتاب تذکرة الشعرا

شول شعرای فضیلت گزین و فصحای بلاغت آیین که ولایت رومدن
صدور و ظهور اتمشلردر و یاخود دیار آخردن ظهور ایدوب ترکی عبارت
ناظملری طریقنه گیتمشلردر نظمك انواع و اقسامندن هر بری برفنده
کامل و بعضنك طبعی جملیه شامل نظم مثنوی غزل و قصیده و رباعی و قطعه
لغز و معما و تاریخ و انشا اقسام مرقومه نك شمارشنده کمی بر فنی
وکمی متعددنی در اگرچه بعضی بو انواعك بعضنه قادر اولورلر لکن
جمله ده ماهر اولمق نادر اولور نتکم عند الفضلا و البلغا ممدوح و مسلم
اولان مثنوی شیخی قصیده احمد شعر نجاتی در بو اوج نوع فاضل بو
اوج نوع فنده مقبول افاضل روم و ممدوح ارباب علوم در بیت
او کلمش اگه دیرلر که او که اهل قبول و ردی و انك اولور سهل
نثر اما عوام الناسك اکثرنده تشخیص و تمیز اولمیوب اکابر نظمك
نکات ابیاتن فهم اتمکده قاصر اولدقلری اجلدن مدحه لایق اولنلری
قدح و قدحه مستحق اولنلری مدح ایدرلر بیت
تمیز اولمز بلورسن دکه شانده ولی عارف کچینور چوق جهانده
نثر بو ادراك و اذعانله محافل و مجالسده شعردن شعری بلمین اهل جهل
ناس و نادان و ناشناس ابیات مشکله یه نکته دن شول نکته دان

حقایق

18

حقایق گشا کمی نکته و عقده حل ایدوب اکابر ارباب نظمك بیهوده
کمنی تفضیل و ترجیح و کمنی تردید و تقبیح ایدرلر لاجرم لازم و لابد اولدی
که شعرای ولایت رومك نظم بی نظیرله معلوم و مشهور اولوب السنه
ناسده نامی اشتهار و شعری انتشار بولن و دفتر دیوانی اشتهار
عنوان بولمیوب غیر مشهور اولن شعرای فضیلت شعارک تذکره ایدوب
بو زمره نك اذعان عیاری ایچون بو خصوصده بر کتاب تحریر اوله و هر برنك
معیار مقداری مبحث فن شعرده انده بولنه لابد اجماع و اتفاق اهل
عرفان و اعتقاد یاران نکته شناسان اوزره بحسب الامکان اسمی و
رسمیله دفتر و تذکره ایدوب مراتب پایه گفتارده و فن احوال اشعارده
هر برنك لیاقتن و قدرت و استطاعتن و بر برندن مزیت و مرجوحیتن
و صنایع بدیعه دن نیه مهارتی و نه خصوصده مهارتی واردر و هر
بری نه روزکارده و قنغی دیارده ظهور اتمشدر و فن شعر و انشاده
دیوان و رساله دن و داستان و مقاله دن نه تحریر و تصنیف اتدی
و تحریر و تألیفنه دیو دعوا اتدکی کندو قریحه سندن صادر اولمش خاصه
ایجادیمیدر یوخسه زبان آخرده واقع اولن شعرای سلفك تتبع و تتبعندن
ترجمه و ترانش و افراز و اقتباسمیدر بیت متابعنه ایلك دلال اولنلر
کچینور خواجه صاحب بضاعت نثر و همم مردر روزگار و عبور لیل و نهارله

نیجه شاعر فضیلت اشتهارک ابیات واشعاری وآثار اشتهاری نسیاً
منسیاً فراموش اولوب نام ونشانلری جهان فانیده ناپدید وناپیدا
اولمشدر واول افکارنده فخار اولوب عمر وروزکار خرج ایتدکلری
دفتر ودیوانلر وداستان دلستانلر اوراق ابتر کبی کنج خمول وخفاده
پریشان وپایمال اولوب قلمشدر بعون الله الملک المنان اول فرقه فضل
وعرفانی زوایای بیوت نسیاندن عرصه ذکر واذعانه کتوروب بو
سببله نامارین احیا وتذکرلرین بو تذکره ایله موجب دعا قلدم بو مقدمه
منوالنجه هر برینک تتبع ویناتدکی تالیفاتی وتحریر ایتدکی اشعار وابیاتی سعی
وطلبله بربر بولدم ونیجه زمان متجسس وجوینده وپوینده اولدم
شعر وانشایه متعلق نقدر دیوان ورساله وداستان ومقاله وار ایسه
تتبع وتفحص قلدم ومدت متمادی سالخورده وروزکار دیده سخن
شناس وافصح ناس عزیزلردن استفسار واستعلام ایدوب فضلا صحبت
لرنده وبلغا جمعیتلرنده محل ومناسبتیله اوقنان شعر رنکینی وصحایف
خواطر یارانده ودفاتر ضمایر اهل عرفانده بولنن نظم کزینی شعرای
ولایت رومک مؤلفاتی ومصنفاتی ایله جمع ایدوب هر برینک خوب
مطلع لرندن ومرغوب مقطع لرندن ومقبول طباع رنکین مثنویلرندن
ولایق استماع اولان ابیات معنویلرندن مفید مفردلرندن ونافع

رباعیلرله نازک مطایبه لرندن وشعرانک بربریله واقع اولان لطیف
ملاطفه لرندن بو تذکره یه تحریر وتسطیر ایدوب وهر برینک نتیجه
طبع کهربارن وکزیده ابکار افکارن بو مجموعه لطایفه وسفینه معارفه
درج ایتدم تاکه بو مطالعه مطالعه قلنلر کلامک کمیتندن متکلمک
کیفیتنی معلوم ایدنوب قالدن قایله انتقال وفعلدن فاعله استدلال
ایده لر زیرا هر سخنورک مقداری مقدورندن معلوم وکرداری کفتارندن
مفهوم در اما شعرانک اکثری مطلع کوی اولیوب مجرد بر مطلعه
حاللرنه مطلع اولمق قابل اولمدیغی باعثدن اکثریا اوچر دانه بیت یازلوب
بعضیسنک بردانه غزلی غایتده کوزل ومشهور وبی بدل اولدیغی باعثدن
تمام تحریر اولندی وبعضی محل وموقعده بو کمترکم بضاعه نک نظیره
مناسبتیله بعضی اشعاری بیله ثبت اولندی اخوان کرم وفور کرمندن
تعییب وتقبیح ایتمیه لرکه بو فقیر حقیرک مهارتی ایلجق فن انشاده در
نه طرز شعر دلکشاده در دین اهل انکارک اسکاتی ومجرد بونک نفینک
اثباتی ایچوندر وبوندن قطع نظر ع غرض سوزدر فلانی بربهانه
نثر وبو کتاب مستطابی جمع ایتدکده عند ذکر الاولیاء تتنزل الرحمة
مضمونجه تیمناً وتبرکاً شعرای مشایخ ولایت رومک مقامات
علیه لرنی ومقالات سنیه لرنی وسلاطین عظام صاحب نظامک

السلطان ظل الله في الارض موجبنجه تعظيما و تكريما مناقب و
مآثريله مستقل ايكي فصل ايدب باقي وزرا و امراسي و علما و فضلاسي
ساير طوايفله سلاطين آل عثماندن سلطان مراد خان غازي زمانندن
پادشاهمز سلطان سليمان صاحب مغازي دورنده تاريخ هجرت نبويه
سنه ثلث وخمسين وتسعمائه يه كلنجه حروف تهجي اوزره اسامي شاعره
لري و خاطر نشانه لري بو تذكره يه تحرير اولنوب حروف تهجيدن فتح حرف
مقدم ايسه اوچ حرفه دك اعتبار اولندي غفلت اولنميه چونكه قواعد ضبط
اولنه خبط و غلط بولنميه اگرچه بو قاعده منوالنجه نيجه و ضيعك تشريف
اوزره تقديمي لازم كلور اما بو مقوله اسلوبنجه و نكته شرف المكان
بالمكين موجبنجه عند الاهالي معذور و مقبول اولور اما بعد اخوان
عرفاندن مأمول و مسئولدر كه بو اوراق پريشاني نظر شريفلريله مشرف
قلدقده بو عبد ضعيفي يعني كه عبد اللطيفي فتح الله ابواب الطافه
خير دعايله ياد و جان غمكينين شاد ايتسه لطف بليغلرين و كرم بي
دريغلرين دريغ بيورميه لر **قطعه** اولدي احسان دعا كه چو لطيفي محتاج

اي جوانمرد قني وسعت الطاف و همم • هر كه الدن كله آيين مروتده اني
كسه دن هيچ دريغ ايلمز ارباب كرم • چونكه الدن كلور اي دوست دعادر مقصود
بو فقيره اني احسان ايدجك اولكم • كرم اهليله كمال اهلنه كلمز نقصان

لطف ايده هر كه كماليله كرمدن اوركم •

فصل اول

بو فصل ولايت رومده واقع اولان ديار رومه كلوب رومي لقبله
شهرت بولن شعراء مشايخ كه حقايق نظمنك قايللري و دقايق فننك
كامللريدر قدس الله اسرارهم و افاض على العالمين انوارهم
حقيقتده شعر اولياء الله و اهل الله بر انتباهدر كه محبوبلري جمال
حضرت حق و مطلوبلري وجود مطلقدر هم بو زمره نك نظم و اشعاري
افتخار و اشتهار ايچون دكلدر بلكه ارشاد طالبان راه دين و بيان
سلوك سالكين ايچوندر ان لله كنوزا تحت العرش مفاتيحها ألسنة
الشعراء بونكك شانندهدر ولسان الشعراء مفاتيح الجنة بونكك بيانندهدر
نتكيم اول مطلع الانوار و مخزن الاسرار حضرت شيخ فريد الدين عطار
عطرت تربته كتاب منطق الطيرنده بيورر **نظم**

انكه او بد سرور پيغامبران • گفت در زير زبان شاعران
هست حق را گنجهاء بي شمار • سر آن يك مي ندانند از هزار

نثر معلوم در كه بوندن غرض اهل الله حقيقت گفتار و اولياء معرفت
شعاردر صنعه كه مزخرف خيال و بيهوده مقاله هزل گويان اراذل و كاذبدر
علماء متشرعين قاتنده شعر ايكي قسمه منقسمدر بر قسمي توحيدات و
الهيات و مواعظ و نصايح و حكمياتدر عند العلماء و الفقها مباح و مشروعدر

وشونلکه هزلیات و هجویات و مدایح ممنوعات و منهیاتدر عقلاً
ونقلاً مردود و ممنوعدر تکلم اول قایل جوامع الکلم صلی علیه وسلم
الشعر کلام حسنه حسن وقبیحه قبیح بیورمشدر والحاصل شول
شعر بلیغ و بدیع که تقوایه شامل و تأویله قابل اوله معنای مجازیدن
غیری محملی بولنمیه الشعر مزمار من مزامیر الابلیس حکمنده داخلدر هزار
صنایع و بدایعله سحر حلال اولورسه دخی عاطل و باطلدر مگر که اشعار سلف
کبار گبی تأویله قابل و حقیقت و مجازه شامل اوله زیرا که اولیاء الله
احوالنی ستر و کتم ایچون اسرار غیبیه یی و معانی حقیقیه یی صورت
مجازده کوسترمشلردر مگر که حضرت کریم و غفور و رحیم و شکور مجازی
کویلرک دخی دیدکلری نعت و توحید و موعظه و تهدید جرمنه خطالرن عفو
وکناهلرن محو ایدب یقولون ما لا یفعلون زمره سندن قلمیه لابد
شعر شعار اهل حقیقت و طریق اهل طریقت اولدیغی جلدن دکر جمیلری
سلاطین و وزرا و علما و امرا اوزره تقدیم اولندی **بیت**

پادشاهان جهان کر بغمی خسته شوند • استعانت ز در کوشه نشینان طلبند

در ذکر حضرت سلطان المشایخ و برزخ البرازخ مقرب حضرت قیومی اعنی جلال الدین رومی افاض الله نوره وقدس سره

بو زمره نک سردار و سردفتری و بو فرقه نک سالار و سروری اول جناب

بزرکوار

بزرکوار و کاشف غوامض الاسرار حضرت ملا خداوندکار در مرقد پر انواری
و مشهد فیض آثاری و ولایت بونامنده دیار قرامانده قونیه دیمکله مشهور
شهرده واقع اولمشدر و هجرت نبویه نک التی یوز درد نجی سنه سنده
شهر بلخدن دیار رومه کلوب رومده نشو و نما بولمشلر و ولایت مربوره
درت یاشنده کلوب آب و هوای روح پروریله اولالمشلردر نشو و نماسی
و کمال ظهوری ولایت رومده واقع اولدیغی باعثدن افواه عالمیانده
والسنه جهانیانده شهرت ثانی و نسبت و نامی جلال الدین رومی دیمکله
مشهوردر زمانلری آل سلجوقدن سلطان علاء الدین دورینه ایرشمشدر
و سلطان علاء الدین جان و دلدن مرید ارادت پذیری اولوب خداوند
کارلغن اکا ویرمشدر خداوندکار کامکار و ملا خداوندکار دیدکلرینه
وجه اولدر والدلرینه سلطان العلما بهاء الدین ولد دیرلر حضرت ملانک
اونجی آته اول صادق صدیقه یعنی ابی بکر صدیقه چیقر رضی الله عنه
مناقب العارفین و مسالک السالکین تسمیه اولنور بر کتاب که حضرت
مولانانک مناقب کشف و کراماتن و مآثر خوارق عاداتن بیان ایدر
جمله مناقبندن بری بونی یازر که اول زمان که حضرت رسول ختم الرسل
معراجه عروج ایتدی بسر ملک ملک و تفرج عجایب فلک ایلرکن ساق
عرشده سماع ایلر بر شخص پرشوق کوردی آفتاب تابان گبی نوردن طیلسانی

ومیان کلاهنده خط استوا کبی چکلش بر نشانی وار • فلکده وار کبی
متصل گردشده • وچرخ بیغار کبی مدام جنبشده • شور سماعندن ملکلر
رقصه گیرمش • ونوای نایی شوقندن فلکده ملکلره حیرت ایرشمش •
رسول جلیل جبریلدن سؤال ایتدی که • بو چرخ ازرق چرخ اورن قطب فلک
مدار • وبو عرشین برینه ضیا ویرن مطلع الانوار • انبیاء مرسلیندن میدر
یخسه اولیاء اکملیندن میدر • که جناب حقه بو قدر قربتی • وعرش معلاده
عالی منزلتی وار • حضرت جبریل ویک رب جلیل • بو وجهله خبر ویردی که
بو در دریای تحقیق • گهر صدف صلب ابی بکر صدیق در • انک ابنای
عظاممندن واولاد کرامندن • اول ملای مولوی • وشیخ معنوی • مقرب
حضرت قیومی جلال الدین رومی اولجقدر • چونکم رسول رسالت پناه
بو سردن آگاه اولدی • بو اشارت حضرت صدیقه بشارت اولنوب •
بشاشت بولدی • قدوۀ مشایخ ارباب علوم • وسرچشمۀ اولیاء مملکت
روم در • وکرامت وولایتله متبحر علوم کونین • وعلم ظاهر وباطنده مظهر
مجمع البحرین در • بر شیخ معنوی • وصاحب کتاب مثنوی در که • کتاب
نصیحت امت ایچره حجت دین • وبرهان اهل یقین اولوب • مشایخ اکملین
طالبلری سوی خالقه انکله ارشاد ایدرلر • علم سلوکده وطریق تصوفده
انک امثالی بر کتاب • بین المشایخ غایتده نادر وکمیابدر • وهم اول

نصابی صح

کتاب

22

کتاب مستطابده واقع اولان ابیات حکمت سماتی • تفکر وتأمله املا
وانشا اولنمش دکلدر • بلکه هر لفظی بی شبهه وبی ریب • واردات عالم
غیب در • عباراتی صرف حقایق • واشاراتی پر دقایقدر • جامع معانی
آیات واخباردر • وارباب تصوف بیننده برآدی مخزن الاسراردر • قرآن
عظیمک اسرار نکاتن • واحادیث نبویه نک مرموزات ومکتوماتن نظمنده
درج • وعلم اولین وآخرینک حقایق ودقایقن خرج ایتمشدر • ابیات
غامضه سی غایتده چوقدر • واشارات معضله سنه نهایت یوقدر •
عقول عادیه انک ادراکنده عاجز وقاصردر • بو سببدن بعضی عباراتی
خلاف مقتضای آرا اهل ظاهردر • مجتهدیندن برنه مثنوی حقنده نه بیورر سز
دیو سؤال ایتدکده • بو وجهله جواب ویردیلر که • شول سوز که علم شرعه مطابقدر
عالم اطلاقده واقع اولمشدر موجه ومسلمدر • وشول سوز که ظاهرا
شرعه مخالف فهم اولنور عالم استغراقده دنلمشدر مرموز ومأولدر •
بنه انک معناسن طریقتده منتهی اولنلر • واهل باطندن علم لدن
بیلنلر بیلورلر • ومشکلاتنک حلی ارباب قلوب • واصحاب مکاشفه قتنده
اولور • زیرا مولانای مشار الیه علم ظاهر وباطنده فرید ووحید ایدی •
وهم کند وعصرینک مفتیسی • ودرت مدرسه نک مدرسی ایدی • کلمات
عالیاتنده خبط وخطا یوقدر • سهو وغلط مشعمک فهم واذعاننده در •

نتکم مثنویده منکران کم فهمان حقنده بیورمشلردر **نظم**

ظاهرش دیدی زمینی غافلی • باطنش را کن نکه کر عاقلی
حرف قرآن را بدان که ظاهریست • زیر ظاهر باطنی بس قاهریست

نثر ودخی دنیای دون ننکی ارباب غروره عاقبت نوشی نیش وغناسی
عنا اولوب • وجاهلر جاه مذلتی عزت وجاه صاندقلری بیاننده مثنوی دیدر

نظم سروری زهراست آخر روح را • کر چه کم تریاق وار از ابتدا
جاهلان سرور شدند از اسب وزیم • عاقلان سرها کشیدند اندر کلیم
هر که بالاتر رود احمق تراست • استخوان او بتر خواهد شکست

نثر اوتوز بیک بیت مثنوی بانی • وطقسان بیک بیت حسنیاتی واردر •
ذات وصفاته شامل • وحقیقت ومجازه مشتمل • وآداب سلوکه متعلق
نیجه رساله سی • وعلم تصوفده نیجه مقاله سی واردر • بو برنجی ابیات که لبدیر
اول حضرتک دیوان کبیرندن • نتیجه مشاهده سی • وثمره مشاهده ومکا
شفه سیدر • بر بیتی سؤال وبر بیتی جواب واقع اولوب • قافیه‌لری
مغایر وتمثیل در **شعر وله قدسنا الله بسره العزیز**

کوه را در پنبه دانی یا فهم دانی که چیست •
• بحر اندر سر مدانی یا فهم دانی که چیست
پنبه دانه نطفه میدان کوه آن هستی در او •

بحر علم عین انسان سر مدان دانم که چیست •
• پار پیر کهنه دیدم سال عمرش بی عدد
این زمانش نوجوانی یا فهم دانی که چیست •
• پار پیر کهنه شیطان در وجود آدمی
تازه میکرد هوایش هر زمان دانم که چیست •
• شحنهٔ گردن شکن در کنج زندان شد اسیر
حلقش اندر ریسمانی یا فهم دانی که چیست •
• شحنهٔ گردن شکن باشد غضب در آدمی
شهوتست در گردنش آن ریسمان دانم که چیست •
• مردهٔ پوسیده دیدم استخوانش گشته خاک
این زمانش تازه جانی یا فهم دانی که چیست •
• مردهٔ پوسیده باشد نفس انسان بی خبر
زنده کرد چون خبر یابد ازان دانم که چیست •

سلطان سریر ولایت سرمد وخاقان تخت نشین ملک ابد
اعنی که حضرت سلطان ولد قدس الله سره وروح روحه
حضرت ملانک ولد صالحی • ونام نامیلری ولد کرامیدر • مالک ممالک
قدسیه • وسالک مسالک انسیه در • جذبات الهیه ایله اکثر اوقاتده •

والہ و مجذوب ومطلب حقده هم طالب و هم مطلوب ایدی حالات غلبات
شوق و جذبه دن صنعه که بر یرده طور ردی متصل زمین ازره فلک
وار چرخ اوررده کیفیت جام عشقدن مستانه صفت و آشفته حال و
واردات قدسیه ایله منبع زلال متعال ایدی طریق تصوفده انک دخی
برنیچه پاره منظوم کتابی وولدنامه نام مثنوی جوابی واردر مناسبتله
بعضی ابیاتنی کتاب مثنوی یه الحاق اتشلردر ورباب نامه آدلو بر کتاب
منظومی وهر بیتده نیچه سر مکتومی واردر بو برقچ ابیات دلستان اول
ساز مجلس قدسیان وطرب فزای بزم روحانیان دندر **نظم**

هرچه هست اندر جهان ای نامور • از بدی و از نیکی و از خشک و تر
اندرو شکر و شکایت مضمرست • نیم کامل نیم دیگر ابترست
نیمه آن ذوق و شادی و طرب • نیم دیگر غصه و درد و کرب
نیم شادی هست شاخی از جنان • نیم غم از دوزخ و نار و دخان
جاء شنی از هرد و حق اینجا نمود • تا شوی واقف تو از خسران و سود

نثر و دیوان حقیقت بیانلری دخی ترجمان لسان غیب و واردات
الهام بی ریبدر اشعاری هم عاشقانه و هم محققانه واقع اولمشدر
علی الخصوص که بو شعر ولایت پیام و کرامت انجام حضرت رب
الانامک جمالی نقاب جلالنده مستور و صفت لطفی پرده قهرندن ظهور

ایدوکن

ایدوکن اشعار ایدر **شعر** دلبر بیگانه صورت مهر دارد در نهان
گر زبانش تلخ گوید قند دارد در دهان • از درون سو آشنا و از برون بیگانه رو
اینچنین پر مهر دشمن من ندیدم در جهان • بیش او مردن بهردم از شکر شیرین ترست
زنده داند این سخن را تو مبین از مردگان • گنجور گنجینه معنوی و محرم راز
صاحب کتاب مثنوی اعنی حضرت شیخ صدر الدین قنوی قدس
الله سره العزیز اسم شریفلری محمد بن اسحق دیمکله مذکوردر وکنیت عالیه لری
ابو المعالی دیمکله مشهوردر وطن اصلیسی اصلده ملاطیه در صکره دن
قونوی اولمشلردر مشایخ کبارک فاضلرندن و ارباب طریقتک
کاملرندن در خواجه نصر الدین طوسی ایله رموز امر کن دن وکنوز علم لدندن
میانلرنده عقلی و نقلی چوق سؤال و جواب و بحث و خطاب گچمشدر
ومولانا قطب الدین علم حدیثده انلرک شاگردیدر جامع الاصول آدلو
رساله سن و تذکرة المنتهی نام مقاله سن خط شریفلریله یازب آکا تعلیم اتمشدر
بو رباعی ذکر اولان رساله دندر **رباعی** از شبنم عشق خاک آدم گل شد
صد فتنه و شور در جهان حاصل شد • سر نشتر عشق بر رگ روح زدند
یک قطره خون بچکید و نامش دل شد **نثر** و حضرت مولانانک اونی دن اخرتیه
انتقالی انلردن اقدم و سهل مدت مقدم واقع اولوب صلوة جنازه سن
انلره وصیت اتمشدی بو رباعی اول حضرتک موتنه و عالم ظاهرده

قوتنه دیشلردر **رباعی** بی تو خبر از آیت منزل که کند
یا فرق صحیح را ز محال که کند • هر نکته که در شیوهٔ تحقیق افتد
ای کاشف اسرار بگو حل که کند **قدوة العارفین والاتقیا وعمدة
العاشقین والاولیا اعنی حضرت عاشق پاشا اعلی الله درجاته
وضاعف حسناته** اولیاء اللهدن عاشق و عارف • و طریق طریقتده
صاحب معارف کسنه ایدی عجم سرحدنه قریب یردن کلوب • ولایت اناطولیده
قرشهری دیمکله مشهور شهرده توطن اتمشلر ایدی • تربت پاکی
و مرقد عطرناکی انده در • ولایت رومه سلاطین آل عثماندن • سلطان
اورخان دورنده کلمشلر • و حضرت حاجی بکتاش ایله معاصر و مصاحب اولوب
بو دیارده قلمشلردر • مشایخ کبارک اغنیاسندن • و صاحب دنیاسندن
ایدی • شاهانه عز و جاهی • و پادشاهانه قدرت و دستگاهی وار ایدی •
بو صورت شاهانه ایله سیرت درویشانه ایدی • و هم بیورمشلر که
درویش اودر که دنیایی ترک ایده • گدا اودر که دنیا انی ترک ایده • زیرا
اهل حقیقت قاتنده فقر حقیقی ظاهری اولمز باطنی اولور • و درویشلک
دیدکلری شال و عبا و کهنه قبا ایله بولنمز کوکلده بولنور • درویش که
دنیا سوه هر نقدر فقر و فاقه سی اولسه ینه اهل دنیادر • و شول غنی که
هر نقدر غناسی و مکنت دنیاسی اولسه • اما کوکلنده اکا محبت و سویداسنده

سودا و رغبت اولمسه • هر نقدر خواجه صاحب غناسه ارباب طریقت قتنده
ینه صاحب تجرید و اهل فنادر • و بالجمله درویشلک محبت ماسوایی دلدن
چقرمق • و قلبی قیود دنیادن قورترمقدر • یوخسه تاج و ورد و تسبیح و
عصا ایله دکل • صوفی صافی دل اولمقدر • و طریقتده بو طریقی طوتمزسه
قرب حضرته یول بولمز **بیت** طور رکن بو جهه اوهام و خیالات
تجلی ایدرمی حق نوری هیهات **نثر** عاشق پاشا دیوانی دیمکله مشهور
علم باطنده و طریق تصوفده مرشد و مرید آدابن • و طریق سلوک اسبابن
بیان ایدر • منظوم تألیفی واردر • اون فصل اوزره ترتیب اولمش بر
کتابدر • و هر فصلی اون بابدر • ارباب زهد و صلاح مابیننده استعمال
اولنور مفید و نافع نسخه در • حقیقت انسانی آفاقی و انفسی صورت ظاهرده
تشبیه و تمثیل ایدوب • علم باطنی آیات و اخبار • و کلمات مشایخ اخیار ایله
جمع اتمشدر • اما نظمی اولقدر نازک و رنکین دکلدر • زیرا اهل الله
نظمنده قبول خلق ایچون تصنع و تخیل قصد ایدوب • افتخار و اشتهار
ایچون تزیین الفاظ مراد ایدنمزلر • بو برقاچ ابیات مثنوی صفت تکوینده
و قدرت خدای جهان آفریننده • اول کتابدن در **نظم**
کلی عالم بر اشارتدر همان • نیجه یوز بیک ملکی وار حقک عیان
انس و جاندن نیجه لر کورمش دکل • نیجه اول ایلدن خبر ویرمش دکل

فكري عقلك ايره مز اول منزله • كدي اول ملكك دخي كلمز دله
چون آنك در هر يوغي وار ايلك • هر كز آنك حكمنه بو قدر آنك
اون سكز بيك عالمك قدر لي كا • بو قدر ر بر ذره جه اوكدن صوكي
حقايق كللرينك كلشن رازي ودقايق كلزارينك بلبل صاحب نيازي
اعني حضرت شيخ الوان شيرازي قدس سره اصلي شيرازدن كندولري
تركستاندن در • سلاطين عثمانيه دن بونلر دخي سلطان اورخان دورنده
ظهور اتمشلردر • اول زمانده كيد وخدعه ومكر وبدعه يوغمش • بو سببدن
هر كوشه ده كوشه نشينلردن والئ ولايت ولئ صحيح چوغمش • بعضيلر
شيخ مزبوري حضرت شيخ حاجي بيرامك خلفاسندن • وبعضيلر
احباسندن دردييو روايت ايدرلر قدس الله سرهما مذكور شيخ شيرازي •
كتاب كلشن رازي • فارسيدن تركيه ترجمه ايدوب • علم تصوفك سر مكتومني
لفظ صحيح • وعبارات فصيح ايله معلوم اتمشلردر • فهم مرموزاتي آسان •
واسرار مكتوماتي قابل اذعان اولسون ايچون • زيرا طريق طريقتده منتهي
اولنلرك ايما واشاراتن مبتدي اولنلر فهم اتمك متعسر اولور • واهل الله
قاتنده • هر مقالك بر مقامي واردر • اول مقالك نه مقامدن سويلنديكي
معلوم اولمسه اذعان نتيجه كلام متعذر اولور • اصطلاح مشايخده شراب و
شمع وشاهد نيه اشارتدر • وزلف وخد وخالدن نه عبارتدر • بو برقج

26

كتاب مرقومده اني بيان ايدر • نظم باشارت شراب وشاهد

شراب وشمع وشاهد نور معني • كورنمز كور نور چون عكس مولي
شراب اسراره شمع انواره بكزر • بتك شاهد يوزي ديداره بكزر
شراب وشمعه بق كم سر مكتوم • نكا شاهد يوزندن اوله معلوم

اشارات بخد وخط

خد وخط اولدي صنع پادشاهي • كم اندن ظاهر اولور حسن شاهي
هم اول منشور رباني بو خط در • هم اول مكتوب سبحاني بو خط در
بولردن نور وظلمتدر عبارت • خدي آب حيات وخطي ظلمت

اشارات بزلف

سواد اعظم اول زلف سيه يار • كه هر تارنده بيك منصور بر دار
اولورسه زلف مشكين عنبر افشان • جهانده قلميا اصلا مسلمان
كه والليل اذا ابشر خداوند • صچا بو نجه تقبله قلدي سوكند

مروه صدق وكعبه صفا وقدوه اهل تجريد وبقا اعني حضرت
شيخ وفا قدس الله سره وروح روحه متوجه ومتوكل عزيز ايدي •
كندولري قونوي وطرتعليري زيني ايدي • شيخ عبد اللطيف قدسينك
خلفاسندن • وجمله مرباسندندر • علم ظاهر وباطني جامع • وهضم وحوصله ده
بحر واسع ايدي • فضايل قدسيه ايله كنج ويرانه عزلت • وكمالات

انسیته یله کنجینهٔ کشف وکرامت ایدی عصرنده قطب صریح وغوث
صحیح سالک وعارف وسرایر قلوبه واقف ایدی وفا قلعده خود
شهرهٔ آفاق وسلاطین وملوک نسخهٔ وفقنه مشعوف ومشتاق ایدی
اکرچه ذات قدسی صفاتی انواع فضایله شامل ایدی اما طبع پاک د
تابناکلری واردات نظمیه مایل ایدی بو ایکی مطلع انوار اول حضرتک
انفاس فیض آثارندن در **مطلع** یق بنی عشق آتشیله یا وودود
کل اولنجه جمله اجزای وجود **وله** یزدعن چونکه ازلده دوست تغییر ایلمز
هرکه عارفدر بوتری بلدی بدیر ایلمز **نثر** وبیوررلردی که جنت وحور وحور و
قصور ایچون طاعت وعبادت هوا وهبادر ومرحمة ذات اللهدن
نسنه مراد ایدنمک عین خطادر **بیت** پرستیدن حق برای بهشت
بود پیش ارباب دل تخت زشت مجلس روحانیانک شمع منیر انجمنی
ومحفل قدسیانک چراغ قمر تنویر ظلمت شکنی اعنی حضرت شیخ
روشنی افاض الله نوره وقدس سره ولایت ایرندند بو مناسبتله روشنی
تخلص ایتشدر مرتاض ریاضتخانهٔ یقین ومقیم صومعهٔ اربعین در علم
ظاهر وباطنی جمع ایتمش فاضل وکامل وعلمنک مقتضاسیله عامل ایدی زمان
جوانیده غایتده شور وشوق غالب وجان ودلدن می ومحبوبه طالب
ایمش روایت ایدرلرکه تحصیل علم ایکن شهر بورسده خضر نام برمحبوبه

معلم

معلم اولور و واسطهٔ تعلیمله معلمنه تعلق وتعشق حاصل قلور اتفاق
برقج غماز وهماز صاحب نفاق مابینه فراق ومیانه افتراق دشوررلر
کوررکه محبوبه قلبنک ارتباطی محکم وغم محبت عشق دلده مدغم صبر وقراره
اصلا مجال ومصاحبت ومناسبته قطعا احتمال یوق همان دم خلقدن
عزلت وحجره سنده خلوت ایدب کندو اسمیله اول پری یی دعوت
ایدر چونکه برقج کون خضر اسمنه مداومت وملازمت قلور اوچنجی کون
حضرت خضر علیه السلام عالم غیبدن ظاهر اولور خضردن مرادک
وآرزوی فوادک ندر دیوب مثال آب حیات برقج کلمات ایدر ینه عالم
ظاهردن عالم غیبه کیدر بو جانبده اسمک تاثیرندن محبوب برحالت
غریبه یله بلاکه قریب اولور اضطراری ما وقعه یی تعلقاتنه خبر ویرکده
همان دم خویشاوندی اول دلدار رود لبندی آفت وکزندن خوف
ایدوب کوتررلر حضور حضرت روشنی یه تیوررلر دیرلر که من بعد خضر
بالی حضور کوزدن کتمسون وخدمت شریفکزی ترک ایتمسون شیخ
روشن دل دخی بن خضری بولدم ودعاسندن مستفید ومستفیض
اولدم دیوب همین اول زمان ترک دیار یار ایتدی واول حالت و
خارتله چیقوب ولایت عجمه کتدی وشهر شروان قربنده باکو نام قریه ده
شیخ سید یحیی یه ارادت کتوروب ال الدی وجملهٔ خلفاسندن اولوب

اول ولایتده قلدی مرقد منوری اول دیار دلاویزده یعنی شهر
تبریزده در عالم و عابد و عارف و زاهد کمسنه ایدی بین المشایخ
شهرت شعار شهره سی و واردات الهیه دن بهره سی واردی
مدون ابیاتی و مثنوی اسلوبنده مقالاتی واردر بو برقاچ ابیات
انک کلماتندن و رساله مقالاتندندر اول غذای روحدن فیض و
فتوحی اولیوب فضل و عرفاندن لاغر و طبع بهیمی برله تن پرور اولوب
مجرد اکل و شرب ایله قناعت و بهایم هایم گبی خورد و خوابی عادت
ایدنلر حقنده واقع اولمشدر نظم کل ای دیوانه سی بریان و نانک

دلوسی لحم و شحم و شیر دانک • کلوسی قولی عبد البطن مسکین
ایدن اوزینه یسوب اتمکی دین • قورما قلیه حلوا دردمندی
طفل و تن جوز و موزک مستمندی • بلاوک سوخته سی زرد اسیری
سک نفس و تنک خدمت پذیری • جهانک لذتی شهوت صننلر
بهایم مرتبه سنده قلنلر •

ایضا

اگر تن بسلر سک فیل اولاسن • غذای جان یسک جبریل اولاسن

دیگر خردمند مردم هنر پرورانند • که تن پروران از هنر لاغراند

نکته گفت گزیرک عالم و آگاهی و سر من عرفک عارف بر اشتباهی
اعنی حضرت شیخ الکهی عبد الله روح الله روحه و دام فی المعارج فتوحه

ولایت

ولایت اناطولیده لوای کرمیانه تابع سیماو دیمکله معروف ناحیه دندر
طریق نقشبندیه نک شیخ کبری و حضرت امیر بخارینک پیری در روایت
ایدرلر که زمان جوانیده استانبولده شغل ایدرکن خاطرلرینه سیر ولایت عجم
داعیه سی دوشوب خراسانه چقدقده مولانا طوسی یانینده علوم ظاهره یه
مشغول ایکن بر حالت عجیبه عارض اولوب آتش شوق و جذبه دن حرارت
غلبه ایدر همین بی اختیار طوروب اول آرادن بخارایه گیدر و انده واروب
خواجه بهاء الدین نقشبندینک مزار شریفنه متوجه اولوب اول حضرتک
روحانیتلرندن تیتشلردر و عالم معنیده اندره ایرشلردر تفصیلی
بو اجماله صغمز و انده اولان مشاهده نک حالی قال الله اولمز و بعده بو طریقده
اولان مشایخ کرامدن نیچه شیخ گرامی یه و حضرت شیخ عبد الرحمن جامی یه
بولشوب بنه دیار رومه عودت اتدیلر و محروسه استانبولده فخر السادات
امیر بخاری حضرتلرین خلافه قایم مقام نصب ایدوب کندولر بر سبیله
روم ایلنه گتدیلر مزار شریفلری وارداریکیجه سی نام قصبه ده در اولو
زیارتگاه و خلقه حاجتگاه اولمشدر هجرتک سکز یوز طقسان اکیسنده
دنیادن آخرته انتقال و اولی دن اخرایه ارتحال اتمشلردر مکمل
مشایخدن و زمره برازخدن در آداب سلوکه متعلق زاد المشتاقین
و نجات الارواح تسمیه اولنور رساله سی واردر بو مطلع اول حضرتک

انفاس قدسیه سندن در مطلع چار چیز است نامراد از مراد اندر جهان
ترک مال و ترک جاه و ترک راحت ترک جان   وله بیت
چون تو تسلیم رضای حق شوی بی خویش باش • یفعل الله ما یشاء یحکم الله ما یرید •
نثر و تسلیم و توکل بابنده • بو رباعی نافع دخی بو محله موافق و مناسب
اولمغین بله تحریر اولندی • عامهٔ انامه جمیع امورده دستور عمل ایدنمکه کافی •
و قضایه رضا و یرمک خصوصنده کافی و وافی در   رباعی
گر کار تو نیکست بتدبیر تو نیست • ور نیز بدست هم زتقصیر تو نیست
تسلیم و رضا پیشه کن و شادی زی • کم نیک و بد جهان بتقدیر تو نیست
دایرهٔ زهد و تقوانک مرکز و مداری   و طایفهٔ فقر و فنانک شیخ
قطب اشتهاری اعنی شیخ شمس الدین بخاری قدسنا الله بسره العزیز
سادات صحیح الانسابدن • و اولیاء ولایت مابدن در • وطن اصلیسندن
مهاجرت ایدوب حضرت شیخ الهی ایله رومه گلمشلردر • و طریق نقشبندیه نک
شیوع و شهرتنه سبب اولمشلردر • طرق مشایخک جمله سندن بو طریق
عند العلماء المتشرعین مسنون و مشروع منفهم اولمغین • علمانک
عزلت گزینلری • و فضلانک وحدت آیینلری اکثریا بو طریقی اختیار
و انتخاب ایتمشلردر • ترک لذات اولی و مشتهیات اخری بیانندهٔ بو
مطلع مطبوع اول حضرتک کلمات قدسیه سندن در   مطلع

هست

29

هست تاج عارفان اندر جهان چار ترک • ترک دنیی ترک عقبی ترک هستی ترک ترک
وله
میا در کوی ما ناکرده ترک دنیی و عقبی • که این بازار رای خواجه سودای دگر باید
نثر و حضرت ملانک قدس سره بیت دوش وقت صبحدم در حج بابا یافتم
در میان دانهٔ خشخاش سندان یافتم نثر بو غزل غامضنه مشایخ اصطلاحنجه
محققانه شرح یازوب • ایما و اشاراتن • و نکات و کنایاتن عبارات واضحه ایله
ایضاح ایتمشلردر • شمع جمع آرای بزم روشنی گل گلزار روحانیان
اعنی حضرت شیخ ابراهیم گلشنی روّح روحه بروح و ریحان   واسکنه فی
غرفات الجنان اول گلشنی در که بو گلشن فانی نک خار علایق و عوایقی •
اکا دامن گیر اولمشدی • و گل بر خار رنگ رنگ و بوینه بو نوبت قلماشدی •
حالده گنج نهان • و قالده پهلوان جهان ایدی • خلفاسنک و احبابنک
دعوالری بودرکه اول صحف لدنک مفسر علومی • اعنی حضرت جلال الدین
رومی قدس سره • مشار الیهک قدومنه • دیوان معنوی سنده •
و کتاب مثنوی سنده • نیچه ابیات الهام سمات ایله ایما و اشارت ایتمش
اوله • و جمله دن بری بو بیت کیم که دیوان کبیردن • و انفاس ولید برندن در
لحضرت مولانا   دیدم رخ خوب گلشنی را • آن چشم و چراغ روشنی را •
نثر اما وادی الحاد و اباحته دوشن مرده مرید یکچمکن • حضرت پیره
هر مؤمن معتقدک اعتقادی بر درلو اولمشدر • یعنی اساس اعتقادلرینه

خلل کلمشدر • کرچه اهلنه معلوم وعارفه مفهوم در • اول بر عزیز ایدی
که آستانه سنده درکاه حق کبی صالح وطالح وعابد وعاصی یه رد
یوغدی • بو باعثدن خانقاهنده ملحد ومباحی چوغدی • نه آنکه اول
حضرتک مذهبنده وسعت ومشربنده اباحت اولوب • دایره
شریعتدن وطریق طریقتدن • بیرون برنسنه یه رضا ورخصت ویریدی
مشایخ متأخرینک کاملندن • وخلفاء خلوتیانک اکملندن • مجلس
فیض بخشنده نیچه لره فیض وفتوح ییتشوب • هر بابدن معارف الهیه
مکشوف ومفتوح اولمشدی • حضرت ملانک مثنوی سنه جواب
قرق بیک بیت معنوی دیمشلردر • وفی ظروف معارف والفاظی
درج درر لطایفدر • بو برقاج بیت مثنوی ماکذب الفؤاد ما رای ونار
الله الموقدة نحواسنی متضمن اول حضرتک کتاب معنوی سندندر نظم

چون فؤاد نار دل کستر شود • نار نور او بهم پرور شود
ستر نار ونار از من فؤاد • بینم ودانم زروی اتحاد
بهر این بینش شنو قول خدا • ماکذب عین الفؤاد ما رای
هرکرا از چشم دل بینش بود • از یقین بی ظن وی دانش بود
خاصه چشمی کو بود عین فؤاد • ای خنک آنرا که دیده کز وی برکشاد
کز تجلی چون کلیم الله او • بیند از نار الهی نور او

خواهش

خواهش آگاهی شد زان نور نار • روشنی سان کلشنی ای کرده کار
قدوة الزهاد وعمدة العباد ناقل کلام نبی قطب العارفین والعا
شقین یازیجی زاده محمد چلبی نور الله مضجعه وطاب مشهده محمدیه
نام کتابک مؤلفی • وعالم روحانیده روحانیلرک انیس والیفی • در بستر نا
الله وایاکم وطن اصلیسی شهر کلیبولیدر • ومنازل اخیار وابرارده
غایتده اولیدر • سلاطین عثمانیه دن مرادخان غازی دورنده کلشلر •
وشهر انقره ده حضرت شیخ حاجی بیرامدن قدس سره ال الوب
جمله خلفاسندن اولمشلردر • اما سجاده ارشاده کچوب کمسنه ارشاد
ایتدکلری معلوم دکلدر • علوم ظاهرده متبحر • وعلم باطنده وفن
تصوفده متفرد ایدی • کتاب محمدیه که قواعد تألیفی • ومبانی تصنیفی •
اون ایکی درلو علمک نتایجی ازره متبنی • وظاهر وباطنده نقدر
تفسیر وتحقیق وارسه مجموعسنک خلاصه سی ازره مبنی در • طریق وعظ
ونصیحتده کمال صحت ازره اولمغن مفسرین ومحدثین قاتنده مقبول و
مسلم • وخبط وخطادن اصح واسلم در • لسان عربیده مغارب الزمان
آدلو کتابدن ترجمه ایدب • نمط مخصوصه وبحور متنوعه ازره نظم ایتمشلردر •
آیات واخبار دن • وامثال مشایخ اخیاردن • عامه مؤمنینه چون
بی حد فواید دینیه • وعواید یقینیه درج ایدب • عالمک ابتداسندن

انتهاسنه وارنجه خبر ویرمشدر • و کتاب مرقوم انلرک آثار ولایتی •
و علایم کشف و کراماتیدر • زیرا تألیفنده سلطان انبیانک امر
عالیسیله مامور • و عند الله مثوب و ماجور • و عند الناس مقبول و مشهوردر •
کتاب مسفورده نونیه بر قصیده واردر • انده علم توحیده و فن تصوفه
متعلق چوق عبارات مرموزه • و اشارات مکنوزه درج اتمشدر • مطلعی
بودر. مطلع الا ای سرور خوبان من الاین الی الاین
دمادم کشف دیدار ایت کوتر یوزدن حجابین بیت وله
عباراتنا شتی و حسنک واحد • و کل الی ذاک الجمال یشیر وا
فخر الفقرا و زین الصلحا مؤلف کتاب مولد نبی و مصنف نعت
محمد عربی اعنی مرحوم و مغفور سلیمان چلبی نور الله مضجعه و طاب مشهده
سلطان مراده وزیر اولان عوض پاشانک ولدی صاحب اثری • و
شعراء سابقه دن مولانا عطایی نک اولی برادریدر • محروسه بورسه ده
حضرت امیر سلطانک خلفاسندن • و جمله فقراسندن ایدی • ولایت
رومده اول کتاب مولد نبیی اول دیمشدر • و دیکه سنه دخی بر عجب
حادثه باعث اولمشدر • روایت ایدرلر که برکون شهر بورساده بر
واعظ • و آرایش منبر نصایح و مواعظ منبرده لا نفرق بین احد من رسله
آیتین تفسیر ایدرکن • بو آیت کریمه موجبنجه بن حضرت محمد مصطفایی •

عیسی نبی دن • صلوات الله علیهما • تفضیل اتمزین دیو جک طایفه
عربدن رسول اللهک کرچک عاشقلرندن • و عاشق صادقلرندن •
بر مرد کزین • و غیور دین • غیرته کلوب • دلایل قاطعه • و براهین ساطعه
ایله • واعظ مزبوری الزام ایلور • و واعظ مذکور اول شواهد و دلایله
محکم ملزم اولور • مکرکم قرآن عظیم لفظاً و معنیً اول مرد کاملک یادینده •
و اصول و فروعیله خاطر روشن نهادنده ایمش • بی اختیار دیمش که
های نادان و جاهل سن بو علم تفسیرده قاصر و راجل سن • آیات
عظیمه نک ناسخندن و منسوخندن • و مشابهندن و متشابهندن غافل
سن • رسل بیننده فرق یوقدر دیمکدن مراد امر رسالتده • و خصوص
نبوتده در • مراتب و فضیلتده دکلدر • اکر آیت کریمه نک معناسی
من کل الوجوه دیدکک اولیدی تلک الرسل فضلنا بعضهم علی بعض
معناسی نیجه راست کلوردی • بو محکم مخاصمه و مباحثه اتمش • بو خصوصده
شهر خلقی واعظه نسبت ایدوب • عربه وجود ویرمیجک • عرب دخی
فتوا ایچون ولایت عربه • و مصره و حلبه کیتمش • و ائمه عرب التی کره
فتوا ویروب قتلنه حکم اتمش • عاقبت یدنجی دفعه کتوردکی فتواده
دیمشلرکه اکر فحوای فتوا ایله عمل اولنمزسه • و یا خود اول کمسنه اول
سوز ازره مصر اولوب دیدکندن دونمزسه • اول شخصی قتل ایده لر •

اکر نسبت ایدوب قتل ایتمزلرسه ولایت رومه اقن اغاک مقرر در
دیشلر آخر اللام واعظ مزبوری عرب مذکور جامع کبیر اوکنده قصاب
غنم ذبح ایدر کبی بصوب بوغزلدی دیو روایت ایدرلر العهدة علی
الراوی مرقوم سلیمان چلبی مولد کتابن اول حادثه اثناسنده دیمش
واندن اقدم کمسه مولد نبی دیمامشدر بو برقچ بیتی اول مناسبتله حضرت
رسولک واول افضل الرسلک انبیادن افضلیتی بیاننده دیمشدر نظم

اولمیوب عیسی کوکه بولدوغی یول • امتندن اولمیچون ایدی اول
چوق تمنا اندلر حقدن بولر • کم محمد امتندن اوله لر
کرچه هم بونلر دخی مرسل درر • لیک احمد اکمل وافضل درر
زیره اول افضل لغه الیق درر • آنی ایله بلمین احمق درر

نثر بو فقیر وحقیر بو زمانه دکن یوز عدد مقداری مولد کتابی کوردم
ونظر التفات ایله هر برن کوزدن کچوردم برنده بو سوز وحالتی وبو شوق
وحرارتی کورمدم وهم بریسی بو مرتبه ده بریسی مقبول ومشهور اولمدی
وبین الناس بری اعتبار واشتهار بولمدی مکر مولد کتابلرنده بوکه
نظیر مولد مرحوم حمدی چلبی مولدی اوله انک دخی فی طرز خاصی خواصه
مخصوصدر عوام الناس چندان تلذذ ایده مز بو برقچ بیت انک
مولدنک منتخبندن در نظم

امر خوی بال اوله مرغ تیز پر •

اولمه پرینه اسم الله فر • پرا چوب پرواز آغاز ایده مز
فری یوق پرنده پرواز ایده مز • ذکر حق چون پر مرغه فر اوله
یار شور سیمرغله همپر اوله مرتاض ریاضت خانهٔ تجرید ومقیم
مقام فنا وتفرید قطب دایرهٔ ارشاد اعنی حضرت شیخ بایزید
قدس الله سره وروح روحه اهر نوید رطریق تتواده بایزید ثانی و
جواهر معارف الهیه نک کانی وعمانی ایدی علم ظاهر وباطنده مجمع
الحقایق ومستجمع الدقایق ایدی شیخ محی الدین عربی نک قدس سره
فصوص نام کتابنه ترجمان آدلو منظوم حاشیه یازب نصوصی منثور
شرح ایتمشدر واصطلاح مشایخده عاشق ممکندن عبارت ومعشوق
واجبدن کنایت اولوب حضرت حق جل ذکره هو الناظر والمنظور
مفهومنجه ظاهر ومظهر وناظر ومنظر اولوب ان الله خلق الانسان
علی صورته مقتضاسنجه نوع آدم مظهر تام وحسن خوبان مرآت رب الانام
اولدیغنه بو مطلعله ایما واشارت ایتمشدر مطلع

کندو حسنک خوبلر شکلنده پیدا ایلدک • چشم عاشقدن دونب آنی تماشا ایلدک

بیت لحضرت جامی

ازروی ذات ظاهر ومظهر یکیست لیک • در حکم عقل این دکر آن دیکر آمده

نثر ارباب تحقیق بو معنایی آیات و
احادیثله شرع شریفه تطبیق ایتمشلردر کرچه هر طایفه نک مشربنه کوره •

براکلیشی و مذهبنه کوره بر محلدن بر معنایی آلشی اولور • اما اکثر بابوک
امثالی اسرار مکتومه مکاشفه‌یله بیلنور • و مجاهده‌یله مشاهده اولنور •

بیت سر خاصی عامی فهم اتمزدلا • معنئ خاصی خواص اکلر بنه

فصل ثانی

ولایت رومده سلاطین آل عثماندن
فضل و فصاحت و شجاعت بلاغتله نیام دهاندن تیغ زبان چکوب
سخن ملکنی فتح ایدن سخن کذار شهریارلر • و عرصهٔ فصاحتده چوکان
بیانله نظم کوینی میان نظم کویاندن ربوده قلان شهسوار
کامکارلر بیاننده در • خلاق و حکیم صاحب حکمت جلت قدرته لطف
وجودندن وجود شریفلرن انواع شرایف و لطایفله ترکیب و تربیه
ایدوب هزار خاصه و کرامه تبعیه قلمشدر • و شان سعادت نشانلری
السلطان ظل الله فی الارض تکریمیله مکرم اولوب • حضرت حق
و جواد مطلق عزت اسماؤه و توالت آلاؤه نظم نظام عالمی اللرنده
و شعر لآلی انتظامی دللرنده قومشدر • خلقت سعادت خلعتلری صفا
و سلوت ازره مجبول و ملغن طبع لطیفلری • و خاطر شریفلری کثرت
افکار و اشغالله مونث پذیر اولمه‌سن اختیار و ارتکاب ایدرمزلر
بلکه بونلردن صدور ایدن ابیات و اشعار • اثنای عشرتده • و حین
صحبتده • موزون حرکات رقاصلر سرودندن • و زهره جبین مطربلر

صدای

صدای چنک و عوددن بکیسی حسب حال • و کمی نظیره مثال • سرو سهولتله
فایض و لایح اولور • و ذات شریفلری اشراف انام اولدیغی کبی کلام
الملوک ملوک الکلام مضمونجه کلام کرامیلری دخی کلمات جیل فصحا
ازره قدر و شرف بولور • **در ذکر حضرت مرحوم سلطان مرادخان
اسکنه الله تعالی فی علی الجنان** سلاطین آل عثماندن اول شعر دین •
و شعره و شعرایه قدر و رغبت ویرن بونلردر • اکرچه کندولردن شعر
نادر صادر اولمشدر • لکن عهد همایونلرنده بو فن کمال درجده رغبت و
رواج بولمشدر • روایت ایدرلر که هفتده ایکی کون علمایی و شعرایی
جمع و کندویی اذعان و التفاتله سرتاقدم سمع ایدوب • مباحثه‌یه باعث
اولسون ایچون هر فندن نیجه مباحث تعیین ایدرلرایمش • و ایله انعام و
احسان • و امتیاز و استحسانله عنوان و رجحان ویروب • رعایت مقادیر
ناسده طریق عدله کیدرلرایمش • و هر مکده که بر ذره مقداری هنر و یا خود
هنردن اثر احساس اتسلر • سبب کسب فضل و معرفت • و باعث
تحصیل علم و فضیلت اولسون ایچون انواع رغبت و رعایتله نوازش
ایدوب • و محلنده بر نکته کوی بر خوش نکته ایلسه • و یا بر لطیف
لطیفه سویلسه • و یا خود بر فقیه فاضل مسائل مشکله‌دن بر مشکل
حل اتسه • مراتبه ارکوررلرایمش **قطعه** هنره تربیت کرک هنرک •

تربیت فی الحقیقه علتی در • هر هنر که جهانده بولدی وجود
پادشاه زمانه همتی در نثر وبالجمله طالب هنر وعاشق گهر •
وشعری وشعرایی سور ایمش • کندولردخی اثنای صحبتده • واوقات عشرتلرنده
مناسب حال بعضی منظوم مقال صادر اولورمش • بو ایکی مطلع انلرک
اشعارندن • ومبارک گفتارلرندندر مطلع گرچه کم حدم دکلدر بوسکی قلمق دلک
عارف اولن چون بیلور بندکیه لازم شوهنلیک ولـه ساقی کوترکتور ینه ودکی شرابلی
سویلیت ولکه کتور ینه چنک وربابی در ذکر حضرت مرحوم سلطان محمد
خان علیه الرحمة والرضوان سلطان محمد خان غازی • سلاطین آل عثمانک
معین وممتازیدر • سلطان سلاطین غزات • وبانی مبانی انواع خیرات
وحسناتدر • شاهان ممالکستان ایچون • فاتح تخت ستانبول • و
محیی مراسم شرع رسول در • واخبار نبویه ده نعم الامیر تشریفیله
مشرف در • بوسببدن حیاتی ومماتی سعادت کونینله اعز • واثیرفدر
وکتب تواریخده کنیت شریفی ابو الخیرات • ونعت لطیفی ابو الحسناتدر
دور همایونی علما وفقها زمانی • وفضلا وفصحا دورانی ایدی • بوقوم شریفه
کمال محبتلرندن • وحسن رغبت ورعایتلرندن • بوقدر مدارس وتتمات •
وعمارات وامارات بنا وبنیاد ایدوب • بونجه محصول نامحصوری • بو
زمرهٔ شریفک وجه معاشی • وسبب انتعاشی ایچون بذل ووقف

اتشدر

اتشدر • بقیهٔ علماء سلف شویله روایت ایدرلرکه • ذکر اولنان مدارس و
تتمانده • نقدر مستعد ومعید • ومستفید ومفید وارسه امثله دن
اصفهانییه وارنجه • واصفهانیدن تلویحه وتوضیحه ایرنجه • قابلیت ایله
متعارف اولن قوابلی دفتر ایدوب • دفتری یاننده صقلر ایمش • و
تدریس وقضادن مناصب محلول اولدقجه • محل ومناسبنه انده یوقلر
ایمش • بو التفات ورغبت زمرهٔ طلبه نک کمال طلبنه • وهر محصلک
جد وسعی تحصیلنه باعث وعلت • وموجب کسب علم ومعرفت اولورمش
واول زمانده قدر واعتباری • هرکس استحقاقنه گوره بولورمش ع
طالبی کامل ایلین رغبت واعتبارمش نثر اول عهد وعصرده اولان
جمعیت علما • وکثرت فقها وفضلا • بر پادشاهک عصرنده دخی
واقع اولمش دکلدر • اول کانبیاء بنی اسرائیل نعتیله منعوت اولن
اهالی وافاضل که اول زمانده گلمشدر • بر دورده دخی گلمش واولمش
دکلدر • هرقنده بر عالم متبحر ومتفرد وارسه اگر دیار هندده • واگر
ولایت سندده • هر اکرام والتفاتله • بولنده بذل مال ومنال ایدوب
مناصب عالیه • ومراتب معالیه برله استمالتلر ویروب • بالضروری هر برنه
وداع وطن • وترک مسکن اتدرمش • ووزرا امرا شرع شریفه کمال جد ایله
اتباع وانقیاد ایدوب • دایرهٔ شرع شریفدن بیرون برام رخصت

ویرلمزمش و قاضیلر و قاضی عسکرلر مناصب و مراتب ایچون
حقی کتم ایدب و یاخود محل اجرای حقده ساکت و صامت اولوب
میر و وزیره صدق الامیر دینلمزمش و الحاصل علم و معرفتک اول دورده
کمال درجه ده رواجی و علما و فضلانک سایر طوایف اوزره ارتفاع
و ابتهاجی وارمش و نظم و انشایه دخی اول مرتبه ده رغبتلری و اهلنه
اول درجه ده حرمتلری وارمش که دیار هندده خواجهٔ جهانه و ولایت
عجمده مولانا جامی یه هر سال بیک عدد فلوری ارسال اولنورمش
و شعرادن دخی اوتوز نفر شاعره سالیانه سن و علوفه سن یرمش و کمی
تواریخی نظم ایدب و انشا ایلمکی قطعه و قصاید له مدایحن دیرمش
و کندولرک دخی طبع شریفلری شعره شامل اولمغین عونی تخلص ایدب
اثنای اوقاتنده گاه مفرد و گاه تمام غزل دیرلرایمش بو مطلع انلرک
انفاس شریفه سندندر **مطلع** ساقیا می ویرکه بردم لاله زار الدن گیدر
ایرشر فصل خزان وقت بهار الدن گیدر **نثر** و بو مطلع دخی قرامان اوغلیله
خصومتنی مشعر انک اشعارندندر **وله** بزمله سلطنت لافنی ایدرمش اول قرامانی
خدا فرصت ویررسه گر قرا ایره قرلم آنی **در ذکر حضرت مرحوم سلطان**
بایزید علیه رحمة الملک المجید پادشاه صاحب ولایت و بایزید
بسطامی فطنت ایدی بونلرک عهد و عصرنده شعرا چوغدی و اول

دورده نظم لآلی انتظامدن بهتر بر کالا رایج یوغدی شعرا روم
اکثر سرآمدلری بونلرک دورنده گلمشلردر و بو عصرده شهرت بولمشلردر
جوایز و عطایاسن و وظایف و سالیانه سن یر اوتوز نفردن متجاوز
شاعر ماهری واردی و ولایت عجمده بونلردن دخی مولانا جامی یه
هر سال بیک عدد فلوری واردی و کندولر دخی باب عدالتده کسری
معدلت اولمغین عدلی تخلص ایدرلرایدی طرز غزلده آبای کرامنه غالب
و شعر شعرا افاضل گبی شعر بلاغت شعاری بی معایب و مسالبدر بو
مطلع مطبوع اول حضرتک کلمات گرامی سندندر **مطلع**
ای سوار اسب ناز اولن رکابک جان بهی ، حسن میدانی سنکدر آتنگک میدانه بهی
وله
جگرم پاره لدی خنجر جور و ستمک ، صبرمک جامه سنی طوغردی مقراض غمک
سجده گاه ایلرایدی کعبه ده محراب کبی ، کویک ایچنده ملک کورسه نشان قدمک
ای کوزم کون یوزنه قرشو نیجه باقه دکن ، نظرک تابی بیله قورجی قلمادی نمک
ملک ملک بقا مرحوم سلطان جم سقی الله ثراه بماء الرحمة والکرم
مغفور و سعید مرحوم سلطان بایزیدک برادر کهتری و شعرگوی ملک ده
شهزادهگان عظامک میر و مهتری ایدی زاول زمان که بخت مساعد اولوب
تخت میسر اولمدی ساز و سلبنی ناقهٔ طلبه اوروب کعبهٔ شریفی **شرفها الله تعالی**
زایر و ماء زمزم گبی شورابهٔ اشکله نیجه دملر مجاور اولوب آخرینه

بعضی بکلرک تحریکی ایله سلطنت سوداسن ایدوب ولایت روم
کلدی پایتخت اوله یا بخت دیو مقابله و مقاتله یه قصد قلدی
عاقبت آیینهٔ روزکارده صورت طالع اقبالی شکل ادبارده کوروب
هول و حذردن و احتیاط و خطردن باشن الوب دیار فرنکستانه
کتدی آخر الامر اول ولایتده وفات ایتدی اجمال سرکذشتی
معلوم و مشهور و قصهٔ پرغصه سی تواریخ سلاطینده مسطور و مذکوردر
ایام غربتک و رفتکاریکی و هنکام فرقتک قصه کذاریدر بو دهر
پرقهردن چکدکی محنتلری و سپهر بدمهردن کوردکی فلاکتلری اول
دار غربتده و دیار فرقتده تحریره کتوروب بو جانبه حسرتنامه لر و رقت
نامه لر ارسال ایدردی جملهٔ فرقتنامه سندن و رقم زدهٔ خامه سندن
بری بودر **شعر** طشره ده دوکنوب یوزر آب روانی کور
رحم ایلدی بو حالمه کون و مکانی کور • طغلر باشنده ابر فلک اغلیوب کزر
یانجه رعدک اتدکی آه و فغانی کور • چاک ایلدی تعاسنی در دیله صبحگاه
چرخک شفق یرینه یه دوکدکی قانی کور **نثر** اول زمان که زمانه مرحوم
مرقومدن یوز دوندرمشدی اول حین حرارتده بو نکتهٔ یا رب سلطان بایزیده
کوندرمشدی **بیت** سن بیشتر کل چهره نیجه سن شوقله خندان
بن کل چهره و شنم کلخن محنتده سبب نه **جواب سلطان بایزید**

چون

چون روز ازل قسمت اولنمش بزه دولت • تقدیره رضا ویرمیه سن بویله به نسبت
حاج الحرمینم دیو بن دعوی ملورسن • بو سلطنت دنیویه یه بو نجه طلب نه
نثر اتفاق شعرا بودرکه شعراء سلاطینده سلطان سلیمدن نظم پرور
و شهزاده لرده مرحوم سلطان جمدن اشعری یوقدر بو دخی سلطان
سلیم کبی فارسیدان و متتبع رسایل و دیوان ایدی بو مطلع انک
نتیجهٔ تتبعیدر **مطلع** اولدی یوز کلک برقعی اول زلف سمنسا
سبحان قدیرا جعل اللیل لباسا **در ذکر مرحوم و مغفور حضرت سلطان**
قورقود علیه رحمة الملک الودود سلاطینک علماسندن و شهزاده لرک
فضلاسندندر مرحوم سلطان بایزیدک فرزند فضیلت پروری و
سلطان سلیم طاب ثراهک اوتابجی برادریدر شهزاده کان عظام
میاننده علوم و کمالاته ممتاز و فایق و علم و فضلی جهتندن موالیدن
عد اولنمغه احق و لایق ایدی علوم عربیه دن فتاوی یه متعلق
تألیفی و دخی بعضی متون فنونه شروح و حواشیدن نیجه تصنیفی واردر
علی الخصوص که علم ادوارک و فن موسیقارک ابداعنده بی بدل و علمنده
صاحب عمل ایدی بو سببدن مایل فضل و هنر و طالب مرد هنرپرور ایدی
آستانی مجمع شعرا و انجمن فصحا و فضلا ایدی مراتب و مقادیر ناسی
هر بر جمله معلومی اولمغین هر کامله کمالنه کوره رعایت و دایره سنه

کوره رغبت ایدردی • نه آنکه حددن متجاوز نا اهله قدر ویرب •
اهله غدر ایدیدی • وراه انصافدن انحراف کوسترب خلافنه کیدیدی •
وفن شعرده دخی مکمل دیوانی • و خوش آینده نظمی و نازک بیانی واردر •
بو مطلع انک اشعار دربارندن • و گفتار گهرنثارندندر مطلع
توتیای خاک پاکیدن ایدن قطع نظر • ایکی گوزمسه کرکمز چشمون ای نوربصر
نثر اول زمان که والدی سلطان بایزیدک مزید عنایتی کندونک
اخ اکبری • یعنی اولو برادری • سلطان احمده مخصص ایدکن بیلوب •
و م واجب الاحترام زیارتنه عزیمت اقدامن بغلنوب • حربی تخلص اغشلر
و تارک تاج و تخت • و فارغ رخت و بخت اولوب • مصرده کنمشلر ایدی •
بو شعر شور انکیزی • اول زمانده حسب حال دیوب • دلده متعال ایدمشلردی
شعر تاج و قبایی ترک ایدب عریان اولاین برزمان
غربتده سیران ایلیوب مهمان اولاین برزمان •
• چنک و ربابک صحبتی مطرب تمام اولدی همان
بزم بلاده نی کبی نالان اولاین برزمان •
• که دوشبن کاهی طوروب که کولبن گاه اغلیوب
که قان یودب سرخوش اولوب سکران اولاین برزمان در ذکر مرحوم
ومغفور حضرت سلطان سلیم علیه رحمة الملک القدیم

جوی الجنان • فصیح اللسان • پادشاه عارف • واسرار احوال جهانه
موبمو واقف ایدی • شول قدر قوی القلب • شجیع و دلیر ایدی که سپر
آهنین صفت سینه سن کروب • تیر راست رفتار کبی دشمنه قرشو وارتق •
و ضرب زن صف شکن کبی • عسکر اعدایه استقبال ایدب کندوی قلبه
اورمق هاتنده جایز ایدی • اشعار بلاغت شعارندن • بو مطلع
کویا که حسب حالی • و شاهد صدق مقالی در مطلع
کرلشکر عدو بود از قاف تا بقاف • بالله سر مپیچم از و هیچ در مصاف
نثر سلاطین آل عثمان بیننده • فضل و فصاحت • و وفور ادراک و ذکاوتله
معروف و موصوفدر • اول بر پادشاه صاحب فراست و پرکیاست
ایدی که • کندو رای صایبندن و فکر ثاقبندن غیری کمسه اکا وزیر
اولمزدی • و بر شهنشاه صاحب عدالت ایدی که • عهد همایوننده مظلوم
دادخواهک حیفی یوم مکافاته • و حقی روز عرصاته قلمزدی بیت
کوکه اغمزدی بر مظلومک آهی • مکر عاشقلرک دود سیاهی
نثر و ذهن و ذکاده طبع پاکی • و وفور عقل و ادراکی بر درجده ایدی که
رایندە مستقل اولمغن • بر وزیر مشیرک تدبیر اصابت پذیرینه اصلا
قایل • و دل بیدار و عقل کامل العیارله قطعا غبن و فریبه قابل کلدی •
خرد خرده بینه قادر اولن عقلای کاردان • عرض حضورنده طفل نادان •

وکودک ابجد خوان کبی قاصی وقاصر • ورای وتدبیر اصابت پذیرده
عقل اوله بستی ویرکه قادر ایدی • مهابت وصلابتندن قلوب امرا و
وزرایه بلکه کافهٔ برایایه دهشت وهیبت مستولی اولمشدی •
وصیت وصدای هیبتی عرصهٔ کاینانه • وهفت اقلیم وشش جهاته
طولمشدی • بوسببدن زمین وزمان پرامن وامان • ومعادل عهد
نوشیروان ایدی • والحاصل اجرای امر سلطنتی وحکم حکومت ایالتی •
عامهٔ انامه • وتمامهٔ خواص وعوامه • برمرتبه بکندرمش ایدی که کافهٔ خلایق
قیام قیامته دک احسنت وآفرین • وتبارک وتحسین اوقورلر بیت
شهریاری جامه بر قامت او دوخته • پادشاهی آیت در شان او منزل شده
نثر وعهد همایون خجسته فالنده • منازل عالی پر افاضل واهالی اولوب •
جمیع مناصب محل ومناسبین بولمشدی • وکندولر دخی طالب فضل وهنر
وراغب هنر وصاحب کمال اولوب الناس علی دین ملوکهم مقتضاسنجه
زمان فرخنده لرنده وضیع وشریف ع شعر وانشا موسمی شاه سخندان دورده در
نثر دیوب میل کمال ومعرفت • وتکلم زبان فرسه تمام رغبت اتمشلر ایدی •
وصمیم جان ودلدن مایل معارف وفضایل اولدغی باعثدن • پادشاهلق
عرف واصنافنی قویب • زماننک فاضللریله بی اختیار اختلاط • وعصرینک
کاملریله بی تکلف انبساط ایدرلر ایدی بیت

حالت عشقک صفاسن اهل حال اولن بیلور • کم کمالک قدرنی اهل کمال اولن بیلور
نثر طبع وقاد ونقاد وله صراف جواهر کلام • وسخن شناسلکده ونکته
دانلکده • بیمز ناقص وتمام ایدی • دقت ودوربینلکده عقل موشکافی
قلی فرق یراردی • وهنرمند کاملک جست وجوینده • ونکته پوینده
اولوب کوشه بکوشه اراردی • عرصهٔ فصاحتده فارس میدان فرس وفرسکه
طبع پاکنده الفت وانس واردی • شعرا ولایت رومدن اندن
غیری که فارسی دیوان تدوین اتمدی • وشعر ترکی یی ترک ایدوب اول
طرزه گتمدی • اشعار بلاغت شعاری عند الفضلا والبلغا مقبول ومعتبر •
ومطبوع وممدوح اهل هنر در • افاضل عجم انلرک نفیس سن شعرا فرسدن
کلام شاهی یه معادل ومماثل طوترلر • بو بر قج مطلع فارسی اول حضرتک
کلمات معتبره سندندر مطالع فکر میکردم شبی کان ماه را بینم بخواب
من درین بودم که ناگه شد طلوع آفتاب وله ابروان تو وچشمان تو ای صورت چین
آهوانند زده شاخ بشاخ از سرکین وله مجنون دشت وشحنهٔ ویرانه میرسد
طفلان شهر مژده که دیوانه میرسد وله صیت وصدای سلطنت رفت بماه وماهی‌ام
لیک زعجز عاشقی بندهٔ آن سپاهی‌ام وله سواد سایه که همراه قد یار منست
من از هوا شده ام خاک وآن غبار منست نثر ومرحوم طاب ثراهنک نامنه
اوقنن ترکی اشعارک اکثری عوام الناسک افتراسی واسنادیدر •

اول مستند اولان ترکی اشعارک هر بری محلنده تحریر • و کیمک ایدکی
صحت از ره تغیر اولنمشدر • و بری بو بیت درکه خلق عموما اکا اسناد ایدرلر

بیت

بن یاتم لایقمی قرشومده اول ایاغی طوره • سرو قدم دیک بن اولدکده نمازم قلمسون

در ذکر حضرت سلطان سلیمان سلیمان نشان دام ظله الی انقراض الدوران

منبع المعارف والمآثر و مجمع الفضایل والمفاخر • مالک ممالک
فضل و عرفان • و مفسر و مبین آیت عدل و احسان • اعنی حضرت سلطان
سلیمان خان که اسکندر زمان • و قهرمان دوراندر • جهان خسرولری
بنده لری بلوکندن یکجر • و همای همایون دولت شهدی انک فنادیله
اوجر • نثار ابر حیاسندن چهرهٔ کلزار روزگار غرق عرق • و آثار مکارم
سنیه سندن دار و دیار الطاف بی شماره مستغرق قدر • قتل خلقدن
و خون ناحقدن پرهیز و گریزاندیکچون خالق جمیل عمر طویل ارزانی
قلمشدر • درون و بیرونی معارف و شرایله معمور و مزیندر • و الفاظ
فصاحت لباسی و بلاغت اقتباسی الطف و احسن • و بلیغ و مستحسندر •
رای عالم آراسی سبب نظام عالم • و ضمیر منیر مشکل کشاسی باعث اصلاح
امم در • اثناء امور سلطنتده صدف ضمیرلرندن صدور ایدن کلام
بلاغت نظام • و کلمات لآلی انتظام ترتیب اننده تدوین اولوب •
میان اهل عرفانده و السنهٔ جهانیانده اشتهار تام • و اعتبار مالاکلام

بولمشدر

بولمشدر • بو شعر فصاحت شعار اول حضرتک انفاس شریفه سندن در

شعر

زنگ غمدن دل رسک اوله کوکلک صافی • قومه الدن قومه بر لحظه شراب صافی
مجلس عشق ارا کلمکه پروانه یتر • بلبل گلشنی اکا کیدر اول لغافی
بنه غواص صفت بحر معانی یه طلوب • نیجه درلر چقرب اولدم انک صرافی
ایشکی دار شفاسینه ایرم دیو بو دل • کیجه لر صبحه دکن ورد ایدنور یا شافی
قانی ایچمکه کلدکجه انک غمزهٔ دوست • بو محبی دیر اکا عشقله صح عافی

مطلع فارسی وله

بازاز آتش دل دیده پر آبست مرا • کار این چشمه زیر چشمه خوابست مرا

در ترتیب اسامی شعرا

احمد بیگ	احمد چلبی منشی	احمدی صاحب اسکندرنامه	احمد داعی	احمد عجمی
احمد رضوان	ازهری	اسحاق	اصولی	افتابی
امیر بگ	[illegible]	[illegible]	امینی چلبی	تم حرف الالف ٤٣
حرف البا	بابری	باقی	بازی	بصیری
بهاری	بهشتی	بهشتی و اعظم	بیکسی	بیانی
تم حرف البا ٩	حرف التا	تابعی	تاجی	ترابی
تمنایی	تم حرف التا	حرف الثا	ثنایی	ثنایی
ثنایی ٣	حرف الجیم	چاکری	جامی	جعفر چلبی

جلیلی	جلیلی	جلیلی	جلالی	جمالی
جیبی	حبابی	حبابی	في حرف الجيم ١٣	حرف الحاء
حافظ عجم	حافظ	حافظ قونوی	حالتی	حبیبی
حدیدی	حریری	حریری	حرمی	حسن رومی
حسن چلبی	حسینی	حضوری	حلیمی	حمدی قدیم
حمدی چلبی	حیاتی	حیاتی	حسیبی	حیرتی
في الحاء ٢	حرف الخاء	خاکی	خاکی	خاوری
خدایی	خضری	خضری	خلیلی	خلیل زاده
خفی	خیالی چلبی	خیالی بک	في الخاء ١١	حرف الدال
داعی	درونی	دری	دعایی	دلبری
في الدال ٥	حرف الذال	ذاتی	ذکایی	ذهنی
في الذال ٣	حرف الراء	رایی	رحمی	رحیقی
رسمی	رضایی	رفیقی	رمزی	رمزی
روانی	روحی	ریاضی	ریاضی	في الراء ١٢
حرف الزاء	زاری	زاری	زاری	زمانی
زینی	زینبی	في الزاء ٦	حرف السين	ساعی

ساغری	سامی	سنبلی	سعودی	سهابی
سخایی	سروری	سروری	سعدی	سعدی عجم
سعدی افندی	سعی قدیم	سعی بدیعی	سنبلی	سنان چلبی
سوزی	سهی بک	سپاهی	في حرف السين ١٩	حرف الشين
شاهی	شانی	شاوری	شاهدی	شاهدی
شاپوری	شکری	شمسی دفتری	شمسی قاضی	شمسی ادواری
شمسی حصاری	شمسی برسوی	شمسی امامی	شمعی	شیعی
شهدی	شیخی	شیری	في الشين ١٩	حرف الصاد
صابری	صالح چلبی	صافی	صبایی	صبحی افندی
صبحی برسوی	صدری	صفایی	صفایی	صنعی
صنعی نجاتی	صنعی زنبقی	صنعی	صنعی	صنعی سپاهی
في الصاد ١٥	حرف الضاد	ضعفی	ضعیفی	ضمیری
ضیایی	في الضاد ٣	حرف الطاء	طالبی	طالعی
طریقی	في الطاء ٣	حرف الظاء	ظریفی	ظهوری
ظهوری	في الظاء ٣	حرف العين	عاجزی	عاشق چلبی
عبد الرحمن چلبی	عبدی	عدنی	عذاری	عذری

عسكری	عشقی قدیم	عشقی اسكداری	عشقی حصارجقلی	عطائی
عطاء اسكوبی	علوی قدیم	علوی مدرس	علی چلبی	عمر بك
عندلیبی	عندلیبی	عهدی	فی العین ٢٠	حرف الغین
غباری	غریبی	غزالی	فی الغین ٣	حرف الفاء
فانی	فغانی	فخری	فرصتی	فرجی
فرحی	فردی	فردوسی	فریدی	فضلی
فصعی	فغانی	فغانی	فقیصی	فهمی
فوری	فهمی	فیضی	فی الفاء ١٨	حرف القاف
قادری	قانعی	قدسی	قدسی	قدری
قدری	فی القاف ٦	حرف الكاف	كاتبی	كاتبی
كسبی	كاظمی	كامی	كامی	كشفی
كشفی	كلشنی	كمال زرد	كمال طوقی	كمال [illegible]
كوكبی	فی الكاف ١٤	حرف اللام	لالی	لامعی
لاطفی	لعلی	لطفی	لعابی	فی اللام ٦
حرف المیم	مالی	محرمی	مجدی	مرودی
مستی	مسیحی	مرثیی	معمایی	معیدی

بیت ملحی	منیری	مهدی	مهری	میری
میرك	فی المیم ١٥	حرف النون	نجاتی	نجمی
نسیمی	نثری	نشانی	نشاطی	نظامی
نكهتی	نعیمی	نقابی	نگاهی	نهاری
نهانی	نهانی	نهانی	نوری	نوری
نوعی	نیازی	نیازی	نیازی	فی النون ٢٢
حرف الواو	واحدی	واسعی	والهی	والهی
وحدی	وحیدی	وجیهی	وصالی	وصفی
فی الواو ٩	حرف الهاء	هاتفی	هاشمی	هلاكی
هلاكی	هلالی	هلالی	همامی	فی الهاء ٧
حرف الیاء	یاری	یتیم	یحیی	فی الیاء ٣

م

سلطان الشعرا و برهان البلغا مرحوم و مغفور اعنی احمد پاشا علیه الرحمة والثنا بو رسویدر وزرانك علماسندن و شعرانك فضلاسندندر بین الانام ولی الدین زاده دیمكله معروفدر باوجود كه علو نسب و كمال حسبله موصوفدر والدلری مرحوم سلطان مراد قاضی عسكری و كندولر دخی سلطان محمده خواجه ایكن شان بی نظیرله

وزیر اولوب نظر عالیلرینه مظهر دوشمشلردر • نظم جواهر کلامده استاد
ماهر • وانواع علوم وفنونه قادر ایدی • الفاظ نظمی بلایانه واسلوب
شعری اکابرانه در • ابیاتی پر نکاتی الفاظ ومعانیده متن متین
کبی محکم • واسلوب قصیده ده خود اجماع واتفاق ارزه مسلم در •
حتی رومک سخندانلری • بو فارسی بیتی شعرای رومک سرآمدلری حقنده
بو وجهله تحریف ایدوب اوقورلر بیت سوز آهی باید والفاظ احمد درسخنی
نازکیهای نجاتی وخیالات کمال نثر مراعات نظیر قسمنده • بو مطلع
ممتنع النظیره نظیر اولمزکه • آخردن بر لفظ بیکانه یوقدر مطلع
چین زلفک مسکه بکزتدم خطاسن بلدم • کی پریشان سویلدم بو یوز قراسن بلدم
نثر وبو مطلع مطبوع دخی غایتده مقبول واقع اولمشدر مطلع
حسن ایچنده سن غریب وشهر ایچنده بن غریب • کل اکلیمز بیر اولالم سن غریب وبن غریب
نثر زبان فرسده واقع اولن کتب ودواوینه تتبع مستوفیسی • و
تفحص مستقصاسی اولوب • جمیع منظومات فرسی متتبع • وفواید وعواید
صنایع وبدایعندن متمتع ومتنفع اولمغین بیت
معنئ نیک بود شاهد پاکیزه بدن • که بهر چند در وجامه دکرکون پوشند
نثر مضمونجه اول لباس عبارات فارسی برله ملبس اولان • شاهد معنایه
ثیاب الفاظ رومیدن شعار جدید • ودثار مزید کیوروب • هر معنی

بر خوب ترک طناز • ومحبوب رومی عشوه ساز کوسترمشدر • کرچه
طریق ترجمه ده بعضی فضلا قاتنده معقول ومقبولدر • اما بعضی ظرفا
یاننده مطعون ومدخولدر • اتفاق سخنوران بودرکه • اکر مرقوم
مترجملک تهمتیله متهم اولمیدی • شعرای روم ایچنده سرآمد ومسلم
وجمیعیسندن اشعر واکرم اولمق مقرر ایدی • نتکم تاج زاده بهوسکی
نامه نام کتابنده مشار الیهه اشارت ایدوب دیمشدر نظم
سرآمد دیدکو کلک بلبلو جانی • اولوبدر ترجمه اولو کمانی
بو اهل اولنی یاننده سهلدر سهل • بنم قاتمده بلکه جهل در جهل
نثر الحق وانصاف بودرکه زاده طبعی غایتده نادر • وکمیاب ودیواننده
موجود اولان معانی نکات اکثری دواوین فرسدن افراز وانتخابدر •
ومرحوم مزبور مشهور ومذکوردرکه • غایتده شاهد باز ومحبوب پرست
وشور وشوقدن عشق وهوا ایله مست • ومدهوش ایمش • بو حیثیتدن
عالمده زن وزنباره غایتده متنفر • ومصاحبت ومقارنتلرینه غایتده
محذوری اولوب • عالم تجردده عمری اولدقچه تأهل • وبوس واغوشن
زنی تصور وتخیل ایلمامش • مسموعمدرکه برکون سلطان محمد غلمان خواصندن
بر سرو بلندی نصح وپند ایچون بنده چکمش • وتخم خشم وکینه یی مزرع قهر و
غضبنده اکمش • انی کوردکده مذکوردن بالبداهه بو رباعی وارد ولایح

ومتوارد اولور **رباعی** جهان ینسون که اول شمع شکرخند
یتور گریان ایاغنده دمور بند • لبی شیرازی حلوادر صبر سه
دکر مصر و بخارا و سمرقند **نثر** بو رباعی سلطان محمدک شمع شرینینه
منسوب • مشار الیهی یدی قلعه ده حبس ابدی امر ایتشلر • و مرحوم
احمد پاشا انده محبوس و مایوس ایکن • اول گناه ایچون عذرخواه اولوب
عفو ذنوب ایچون • کرم قصیده سن دیمشلردر • بو برنج بیت اول
قصیده دندر **نظم** قول خطا ایتسه نوله عفو شهنشاهی
طوتلم ایکی الم قانده غیث عانی کرم • نه کرم اولکه مغلوب ایده نه آنی گناه
نه گناه اولکه مغلوب ایدمیه آنی کرم • صو باتورمز بتورر گندو حبابلرینی
نیچون باتوره غضبه عمان کرم **نثر** والحاصل اول قصیده ده عفو
کن هم • و کظم غیظه متعلق اولقدر فواید و فضیلت درج ایتمشدرکه سلطان
محمد گوردکده بی اختیار گناهن عفو ایدوب • راه رافته گتمشدر • بو عذوبت
بیان • و فصاحت لسان که احمدده واردر • اکا ملوک و سلاطیندن
آسیب و زوال • و عقاب و نکال یوقدر دیو بیورمشلر **نظم**
سخندان اوله چونکم شاه دوران • سوزیله قدر بولور اهل عرفان
وای آنکه سخن فهم اولمیه شاه • خطا اکلر صوابن داخی هرگاه
نثر مرحوم غایتده بدیهه گوی و سخن آفرین • و فوریاتده تیزطبع و

دور

دوربین ایمش • مذکوردرکه برگون سلطان محمدک مجلس شریفنده خواجه
حافظی وافر اوکرلر • و دیوان ابراریاندن اشراف و اعیان اعتقاد
و اعتبارله استخاره ایدرلر • اتفاق بو مطلع گلور **مطلع**
آنان که خاک را بنظر کیمیا کنند • آیا بود که گوشه چشمی بما کنند
نثر سلطان محمد بو مطلعی حددن زیاده پسند ایتدکده مذکور علی الفور
مطلع مسفوری بو وجهله تضمین ایتمشدر **وله بر وجه تضمین**
آنان که خاک را بنظر کیمیا کنند • خاک جواهر قدمت توتیا کنند
سلطان العلماء المتأخرین وخاتم الفقهاء المجتهدین شمس الملة
والدین وارث علوم الانبیاء والمرسلین علماء ممالک روم مک
سلطان سربلندی اعنی کمال پاشازاده احمد چلبی افندی رفع الله
قدره فی زمرة العلماء وانس روحه بارواح الفقهاء کمال پاشازاده
سلیمان چلبینک مخدوم زاده سیدر • مولدلری توقاتده واقع اولوب
نشو و نمالری ادرنه ده اولمشدر • اتفاق علما بودرکه ولایت
رومده عدیل و نظیری بر عالم متبحر و متفرد پیدا و هویدا اولمدی بلکه
معادل و مماثلی ولایت مزبوره یه گلمدی • علامه حافقین و مفتی
ثقلین ایدی • مجموع علوم و فنونه طبع پاکی شامل • و اصناف کمالاتده
کمالیله کامل ایدی • بو جمله علوم و فنونک • و شروح و متونک

مشکلات و معضلاتن • فکر موشکاف مشکل کشا سیله اصلاح و
ایضاح ایدب • هر فنده بر رساله • و هر نوع علمده بر مقاله یازمشدر •
سایر فنوندن غیری کشاف مشکلات کلام قدیم • و حلال معضلات کتاب
کریم در الحق و انصاف بودر مجمع مجموع علوم • و افتخار علماء ولایت
روم در • اول بر عالم ربانی ایدی علمی دایره ولایته • و سرحد کشف و
کرامته ایلتمشدی • و اول بر دریای فضل و دانش ایدی که کونده بیک
مقداری فتوایه دست اوردب • بونجه فنونده نیجه مباحثه مطالعه قلوب •
بونجه معید و مستفیده درس دیدکدن صکره • بر جزو تألیفی تحریره
کتورمک روزمره سی • بوجمله مذکورات آثار کمالاتندن • اول فضل
آفتابنک ذره سی ایدی • نتکم وصفنده دیشلر **بیت**
یا ملکسن یا پری شکل بشردن زیرا • بوقدر کسب فضایل ایده بلمز انسان
نثر و نظم و انشاده دخی بیک فنی اولنلر قدر قدرتی • و ابداع نظم و
نثرده مهارتی واردی • بوفندن مستغنی اولمغین تخلص تعیین ایتمشلر •
بلکه بی تخلص لغی تخلص ایدینمشلردر • بو برقچ مطالع مطبوعه اول حضرتک
نتایج افکارندن • و انعاس دررباراندن در **مطلع**
هر قچن اول سرو قد شتاب ایدر وجه چین ابدر • صانکه سرو اوشنده اول چین صورتیسی ایدر
وله گلشننک آب روانی ساکه او بکمک ندن • اولدیه نوله کر سنکین دل و نازک بدن

یوله

وله
یوله چقسه تماشالر عادتدر باران بغر • سن نه شه سن یوله که خلقک کوزندن قان بغر
نثر و کندولر املا و انشا اندکی تواریخ آل عثمانده • سلطان سلیم طاب
ثراهک مدت عمری قصیر • و اول زمان قصیرده مآثری کثیر اولدغی • بو
قطعه یله خوب ادا اتمشلردر **قطعه** آز مدتده چوق اثر ایتدی
سایه سی اولمشیدی عالم کیر • شمس عصر یدی عصرده تمسک
ظلی ممدود اولور زمانی قصیر **وله** حیف سلطان سلیم حیفا حیف
هم قلم اغلسون انی هم سیف **نثر** و بو برقچ ابیات نصیحت
نصابی دخی قصه یوسف و زلیخاسندن در **نظم**
گلستانده دکمه جک خار • شو خاری دک دکرسک اوله گلبار
ایچوکی یکسه طاشی اتمه هرگز • یکسنه سرنی فاش اتمه هرگز
دینلسه کندو عیبک دکله گوش اول • کورنجک غیری عیبن پرده پوش اول
درسک سا که غیری ایتمه انکار • سن انکار ایت سکا غیره اقرار
ایضا له جهان برخانه در آرایشی چوق • ایچنده کیره نک آسایشی یوق
دوشر درویش ایسه تشویش آه نه • و کر سلطان ایسه فکر جهانه
قناعت کنجی اتسه برکشی جای • ویررلر خون قدرتدن اکا پای
توکل تکیه سنه کم اولا ضیف • ویررلر حصه سن بی ظلم و بی حیف
نثر خلقت شریفلری لطافت و نشاط • و ظرافت و انبساط ازره •

مجهول اولمغین اکثر اوقاتده کشاده رویلیغی و بذله کویلیغی اکسک دکلدی
مطآ مسموعمدر که مرحوم مرقوم مسند فتواده ایکن بر مدمن بنک
و بنکی بی بنک بو مسئله استفتا اندر که زید ایام صیامده وقت
صبح کاذبده افطار عباراتسه نه لازم کلور جواب ویرب شباب
اولاسز دیر انلر دخی ملاطفه یوزندن مطایبه قصد ایدب قباقوشلقده
قالان حیران اولمق لازم کلور دیو جواب ویررلر **بیت**

تجنده لطیف اولور لطیفه • ولیکن خارج اولمایه ادبدن

احمدی رحمة الله علیه سیواسدندر مراد خان غازی دورنده
بوی بکلرندن میر سلمانک مادحی و واصفیدر اول عصرک شاعر پر معارفی
ایدی اسکندرنامه‌ی مزبورک نامنه دیمشدر وعلم ظاهر و باطندن
آفاقی و انفسی تشبیه و تمثیله هندسه و هیئتدن وعلم نجوم و حکمتدن
چوق معانی و معارف درج و درج اتمشدر اما نظمنده اولقدر ظرافت
والفاظ و اداسنده چندان لطافت یوقدر روایت ایدرلر که کتاب
مزبوری مذکور ردیوب اول عصرک اعیان و ارکانه عرض اتدکده چندان
پسندیده کورلمیوب بو کونه نظمله بر کتابدن بر منقحجه قصیده اولی و افضل
ایدی دیشلر اول دخی بو جواب طعن آمیزدن مجروح البال و شکسته
حال اولوب مزاجی متغیر اولور مکر اول زمانده مرحوم شیخی ایله بر حجرده

جلیسلر

جلیسلر و الیف و انیسلر ایمش ما وقعه شیخی‌یه حکایت و بو
مقوله بر کتابدن بر پارچه قصیده افضل ایدی دیدکلرن روایت ایدر
مرحوم شیخی دخی اول کیجه احمدی آدنه حسب حاله مناسب بر مخیل
قصیده پیدا قلور و یارنداسی مولانا احمدی اول قصیده‌یی کتابنه
الوب ارکانه کلور اعیانه عرض اتدکده اعیان امعان نظرله مطالعه
قلورلر کورلر که ابیات قصیده یله نظم کتابک اولقدر مناسبتی
والفاظ و معانیده چندان مشابهتی یوق تبسم ایدب مولانا احمدی
بو قصیده سنک ایسه کتاب سنک دکلدر و اکر کتاب سنک ایسه
قصیده سنک دکلدر دیوب میانلرنده چندان تفاوت فاحش
یوغکن ایکی سخنورک کلماتن بر برندن فرق ایدب تمیز اتمشلر نتکم
شعرا زماندن نعیمی حمیدی مناظرهٔ سیف و قلمنده زمانه حالنده دیمشدر

نظم

بر اولمز وقته ایر کوردک زمانی • بیلور یوق آسماندن ریسمانی
اک اهلی یک کور معنی یوزندن • قره اوغلان ترکی سن شاعر سوزندن
چو سوز فهم اولمیوب اولماسه رغبت • ایدرلا بد کمال اهلی فراغت

نثر انک کبی دملر صاحب فلک زمان دولتی و انک کبی اولولر اهل
معرفتک سعادتیدر و مزبورک میر سلمان آدنه مرتب دیوانی
وحددن متجاوز تراجیع و قصایدله اشعاری پایانی واردر

اسلوب شعری شیخی طرزنه قریب • وقدما داوی سنده فارسیدن
مترجم موعظه کونه بر طور عجیب در • بو برنج مطلع انکدر **مطلع**
فکر ایله مبدأک نزه دندر نه در معاد • سیم کلدککدن اشبو مقامه ندر مراد
بی تعاد در بو منزل ای احباب • فاتقوا الله یا اولی الالباب
نثر بو بیت دخی اسکندرنامه سندن در **بیت** خارپشتک خار صقلرجانبی
نرم لک دوکر سورک قانبی **بیت مشابه این معنی**
جنک وصلح بی محل نآید بکار • جای کل کل باش وجای خار خار
احمد داعی رحمة الله علیه ولایت کرمیاندن • بودخی میر سلطان
شاعرلرندن در • جنک نامه آدلو منظوم تألیفی • و اسلوب ترسلده
تصنیفی واردر • وعقود الجواهر تسمیه اولنور عبارات فارسی برله مشروح
عربیاتدن بر لغاتی • وانواع بحور اوزره نظم اولمش وافر مقطعاتی
واردر • طرز غزلی طور سابق • ومعاصرلرنک مترسللرندن فن انشاده
فایق در • اما بو زمانده اول اسلوب مسلوب اولوب عمله کلمز • وکتب
منسوخه کبی اول صورلر شمدی عمل اولنمز • زیرا مترسلان زمان غایتده
ظریف • وصور انشا مکاتب نهایتده لطیف اولمشدر • شمدی اول
اسلوب متروک وفاسد • وطرز شعری کیفیتنه شاهد در • بو شعر انک
خاصه ابداعی • ومقبول اختراعیدر **شعر**

ایا

ایا خورشید ومه پیکر جمالک مشتری منظر •
نه منظر منظر طالع نه طالع طالع انور •
جمالکدن جهان روشن طداغک غنچهٔ کلشن •
نه کلشن کلشن جنت نه جنت جنت کوثر
یوزکدر آیت رحمت اوزکدر مظهر قدرت •
نه قدرت قدرت صانع نه صانع صانع اکبر
وله
کوزم هیچ کوردککواری بحق سوره طاها • بنم یارم کبی فتنه بنم کوکلم کبی شیدا
نثر مطلع مرقوم داعی مرحومک غایتده مطبوعی • ودیوانده مقبول
اولان بیت مصنوعیدر • اما عجب بودرکه • بو قدر فضل ومعرفتله • شوزرنک
معنای ایهامی سندن غافل اولوب • ابیاتنده اولان لفظک نه قدر
معنایه شامل ایدوکن فهم اتمزلرایش کبی • زیرا مطلع مرقومک مصرع
ثانیسنده بنم یارم کبی فتنه دیمش • لفظ فتنه بو محلده ذی شعر
ایهام • و بر لفظ قبیحی متضمن طرفه کلام در • عرف ناسده • اجناس کلابدن
شول سک صغیره • وجنس قطیره درلر • لفظ مذکوری شعرا زمان
اکثر یا رقیب ذکر اولندیغی محللرده • واغیار وعدو یاد اولندیغی
موقعلرده یاد ایدرلر • نوشته کبی **بیت** رقیبه صدر کوشترک دیدک اول فتنه اولو
بنم برایت قدر ووقتکده اعتبارم یوق **نثر** صنایع بدیعیه دن •

بو كونه صنعته اهل عروض كلام ذو الوجهين و مشتمل الضدين ديرلر
شاعر نكته كذار بو مقوله كلامى ذو معنى اولان يرلرده و نكته و
ايهام قصد اولنان محللرده ايراد ايدر محل مدحده ممدوح دكلر
شيخى نك وصف پادشاهده ع جهانك بهشتى دور انك پناهى
ديدوكى كبى مكر كه بو نوع الفاظك ايهام قبيحندن غافللر و مجرد لغتى
معنا سيله عامللر اوله احمد بك رحمة الله عليه توقدن اوغلللرندن
بو دور شعراسندن در طور و دارات و عرف و اضافات قوللنور
سپاهى و زعامته متصرف سنجاق پايه سنده بنده شاهى ايدى جهان
فانى نك فناسى مقرر و دوران دنيانك كذرانى مه انوردن اظهر
كورب مصاحبت خلقدن فرار و ملازمت مير و ملوكدن عار ايدب
كنج فراغتده انزوا و عزلت اختيار اتمشدى وضع و وقاردن
و علوفه و تيماردن كچوب توجه و توكل طريقنه كتمشدى فقر و فنايه
متعلق اشعارى و طريق حقيقته مناسب و ملايم كفتارى واردر بو
شعرانك اشعارندن در شعر زين ايچون جنتى انسان ايلدورلر
قوللوغه اكا حور له غلمان ايلدورلر جان يوسفنى مصر وجودكده بولوبك
كنعان ايلنه آدمى سلطان ايلدورلر واعظ بزى قورقتمه جهنمده اودولمز
ينماغه اودن هر كشى بوندان ايلدورلر نثر بو برقج بيت دخى درويشلك

طريقنده

طريقنده هر كسك جور و جفاسنه تحمل و صبر و وقت حدت و غضبده
نفسنه جبر ايدب نوع انسانك اساءتنه انسانيت اتمك خصوصنده انك
مقالاتندن در شعر هر كم بزه طعن ايلرسه جنس بشردن
حق صقلسون آنى دلرم خوف و خطردن كم غيبتمز سويليوب ايلرسه مذمت
يارب پر آيت اغزينى انك شهد و شكردن كبر يله بزه كين ايدنه بارى تعالى
ايمانله شفقت ويره وسوسه دردن مناسب اين معنى
چو اصلك خاك كدر اولماغل آتش ملك سن اوله شيطان كبى سركش
كشيده صو كبى عشق كرك دل كه اولا هر دم الحق ليغه مايل
چقر شاخ ازره ميوه اولجق خام ايدر پخته اوله خاك اوستنده آرام
احمد رضوان رحمة الله عليه امرادن در ادرنه ده توطن اتمشدى
بو دورده فوت اولدى عرصه سخنده بشقه باشنه سنجاق چكردى
و عند ملوك الكلام زعمادن ايكن كندو اعتقادنجه امير الكلام كچردى
قصايد و اشعارى حددن بيرون اما مجرد بر كلام موزوندر الفاظ
نظميه سنده اصلا حلاوت و تعبير و اداسنده هركز ملاحت يوقدر
دفتر ديوانك آب رويى و جمله ابيات و اشعارنك يوزى صويى
بو برقج بيت در شعر نار شوقكله جهنم اودى يانديرمز بنى
تشنه يم كه بيدى دريا صويى قاندرمز بنى يا تشم كهفيله غار وحدت ايچره خوابده

شو بلکم غوغای محشر قوپسه اویاندرمز بنی • کی صنعن عاشق ایناغه زاهدک افسونینه
بیک کرامت کوسترسه هیچ اناندرمز بنی ازهری نوّر الله قبره شعرا رومک
قدماسندن و ارباب نظمک فضلاسندندر • مولدی اق شهر اولوب
اسمی نور الدین اولدیغی مناسبتیله ازهری تخلّص اتمشدر • مراد خان غازی
دورنده و شیخ واحدی عصرنده کلمشدر • فنّ شعرده معاصرلرینه نسبت
وسط الحال • کرچه سوزده رنک تصنّع صورتن کوسترر • امّا معنیده
ساده متعالدر • بو ابیات انک اشعارندندر شعر

فرصت ال ویرمشکن وقتی غنیمت بیللوم • عمرمز حاصلی مهر و محبّت بیللوم
هر عزیزک ایغی توزینه یوزلر سورلم • کر قبول ایلرسه انی سعادت بیللوم
هر دنی منّتنی چکمیلوم نفسه اویوب • دونلر منّتنی [illegible] بیللوم

نثر و بو نکته دخی کردون سفله نواز جاهله جاه و ناز • و اهله ناله و نیاز
ویردکنی مشعر اکا اسناد اولنور بیت قدله سیمی مردناد انک
دانه‌سی یوق النده دانانک ایضا بوریایه صارلوب صحراده یتر بیتشکر
کل بیازی کورکه قتقتاره سند جامه‌سی قدوة العلماء فی الآفاق مرحوم
و مغفور مولانا اسحاق علیه رحمة الملک الخلّاق اسکوبیدر • علمانک
شعراسندن و شعرانک فضلاسندندر • پادشاهمز دورنده شام
قاضیسی ایکن فوت اولدی • و سایر فضایلندن فضله فنّ شعرده دخی

کمالیله

کمالیله کامل اولمغین شیوع و شهرت بولمشدر • اشعاری خوش آینده
و ساده • و عاشقانه و کشاده اولدیغی بو درکه • اثنای مصاحبتده محاببله
کندو حسب حالن • و مراد مافی البالن نظم اتمشدر • بو برتج مطلع انک
زادهٔ طبع لطیفی • و تصرّف ذهن شریفیدر مطلع

بو چشمم چشمه‌سارینک عجب خونین اقرباشی • مکر وار ایسه اول عینک جکرده اغندهٔ باشی

نثر اکرچه مطلع مرقوم مرحومه اسناد اولنور • و انک اشعارندن عد
اولنور • لکن بو افقر و احقر اندرندن بو لفظله اشتدم • و بو وجهله خضر بکلرندن
استماع اتدم که بو مطلعک قائلی نامعلوم • و شاعرنک اسمی و رسمی عالمده
معدوم دردیو بیوردیلر • کمال پاشازاده ایله توارد واقع اولمشدر دینه
وجود ویرمیوب سوزیله اغزن اوردیلر • امّا مطلعدن ماعداسی بزلر
دیو اقرار و اعتراف • و مطلع مذکورک نادرهٔ ابیات غریبه ایدکنه
تمام انصاف اتدیلر مطلع وله زادمز غصّه و غم درد و بلا راحله‌مز
چکلوب کعبهٔ کویوکه کیدر قافله‌مز وله باده کم نوشی ایدرم ایرودوب شب یاربدن
قطره قطره دوکلور دیدهٔ خونبارمدن نثر مرحوم غایتده شور و شوقی غالب
و درون دلدن مصاحبت محبوبه طالب نازک حریف • و رند ظریف ایدی
هر قنده که بر محبوب اولسه کیمک بلمزدی که نیلر ینیدردی • و بالجمله پری رخساره
تسخیرنده سحر ایدردی • عمری اولدقجه عالم تجرّدده میر مجرّدان •

و سر حلقهٔ رندان اولوب بیک زن زیبای پر زر و زیوردن بردلبر
وصد دختر دوشیزه دن بر محبوب سیم بری هزار کره یک کوروردی
وکوردکی چشم بیمارک علت سبز شکسته سی اولوب بر ایکی جوابنه
اوملو خسته کبی جان ویرردی • صوفی قز نقشی قزاد غلان کوزلدر و اکن
نیجه بی ذوق اوله شول کم واره میل ایده زنه • معلوم و مشهور درکه غدکور
غایتده شوخ مزاج مزاح کوی وکشاده طبع و خندان رویلیدی
شهر ادرنه ده اشق قاسم دیمکله متعارف اولوب متقاعد اولن ملا یه
ملاطفه یوزندن اشتغل اصطلاحنجه بو برقج بیتی دیوب کوندرمشدر
ای پیر بر ملک عشقه خان اولن سروردده • جمله اسرار و رموزه منبع و مظهر دده
ملک استغناده بوق ملک انلر جابجون • عالم اطلاقدن کرچه دم اورر سه دده
بو بلانجی پیره زن دهرک یوزینه تعین • تکیه کاه وحدت عالمده کرچک ار دده
لطیفهٔ اشق قاسم باسحاق چلبی
جهانده ایلکی هرکز اوتنمز آدم ایسق • بو ایلکی او نتیمه وزبر ده آدم ایسق
نثر و فنونک اکثرنده کامل وراسخ اولدقدن غیری خوب مورخ ایدی
شهر ادرنه ده دار الحدیث کندولره توجیه و تفویض اولندقده مفاخره
بو مطلعی تاریخ دیمشلردر هر بر فقره سی بر تاریخ واقع اولمشدر
مطلع تاریخ
عالم و ابل تغیر • روشن فقیه آفاق
٩٣٣ ٩٣٣
الله

الله نه منتقل در • دار الحدیثه اسحاق
٩٣٣ ٩٢٢
اصولی رحمه الله علیه
روم ایلنده واردار یکجه سندندر • علومی فروع و اصولیله تتبع ایدب
طریق تصوفده تصفیهٔ باطن و تذکیهٔ نفس ایچون • معرده شیخ ابراهیم
کلشنی حضرتلرینه ارادت کتورمشدی • و نفسک آرزوی هواسنه
قلبک میل و تشرهاسنه یلکدن کچوب • کوشهٔ عزلتده و کنج فراغتده
اوتورمشدی • اکثر یا اشعاری تصوفه متعلق کلمات • و سید نسیمی
طرزنده مواعظ و الهیاتدر • معناده جاودان نامه ابیاتنه مشابهتی
و فضل الله کلماتنه مطابقتی واردر • بو سببدن زمانه درویش
مشربلری • و موالی مذهبلری • سابق الذکره فضل الله ثانی و سر سید
نسیمی درلر • بو شعر انک اشعارندن • مجله کفتارندندر • شعر
وجود مطلقک بحری نه موج کم ایدر پیدا • انا الحق سرنی سویلر اکر مخفی اکر پیدا
معادندر تمو اشیا ایدر اوزکندو ذاتندن • کیمیسی سیم و زر ظاهر کیمی سنک و مدر پیدا
بو باغک کر حقیقتده صوبی بر باغبانی بر • ولی ولنتر حقایقدن نیجه بوز بیک شجر پیدا
نظر قل نوع انسانه کیمی زهر و کیمی شکر • عجب حکمت بر انجدن اولور زهر و شکر پیدا
دوزیلور نیجه بیک اشلر بوزیلور نیجه خشتلر • نه کاربو العجب بو که اولمز کار کر پیدا
بو طوقز قبهٔ نقش سواجنه کلدک و کندک • نه کلد و کمک قیو ظاهر نه کند و کلک ممر پیدا
نیجه زحمت چکر کسب کمال ایدنجه بر عارف • بلی چوق قان یودر کان ایلینجه بر کهر پیدا

وله تصویر غیره قلمه محل قلب اقدسی • اصنامه مسکن ایلمه بیت المقدسی
وله کل بر و جان کوزنی عشقله یغما قللوم • یار دیدارینی هر شیده تماشا قللوم
وله بنم سرو قبا پوشم قو خاک اولسون یولکده تن • دلویم بن بنم روحم بر شیمز باکه پیراهن
مطایبه مذکورک حالت فقرله عجب عزلت وانزواسی • و قناعت و
فراغتله غریب غناسی واستغناسی واردی • بو قدر فقر و فاقه ایله بر
طاقه یکن برکسیه عرض احتیاج ایدوب باش اکمزدی • و درکاه حقی قویوب
در میر و وزیره وارنلر سائللر کبی یانینده منفور ردکمزدی • و اول کبر و
غرورله مدهوش و مست • و دنیای دنی ایچون اکابر پرست اولنلری کوروب
بو قطعه‌یی اوقوردی **قطعه** قطره آب کنده یک دو سه روز
در کس کنده را اتمام کند • وانکهی سر برون کند زانجا
ملک و میر و خواجه نام کند • سک بران قلتبان شرف دارد
که بدین غر زنان سلام کند **آقابکی رحمة الله علیه** اماسیه‌دن
مشاهیر شعرادن • واعیان فصحادن در • رنکین اشعارله مرتب دیوانی
و عذوبت الفاظله شیرین بیانی واردر • بو مطلع مشهور انک اشعارندندر **مطلع**
ینه دشی یاره‌یی وار سیب زنخدانکده • ینه شفتالو یمشلر کبی بستانکده
دلده که سوز اولانی کبی نفسدن بیلنور • خانه‌نک شنلکی ایچنده‌کی سسدن بیلنور
نثر مسموعدر که سلطان بایزید خان اماسیه‌ده چلبی سلطان ایکن •

مشار

مشار الیه واسطه‌ء فضل و کمالله تقرب حاصل ایدوب • مجلس خاصه وران
جمله خواصدن بری اولمشدی • و شرف حسن التفات شاهی برله خیلی اعتبار
بولمشدی • قدیم الزماندن مقرب سلطان • و صاحب فضل و عرفان اولنلر •
محسود اقران اولمق مقرر اولدیغی باعثدن • اخوان حسد مزبوری درکاه
پادشاهیدن منع و رد ایچون خار و خس نفاق و شقاقله طریق مناسبتی
سد ایدوب • قرب حضور شهریاردن مذکوری دور و رد و شررلر • و پیرلکی
دمنده زجاج دل نازک مزاجنه سنک جفا ایله انکسار ویررلر • بو
دخی ماوقعه‌ء عرض اتمک قصدینه حسب حالی بر قصیده‌یه درج ایدوب •
صنایع بدیعیه‌دن چوق صنایع خرج اتمشدی • بو ایکی بیت اول
قصیده‌نک منتخبندن در **نظم** قرک تیرینه جان اتمک هدف دولت‌شانیدر
ولی بیم کبی خاکینک اول دولت نه شاینیدر •
یترد شدم اراغ اوق کبی قربان اولدغم رحم ات •
خم ابرولرکدن کم ید قدرت کماندر **نثر** بو بیتی دخی کندونک
انفعال و انقباضنی مشعر اول قصیده‌دن در **بیت**
زمانه‌ده بو شاماتک چکن تصرفون الک ای چرخ • ییغرلر پیرسن کوکلک یکیتلک عنفوانیدر
امری چلبی ادرنه ویدر • بو دور شعراسندن عمایر سلاطینک تاریخلرین
در • زمانه‌ده شاعر ساحر باریک ادا • و خوب مورخ و معمی و

معماکشادر • غایتده اینجه تخیلی و دقیق تعقلی واردر • فن
معمایه نسبتی و شبستان خیاله ممارستی اولمغن اکثریا صنایع
شعریه سی طرز معما مثال و بدایع نظمیه سی اسلوب شبستان خیال
واقع اولمشدر • شعراء عصر ارا سنده خیال خاصه قادر و ایجاد و
تصرفده نیطری نادر کسنه در • بو برقاچ مطالع نخیله انک زادهٔ طبع
در باری و نتایج ابکار افکاری در **مطلع**

بر شکرلبدر بوبن مسکینی ناشاد اولدن • کم اکا نسبتده نور شیرینه فرهاد اولدن

وله

استمز دل بلبلی اول یوزی کلشن کلستان • هر کل حمرا اولور لعلدن بر آشیان

شعر وله

بنی سن هجر میانکله نزار ایلرسن • کزلیوب اقشکوک نونی زار ایلرسن
نازایدوب شول ایکی خط کبی برنی کزلمکه • نازکی سن بنی اولدرمکه نار ایلرسن
کوسترسن ایله شول چشم و قد و راقشکی • عاشقه عرض جمال ایلمکه عار ایلرسن
چشم و خالن ایدوب ای زلف عذارنده نهان • دار دنیایی بو مسکینه دار ایلرسن
کوریجک خال نکاری لبی التنده روان • امرنک یاشنی ای دیده نکار ایلرسن

انوری نور الله قبره شهرستانبولدن در فضایل مکتبه دن
بی بهره و امیلک و عامیلکله بر شهره شاعر بالطبع ایدی • شولقدر
امی ایدی که الفی طغرولغندن و کافی اکریلکندن بیلوردی • اما طبیعت
نظمیه سی و سلاقت شعریه سی غایتده خوب اولماغن مرغوب

معنالر

معنالر و ابو صنعتلر بولوردی • بو برقاچ مطلع انک زادهٔ طبعی
و تصرف ذهنی در **مطلع** زلفکله خطک علم جفا بخشن ایدرسبب
بیری قره جاهل بری جهل مرکب **وله** سکا نسبت ای شاه عالی جناب
یدی قله دزد ادیدر افتاب **نثر** و بو بیت رنکین داخی بر وجه تضمین
انک ابیاتندن در **بیت** ایکی دستی بی الومده صمه دستیمی اورب
طوتلم ایکی الوم قانده ایش قانی کرم **قدوة الاشراف مولانا امیری رحمة
الله علیه** سادات بیادیت مابدن و اشراف صحیح الانسابدن در •
اسم شریفلری سید محمود • و کندولری ارباب فضل و کمالدن محسوب و
معدود در • سلطان بایزید و سلطان سلیم خان زمانلرنده نقیب
الاشراف اولوب • پادشاهم سلطان سلیمان سعادت و بختله تخته
کلدکده • دار فنادن دار بقایه نقل ایتدی • عالم و زاهد و مرتاض و مجاهد عزیز
ایدی • سایر معارفندن زاید فن شعرده حسان ثانی • و طرز قصیده ده
مانند ظهیر و خاقانی ایدی • بو برقاچ ابیات بلاغت سمات سلطان
بایزید بایزید خلقته دیدوکی قصیده دن در **نظم**

اکی جهانی اکی بایزیده قلدی طفیل • خدا قلوب نظر لطفه هر برن منظور
بریسی عالم معنیده شهرهٔ افاق • بریسی صورت و معنیده کون کبی مشهور
بریسی مهبط انوار فیض رحمانی • بریسی رهبر جمهور غازیان غیور

انک فضایلی حق فضلی کبی نا معدود • بونک خصایلی حق لطفی کبی نا محصور
بو ویردی شرع اسلامه صدق الکلام • اوقلدی زهد دیارینی عشقله معمور
شمایلی متناهی دکل جوهر زنک • کرک بریسنه صرف اوله ما هو المقدور
زهی مراسم جودک مربی الفضلا • لوایح هممک فیض بخش اهل حضور

گنجور گنجینهٔ الهی و خزاین خازن نامتناهی لعنی مولانا آهی رحمة الله علیه

روم ایلنده نیکبولیدن بو عصر شعراسندن در • بکلو حسن دیکله معروف
و فن شعرده مقبولیتله موصوفدر • شعر و انشا ایله تمام اشتهار و
شهرت بولمشدر • و روم ایلنده قره فریه ده مدرس ایکن فوت اولمشدر •
شعراء رومک ممتاز و مستثنالرندن • و متغزلان متأخرینک
اعلالرندن در • شعرنده شیوهٔ حسن و سوز خسرو موجود • و صنایع
سلمان و خیالات کمال غیر معدود در • الحق و انصاف بودر که •
نظم و انشاسی • و اشعار دلکشاسی • رنک و چاشنی ده • و الفاظ و
معانیده • مقبول سخنوران عالم • و مطلع کویلکده خود مقبول و مسلم در •
بو برقچ مطالع و ابیات انک غزلیاتندن • و کلمات متبرکاتندن در **مطلع**
او فلکک جان الملمه تبعکله بولداش اولدلر • سینه لرده قان یلشدیلر قرنداش اولدلر
وله
صیحلرن چو نسون بولنلر رعد قلسون ناله لر • حشره دک ینسون تیلسون قرم اوزره لاله لر
وله
دوندرن فانوس چرخی دود آهمدر بنم • ینذرن خورشیدی آه صبحگاهمدر بنم

وسح

نثر و شیخ الشعرا مولانا شیخی نک • خسرو و شیریننه نظیره حکایت
شیرین و پرویز • و روایت گلگون و شبدیز نظم ایدوب • نظمنده خوب
دقتلر • و خاصه تطفلر له معلق و مصنع بیتلر دیمشدر • خاصه که اول
مطلع داستانلر • و صفت صبح و شامده واقع اولان ابیات دلستانلر •
هر بری اعجوبهٔ مقال و نمونهٔ سحر حلال در • بو برقچ ابیات پر نکات
صفت صبحده و محل ولادت خسروده اول کتاب سحر انتسابدن در
نظم مکر بر صبحدم بو زال گردون • سپهرک دامنن قلمشدی پر خون
مکر کم وضع حمل اتمشدی ناهید • انکچون قان ایچندن طغدی خورشید
طوغدی صبحدم بانوی دوران • بر التون باشلو صرمه چیلو اوغلان
چو دولت مطلعندن طغدی اول ماه • ملکلر دیدی کوکدن زاده الله
اون اون بش کونده خسرو بدره دوندی • صبحی بربیلده لیل قدره دوندی
ایاغن طورمغه بشلادی سروی • ترنم قلدی باغینک تذروی
دهانی غنچه سینه دشدی ژاله • رخینک داغداری اولدی لاله
نثر اما نظم نکته شناسلرینک عموماً اتفاقلری بودر که اگرچه بو
نظم سحرساز طرزنده مقبول و ممتاز در • لکن ارتباط قصه ده قصه پرداز
دکلدر • تکلیف تخیل و تشبیه تضعله تمت سوق مناسبت قصه دن
دور دوشمشدر • آخر کتابه ارقومک اتمامنه فرصت الدیرمیوب •

موانع وقیوددن تکمیلنه مجال بولامیجق اکثر ابیاتن مناسبت و
محلی ایله کتاب حسن ودله الحاق اتمشدر حقا بودرکه کتاب
حسن ودلی اسلوب انشاده طرز خاص ومقبول افاضل خواصدر
طریق انشاده طرز منشیان قدمایه کیتمشدر وعبارات و
استعاراتده الفاظ سقیمه وتراکیب عقیمه اختیار اتمشدر
تعبیر واداسی روشن وسلیس وتحریر دلکشاسی لذیذ ونفیس در
انشاده الفاظ وسلاست وشعر ومشنویده لطافت وظرافت
اندن ارتوق میسر ومتصور دکلدر وبالجمله شعر وانشاسی ونظم
دلکشاسی بر برینه غالب وسرجمله بی مسابدر اما عمر بی وفا
وفا واکتفا اتمدوکی باعثدن بریسی اتمام واختتام وغایت و
نهایت وانجام بولمامشدر کل حزب بما لدیهم فرحون مشعر
ومتضمن بو برتجه بیت کتاب حسن ودلندندر **نظم**

جاهلک فخری جاه ومالله در • عارفک عزتی کماله در
عشق وشوق اهلی جد وحال استر • نه کمال استر ونه مال استر
بزی کورکه نه حالمز واردر • نه کمال ونه مالمز واردر

مناسب این معنی منصبله افتخار اتمک اوکنمک جاهله •
اهل فضله عاردر کرچه شرفدر جاهله • **ایضا**

بودر

بو درعادت ازلدن اهل حاله • که مالی میل ایدر تمیز کماله

فی حرف الباء

بالی رحمه الله علیه روم ایلندن
ارباب تیماردن واصحاب نظم واشعاردن سلطان سلیم طاب
ثراه دورنده نقل اتدی دیار عرب وشام وحلب فتح اولندوغی
ومصر الندوغی تاریخلرده کتدی پسندیده قابل اشعاری وخوش
آینده کفتاری واردر بو مطلع انکدر **مطلع**

نه لطف اتدک بکا قهر ایله غم الندن غیری • کوزللر شاهی نک کوردک تماشا النمدن غیری

برمی رحمه الله علیه روم ایلندن اهل عشرت ورند طبیعت
کمسنه ایدی سلطان سلیم دورینک اخرلرنده آخرته نقل اتدی
وبزمگاه فنادن عشرتخانهٔ بقایه کوشهٔ میکده ده جام
الده ایکن ایاغی کوتروب رندانه کتدی برعیاش اوباش ایدی که
عشرتی مدام وصحبتی علی الدوام ایدی بو حیثیتدن اشعاری رندانه
وکفتاری مستانه در بو مطلع انکدر **مطلع**

قسمت اولیجق عارفه رندهمی وهر شاهده • تسبیحله سجاده ویرلشکی زاهده
وله
چون ویردک ایا شیخ بزه توبه شرابه • بیاده کبابک دادی یوق توبه کبابه
وله
توبه اتدم که اتیم توبه • توبیه توبهٔ نصوح اولسون **شعروله**
السنه الینه ساقی حوری لقا قدح • بحث ایدر ایدی کاسهٔ کوثر ایله قدح

برشربت ایلمش بنه لعل مذابدن • غم خسته سینه ویرمکه ساقی شفا قدح
ساجدکلمی آتشی آبیله جمع ایده • الله اینه ساقی لعبت نما قدح
نظیره ملؤلفه
برزم ازلده اولدی مکر آشنا قدح
کاتدی بیزمله دونه دونه مرحبا قدح • کلزاره دوندی بنه بکون مجلس شراب
سوسن صراحی قرمزی کل کوییا قدح • صوقراغسونی مجلس ایچنده صراحی کم
یوز قزدرب لبوکی اوپردی ایما قدح • بربوسه کی النجه نولا قان ترلسه
طوقزطولندی مجلسی ای دلربا قدح • طوترمیدم الی وستنه آنی لطیفیم
کرویرمیدی کوکلمه صوفی صفا قدح بصیری رحمه الله علیه عجم سرحدنه
قریب یردندر سلطان بایزید زماننده حضرت شیخ جامی • ومولانا
نوایی تربیه نامه سیله رومه کلمش • ونوایی دیوانن دیارردمه اول اول
کتورمشدر • اکثر اوقاتن دیارروده کچورمکین طرز شعرده ترکی عبارت
ناظملری شیوه سن • وروم شاعرلری عشوه سن رعایت اتمشدر •
خوش آینده خوب اشعاری • وپسندیده فارسی وترکی مرغوب کفتاری
واردر • بو برقج مطلع انک اشعارندن در مطلع
عاشقلرینی آه او مسیحا ادم اولدرر • بو آدم اولدرر که مسیح آدم اولدرر
وله
شول ایکی مخمور کوزلر چهره دلدارده • ایکی نرکسدر اچلمش کوشه کلزارده
وله
کرچه کم در ابجهانده عارفه برکل تیر • عارفه برکل تیرسه باکه یارم کل یتر

مطلع

54

مطلع فارسی وله تا خاک پات از نظر اهل درد رفت
چندان کریست دیده که دریا بکرد رفت مطایبه مرحوم غایتده ندیم
شیوه • شوخ طبع کشی ایدی • جونکلرده وجریده لرده ثبت اولاجق
رنکین لطایفی • ولطایفه متعلق معارفی چوغ ایدی • وخوی وخصلتنده
الاجه لغندن غیری عیبی یوغدی • مسموعمدر که مرقوم برکون مرحوم
روانی یه وارر • وچرقصدن ایدوب برقصیده ویرور قطعه
چراچون شاعره اشعار وقصاید ایلدین • بکزرا که صنعه بستانچیه ترخون وتره
ابلهی کور ایلدو رمصره شکر هنده ببر • هر شیی تحفه ایدر بتدکی قوبدوغی یره
نثر روانی بک کمال کرمندن اظهار بذل وسخا • وانعام لطف و
عطا کوستروب برقج اقچه کوندررر • مکر کوندردوکی اقچه دخی عدد ده اوالر •
انک دخی تشی قزل وتشی قورشون ایمش • بصیری دخی بو خصوصده
غایت منفعل ومنکسر اولوب • بو قطعه ایله انی مذمت وخبث
ختله تهمت ایدر قطعه روانیله مکر بینی حمیدک
برارادن برادلمش روانی • برینک وصف ذاتی لایذوقون
برینک نعت آبی لن ترانی بیت وله واردم روانی مطبخنه طعمه استیو
کوردم حرانه سینی اجندن کوبک قوصر قطعه روانی
ای بصیری قتی کوکلی قره درشو خنیک • کله انصاف ایده لم سنده بر ز آجه سن

بن دیدم بو الکیسندن عجبا قنغیسی یک • دیدی بیری طوکزک آلجسین قارجسن
قطعهٔ دیگر کرمله شعرنی بزم اجره بصیری اوقوب
عرض ایردی بیزه معنیلرینی ایکده بر • جابجا معنیلرن عرض ایدیجک مجلسده
اهل دللر یوزک اغ اوله دیدیلر بریر بهاری افندی قضات طایفه سندن
بو دور شعراسندن پرزدنه نام قصبه دندر • فن فرسده وطرز
غزلده شاعر راسخ • وخوب معمی ومورخ در • مرحوم روانی بک
موتنه ع جنان دن یا که جان اتدی روانی • تاریخ دیمشدر
بو شعر دخی انک اشعارندندر شعر دلبر سنکین دلم بر سیمتن دلاکدر
غمزه سی تیغندن انک سینه یریر چاکدر • نوله تمامن صدف دیرسم که انک اولی بری
بر در یکدانه وصاف ولطیف و پاکدر • شیشه کوزلر جاملر اخشام اولنجه آنی کم
کوزلری اول افتابه جیقدن غناکدر • کندوسی مه جاملر انجم قوطه سی بر سیاه
حق بوکم حمامی انک زینت افلاکدر • اول مهک مهرنده کلخن نار خلوت پر هوا غیرت
آب کریان طاس سرکردان بهاری خاکدر نثر بو قطعه دخی انک لطایفندندر قطعه
شوکم نفسه اویوب اتدی تأمل • دکشدی عالم اطلاقی قیدن
تجرد عالمینک شاهی ایکن • وارب قول اتدی کندن عمرو وزیده
تأمل دیدکک کیدر جکرده • بهاری کی صقن الدنمه کیده
ولو
دولت انک جهانده فرد اولدی • زنه الدنغدی ومرد اولدی

نفس

55

نفس حظن تخیل ایلمدی • دولت انک تأمل ایلمدی
بهشتی رحمة الله علیه ورشدران سلیمان بک اوغلی سنان
چلبی دیمکله معروف ومشهوردر • سلطان بایزید زماننده بشریت
مقتضاسنجه بر وضع ناشایسته صادر اولوب • غلبهٔ بیم وباکدن •
بیمناک وترسناک ولایت عجمه کتمشدی • وانده واروب مولانا
جامی ونوایی خدمتن اتمشدی • بعد زمان انلر شفاعت نامه ویروب •
وبونک ایچون تضرع واعتذار ایدوب • سهو وخطا ونسیان •
خاصهٔ نوع انسان • وعفو ذنوب وعصیان صفت حضرت
رحمن اولدوغن بیان والکاظمین الغیظ والعافین عن الناس
مفهومن ایما وعیان ایدوب • مومی الیه ایچون اعتذار ومعاذیره متعلق
امثال واثاردن • وافر نکات وکنایات ایراد وابراز اتمشلر •
نظم اساءت ایلمه سن ایله احسان • قول اولور حر ایکن احسانه انسان
کجی لر کرچه صوچ اتمک خطادر • اولولر عفو جرم اتمک عطادر
نثر آخر اول نامهٔ نامی • ومکتوب کرامی • موقع قبولده واقع اولوب •
کجی خطا وسهون عفو ایدوب • منصبن مقرر قلدیلر • مزبورک
ترکیده خمسه سی • ونظم ونثر اوزره برنج باره رساله سی واردر • وامق و
عذرا • ویوسف وزلیخا • وحسن ونگار • وسهیل ونوبهار • ولیلی و

مجنون کبی مفاخرةً خاتمهٔ خمسه سنده بشنجی رساله سنده دیمشدر

بیت دیدم ماله بن جواب خمسه • دیمادی بو دلده داخی کمسه

بو شعر مشهور دخی انک اشعارندن در **شعر**

یاربی پروا دریغا غصه دن حالم خراب • سو مسون عالمده کمسه دلبر عالی جناب

باللّه انصاف ایده لم یار اولدیغیچون نیلسون • ذرهٔ ناچیزدن عار ایتسونمی آفتاب

محنت او قلازندن اولدی جسم افکارم قفس • مرغ روحم هر طرفدن چقمغه ایلر شتاب

نظیره ملولفه عارضنک کوردی نکار اکنده سندن کتدی آب

رخلرک کوردی حرارت حاصل ایتدی آفتاب • نیجه تعیدوغن کوریدی هر فرقت عاشقی

ایصنوردی آتشینه دوزخک اهل عذاب • شبله طوتشدی شرار دود آهم کوکلری

قورقرم تیمور یرینه یغدوره کوکدن سحاب **نثر** بو بیت دخی انک قصهٔ یوسفنده

وصف زلیخاده در **بیت** اولورسم وصفنده حسنی مبارز

قلم بربرمغی وصفنده عاجز **بهشتی واعظ** چورلو نام قصبه ده

توطن ایتمشدر ناصح و واعظ • زینت منبر پند و مواعظ • سایر

معارفدن فضله منظوم کتابی ومدون ابیاتی واردر بو مطلع انکدر **مطلع**

سنبلکدن عارض کلکونکه پیرایه صل • کوکده چوکان غوری آفتابه وایه صل

بهلول حافظ شهرستانبولدن حفاظ قسمندن • وخطبا زمره سندندر

اسمن تخلص ایدر خوب مجوّد قرآن • وسبعه خوان خوش الحاندر •

کلام قدیمی لفظاً ومعنیً معلوم ایدنلرشن • معرفت اسیری • وعلم آشفته سی

یکسنه در • منظوم ومنثور برایکی پاره تالیفاتی • وخوش آینده وکشاده

ابیاتی واردر • بو مطلع انکدر **مطلع** ذره وش سرکشته کوز مهر کدرای ماه کامز

پرده کوکده کون یوزک شوقیله یوق آرامز • جان عمکله چقدی جانا کرانا مزسک اکا

برنفس طوت اغزمه آینهٔ رخسارکی **ولـه** **بیانی چلبی رحمة اللّه علیه** نفس

قسطمونیدن کتّاب قسمندن • بو دور شعرا سندن • زیرک وذکی جوان ایدی •

صفحهٔ خدنده خط اثری یوغکن • خطوط مختلفه قادر • وسحر سخنده

سامری ساحر ایدی • اولقدر قابل شان • وکامل جوان ایدی که •

هر سوزده بر ظرافت • وهر سخنده بر صنعت ایدوب • دکمه کز تجنیس

وایهام سز کلمات ایتمزدی • وطریق مطایبه ده رعایت طیب خاطر

ایدوب سمت فحش وهزله کیتمزدی • وحین ملاطفه ده یارانه حرف

ایتمکدن غایتده پرهیز • وایهامی شامل اولور بذله ونکته دن نهایتده

کریز ایدردی **بیت** لطیف اولسه لطیفه خوشدر اما •

ولیکن خارج اولمایه ادبدن • بو مطلع انکدر **مطلع**

دیدم بولکده جان ویرسم نه آفت • بکا جمیع منته دیدی نه منّت

وله کل کوی نکاره کیده لم اوی بکا صوفی • دنیاده سکا کوستره یم باغ جنانی

بو مفرد دخی انک مفرداتندن وجملهٔ مطایباتندندر **بیت وله**

رقیب کلبی کورکه خوان وصلن • یا وزایت کبی نیرنه یدورر

فی حرف التاء

تابعی شهر استانبولدن اهل قلم قسمندن بودور شعراسندن در • خوب طبیعت شعریه سی و سلاقت نظمیه سی واردر • مسیحی نک شهرانکیزنه بوندن یک نظیره دیمشدر • بو مطلع انک اشعارندن در مطلع

التون قلم مثالی بو آه شررفشان • یازدی سما صحیفه سنه سوره دخان

تاجی رحمة الله علیه نشانجی جعفر چلبی نک پدریدر که سلطان بایزید خان اماسیه ده چلبی سلطان ایکن دفترداری ایدی بو مطلع انکدر وله

کوز یاشلو کوکل لف پریشانلر الکیذه • قلدم قره کونکه ده بارانلر ایچنده

العبد یدبر والله یقدر مضمونجه هر دانا و توانانک حسن تدبیری طبق تقدیره مطابق و وفق قضا و قدره موافق اولمق کرکدر که • تا کم تدبیری منتج و رایی مفید اولا • بو مفهومی مشعر بو مطلع انکدر مطلع

باشه وارمز کسنه نک ایشی دلا تدبیرله • اول موافق اوله اولده مکر تقدیرله

ترابی رحمة الله علیه شهر قسطمونیدن شیخ معاصرلرندن در • مجذوب صورت • ولی سیرت • عارف و عاشق لسنه ایدی • اشعار خانقاهلر دارنه و عمارتلر دیوارنه یازردی • و مقابرده یاتوب بیابانده کزر ایدی • هر سویه که کذر ایدردی • بر یوزنده متحرک اولان

جبنده

57

جنبنده لری بصمقدن حذر ایدردی • بو مطلع انکدر مطلع

ایردوکک صوقمه دلکله یوری زنبور کبی • خاک راه اول که یوزک برده اولا مور کبی

نثر و جمیع مؤمن و ترسایه • و کبر و یهودایه حضرت حقک مظهریدر دیو بر نظرله نظر ایدردی • و بر کیسی ادنا و حقیر کوروب آزرده دل و رنجیده خاطر اتمکدن حذر ایدردی • بو بیت کویاکه حسب حالی و شاهد مقالیدر بیت

وارمدر بر سر خدادن انده که سر اولیا • کافر و مؤمنده ای دل کورمه بر شخصی تهی

نظم

کل ای عارف کوکل ویرمه فنا دنیای غداره • اکر شهباز وحدتسک چو کرکس قونمه مرداره

شعر مناسب این محل

ای کوکل الیمه کل دنییء غداره هوس • یا کلر المیدی چونکه بو مرداره هوس

ریش خندیسنه کوکل ویرمه صقین دوراک • اتمه هرجایی در اول شوخ ستمکاره هوس

سنی دهر الداسون دله محتاله کبی • قتی بیچاره در اتمه بو مکاره هوس

جانکی اتمه اوده حرص و هوایه اودنو • اتمه پروانه کبی یانمق ایچون ناره هوس

ای لطیفی قو جهان جیفه سنی زاغلره • بلبل کلشن قدس اتمه مرداره هوس

ایضا

اولور بلبللرک محبوبی کلشن • کلاغک جیفه مقناطیسک آهن

نیه میلک اولورسه قدرک اولدر • زیاده قالمه کم اخلاصه یول در

بهرحال الی استر جان عاشق • اولور میلینه و عشقنه لایق

تمنایی علیه ما یستحق

قیصریه قربندن برقلندری • وآدم اوت کبی تبراوت کبی بتردین
کفرکویلرک بری ایدی • علم حروفه و مذهب تناسخه متعلق
کتابلر جمع ایدوب • بانینه خیلی زنادقه و ملاحده • لعن الله علی حده مجتمع
اولمشدی **شعر** مذهبی اسلامی یوق برتج نفر تورلاقلر
لعنتی وبدعتی شیطانله اورتاقلر • چون لباس شرع ودیندن عور وعریاندر بولار
ترک تجرید اولدی صنمک برنیچه چبلاقلر • هیچ بریسندن دکلدر تیمش ایکی ملتک
جمله‌دن مردود وخارجدر بو قوم عاقلر **نثر** آدم عالم کبرا و مظهر حضرت خدادر
دیوب **بیت** ای صنم سن مظهر اللهسن • نسخهٔ جمله کلام اللهسن
دیو کوردکلری محبوبه سجده ایدرلر ایدی • وسجده‌لرن سهو ایدوب
طریق ابلیسه کیدرلر ایدی • واول کروه کمراه نعوذ بالله مذهبلرینک
ومعتقدندن جمیع محرماتی حلال ومباح بیلورلر ایدی • وجمیع کتب
منزله‌یی توجیه بی وجهله شکل انسانده بولورلر ایدی • نسبت مذهب
رفض اوزره اولمغین • واول اعتقاد فاسد اوزره جان ویرمکی • مراتب شهدا
مرتبه‌سنده شهود ایدوب • فضل الله حروفینک بورباعیسن دستور
عمل واحسن موقع اجل ایدینمشلر ایدی **رباعی**

در مطبخ عشق جز نکو را نکشند • لاغر صفتان زشت خو را نکشند
کر عاشق صادقی ز کشتن مکریز • مردار بود هر آن که او را نکشند

سلطان

سلطان بایزید دورنده اول طایفهٔ شقاوتک کیمنی آب تیغله اغراق •
وکیمنی آتش دلّه احراق ایدیلر • بو مطلع ممنوع انک ترهاتندن •
وجملهٔ کفریاتندن در **مطلع** صوفی قلندر اول کل عارت صبحی صفالی
ساکه بو بر طور قدر کیدر بو قیل وقالی **وله** ابله اولمه صوفی ویره نقد عمری نسیه یه
کوزنک آچ دیدار وجنت حور وغلمان بونده در **نثر** وبو مطلع فارسی فی تعریف
اسرار ده انک کفتار ناهموارندن در **مطلع** حبة الخضرا که برکف
عارفان جا کرده اند • از خیال او هزاران نکته پیدا کرده اند •

فی حرف الثاء **ثانی رحمة الله علیه** رومیدر
استانبولده متوطن اولمش • وسلطان بایزید دورینک
اوایلنده کلمش ایدی • طالب علم • وصاحب حلم • مؤلف متن شیوه •
ومصنف فن عشوه ایدی **بیت** وفاده مهر انوری کبی ماهر
جفاده دهر جافی کبی قاهر **نثر** اسمی وحسنی جهتندن وارث حسن
حضرت یوسف اولمغین یوسف ثانی دیرلر ایدی • حقا بو درکه
کمال جمالده غایت کوزل • وکوزللکده یوسف کبی بی بدل ایدی •
عاقبت عشاقندن بری اول حبیب دلفریبی رقیبله کوروب •
تیر جفا جانه و خنجر استخوانه ایروب • جانی اجیدوغندن جانانه
قیوب • اول چشم قتالی قتل ایتدی • وکندو دخی حسرت فراق و درد

افتراقه صبر وتحمل ایده میوب آخرته اردیجه کتدی • بو شعر انک
اشعارندن در **شعر** دربار رطلا بنوم نم در
نور دیدم سرو رسینم در • دانه دانه قرمده قطرهٔ اشک
سبزه لر اوزره ضنکه شبنم در • عالمک غایتی الم در بیل
آدمک آفریده بردم در **نثر** بو بیت دخی سر ردیف بر قصیده
سندن در **بیت** ای باغبان اولسه قوقردی سوزم بوده
باغ جهانده قدی کبی سکبار سرو • و بو مطلع دخی انک لعل
لآلی بارندن و درج دهن کوهر نثارندن صدور اتمشدر **مطلع**
الا ای نارون رفتار و سرو شاخ بالا قد • بنفشه زلف و نرکس چشم و کل رخسار و نسرین خد
ثنایی رحمة الله علیه قسطمونیدن امل جهت قسمندن در • سلطان
محمد دورنده کلمش جامعه معروف و خوانندهٔ تعریف ایمش • بو مناسبتله
ثنایی تخلص اتمش • غایتده لغوی و فارسی دان • و خوش الحان و
صاحب عرفان ایمش • اما فن شعرده چندان قدرتی • و ایجاد و تصرفده
جودت طبیعتی یوغیمش • بو مطلع انکدر **مطلع**
خدکه بکزمیدی کله کیم در ایدی • زلفکه بکزمسه سنبله کیم در ایدی
ثنایی رحمة الله علیه مرزیفاندن خیاط طایفه سندن در •
بو مناسبتله ثنایی تخلص اتمشدر • امی و عامی و ساده دل کمسنه ایدی

اما طبیعت

اما طبیعت شعریه سی بد و قوت نظمیه سی کدکل ایدی بو مطلع انکدر •
مطلع الفلر سرو زنکین کل کبی سینمده داغم وار مجنت سبزه زارنده
ینه بر تازه باغم وار **مطلع وله** بن اودرزی کوزلک اسکیدن اوار دیسن •
اولمدم ایکی تیغ اتسی اوبیچاره بسین • **نثر** و بو بنج ابیات دخی انک کلماتندندر
نظم در آمد مایهٔ جود و سخا در • در آمد باعث لطف و عطا در
در آمد کیشی بخشنده ایلر • عبوسک شکلنی رخشنده ایلر
در آمد کلیه چون شخصه وافر • قچی اوله عطا و جوده قادر
دکلدر ار جوانمرد ای جوانمرد • همین کسبی در انک بلکه جومرد
فی حرف الجیم **چاکری رحمة الله علیه** امرادندر
سلطان بایزید خان سنجاغی چکردی • و قول جنسندن اولدیغی
مناسبتله چاکری تخلص ایدردی • مسموعمدر که مذکورک جوانلغی
زماننده نزله زحمتندن صقلی بی وقت اغرمش • اولداخی غم رشیدن
دلریش اولوب صقلنه بویه چالرمش • سلطان بایزید بر
کون سؤال ایلر که بو نوری نیچون ظلمته تبدیل ایدوب رنکن تغییر ایدرسن •
واق صقلک یوزنه قره چالوب مجرملر کبی تشهیر ایدرسین • دیوجک
دوتلو پادشاه • بو چاکر بی اشتباه • یاشیم بلورن صقل بیلان سویلر •
کرچه صادق کور نور اما کذب صریح ایلر • بو سببدن بن داخی

یوزنه قره چالدم و تشهیر و تحقیر ایدوب انتقام الدم دیو
جواب ویرجک بو مزاح مزاج پادشاهه خوش کلوب احسان
فراوانله ترفع و ترقی ارزانی قلدلر مکر اول زمانده نکات لطایفه
رغبت و نکته کوی و سخن کذاره رعایت وار ایمش بر نکتهٔ لطیف
بر منصبه سبب اولورمش و بر بذله کوی بر لطیفه ایله بر مرتبه بولورمش
شمدیکی حالده بیک باب بر نکته و لطیفه یوز جلد کتاب اتسک اعیان زمان
دن بر کمسه دکلمز و اشتمز و مقابله سندن احسان و استحسان لازم
کلدیو اصغا و استماع اتمز نظم لازم کلدیو لطف و احسان
اتمز سوزک استماع و اذعان • اصغایه سوزوکی منت ایلر
بر قوری پسنده ظنّت ایلر • طوتماغه کتابتی جابه
برکز نظر ایلمز کتابه نثر و بالجمله مذکور سابق البیان امرا بینده
شهنامه و خمسه تتبع ایدر صاحب کتاب و دیوان ایدی اشعاری
وسط متوله سیدر بو مطلع انکدر مطلع ساقی پیاله صونکه فلک بی اماغش
اولداخی دلبرم کبی نامهربانمش وله درون دلدن ایدر دردله نای
جهان بیزدن تهی قلسه کرک وای نثر و بو بیت داخی قصهٔ یوسفده
وصف عصمت زلیخاده خوب واقع اولمشدر نظم
یوزینی کورمش چشم محنت • کونش کورمزدی اولماسه مونث

دوپستانی

60

دوپستانی حباب عین کافور • برینی کورمش در سینهٔ حور
جامعی رحمة الله علیه مغنیادندر پادشاهمز دورنده شغل
اتدی علم خطوطده یاقوت ثانی و فن نقشده مانی ثانی ایدی عاشقانه
اشعار دلکشی و مثنویدن وامق و عذراسی واردر بو مطلع انکدر مطلع
خستهدر کوکلم کل رخسارک ایلر آرزو • تشنهدر لعل شکر گفتارک ایلر آرزو
وله
هجران اودینه دونه دونه دل کباب اولور • کوز یاشی قطره قطره چکیده شراب اولور
نثر بو برقچ بیت داخی صفت شمعده قصهٔ واقعهدندر نظم
اریر نار بلاده جسم و جانی • ایدر کویکلری شرح زبانی
ینارکم روشن ایده هر ارایی • نه حاصل روشن اولمز پیش پایی
یقر فکر آتشینه رشتهٔ جان • ویرور اغیاره نفع اوزینه نقصان
وفا اوم هر ادنا واخس دن • ویرور جان باده هر بار دنفس دن
جامی رومی رحمة الله علیه قسطونی دیارندندر ولایت عجمده چوق
سیاحت و مشایخ کباردن نیچه عزیزلری زیارت ایدوب حضرت
شیخ جامی یه خدمت اتمش و ارادت کتوروب انلردن ال المش
دایم الدهر اعتکاف و عزلت اوزره اولوب زوایای مساجددن
غیری یرده تمکن ایلمزدی و فواید خاموشی ایله عمل ایدوب بیکده
بر سویلمزدی لذاید دنیایی کندویه حرام ایدوب نفسیله عداوت

آتمش ایدی • ومشاهده ایچون مجاهده طریقنه کتمش ایدی • بو مطلع انکدر

مطلع نیجه بر نفسه اویوب برکه سکبانلک ایدم •

پیر یدر فقر وفنا ملکنه سلطانلک ایدم تقرب الی الله بعداوت

نفسک موجبنجه بو قطعه دخی خوب واقع اولمشدر نظم

نفسیله عداوت ایت هر گاه • تا اوله سن مقرب درگاه

هر که نفسیله دشمن اولمدی اول • بولمدی قرب حضرت حقه یول

جعفر چلبی رحمة الله علیه تاج بک اوغلی دیمکله معروف • علو نسب

وکمال حسبله موصوفدر • مرحوم سلطان بایزیده وسلطان سلیمه نشانجی

اولدقدن صکره قاضی عسکر اولمشدر • مناصب عالیه • ومراتب معالیه •

برله رفعت وعزت بولمشدر • نسل عثمان وولایت رومه متصرف

اوللی نشانجیلق مقامنه انکا نظیر وعدیل • بر منشی الفاظ بلیغه • وموجد

معانی بدیعه کلمشدر • فن نظمده حسان دهر • واسلوب نثرده سحبان

عصر ایدی • سایر فضایلندن فضله مکمل دیوانی • وهوسنامه

نام بر داستان دلستانی واردر • کندو قریحه سندن صادر اولمش

خاصه ایجادی • وهوای جوانیده حسب حالندن اختراع وایراد ایدیدر •

بر کتاب بلاغت نصاب • وبر نظم سحر انتسابدر که من مطلع الی مقطع •

الفاظ عجیبه • ومعانی غریبه ایله ابیات پر نکات • وصنایع بدایع و

عبارات

عبارات واستعارات اندر • تعریف اخره محتاج دکل کتاب مرقومده

کندولر مفاخرةً نتایج طبع شریفلرین مدح ایدوب • شعرا روم

سر آمدلرین قدح اتمشدر نظم شعرلرکم ترکی دلده شهرتلی واره

بری شیخی بری احمد دائی یاره • اگر شیخی در انصاف ایله بالله

سخن ورلکده اولمش گرچه آگاه • فصاحتده ولیکن کاری یوقدر

کلامنک غریب الفاظی چوقدر • اگرچه واردر احمدده ظرافت

بولنبور سوزلرنده هم فصاحت • بلاغتده ولی ماهر دکلدر

کلامک ربطنه قادر دکلدر • سوزینک حسنی واردر آنی یوقدر

نقوش دیره بکزر جانی یوقدر نثر وبو ایکی بیت مثنوی داخی

اسامی بروج متعلق معشوقه سی وصفنده اول کتابدندر نظم

نگار تیر مژگان قوس ابرو • معقرب زوایب سنبله مو

بت جوزا کمر خورشید ایام • اسد چشم وحمل دم حوت اندام

نثر وبو ابیات ذوق آمیز وشهوت انگیز دخی صفت سرونده •

واوصاف ارداف سیم کونده اول کتابدندر نظم

ندر معنیده ارداف ثقالی • ایکی کوه گران جنت حوالی

زمینی دلگشا فرخ فضاسی • همانا اول ایکی کومک اراسی

عجب آوایده جک برلر درای یاره • که انده دمبدم آهو ایزی وار

نثر اتفاق بودرکه الفاظ ومعانیده نظم بلیغنه سوز یوقدر لکن
اشعار بدیعه سنده صنعت وخیال واردر سوزیوقدر بو مطلع
انک اشعارندندر مطلع ای خط رخسار یارا دادایلدی بیرک سنک
بویله کوندن اشکار اولدوغی تزویرک سنک مطلع وله
کون یوزنده زلفنی اول مه کرهکیر ایلمش • برکمش قندیله کویا مسک زنجیر ایلمش
بیت وله
طوتن براولودامن اولمزدیو محروم • الدن قومدی دامن کهسارنی بنفشه
جلیلی برسوی رحمة الله علیه سلطان بایزید دورنده کلمش در •
بوفنده اولقدر بضاعتی واشعارینک چندان شیوع وشهرتی
یوقدر • بو مطلع مشهور انکدر مطلع ینه بردرزی کوزل سودی کوکل پاره سی
رشته زلفنه بغلو یلر آواره سی چوق وله بیکدن ارتق واراولاشمدی جلیلی سوزنن
یوزی استاری بکورسزیلر آواره سی چوق جلیلی ادرنوی رحمة الله علیه
حرفنده بینه دوز • وشعری برسوزدر سلطان سلیم دورنده نقل ایتدی •
بوشعر مشهور انکدر شعر آه کم غیبتده قلدم رنکارکلر بنی — شیوه کارم
چوقدن ایلردم سفر اولکلعذار اکلربنی • اتلرمله ممدم اول کیتمه قومدن دربکا
بوبجه یلدردوستلر اول اعتبار اکلربنی • دوشلی دل زورقی کرداب عشقک بحرینه
تا بکون یاران دیو بوروزکار اکلربنی جلیلی ازنیقی بورسه ده توطن
ایدوب تحصیلدن تقاعد اتمش در • شوریده حال ودیوانه رنک

کشیدر

62

کشیدر • تألیف وتحریره کثرت اشتغال کوسترمش علم ومعرفت
آشفته سی وفضل وکمالک ربوده وآلفته سی در • منظومات فردوسی
تتبع اتمش طریق نظمه مجد وطالب • ومثنویاتی اشعارنه غالبدر • زبان
ترکیده جواب پنج کنجی وطبع درر بار وکهر سنجی واردر • بو برتج
ابیات پرفسون حکایت لیلی ومجنوندندر نظم
سنبللری سایبان لاله • تر غنچه سی پرده دار ژاله
زلفی زنخه ایرورمش اول ماه • حسن سایه یوسف ولب چاه
یا عارضی در لطافت آبی • کویا ذقنی انک حبابی
نثر وبو برتج ابیات رنکین دخی حکایت خسرو وشیریندندر نظم
صفت کوه پرشکوه
مکر واریدی اول صحراده برکوه
دل عاشقده صانکه داغ انبوه • صناسن فرق فرقدپایه سیدر
سپهر لاجوردی سایه سیدر • سپهر لاجوردی سایه سیدر
زحل سنک سیه در دامننده • فلک دورایده مزپیرامننده
نثر شعرله اولقدر مشتهر واشعاری چندان شایع ومنتشر
دکلدر • بو مطلع انک کویا که حسب حالی • وشاهد ما فی البالیدر مطلع
طبطلو حرف جنوندر نامه اعمالمز • ای کرا ما کاتبین معذور طوتک احوالمز
وله
چکم بغروم بردلبرایلک یوزلوکبی آنی • اکر جان قصدنه کلک نکارک تیغ عریانی

جلال چلبی استانبول دندر • پدرلری صحن موالی سندندر •
و کندو عصرینک اهالی سندن ایدی • معرفت و اهلیت ایله آراسته •
قابل جوان و سخن کوی و نکته داندر • فن شعره هنوز شروع ایتمکن
نظمله چندان شیوع و شهرت طوتمامشدر • بو مطلع مطبوع انکدر وله
ضعیف جسمی دوندردی آه و زارینه • کوروک بنی نیه دوندردی روزگار نیته
وله
بوکن کل غنچه سی باشینه یاشل صرسه نولا کم • کیشی کم آل اوله یاشل صرنقدر انک
شانی جمالی رحمة الله علیه قرامانی یا برسویدر • وطن اصلیسنده
اختلاف ایدرلر • سلطان محمد دورنده کلمشدر • و نام همایونلرینه هما
و همایون نام بر کتاب نظم ایدوب سلطان بایزید دورینک آخرلرنده
فوت اولمشدر • غایتده رنکین اشعاری • و مخیل کفتاری واردر •
طرز تغزی زمانمزده مقبول و مطبوع اولان اسلوب مرغوب
اوزره واقع اولمشدر • عجب بودر که بو قدر نظم پاک و شوسوز ناکله
شهرت بولمامشدر • و محل اشتهار ایکن مظهر اظهار اتمامکن
دیوانی عنوان بولوب معلوم و مشهور اولمامشدر • بو بر قاچ مطلع
انک اشعارندندر مطلع طلکلک هر کیجه اوده یندوغن پروانه نک
تونقا اولمز برارا ده اوده دیوانه نک وله لیک اتمادی دوا اتدی کوزک خسته بنی
باتلدا ای عیسی نفس یا سون اولسوم منی وله • اقدی کوکلم صو کبی بر دلبرک دیدارینه

طور

طورموسیدن بتر یاندم تجلی یار نه نثر و بو شعر مشهور دخی انک اشعارندندر شعر
تا که کیردی اول نهال ناز عشرت باغنه • دوندی شمع مجلسک بکزی خزان پیراغنه
ناله عشاقدن آهنک اوغولادی بو • طوتبن قامش بوریدیلرنیک برماغنه
یا یل اولسه کوکلکه نولا جمالی عشق یار • میل ایدر عادت بودر که صوبرک الچاغنه
جمیلی رحمة الله علیه ترکی عبارت ناظملرندن • و ترکستان شاعرلرندندر
اکثر اشعاری نوایی طرزنده در • نوایی نک اوج جلد دیوانده اولان
اشعارنه کلیا قافیه بر قافیه نظیره دیمشدر • اما مجرد وزن و قافیه ده
نظیره در صنعت و خیالده • و لطافت مقالده دکل • بو مطلع انکدر وله
بولمسون اول انجمن که انده صهبا بولمیا • بولمسون صهبا دخی کر بر دلارا بولمیا
وله
ایردی کویا بلبل افغانی قلا غنچه کلک • کم ایردی جامه سینک چاکنی دامانغه
جنابی بک پادشاهمزک سفرده و حضرده بوس رکاب کامیابیله
مشرف و مستسعد اولان مقبول و متقبل بنده لرندندر • بو مطلع
انکدر مطلع اولسه پیدا دود آهم کوزلرم کریان اولور
ابر و ظلمت ظاهر اولسه لاجرم باران اولور جنانی رحمة الله علیه
اماسیه قرنبدن امنازمره سندن رضوان زاده دیمکله معروف
بر کمسنه ایدی • سلطان سلیم دورنده نقل اتمشدر • صاحب معرفت و
خوش خوی • اما سخن کویلکده ساده کوی ایدی • بو مطلع انکدر مطلع

چو فرصت عیشه ال ویردی کور خوش کل بو دور آنی •
بکونی یارینه قومه که کوتورمز بو دور آنی •

نثر

ومم غایتده اعلی خط • و یازدوغی خطی بی خبط و غلط یازردی • خط عنبر غبار ریحان عذارنه حسن خط یاقوتی تلثینه مثال اولمزدی • وقواعد خطوطنک اسلوب مسلوب المثالنه خطاطان حرف کیران حرف اتغه نیم نقطه قدر بهانه بولامزدی • و بیاض عارض صفحه یه سواد عنبر تردن زلف غالیه فام • وانکشت ماشطهء خامه ایله حبر مسکباردن خال عنبر ختام ایلرایدی

بیت

لؤلؤ شهوار درمش صدرنه هر سطرنک • صفحه سینی وردن آتش خطنی یاقوتدن

جهانی رحمة الله علیه روم ایلندن قضات قسمندندر • مرحوم سلطان سلیم خان علیه الرحمة والرضوان که راعی رعیت • حامی مملکت ایدی • عالمده ظلمک منشاء اخذ رشوت • وراشی و مرتشی اولوب ظلم و حیف قلانلر حکام ملک و ملتدر دیو • وزرا و امرایه کوز ایردیمیوب • و قضات و ولاته اصلا رخصت ویرمیوب • سیف سیاستی جلاد الندن حاضر • و تیغ عدالتی دست دادده قتل جباره منتظر ایدی • طایفهٔ قضاتدن اول مذکوری قتل ایتدی • اما بلمزم که ظلم و حیفه متعلق نه سین اشتدی • طبیعت شعریه سی خیدان •

واولقدر پسندیدهٔ اهل عرفان دکلدر • بو مطلع اشعارندن کویا که حسب حالی واقع اولمشدر

مطلع

دیدم ای خونی بولاشمه کل ترک قانینه
دیدی قاندن آدم اولدی اولده یکدر قانی نه

فی حرف الحا،

مولانا حافظ عجم موالی عصرک مولویتله مشهورلرندن • و اهالی عهدک اهلیت ایله مذکورلرندندر • تازی و دری وافر قصاید و اشعاری • و نوایی طرزنه قریب خوش آینده کفتاری واردر • بو مطلع انکدر

مطلع

خوشا که میکده کنجنده بر تیاغم اوله • الم ایاغم اوله کاسه دین فراغم اوله

حافظ سیروزی طلبه طایفه سندندر • بو عصر شعراسندندر • عاشقانه اشعاری و نازک و رنکین کفتاری واردر • بو مطلع انکدر

مطلع

عاشقلر زبلا زده لر مبتلالرز • عالمده بر محبته قلمش کدالرز

حافظ قونوی فارسی دان • و مثنوی خوان کاملکسنه در • اما اشعاری اولقدر مطبوع و مخیل و مصنوع دکلدر • بو مطلع انکدر

مطلع

زلف پرچینک صبادن چین سحر قالقر قوپر • هر طرف جان ایللرنده فتنه لر قالقر قوپر

نثر

قدیم الزماندن قاعدهٔ دنیای غدار و عادت چرخ ستمکاردر که اکثریا مرد کامل بستهٔ بند بلا • و شخص باطل و جاهل غریق ذوق و صفا اولکلمشدر • بو معنایه مشعر بو رقح بیت انک لطایفندندر

قطعه

کر کمز با که فضل و معرفت هیچ

زمانه دشمن اهل هنردر • قوکسب فضلی سعایت جاهل اول وار
بو دورا ایچنده جاهل معتبردر • هنر دعواسن اتمه ای تهی دست
هنر الده بو دمده سیم وزردر • هنر کذبیله تسرت اولدی شمدی
انی هر کم بیلور صاحب هنردر • کوزک اچ کم جهانک خیری کتدی
او دمدرکه زمان شور و شردر حالتی چلبی روم ایلنده ایلجه دن در و
قضات طایفه سندندر مصنع کلماتی و مخیل ابیاتی واردر بو مطلع
انک اشعارندندر مطلع سفال سرده یریر تازه داغمدر قنغلر
یانده دود آهم هر طرف شوریده سنبلر وله داغلر دودتنده تازه سنبلدر بکا
وله بیت
داغم اوزره داغلر قیمتم قرنغلدر بکا • قومسون یولدن طوتب هر خار دامانم دیو
دشت و صحرالرده مجنون لیلی سن عریان ارر جیبی رحمة الله علیه
عجم سرحدنه قریب یردن در سلطان سلیم طاب ثراه دورنده نقل
اتدی ترکی نظم ناظملرنده بر طرز خاصی و اسلوب مخصوصی واردر
بو فنده فرزانه و طرزنده یکانه در بو مطلع و بیت انک اشعارندندر وله
کرسنکچون اتیم چاک ای بت نازک بدن • کورم اولسون بوقبا الکمده پیراهن کفن
وله
کیتمه باشدن خم زلفی خیالی سن بهک • استخوان کلمه اجره طوتسه عنقا بلر وطن
نظیره للمؤلف برنظر کتمز خیالک چشمه سار دیده دن
بر بریدرکه بکار اولمشدر آکه وطن • کیتمه باشدن خط سبزک هواسی دونم

کر

کرمزارم اوستنی طوترسه سر تا بر چمن • قامتم خم اولدی غمدن دستبوسه چاره یوق
بغرمه طاش باصین خاتم کبی ای سیم تن حدیدی رحمة الله علیه روم
ایلنده قرجکدن در استاد حداد اولدوغی مناسبتیله حدیدی
تخلص اتمشدر و تواریخ ال عثمانی شهنامه بحرنده پادشاهمز زماننه
کلنجه نازک خیال و رنکین الفاظله نظم ایدوب طرز و روشده مثنوینک
مقبول اولان سمتنه کتمشدر اما کتاب مرقومی اتمامه ارشدردکده
صونوب بهره مند اولامدی و صوملنه معین و مربی بولامدی
نظم باکه قادر و فن شعرده ماهر کسنه در بو شعر انک اشعارندندر شعر
قاشلر کدن کوردی ماهم غره غز الیمغی • صاچلر کدن اوکر بور سنبل مطرا الیمغی
سن دلاراکی یولن عالمده بنیاد اتمسک • عاشقلک محبوبی بلمزدی دلارا الیمغی
لیلی زلفک بنی زنجیره بردم چکمه • کوستردم شوقله مجنونه شیدا الیمغی
خبر مذکور الکاسب حبیب الله فحواسنجه حدادلغی ایله دیریلوردی
و نان بی امتنانی سعی بازوسنده بولوردی اخوان قیدیدن بری
دیدی که نیچون بو قدر علم و هنر و طبع بر کهر له ارکانه واروب بر
منصب المیه سن چونکه طریقدن قلور سن باری برجهتله قالمیه سن
دید کده بو وجهله جواب ویردی که منصب دید کلری نسنه شمدیکی
زمانده منعت اولمزوانی هر کمال و معرفتی اولان واروب حاضر بولمز

اصطلاح ظرفاده منصب مسنددن عبارتدر • و مسند داخی مقدما تنیدن
کنایتدر ع بو سرک بینه رغزن عارف اکلر نثر خاصه که بو عصرده
نظم بو زمان برعجب زمان درکه • بی غرض صانه شمدی برایش اولا
شو که دست تهی واره شیخه • واره تحت یرینه قوزک الا
وار قیاس ایت بو که جهان خلقن • شیخی بویله بونک قلانی نولا
نثر و بالجمله کشی ارکاندن جهت چهارمق • واعیان ارکان الدن
برقچ اقچه منصب المق • نهنک اغزندن لقمه • و پلنک کامندن طعمه
المقجه وار در • و دخی اوسو داده هزار ابتذالله نیجه ماه و سال
یلمک • و درکاه میر و وزیرده دربان و سکباندن نیجه ارازل و اسافل فلک
زیرقدمنده خاک پامالی اولمق کرکدر که کشی اول مرتبه یه واصل اولوب
مرادی حاصل اوله • انک داخی الده بقاسی • و بونجه جفاسنه کوره
بر مدت صفاسی یوق دیوب بو بیتی بو وجهله اوقوردی بیت
بدست آهن تفته کردن خمیر • به از دست بر سینه پیش امیر
حریری عبد الجلیل چلبی رحمه الله علیه نفس قسطمونیدن بو فنک اعیانندن
و امراء الکلامک ارکانندندر • خوب منشی و مورخ • و فنونک
اکثرنده کامل و راسخ در • مشکل معارک طریق فتحنده • و تازی و دری
مغلق و غامض ابیات مخیله نک اسلوب استخراجنده کمال مهارتی •

وادنا تامله لحظه و آنده نیجه تاریخ و معما دیمکه قدرتی وار ایدی •
پادشاهمز حضرتلرینک واقع اولان فتوحاتن الفاظ بلاغت
کشایله لطیف و رنکین انشا اتمشدر • و محل و مناسبتله
اول کتابده هر بر مصرعندن تاریخ و معما چقر مصنع و مخیل بحر و اعجازه
قریب قصیده لر دیمشدر • فخر الاسخیا مرحوم ابراهیم پاشا زماننده
اول معین الفضلا و مربی الفصحا اسکندر چلبی واسطه سیله
ارکانه عرض اولندقده • اعیان ارکان خیلی احسان و استحسان اتمشلردر •
اما مرقومک غزل کویلکده اولقدر مهارتی • و شعر دیه ده چندان
مهارستی یوغدی • بو مطلع انکدر مطلع
غمزه‌نک دشنه لری تشنه جکر قانمزه • نیجه قصد ایتمه جلاد خرک جانمزه
حریری بورسوی رحمة الله علیه بایع حریر اولدوغی مناسبتله بو دخی
حریری تخلص ایدردی • احمد پاشا و رسمی ایله معاصر • و نظم کلام فی
الجمله قادر ایدی • ایجاد و تصرفده جولان طبعی یوقدر • و اشعار شعراء
قدمادن تضمین و تراشی چوقدر • بو مطلع انکدر مطلع
سرو اکر قدک یولنده اتمسه روحن روان • باشی اوزره جمع اولوب اتمزدی بلبلر فغان
نثر بو بیت مشهوری دخی بعضیلر اکا اسناد ایدرلر بیت
ای مرادم عکسنه سیر ایلین کج رو فلک • شمدی نیلرسن که کوکلم نامراد اولدی حزر

مطایبه بو لطیفه دخی انکدر لطایفندن کوره کدی دیمکله ملقب
برشخص صاحب سبلت حقنده واقع اولمشدر بیت
کوره کدی نک قرا بیغی • اغزنده مهمان چپانه بکزر
حریمی رحمه الله
بو دخی بورسویدر حاج الحرمین اولدغی مناسبتله حریمی تخلص اتمشدر
جودت طبعی و تصرف ذهنی کم دکلدر بو مطلع انکدر شعر
ابشم التون ایلدی قی کشی پیمانه لر • کیمیا در وارسه خاک درمیخانه لر
تازه کلشن در رخ عکسیله مجلس ساقیا • بلبله بلبلدر انده کل دُر پیمانه لر
کرم اولوب اویکنده کیجون عارض کلنارکه • شعله محکم طوتشدی دون کیجه پروانه
حسن رومی رحمه الله علیه قره فریه دن درویش مشرب کمسنه ایدی
تحصیل علمه مشغول ایکن حالت فنا غلبه ایدوب سر پا برهنه ابداللر
حالتن و فنا اهلی صورتن قوللندی آخر اول ابدال صاحب فنایی
تکیه کاه عناده برشخص یزید حسینیلر اراسنده اورب شهید اتدی
و سلطان بایزید دورینک اواسطنده اوفتده کیتدی طرز شعری اسلوب حسن
و اداء نظمی مرغوب و مستحسن در بو شعر رد العجز علی الصدر انکدر شعر
مصر حسنکده که کم قلدی کوکل جان و سری • شام زلفکده ایش الدی ایکدن خبری
خبر فرقت کلدن که کلام اتدی صبا • بلبلک لاله صفت قانه بویندی جکری
جکری غمزک اوقی دلدی و دلدن کچوبن • جانمه اولدی روان طوتمدی سینم سپری

حسن

حسن چلبی احسن الله عقباه کلیبولیدن در بورسه قضاسندن معزول
ایکن فوت اولدی طبع پاکنده خیلی لطافت و سلاقت و شعرنده تمام
صنایع و سلاست وار در اما اشعارینی تدوین ایدوب کندویه
تخلص تعیین اتمامشدر بو مطلع انکدر مطلع
کلدکجه تیری سینمه دل مرغی شاد اولور • شاد اولمسونمی هر بریسی قوناد اولور
نثر و بو مطلع و بو بیت دخی انک اشعارندن در مطلع
حیات اودم ایرشور جسم ناتوانم ایچون • که کوبی اتیلری جنک ایده استخوانم ایچون
ولهٔ
وصیتم بو که اولدکده کاسه سر ومی • سفال ایدوک اتشکی اتیلرینه جانم ایچون
حسینی رحمه الله علیه روم ایلندن در ابداللر مشربن و دده لر مذهبن
قوللنور ایدی طبیعت شعریه سی کم دکل ایدی بو شعر انک اشعارندن در شعر
قشک ماننده غم خالکه کلدر ای مهرو • ستاره در که اولوبدر هلاله هم پهلو
الوب چننده صبا نکهتی کلالکدن • دیدی که سنبله سنده امانت اولسون بو
دیار دلدن اکر کم کچرسه پیکانک • دی جانه اوغرسون التده ای کمان ابرو
حضوری رحمه الله علیه کلیبولی طرفلرندن صوفیون طایفه سندن در
سلیم خان طاب ثراه دورینک اوّللرنده آخرته نقل اتدی فقر و فنا
اختیار اتمش متوجه و متوکل و قهر دهره صابر و متحمل اولوب کوشه
وحدتده محبت اللهله یار و ظلایقی کندویه اغیار بلمش ایدی بو شعر

فنا شعارانک اشعارندن در **شعر** بیزکم بو جهان کلشنی خاره دگشدک
وارینی بوغه یارینی اغیاره دگشدک • کل حور و جنانی بیزه عرض ایلمه ای زاهد
بز جنت و حوری همه دیداره دگشدک • بو شعر شکربار ایکن دوشمه حضوری
بیز دفتر مخزن اسراره دگشدک **نثر** و بو شعر حقیقت شعار اهل اللهه
ذات حقدن • و وجود مطلقدن غیری نسنه حرام ایدوکنی مشعر اکی
اسناد اولنور **شعر** بو جهان دار فنادر بو فنادار نه یوف
بو فناداری ندر بلکه بقادار نه یوف • بیزکه زن دوست و معلم دکلوز نفسانی
حور و غلمانی بیزه اکمه اکنک وار نه یوف • بیزه اول ذاتی کرک غیری وجودی نده الم
صوقمه کر غیری دارسه چورک افکاره یوف •

حلیمی چلبی رحمة الله علیه

نفس قسطنطینیه دن • علما طایفه سندندر • ثمانیه اعاده سندن ملازمت
مرتبه سنده ایکن کسب کمال ایچون ولایت عجمه کتمشلر • و مدت مدید
انده عظیم تشغل اتمشلردر • و نیجه مدت دخی کعبهٔ شریفه ده متقاعد
اولوب • و مشایخ کعبه نک بر قطب صیر کندن ال الوب • تکمیل علم باطن
و تحصیل معارف لدن قلدی • صلهٔ رحم ایچون ینه رومه عودت اتدکده
سلطان سلیم خان طرفنده چلبی سلطان ایکن • مصاحبت
علمیه • و مکالمهٔ معنویه ایچون ظاهر و باطنی معمور • زهد و صلاح ایله آراسته
و خلق و وقار ایله پیراسته • سبک روح و شیرین کلام • بر نیک محضر و

نیک نام

نیک نام مرد ایدیلر که • انکله مصاحبت و مقارنت بر دوام اوله •
بو اوصافله موصوف اول زمانده مذکوری ذکر اتدیلر • و دفعات ایله حکم شریف
کوندروب الحاح و ابرام ایله قسطنطینیه دن طربزونه ایلتدیلر • پادشاه خواجه
اولدیلر • سعادت ایله تخته جلوس اتدکده چوق قدر و اعتبار بولدیلر • پادشاهک
مزاجنه کیرمش • مشربلی اشمش • و کوکلی بارتمش ایدی • سفرده و حضرده ندیم و
غمکسار • و اسمارینه مناسبتی وار ایدی • سلیم و حلیم کبی تکلم شعراندن
بو بیتی اول زمانده دیوب صونمش ایدی **بیت**
اول پادشه که اسم شریفی سلیم اوله • لایق بودر مصاحبی انک حلیم اوله
نثر استانه سی اعیان و ارکانک مجمعی • و جمیع وزرا و امرانک
ملجا و مرجعی ایدی • مجموع امور معظمه یی خوف و خشیتلرندن اکا عرض
ایدوب • اول پادشاهه عرض ایدردی • اکر مزبورده بر ذره نوع ملال •
و تغییر حال مشاهده اتسلر • و هم بر سهم دوشوب حیاتلری کیدردی •
انده بر ظرافت و حسن تعبیر واردی که تیغ برانله جنکه کلان عدوی
عداوت لسانله بنده • و انده بر لطافت تقریر واردی که حسن بیانی دشمن
دیرینهٔ پرکینه یی شرمنده ایدردی • فنوندن نه فن اولیدی که اول آنی
بلمیه یدی • و فارسی و عربی ابیات مشکله دن و معمادن نه مشکل
اولیدی که اول آنی حل قلمیه یدی • اکا تعریف بویتر که سلطان

سلیم کبی عاقل و کامل پادشاهک یارنا گزیری و غمکسار دلپذیری
ایدی • و سایر کمالاتندن غیری نازک اشعاری • و پسندیده گفتاری
واردی • اما دیدوکی اشعاری کسیه اشعار ایتیوب ستر و کتم ایتدوکی
سببدن شعرا مشهور دکل ایدی • بو برقچ مطلع انک اشعارندن در

ولـه

الومه کرمشدی لطفله اول زلف دوتا • صنکه دستمده ایدی مملکت چین و خطا

ولـه

اول مهر رخ که خلقی یقین حسنی تابیدر • کرم اولمسونمی بر یوزنک آفتابی در

حمدی رحمة الله علیه قسطنطنیه‌دن در • سلطان محمد دورینک اخرلرنده
نقل ایتمشدر • فقها و فضلا زمره‌سندن • و علما و صلحا فرقه‌سندن
ایدی • و بو فقیرک جدی • و آبا و اجدادیننده افتخاری و سندی در •
وافر قصاید و اشعار ایله مرتب دیوانی • و اشعارنده عذوبت بیانی
واردر • اشتهاری زماننده بولمش • و اشعاری اوقنوب اوینولمشدر •
شعراء مشهور اولان حمدی قدیم بودر • شیخ زاده حمدی چلبی
مثنوی کودر • اکثر ابیاتی اشعار قدمادن اشتبه • و شعرا سالفه‌نک
اغلبندن موجه‌در • بو برقچ مطلع انک اشعارندن در

مطلع

پرتوندن یوزکه نگاه ایلیمز • نظره اول اثری مهر له ماه ایلیمز

ولـه

رخلرک رشکی کلک پیرنی خار ایلدیلر • کلهن غنچه‌لرک باشنه طار ایلدیلر

ولـه

سینمی تیغ غمکله شرحه شرحه یارین • پاره لر پاره حالم شرح ادا ین دارین

نثر

نثر واقچه عالمده مایهٔ جرات • و سرمایهٔ صفا و سلوت اولوب •
درمانده‌لره مدد روح • و کارگاه جهانده سبب فتح و فتوح اولدیغی
بیاننده • بو برقچ بیت انک لطایفندن در

قطعه

بغرو که بص یوری یوک یاغیدر • قوت قلب و قوت جان اقچه
نیجه خواری عزیز وقت ایلر • اول عزیز جهان اولان اقچه
نیجه لر ترک سر ایدوب یولنه • ایدور نیجه شخصه قان اقچه
نیجه محتاج ایسه صویه ماهی • آدمه شیله در روان اقچه

نظیره لمولفه

اقچه سز کیسه مرغ بی پردر • کیشیه قول قنت همان اقچه
دیدلر اقچه روح ثانی در • اهل دنیا قاتنده جان اقچه
سکه صورت وجیه او لور اولدم • بولسه هر بیس و قلتبان اقچه
تبور نیجه قان اشسن لکن • ایدور نیجه شخصه قان اقچه
کیسه سی یوق انک که اقچه سی یوق • آدم ایدن اری همان اقچه
دشمنه قلسه غم دکل دیه یک • بکا ویر لطف ایت ای فلان اقچه
اقچه سی اولمیان عبا بوله مز • کیدورر کلبه بر نیان اقچه
ممکن ایلر قمو محالاتی • کوکلره ایده نردبان اقچه
اللّه بر شاهن شکاری در • نیه صلسک الور روان اقچه
بکلمز یا نی کریم اولنک • نوله ایدنسه خسیس اولان اقچه

فخر الشعرا وزین الفضلا ناقل کلام نبی اعنی مولانا حمدی چلبی رحمة
الله علیه اول مهر سپهر دین و ماه مطلع یقین حضرت آق شمس
الدینک ولد صاحب شرفی • و فرزند خیر الخلفی در • بولی سنجاغی
توابعنده کوینک نام قصبه دندر • مرحوم سلطان بایزید دورینک
آخرلرنده آخرته انتقال • و مرحوم نجاتی بک ایله بر آیده و بر سنه ده
رحلت و ارتحال ایتدلر • اگرچه بحسب العرف والاضافه تدریس و
قضادن مناصب عالیه تصرف اتمک واقع اولمشدر • و طریق
سوربب موالی عظام اشتهاری بولمامشدر • لکن بحسب الاستحقاق
واللیاقه موالیدن عد اولنمغه احق • و اهالی اوصافیله وصف
اولنمغه مستحق در • حتی قصۀ یوسفی تفسیره متعلق اولدیغیچون واقوال
روایات روانک اصح واقومن بولدیغی ایچون نظم ایتمشلردر • بر
نظم عدیم النظیر در که زبان ترکیده واقع اولان مثنویاتده اکثر نظم
عدیل و نظیر اولامز • و اسلوب مرغوبنک بر حرفنه بر مقیاس بصوب
نکته عیب و نقصان بولنمز • قصص احسنی کمال صحتده تفسیره
تمام موافق و مطابق اولمغین بین العلما مقبول و ممدوح در • اتفاق
فضلا بودر که اندن الطف واحسن و مرغوب و مستحسن کمسنه
نظم ایتمامشدر • بر نظم هموار و آبداردر که رنگ و چاشنی • و الفاظ و

قصۀ یوسفیه

معانی

معانی حسن عبارات • و لطف استعارات درجۀ غایتده • و سرحد
نهایتده اعجاز قرین سحر مبین در • صفت سینه ده بو ایکی
بیت انک در نظم بر کسک لوح ایدی آیینه مثال
اول کشی لوحه نقشبند جهان • ایکی نقش ایلمش ترنجه کبی
بر گل اوستنده ایکی غنچه کبی نثر و عشق یوسفی زلیخا کتم و هضمه
قادر اولمیوب فاش ایتدوکی محلده بو بیتلر دخی خوب واقع اولمشدر
نظم مهری ستر ایلیم دیدی کلله • بغلیم صندی توسنی قیلله
سکو آخر جواله صغمادی • موج دریا سفاله صغمادی نثر قرقومک
بش پاره کتابی و ترکیده خمسه یه جوابی واردر • اما زمانلرندن متاع
نظمک خریداری • و جواهر کلامک قیمت و اعتباری بولامیوب •
کتاب لیلی و مجنونده روزگارلرندن چوق شکایت • و بو برتق بیتیله
حاللرن حکایت ایتمشلردر نظم هنر عرض ایلمک شمدی جهانه •
جواهر صچمغه بکزر بیابانه • نظامی شمدی اتسه پنج گنجی • کمسنه
بر پوله المزدی پنجی • اگر شهنامه دیسه شمدی طوسی • اکا ویرمزدی
کمسه بر فلوسی • همیشه بیلمیکه عادت رومک • که ایلر مستحقی اولانی محروم •
ایضا دریغا کتدی قدر فضل و عرفان • معارف دفترینی دوردی دوران
نه دکلو ایلسک کسب فضایل • بولیمز مرتبه بر مرد قابل

مرادی هر کشینك جمع اموال • معارف یانلرنده خاك پایمال
نثر مرحوم مولانا ذاتیدن شیله استماع اتدم که کتاب یوسف و
زلیخایی مرحوم سلطان بایزید خان نامنه دیشلر و مراسم التفات
ورعایت مرعی اولوبنجق اول القاب واوصافدن مستغنی اولمشلر
وبو برتج بیتیله کتاب مرقومده چرخدن شکایت وقاعدهٔ دنیای
دونی حکایت ایدر نظم چرخ گردون که دون پرور در
نیجه بی سر قاتنده سرور در • نقصه تحسین ایدر کماله عتاب
قبحی تزیین ایدر جمالی خراب • زحلك منزلینی بام ایلر
امر نه نیجه سعدی رام ایلر • نثر وبو بیت دخی صفت اطعمه ده
رسالهٔ تحفة العشاقدندر بیت خطایی خوبلر چینی کتوردی
الف قاتملو کرسنی کتوردی نثر وبو برتج ابیات عظمت سمات
دخی حلاوة الدنیا مرارة الاخرة ومرارة الدنیا حلاوة الاخرة
مفهومنجه بر مقاله سندندر نظم هر کیمی حق بولده تقدیر ایلدی
راحتین دنیاده تأخیر ایلدی • هر کیمی مکر ایله تضلیل ایلدی
نعمتن دنیاده تعجیل ایلدی • جنت اهلی بر جحیمی دنیده
هم جحیم اهلی نعیمی دنیه ده ایضا کیدر ماه وکلور مهر جهان سوز
که برقو لنغده صغمز ایکی قپوز حیاتی رحمة الله علیه

ولایت

ولایت اناطولیده مرزیفاندندر اشعاری لطافتدن و دایرهٔ
حلاوتدن بیرون دکلدر بو مطلع انکدر مطلع
یارا کر عرض جمال ایلیه کلزاره کله • چاك ایده غنچه قباسینی وکل زاره کله
مطایبه مزبورك پوستینی نام بر تشاعرله مزاجی الشوز و لطیفه سی
بار شور ایدی استغنا یوزندن بو لطیفه یی تحریر و بو رقیفه یی
تسطیر ایدوب کوندررکه ایت پوستی کلکوز پوستی دباغتله پاك
اولورمی اولمزمی جواب ویروب مثاب اولاسنر دیر مزبور پوستینی
دخی مذکور حیاتی یه جوابنده بونی یازرکه حیاتی ده مردار حماتی ده دیر
بیت کاینانك بو دایما اشیدر • سویلین کمسه حکمی دراشیدر
حیاتی چلبی استانبولدن پادشاهم بنده لرندن قابل جوان و
خوشچه شان در بو مطلع انکدر وله پیکر ابروی دلبر دیدهٔ پر خونده
ایکی ماهی دریو زرصانه تن جیحونده وله طلتلو کلدی باکه جاندن لبك
جان چقر چقمز دماغدن لبك حیدر چلبی رحمة الله علیه
سفری حصار نام قصبه دندر سلطان جمك دفترداری و همدم و
غمکساری ایدی مزبورك فرنکستاندن خبر وفاتن و متروکات
ومخلفاتن بو کتورمشدر روایت ایدرلرکه مرحوم جمك بر طوطیٔ
بیاض سخن سازی وار ایمش غایتده فصیح اللسان و نهایتده متکلم

شکر گفتار ایمش مذکور مرحومک متروکاتن کتوردکده اول طوطی سفیدی
سیاهه چکوب غراب وکلاغه دوندرر وماتم لباسن کیوروب تعزیه
اسلوبن تعلیم اتدکدن صکره مرغ مزبوری پادشاهه ویرر اول
طوطی الفاظ صریح وزبان فصیحایله گاه بی گاه الحکم لله پاینده باد عمر
پادشاه دیر بو تعلیم وتربیه پادشاهه پسندیده کلوب کرمیان
قلعه سنده بر عالی زعامتله رعایت بویورر اما مزبور اول رعایتله
متسلی اولیوب شکوایی مشعر بر قصیده ویرر بو بیت اول قصیده دندر
بیت استانکده شها جرم وگناهم یوغکن ندن اولدی عجبا بن قوتلی
صلق قلعه یه نثر اشعاری خیالدن ساده وساده وگشاده در بو
مقطع انکدر مقطع لو حیدرا عارفسک توبه جام ایله صقن
اشله شول اشی کم صکره پشیمان اوله سن حیرتی رحمة الله علیه
روم ایلنده وارداردندر وارباب تیماردندر درویش مشرب
وجعفری مذهب مکسنه ایدی عمری اخرلرنده اعما اولوب نیجه مدت
نابینا اولوب اشنایی بیگانه دن فرق ایده مزدی وعصاسی رهبر و
دستگیر اولمسه بر ایکی قدم یول گیده مزدی مسموعمدر که اعما اولمزدن
اقدم بر محبوبه تعلق محکم اولوب دیده سی دیداردن محروم والتیاع
واشتیاق نهایتده هجوم ایدجک یاران قدیمدن تضرع واخوان

کریدن

کریدن توقع ایدر که محبوبنک برکره الن اوپدره لر ودل ناامرادینه بر
مقدار تسکین وتسلی ویره لر بو آرزوده ایکن بر نامردی مروتسز
کندو کبی بر فلاح بی حلاوتی کتوروب اشده محبوبک کلدی وطالعک
یار اولوب دولتک ال ویردی اوپ النی دیوب اول شخص باطلک
الن اوپدررر وبعده قهقهه ایله اتدکی بندی پرکزندی خبر ویرر اول حینده
مرحومه بر عجب حالت وگریه ورقت کلوب حق جل وعلا درگاهنه ال
قلدروب دعا ودرون دلدن اولومن استدعا ایدر حکمت
الهی اول هفته ده دار دنیادن دیار آخرته کیدر مزاری دیار
مزبورده کندو وضع اتدکی زاویه ده در مجمع یاران وزیارتگاه
رندان اولمشدر اول ولایتک خالص الاعتقاد وصادق الفؤاد
لری خلوص اعتقادله دیوانندن استخاره ایدرلر طبع ناسه ملایم
خوش آینده وگشاده وعاشقانه وساده اشعاری واردر
فی زماننا شعرله شهرتی ودیوانی خلق یاننده تمام رغبت بولمشدر
بو برقاچ مطلع انک اشعارندندر مطلع دل آشفته بنم زلف گره گیر سنک
یعنی دیوانه بنم بندله زنجیر سنک وله واصل جان اولمق استرسک تندن گچ گوکل
گل شهید عشق جانان اول کفندن گچ گوکل وله ای خواجه درس عشقه بحث وجدال صنعز
علملدن درر بو بنده سؤال صغز نثر ودواوین فرسی دخی متتبع

وفواید معانی سندن متمتع ایدی • بو مطلع مطبوع دخی آثار تتبعی در •

ولە

هر لالەکم بتوردی خاک مزار مجنون • لیلینک الیرینە اولدی سغال پرخون

نثر وبو شعر فنا اشعار دخی انک اشعارندن در شعر

جهان خلقینی سب بندک بو فانی ملکی یوردک طوت •

بکوب عزت سریرندە سعادتلە اوتوردک طوت •

الندن روزکار روزکارک قورتولش یوقیدر •

هزاران بنجە بولادی بر لعبیلە بوردک طوت •

سورب جملە مرادانی جقر میدان خاطردن •

مراد آتینە بندک هم مراد آتینی سوردک طوت

لمؤلفه

دولتیلە جهانی طوتدک طوت • دولت ال ویردی مالن اوتدک طوت

شکربن تقل ایش جوهر لکمک • جیندک آنی داخی یوتدک طوت

لطف وقهری بکر جو دنیانک • بکدی هب کوردک واوتندک طوت

فی حرف الخاء

خاکی رحمة الله علیە شهر قسطونیدن در

جندیلردن اسمعیل بکک دورندە کلمش واول ولایتی سلطان

محمد اسفندیارلو الندن المش در • شعراء رومک قدماسندن وشعرانک

فضلاسندن در • زماننده اشتهار بولمش واول عصرلرده دیوانی

معتبر ایدن اولمش ایدی • بو مطلع انک اشعارندن در مطلع

ای

ای مراد مؤمن وترسا معین مرد وزن • قدر تکدر طاشی کەمرجان وکە مرد وزن

ولە

ای چارەء بیچارەکان رحم ایلە بن بیچارەیە • سندن کە چارە اولمیە داخی نە چارە بیچارەیە

ولە

دوستلر چاک کریبانم کورب عرض اتمکوز • بندخی بر پارسا یدم کە رسوا قلدی عشق

نثر مزبور اول زمانک وزراسندن بیرنە جایزە امیدیلە قصیدە صونب •

ممدوحی جایزە ویرمک جایز اولمیاجق • اولقدر قدر بلند • ورتبت ارجمندلە •

مقام کزیدە اولانلرە کرم لازم • وصدر نشین صفەء ریاست

اولانلرە بی مروت وبی کرم اولمق نامناسب وناملایم ایدوکن • بو

قطعە ایلە اشعار واشراب اتمش در قطعە کرم اهلی مقامیدر بو صدر

بو اولولق یە بی سخا نیجە اولور • کل بکم سن وزارتی بکا ویر

بنی مدح ایلە کور عطا نیجە اولور خاکی اسکوبی رحمة الله علیە

طریق سورمش درسن کورمش • وبایزید خان دورندە کلمش در • لکن

ظرافت طبع شوخی • وبو فندە چندان رسوخی یوغدی • بو مطلع مشهور انکدر ولە

نولا جلادسە غمزەک اسیر کمزی انسانی • کوریجک کافر اسیر کر غ یبلقدە مسلمانی

نثر وبو مطلع دخی اکثر ناس اکە اسناد ایدرلر مطلع

ملالت چکمزم هرگز کە هجران بر کمال ایلر • کە برشنە کمال اولسە فلک آنی زوال ایلر

خاوری چلبی روم ایلندە مناستردن قضات زمرەسندن در • خوب

طبیعت وپر قابلیت در • اما فن شعرە اولقدر ممارستی • واشغال ومداومتی

یوقدر بو مطلع انکدر مطلع یشم روان اولوب آقرغمکله آب کبی
اغردی غلمدن کوزلرم حباب کبی خیالی رحمة الله علیه استانبولدن
پادشاهمز بنده لرندندر شاعر قابل نوهوس وشهادت مقاله
کمالنه بسدر بو مطلع انکدر مطلع اغیار کینه خواه ایله سیرانکمه هیچ
کل کورکه یوسفی یابانه کتمه هیچ وله خاک تنمی بیله ویروب راه یارده
بر توز قوپرمیجق اولمان روزکارده خضری رحمة الله علیه زمان
سابقده بورسه مفتیسی اولان احمد پاشانک اوغلیدر خضر بک چلبی
دیمکله مشهوردر وجدی وکندو خضری مخلصی ایله مذکوردر اما دده لرندن
چندان شعر صادر اولمشدر وشعرله شهرت بولمامشدر اکثریا خضری
آدنه اوقنان اشعار بونلرک گفتار فصاحت شعاریدر بو مطلع انکدر وله
انک که عذارک کبی بر وردتری وار ۰ بلبل کبی هر لحظه فغان ایتسه یری وار
نظیره للمؤلف انک که بکون کل کبی کهنده زری وار
هر غنچه لبک عالمی ایلرسه یری وار نثر سلطان سلیم طاب ثراه زماننده
قبلوجه مدرسه سنه مدرس ایکن جناب وهابدن وملهم صوابدن
آثار عشق وجذبه ایرشوب عرف واضافتی وقوری حمیتی قویوب
اول مشایخ کبارک افتخاری اعنی شیخ شمس الدین بخاری حضرتلرینه
ارادت صادق کتوردی وحب ماسوایی وراء ظهرینه اتوب دلدن

کوتردی

کوتردی حقیقت ومجازی متضمن کلماتی وفارسی وترکی ابیاتی
واردر شعرانک فاضللرندن وبو فنک کامللرندندر وبو ابیات
انک اشعارندندر شعر کر حجاب اولورسه طلعت جانانه تنم
بر اوج خاک ندرکه قله کوزمده بنم ۰ سن مهر یله ال یورسم عالمدن
افتابه کنتش وطاس فلکدر لکنم ۰ دل نار شمع کبی سینه طلونقش نکار
صانکه فانوس خیال اولدی تو سیه پیرهنم خضری اماسیه وی رحمه الله
ارباب قلم واصحاب رقم زمره سندن ایدی حضرت خداوندکار
نیک نژاددر عزم دیار بغداد اتدوکی اثنالرده انتقال ایتدی وعسکر
فتح مملکته واول دار آخرته کتدی مثنوی کوی ساده مقال و
مقالاتی بی نکته وخیالدر نتیجه اشعاری بو مطلعدر مطلع
اشکم ایچره روی زردم ای کل رعنا نهان ۰ صویه دوشمش برخزان برکینه بکزر بی کمان
قلوب الاحرار قبور الاسرار مضمونجه فواید کتم رازدر وفضیلت
ستر سر بیانندهدر بو بر قاچ ابیات انک آب حیات نام کتابندندر نظم
دلا اسرار صقلمق عاقللرکدر ۰ انی کشف ایلمک جاهللرکدر
اولورا احمقلرک قلبی دلنده ۰ قالور عاقللرک سری دلنده
سن اولمایجق آنی ستره قادر ۰ او سری اوله می هیچ مستتر
نظم ایضا رازدار اولور اکرچه یاره یار ۰

ساكه سندن اوزكه اولمز رازدار • رازنی نادان اودر كم غیره دیر
بعدزان ایدركه اولمه پرده در • چونكه كندو سترنه محرم دكل
بس انی فاش اتمه غیری غم دكل

نظم لمحمدی چلبی

صقله رازی زار اولمیه سن • محنت و درده یار اولمیه سن
فكرینی ذكر ایدن فكار اولدی • آشكاره اولان شكار اولدی
دل قفس راز مرغ وحشی در • مرغ وحشی قفسده یخشی در
چون قفسدن بو وحشی بوله نجات • انی كیم طوته ضبط ایده هیهات
صقله سری كه سلامت اوله • سرنی فاش ایدن ملامت اوله

خلیلی رحمة الله علیه دیار بكردن در سلطان محمد دورنده جوانلغی زماننده ازنیق نام قصبه یه كلوب تحصیل علمه مشغول ایكن بر محبوبه تعشق ایدوب كتاب عشقدن سبق الدی و درسك دفترن دوروب اقومقدن یازمقدن قالدی در دعشقه مبتلا و شور و سودا ایله واله و شیدا اولوب حسب حالنی و بیلدی در دمانی البالنی بر داستان ایدوب عالمه داستان اتدی بین الانام فراق نامه خلیلی دیو تسمیه اولنور ساده و كشاده نظم در صفت خطاب نامه ده بو بر قچ بیت اول كتابدن در

نظم

دیدم ای نامهٔ فرخنده اختر • چو سنسن بر همای عنبرین پر

درونك

75

درونك مخزن اسرار عشاق • عجب نطق فصیحك وار زبانسز
سزدكی عرض ایدرسن ترجمانسز • طبوكه مهر نكم قونسه امانت
ویررسن صاحبینه بی خیانت • ولی مكتوبه سر بازیق خطا در
زیره الدن اله ایلدن ایله در

نثر و بو غزل فی القافیتین رد العجز علی الصدر انك مطبوع و مصنوع اولان اشعارندن در

شعر

تا بنم قلمده یقدك ای رخی كلنار نار • نار شوقكله جهانده یندم ای عیار یار
یاره لوقلدك بنی رحم ایلمزسن ای دریغ • اغلدرسن هر كیجه تا صبحه دكلو زار زار
زاریلو غمدن بنم همسایه لر دربی حضور • اتمدی آهم سكا بر ذره ای مكار كار

خلیل زرد بورسویدر كعبهٔ شریفده شرفها الله تعالی مجاور و متقاعد در اشعاری چاشنیدن خالی دكلدر بو مطلع تجنیس انكدر

مطلع

نار عشقكله درون دل نیار تنور اولور • پرتو مهر رخكله سر سرتن نور اولور

خفی رحمة الله علیه ارباب حرفدن در خفاف اولدغی باعثدن بعضیلر ضم خایله خفی دخی دیمشلر علوم مكتسبه دن بی بهره و بین العوام عامیلكله بر شهره ایدی اما ذاتنده قابلیت و طبعنده سلاقت اولمغن جمیع الفاظ و عباراتی فصیح و صحیح ایدی **ترق العقلا بمجالسة الاذكیا** مضمونجه مدام مصاحبتی كاملر له و مناسبتی فاضللر له ایدوب **خذ العلم من افواه الرجال** مفهومنجه افواه و السنه دن

اولقدر لغات و عبارات و مسایل عقلیات و نقلیات خاطر نشان
اتمش ایدی که کتاب و دفترسز مفتی و مدرس اولمشدی بو امر عجیب
محاله قریب اولمغن مرحوم سلطان محمد خان حضورنده حاضر ایدوب
اشعار و گفتارنه سمع التفات و اعتبار ایله استماع ارزانی قلدی
دیو روایت ایدرلر مرتب و مدون اشعاری و اشعارینه خیلی اشتهاری
واردر صنایع شعریه دن اکثر یا تجنیسه مایلدر بو مطلع انکدر **مطلع**

ساکن میخانه اولدیم سنه صاحب بادیم • ساقی ملاح و قدحلر رونق اولدی بادیم

وله

هیچ الم الی بتمیلرمی الم الی دکل • گر برن آل دیسلر سا که می الم الی دکل

نثر و بو بیت دخی چرخ شعبده ساز و گردون لعبت باز ذکردن
لعبت باز بو چادر نیلگون سرنگوندن هر آن صد لعبت و هر دم بیک
صورت گوستردب نیچه بیک ابو علی سینایی و هزاران اشکال عجایبی
صاحب سیمیایی صنعت لعبتده مات اتدوکی بیاننده انکدر

بیت جهانده چرخ لعبت باز ادیونلر ادینشدر کم
هزاران بو علی سینا انک اوینینده ملزمدر

خیالی چلبی رحمة الله علیه
عبد الکریم زاده در که سلطان سلیمه دفتردار اعیان قلم و ارکان
رقم افتخار اولمش ایدی ترکیده لیلی و مجنونی و خوش آینده و مجمل اشعار
سحر نمونی واردر بو مطلع مشهور انکدر اشعار زندن و جمله گفتار زندگی

مطلع

خراب اولوبدر اول آباد گوردگک گوکلم • غمکده طبطلودر شاد گوردگک گوکلم

وله

حیرت الور عقلی تبسم گوزینه قاشنه • صد هزاران آفرین اول صورتک نقاشنه

وله

دست فرقت یردی مجنونک غزاری طاشنه • بکسنک طع قنمسون سنگ ملامت باشنه

خیالی بک روم ایلنده واردار یکیجه سندندر طریق طریقتده
برار اوجاغنک روشن دل کوچک چراغ افروخته سی و سمت سعادتده
پادشاه عالی نظرک نظر یافته سیدر دفتر سخنوران زمانده و جریده
فرده شعر گوینده مطلع دیوان فصاحت و فهرست جریده بلاغتدر
و بالجمله زمانه غزلگویلرینک میر و مهتری بحسب العرف والاضافه اول
زمره نک سرآمد و سردفتریدر چوگان زبان بلاغت بیانیله گوی
گفتاری میان متغزلاندن ربوده قلمغله عرصه نظمک چابک سوار
لری ارسنده میدان المشدر و صیت و صدای نظمله آفاقه غلغله صالمشدر
صنایع شعریه دن طمطراق الفاظ و خیال و تزیین عبارات مقال
سمتن اختیار اتمشدر و میان حقیقت و مجازده بر طرز مخصوص
گتمشدر بو شعر فصاحت شعار انک مقبول اولان اشعارندندر و
گندونک غایتده مطبوع اولان گفتارندندر **شعر**

براید مکینه جانم هجوار اتمک نیجه • دولتدن فی ینابک جمله عار اتمک نیجه
مویه لردن جسمی عشق اچره بر مو ایکلوب • کاکل دلدارده وار بر قرار اتمک نیجه

بحر سیمابیده کی مرغان زرینکر لری • شاهبازهمتم صالوب شکار ایتمک نجه
آسمانک بو طقوز جام زمرد فامنی • برار ادن نوش ایدوب دفع خمار ایتمک نجه
چهره سی برک خزان اندی خیالیکنک نکه • سن بهار حسنه انی برکذار ایتمک نجه
بسمله
شاهینلرز که صید کهمز فضاسنده • جبرئیل اوغریسه پرینی دوکر کچر
وله
بن اول بازم ما صیدم که عالم صیدکاهنده • نیجه عنقا کبی یوری اوچوردم آشیانیدن
نثر و بو بیت موعظه انکیز دخی بر قصیده سندندر بیت
قرا کوننه ایلوک اتمه شمع وش خنده • ولیسک یوزک آغ اوله اینشکم کافور

فی حرف الدال

داعی رحمة الله علیه شهر قسطنطنیه‌دن معروف و مؤذن زمره سندندر آوازه و الحانی شیرین و ابیات و اشعاری رنکین کسه ایدی سلاطین سابقه‌دن سلطان محمد دورنده کلمش و استانبولی بله المش و توطن ایتمشدن مؤلفلری اراسنده چوق اثری قالمشدر صنایع شعریه‌سی قدما اسلوبی اوزره‌در و اکثر مطالع اشعاری یا ایهام و یا تجنیس ایله‌در بو مطلع انکدر
ضرب آهم او قدر سیله‌لدی ای ماه کوکی • حشره دک دوزیسه کتمیه برخرده کوکی
مطایبه شهر مزبوره یه اتفاق اول زمانده دعوت جن و افراج دفاین دعواسن ایدر بر شخص دعوتی کلور بو افسون و مکر و افسانه ایله مارتله زهره نام بر زن زهره جبینه نکاح ایدوب الور

مکر

مکر اول زن زیبادن مزبور داعیه بر داعیه دوشمش و نار رشک و غبطه‌دن بو بیتی دیوب یانمش طوتشمش اول بیت بودر بیت
مغربی ایمش اما نه دقیق ارکای زهره جبین • اله بر کنج کتوردی بر کان دلدی
بیت لطیفه
چون مرا نیست از فلک بهره • کیر مریخ با کس زهره

درونی رحمة الله علیه ازنیق نام قصبه‌دن طلبه طایفه سندندر بو دورده نقل ایدی طبعنده اولقدر جودت و فهمنده چندان سرعت یوغدی چون ایراد سخنده تأمل و تفکری چوغدی اکثر اوقاتده افکاری پیشه و تخیل و تفکری لیل و نهار اندیشه ایدوب دیدوکی اشعاری زیاده فکرت و رویتله دیردی اما دیدوکی ابیات سلاستدن و صنعتدن بیرون و خالی دکل ایدی مورد خیال و موجد مقال ایدی بو بر قاچ مطلع انکدر مطلع
نوله کنجینهٔ حسنکده کسلسه نیچه باش • ایکی شمشیر طلسم اولمش اکا اول ایکی قاش
نثر و بو قافیه‌ده واقع اولان غریبانه نظایرنده بوندن مطبوع مطلع دوشمامشدر مطلع
قوت ایدنمش دربزی مور اجل ارزن کبی • کم طشره زیر زمینه دانه خرمن کبی
وله
کوسترسه نولا خلقه بنا نیله بنی یار • آشفته‌سیم بو کجه زماندر که بن انک

دری رحمة الله علیه شهر اسکوبدن کتاب قسمندن و لاابالی رنک و دیوانه نقش صورتن کوسترمک انک آیین رسمندن ایدی

اولقدر تارک دنیا و تجرید و اهل فنا ایدی که ایکی اقچه‌یی بر یره یتعلمزدی •
بو قدر فاقه‌یله بی طاقه ایکن کمسنه‌یه شکوی ایدوب حالندن اغلمزدی •
بو مطلعی حالنه شاهد و مرآت کمالاتنده حالی مشاهددر مطلع
ای خواجه فقر و فاقه‌مز مال و غنایه ویرمزز • بو کهنه شال و خرقه‌مز اطلس قبایه ویرمزز
ایضا نه بلسون لذت فقر و فنایی مال و جاه اهلی
بو ذوقی کل قناعت گوشه‌سنده مرد حقدن صور مطلع وله
سن کیدرسن سنکله دکه گوزم یاشی کیدر • مشکل اولدر که کشتی قالور و یولداشی کیدر
مطایبه مذکور غایتده لطیف گوی • و خندان روی و فرخنده خوی ایدی •
جلالی تخلص ایدر رفقاعیدن ایام تموز جگرسوزده • بو شیله برف استدعا
اتمش در بیت بزه جلالی کل احسان تمام ایت • گرکدن استرز انعام عام ایت
دعایی رحمة الله علیه بورسه‌یدر ارباب جهت • و اصحاب معرفت
قسمندن • سلطان محمد دورنده گلمش • و جم سعدی سینک نونیه‌سنه
نظیره دیمشدر • مطلعی بودر وله عارضکده باد له اویدنر بو زلف عنبرین
صانکه ایلر جلوه‌لر طاوس فردوس برین نثر مکر که شحنهٔ شهر له مرقومک
میانلرنده مناسبت سابقه‌لری • و کندو اعتقادلرنجه مصاحبت صادقه
لری وارمش • نهایت درجهٔ خلتده • و غایت مرتبهٔ اخوتده • اتفاق
بشریت مقتضاسنجه مذکوردن بر نادره صادر اولور • بما ندم شحنهٔ

شهر

وزبانی دهر • مقتضای خباثت ذاتی • و اقتضای وقاحت صفاتی
برله عمل ایدوب • مشار الیهی الا لور • حق صحبت قدیمی زیر قدمه الوب •
حقوق سابقه‌سوالن دفع • و طلب و اخذ نفع ایچون • بو کیه صورت
گوسترر که گویا بونی نه گوردی نه بیلور • اگر برد خی گورر ایسه ایکی اولور •
بو قطعه‌یی اخوانه نصیحت • و یارانه موعظت ایچون اول محلده تحریر
اتمش قطعه ایلک او محقق کیدر کیرسک دن • وفا امیدنی اتمک عوانیدن
قچن بکنزر غسله شحنه کلبه • که سک گوز کشتی بی حق یاندن
یرا شور شحنه‌یه خنزیر در رسم • که سک یکدر وفاده اول قلتباندن
دیگر وله تناسخ مذهبنجه سکدن آدم • اولور شحنه دریا خود عسس در
دلیری رحمة الله علیه قسطمونی سنجاغنده توطن اتمش پادشاهم
بنده‌لرندن بر سپاهی • صورتده سنی سیرتده شاهی ایدی • ارباب
سیف ارا سنده آتی و کندو یارانه • و عرصهٔ شجاعتده قلجندن قان
طمر • مرد افکن و صف شکن دلیر و دلاور ایدی • و بابنده
خوب خصلتی و شجاعتی واردی • مرد بی مروت ارنلر یانده زن
و کرم ذات جمیع صفاتدن اولی و احسن در دیر ایدی • سپاهیانه
اشعاری • و مردانه گفتاری واردر • بو مطلع انکدر مطلع
عرصهٔ عشق ای گوکل مردانه‌لر میدانیدر • کله‌لر طوپی و میدانک قلیج چوگانیدر

سر وغوغالرده وقوالرده سردرمیان ایدوب سرکوتوردی
وپنجهء محل مهلکه ده یکینه کیروب دلاورلکله دل کتوردی ترفع و
ترقی یه رفع ومعید اولمدی وسند ومعینی اولانلر برمراد اولوب
چابک سوار میدان شجاعت ایکن بومراد آتنه بنوب مراداتنه وصول
بولمدی بوبیتی حسب حالنه موافق بولوب اوقودی **بیت**

چه خوش کفت آن تهی دست سلح شور • جوی زر بهتر از پنجاه من زور

بیت ای قلیجیله منصبه ایرشن • شیشله بکزر فرنکی دز قلیجک

وله ارتشا مزرعینه سیم وزری • طورمه اک تا که بیته مصلحتک

وله دیدلر ارتشایه اش بتورن • بونکیله بتوررا شن بتورن

فی حرف الذال

سخن بدایعنک موجد نکاتی وشعر صنایعنک مورد خیالاتی
اعنی مولانا ذاتی طاب الله مثواه وجعل الجنة مأواه بقیهء
شعرا سلف وقدوهء فصحای خلف ایدی قره سی ولایتندن
بالی کسری نام قصبه دندر اسم شریفلری بختی ونوالهء سخن ازل
قسامنک اکا قسمت وبخشی ایدی مرحوم نجاتی دن صکره ولایت
رومک استاد شعراسی وشعرای متغزلانک مقتدا وپیشواسیدر
بلکه وفور اشعارده وتصنع کفتارده جملهء غلبه سی مقرردر

بوقدر اشعار کثیره وقصاید متکاثره شعرای رومدن بیرینه میسر
اولمامشدر مذکورک اوچ بیک دانه غزلی وبش یوز عدد قصیده سی
وبیک مقداری رباعیاتی وقطعه سی واردر شهرانکیزلرندن
ولغزلرندن غیری ومثنویاتندن حکایت احمد ومحمودی وسیر
نبی سی ومولودی وعاشق ومعشوق احوالن بیان ایدر شمع و
پروانه سی وخسرو وشیرین طرزنده فرخنامه سی واردر اکر بو وسعت
قابلیت وذهن وذکاوته فی الجمله اعتباره مقارن اولایدی
ویاخود قوت سامعه سی اصغاء کلامه مساعده قلوب قید
معاشدن ابداع وایجاده فرصت بولایدی ویاخود جامی و
نوایی زماننده کلیدی بوروزکارده اولقدر تحف وآثار
وبوکذرکاه پرعبرده اظهار اقتدار ایدوب برنام ونشان پراشتهار
ظهوره کتوره ایدی که شعراء ولایت رومک سلفی وخلفی نشاننه
وارهمیوب دورانک یکانه سی وجهانک فرزانه سی اولمق
مقرر ایدی فلک دوار نیجه روزکار دور اتمک کرکدرکه مادر
کیتی رحم طبیعتدن اکا مانند برطبع بلند دنیایه ظهوره کتوره **بیت**

بهمه دوندکک پوچرخ دوار • که برانک کبی اوله بدیدار

نثر حقا بودرکه
ایجاد سخنده خلاق معانی وحسن اداده حسان ثانی ایدی بوبر

شاعر ممتاز بی انباز در که اوج معانی ومتعالده وهوای خیال قیل و
قالده بونک پروازنه ایرر بر شاهباز بلند پرواز فضای رومه
کلمشدر وبو بر شاعر صاحب عنوان ومعلوم عالمیان ایدی که
هر وجهله عنوانی شاننه موافق وشانی عنواننه مطابق ایدی
ایراد صنایع بدیعه ده آنک بر طبع ودانشی وار ایدی که شعرای
زماننک آنک ما بیننده بجله نهر قدر تفاوت فاحش وار ایدی
بیت شاعران ذرات واول بر مهر ایدی • غیریلر قطرات ونهر اول بحر ایدی
نثر سابقا ارباب حرفدن کد یمینی وعرق جبینی ایله دریکوز موزه دوز
واوباشی وعوام صورت ولوند سیرت عیاشی ایدی کندوده جودت
طبع وسلاقت نظم فهم اتمکین عمرینک بر مقدارن نحو صرف اتدی
ومنجم زاده دن قواعد رمل اوکرنوب رمل ونجوم طریقنه کتدی سبب
طول عمرله چوق معانی غریبه یه مالک اولمش وکمال تمتعن شعره صرف
اتمکله بی حد صنایع عجیبه بولمشدر افاضل واهالی بو خصوصده
منصفلردر که بر کسه معلم ومدرس ودرس وتدریس کورمدن
بونجه معانی بدیعه ایراد ایدوب خاصه خیاللر ایجاد ایده که تفکرنده
فضلای ذوی الافکار متحیر ومتعجب اولالر ریب واشتباه
یوقدر که بو خاصیت کسبی وعارضی دکل بلکه ذاتی در اوج بیک

دانه

80

دانه غزلی اوج دیواندر اما بیک دانه غزلی قرق عدد منتخب
قصیده یله بو جمله دن افراز وانتخاب اولنمش مقبول اهل عرفاندر
اشعاری ورد زبان عشاق وکند ومعلوم ومشهور آفاقدر مقبول
طباع ولایق استماع مخیل ابیاتی ومصنع کلماتی بی حد ولا یعددر
بو برج مطالع مطبوعه اول مطلع سپهر سخندن طلوع واشراق اتمشدر
مطالع قدرت الیله صاحب حمامنه قباب
صابون صبحله دوزبیلدردی بر حباب وبو مطلع دخی اول سرو بوستان
رسالت وگل گلستان نبوت حقنده واقع اولمشدر ولـه
قامتنک ای بوستان لامکان پیرایه سی • نوردن بر سرو در دوشمز زمینه سایه سی
پولسه وز دیب دیری بر دک اول شهنک قربانی • بیزدن اوکدن آکه قربان
اتدوکیچون جانی ولـه رقیب زاغ الندن بر بزر وشیوه کار الدم
دخی بن شاهباز عشق اولدن بر شکار الدم • خروس عرشک افغانم حضورینی اوج مشدر
کواکب لشکرن آه سحرکاهم کوچرمشدر • دوشدم نشان پای سکک لبلر اودستنه
اول غنچه کوردی دیدی یوزک کللر اوستنه • آهمک مسکنی یوق سقف سمادن غیری
یاتسمک منزلی یوق تحت ثرادن غیری نثر وشله متعلق چوق معنا بولمشدر
وخلی خیالاته قادر اولمشدر ولـه بنی قربانک ایدین اورمه بچاغ غمزه •
نه بلوریو لکه جان ویرمیسن اول برملمه نثر ومثنویاتندن رساله

شمع وپروانه سی غایتده مصنع کتاب و نظم سحر انتسابدر که من مطلع
الی منقطع هر بیتی معمور و مخیل و مصنوع و بی بدلدر اما عند الفضلا
طرز کلامده و بسط سوق مرامده حکایت نظمی تخیل و تصنع اوزره
طرح اولنمغین حسن اداسی اولقدر واضح و روشن و رعایت ارتباط
مقدماتده چندان خوش آینده و مستحسن دکلدر طرز لغزده بو برقج
بیت صفت شمعده اول کتابدن در **نظم**

برسیه پرچملو یالکی یوزلو یار • سیم اندام خوب زرین تاجی وار
شهر شاهک شاهی کیمش تاج زر • هر کیجه او تا غلر ایلر سفر
بر نفس بیک صبا آنی اکر • طشره بولسه خانه دن تاجن قپر
صبح ایرشسه او یوراول خوابه وار • یینه بر زنکی ایرشور او بار زر

نثر وصف مطربده صفت موسیقارده بو ایکی بیت دخی کندو نک
مطبوعی و مقبولی ایدی **نظم**

فغان اندر دی موسیقاره اول یار • بلنده بر کوزل غوغا ایکی وار
برسیو بچه لر آجوب دهانی • صنا سن بک کوروب ایلر فغانی

نثر صفت قلعه ده بو ایکی بیت
دخی انک ابیاتندن و صنایع بدیعیه ده مبالغاتندن در **نظم**

حصارندن که برطاش اوله نازل • اکر کیم کیجه کوندز کته بیک ییل
ایرشمز منزل کیوانه اولطاش • فلک اول ییره اینجون اکر باش

دبوبرقج

وبو برقج ابیات دلاویز دخی شهر ادرنه دیدوکی شهر انکیزدن در **نظم**

بری غواز در عبری در اسمی • حریره طعن ایدر ترلکده جسمی
تماشا ایلدم دوکه دو کر کن • کورینور ایلکی بر مقلرندن
بری شربتچی زاده قند لذت • ایچورمشدر فقاعه اغزی شربت
مکرکم اغزی یاریله نزاعه • دوشوبدر شربتی قویدی فقاعه

نثر نظم نکته شناسلری عموما مشار الیهی دقت خیالده و خیالات
مقالده استاد شعرا ولایت عجم حضرت شیخ کمال بکزدرلر صنایع
شعریه دن نه صنعت اوله که اول انی اتممش اوله و خیالات و
معانیده نه بکر فکر اوله که انک طبع پاک دراکی اکا تیمار اوله اما
اواسط عمرندن تجاوز اتدکدن صکره واقع اولان اشعاری اسلوب
شبستان خیال و طرز معما مثال غایت تصنعدن هر مقدار معقد
دشمشدر عشاق پر اشواق تلذذ ایدوب خاطر مستمع بادی نظرده
تبادر اتمز ودقایق خیالاتی تامل و تفکر اقتضا اتمکین صنایع شعریه
شعوری اولمینک ادراکی یتمز بو سببدن اکثر معانی دقیقه تر زیق تصور
ایدرلر **بیت** بلمین عندلیبی هرچه صنوبر ترک بلبلو رکورسه هر چه صنوبر

نثر مرحوم مرقوم مجمع اللطایفنده شعرایله واقع اولان مطایبه سن درج
وامثاله متعلق چوق لطیف لطیفه لر خرج اتمشدر بو بیت مرحوم کشفی ایله

واقع اولان ملاحظه سندن در **بیت** معجونی کشفیه نه وار اول حقه ده دیدم
قلمادی نسنه صاندم آنی بنکدی دیدی

جواب کشفی

ایشکنا شدر ذاتیا بر کامله الدک کانک • کم کوررسه طونی نقشینی اکا باش اندورر

بیت ذاتی

قرردوب بغرکی بوکمش بلوکی اولولک کشفی
کورنلر بکزدر سینی ایکی بوینوزلو بریایه **ذکایی رحمة الله علیه**
سلطان بایزید اوغلی سلطان علمشاه یاننده دیوان کتابتن
ایدردی• صورتده کوزل وذهن وذکاده بی بدلکسه ایدی• شعر
غراسی• ونازک انشاسی وارد• بو مطلع انکدر **مطلع**

نیلرم اول بزمی کانکساقی مهوشی یوق• یا شو مجلسدن نولور که مطرب خوش کوسی یوق

نثر وبو دیباجه منظومه دخی انکدر صور مکاتب
نام منشاتندندر **نظم**

سلامی چون نسیم سنبل وکل
پیامی چون نوای ساز بلبل • قد خوبان کبی موزون دعالر
خد جانان صفت رنکین ثنالر • دخی مهری کبی انواع اشواق

دل وجاندن نتکم عشق عشاق **ذهنی رحمة الله علیه** سلطان بایزید
اوغلی سلطان محمد کفه لواسنه متصرف ایکن یاننده دفترداری• وجمله
الملکی وافتخاری ایدی• ایراد صنایع نظمیه ده اکرچه معنی جوی در• لکن
ایجاد خیالده متوله سخن چین وخایده کوید ر• بو مطلع انکدر **مطلع**

کرچیکه نکارک رخ آلی کله بکزر • عاشقلرینک نالشیده بلبله بکزر
عاشق او درکه عارف اوله اکمل اولمیه • محبوب او در که نازک اوله جاهل اولمیه

نثر مذکورک کل ونوروز نام بحر رمل محذوفده برکتابی واردر مجرد
نظم ساده وقیود تکلفات وتخیلاتدن آزاده در **لادین لمن
لاغیرت له** مفهومنجه بو برقچ بیت اول کتابدندر **نظم**

اجندن کر اوله صاحب حمیت • نه حمکن در کایده بر شخصه منت
جهاندن بیک کورب عرض ووقارن • صمر خلق اچره قدر واعتبارن
اچوب درد درونن ایلمز آه • اولیمز هیچ کس سرندن آکاه
بلی اولدر جهانده مرد عارف • کمسنه اولمیه سرینه واقف
نه بلسون عرض قدرینی ارازل • اعالی یولنی طوتمز اسافل
کشینک آب رویی عزتیدر • انک که عزتی نکبتیدر
ایضا عالمک آب رویی عارله در • آدمک عزتی وقارله در

فی حرف الراء **رایی رحمة الله علیه** اتی وعامی کمسنه در
هجه یی ابجده وبر قولده تبته دک اوقومش در• فضل وکمالدن بیکانه•
وشوریده حال ودیوانه ایکن• رنکین ابیاته ونفیس مقالاته قادر ایدی
بو مطلع انکدر **مطلع** اول مه جفایی صنمه که دوراندن اوکرنور
بی مهروبی وفالغی دوراندن اوکرنور **رحمی چلبی** شهر بور ساددن

طلبه طایفه‌سندندر ظاهر و باطنی جمال و کمال ایله آراسته محبوب
شیوه کوزل یکیتدر رنکین الفاظ و نازک ادا ایله کتابت شاهو
کدایی و استماع و پسندهٔ قابل اشعار دلکشاسی واردر بو مطلع
انکدر **مطلع** تنم بر کلبن غمدر الفلر در بداغ انده
کورینن آق کلدر پنبه‌لرله تازه داغ انده **رحیقی رحمة الله علیه**
استانبولدن عطار طایفه‌سندندر بو عصر شعراسندندر فن شعره
چندان چالشمه‌مشدر و افکار معانی‌یه اشتغال کوسترب الشمه‌مش ایدی
فرهاده شیرین حقنده بو مدخل معقول انکدر اشعارندندر **شعر**
کوه کنلکله فرهاد اندی جکدی زحمتی • عشقدن معنیده کل صورتیش انجق نیتی
لوح دلده نقشی اولمشکن خیال دلبرک • طشلره یازمق روا میدر اونی شیرین صورتی
رسمی رحمة الله علیه شهر بورسه‌دن بزاز قسمندن ایدی مرحوم
احمد پاشانک معاصری و مصاحبی و فن شعرک مجد و طالبی ایدی
تخمیس غزلده بی‌بدل و اشعاری مدون و متداولدر بو مطلع انک
اشعارندندر **مطلع** ای چشم و رخک برکه کشاده در فتنه
آشوب جمالک ایله برکشور فتنه **نثر** و بو برنج ابیات تخمیس دخی
شعر شیخی‌یی اتدوکی تخمیسدندر **تخمیس وله**
دوران تیغاکی ایلمدن ظلم ایله چاک • سیف ستمله دهر سنی ایتدی هلاک

خاک

83

خاک اولمدن بو جسم ویله وارمدن بو خاک • ژنکار غمدن ایت دل و جان کوزکوسنی پاک
جام میله که آینهٔ غیب‌بین اوله **رضایی سلمه الله و رضی عنه و ارضاه**
ابو الفضایل مکتسبی قاضی‌زاده قلبه‌لی محمود چلبیدر شهر مزبورده
یشل‌زاده دیمکله مذکوردر و بین الجمهور بابا چلبی دیمکله مشهوردر
آصف صفا رای و صاحب صایب تدبیر و رای وزیر اعظم حضرت
رستم پاشا خواجه‌سیدر اوایل حالنده کسب کماله کمال اشتغال
کوستروب عزت فضیلت ایله متبوع جهان و ینبوع فضل و عرفان
اولمشدر بعده عزیزان بزرکان طریقهٔ خواجه‌کانک نظرلرنه ایروب
شرف صحبتلرندن بهره‌مند اولوب رفیق طریق فقرا نقشبندی اولوب بالحق
نقوش حب جاهی لوح دلدن کاهندن یومشدر ارکان دولت
و اعیان سلطنت مقارنتیله دولت صوریه ال ویرمشکن
سعادت معنویهٔ الدن قومیوب مناصب عالیه و مراتب علیه‌یه
قدم بصیوب کوشهٔ فراغت و توشهٔ قناعت اتمشدر **طوبی لمن**
لا اهل له موجبنجه عالم اطلاقده زن دهره طلاق ویروب عروس
آراستهٔ دنیانک زیور تزویرینه فریفته و کرفتار و نسا فتنهٔ رجالک
کمندکید مردم شکارنه شکار اولمامشدر **خیر الجلیس الکتاب النفیس**
مضمونجه اکثر اوقات مطالعهٔ معتبرات اتمکی ستر حال ایدوب

عربی و ترکی مفید رساله‌لر و منظوم و منثور نفیس مقاله‌لر یازمشدر
نظمه تمام قدرتلری و فن انشاده نهایتده مهارتلری اولوب
ملک رومک شعرده حسانی و فن انشاده خواجه جهانیدر نظم عربیده
بو تضمینلر محل تحسیندر مطلع عربی کلام الملیح ملیح الکلام ونوه
یغوه بحسن النظام نثر و بو مطلع فارسی دخی انلرک زادهٔ طبع
شرنغیلرندندر مطلع فارسی خرمست آنکه می لعل لبت نوش کند
خوشحالست آنکه میان تو در آغوش کند نثر و ترکیده بو مطلع لطیف دخی
زادهٔ طبع شرنغیلرندندر مطلع قشلرک نامهٔ حسنک عجب عنوانی وار
سلطنت منشوریدر طغرای عالیشانی وار وله بنی هجر اودنه یقدک
جهان سوز اولدی آهم آه • بنم دود سیاهمدن سیه روز اولدی ایام آه
نثر و مرحوم نجاتی بگک گره گره ردیف غزلنه دینلن نظایرده
بونلرک نظم بسته نظیر نظیره دوشمشدر شعر

قاشنک نشان مهر سلیمان گره گره • اولدی برات حسنکه عنوان گره گره
لعلک نگین خاتم بر وزندر سنک • نقش اولدی مهر سلیمان گره گره
خطک طلسم گنج لطافتده کلیدر • دور اتمش آنی افعی و ثعبان گره گره
سنبلمی یا بنفشه‌می بو خط دلگشا • یا طرح اولندی صحن گلستان گره گره
وصف ایلدی رضایی گرهگیر زلفکی • رشته‌دن اولدی سنبلستان گره گره

رفیقی

84

رفیقی رحمة الله علیه شهر اماسیه‌دندر صحنده دانشمند ایکن حسن
خطی خوب و انشاسی مرغوب اولمغن تحصیلدن رجوع ایدوب دردولتده
دیوان کتابتنه شروع اتمش ایدی آخر علت سبلدن گوزلرینه خلل تشوب
عمایر سلاطیندن برینه متولی اولدی مرحوم اسکندر چلبی دورنده
اعیان و اشرافه مقارن و مصاحب اولوب اشتهار و اعتبار بولدی
قصاید و ابیاتی بی حد و مقطعات و رباعیاتی لایعددر بو برج مطلع
انک اشعارندندر مطلع آل ایدوب دل لاله رخ گللر طغمتش باشنه
گورنه خوشبو نسنه ترقمش گوزلک آتشنه وله یا سیو جقدی غیرله سرو روانمز
اندن برواد تورمدی یرینه جانمز وله انجلوب قاشنک خیالیله هلال اولدم ینه
یادکه تا که دوشم دیو خیال اولدم ینه نثر و بو مطلع فارسی دخی خسرو دیده‌کی
نظایردندر مطلع فارسی بدل نی فکر سیر گل نه گلگشت چمن دارم
از آن روزی که در کوی سمن بوی وطن دارم نثر مرحومک گرچه دیوان مرتبنده
قصاید و اشعاری چوقدر لکن احوال شآمت زمانه حقنده واقع اولان
ترجیع بنده بدل گوزل گفتاری یوقدر بو ایکی بیت اول ترجیع بنددندر نظم

جاهله توامان صفا و سرور • اهل عرفانه درد و غم همزاد
کافر آسوده دل غم نا ندن • ره رو دین اولن یوربی زاد

نثر و بو بیتلر دخی اول ترجیع بنددندر نظم

باب رشوت کبی اولی درگاه • حق قپوسی کبی اچوق هر گاه
گرچه آچوق ولی غنی اولنه • انده مفلسلره نه قدر و نه جاه
آچلور اول قپو شو بر شخصه • که اوله هر دم ایشی جرم و گناه
بو زمان بر عجب زمان اولدی • یکیشی لعلر قپو یمان اولدی
نثر و مذمت برشو براش حقنده بو برنج بیت دخی انک اشعارندندر قطعه
شهر بنیاد ایلمک اولسه میسر حق بلور • یبدورم میخانه لر یاپدررم دکان برش
بیللریله انی جراح اجل انجق چکر • هر کیمک جاننه باتسه زخم پیکان برش
اتسه دعوی بر مسلمانی طوتب اولدرمکه • روی زرد و پشت خمدر حجت و برهان برش
آدمی اولدرمکه دیر کورمکه قادردر • راستی قدرتین ملکنه فرمان برش
رمزی رحمه الله علیه قرامانی پیری پاشادرکه وزرانک اذکیاسندن
وکبرانک علماسندندر ولایت عثمانیه اکابدل و نظیر شرع و قانون
بیلور بر وزیر پر روشن ضمیر کلمشدر کل در مسند وزارته تدریس و قضادن
کلمش ایدی و دفترداراقدن وزیر اولمش ایدی ذهن و ذکاوت و فهم و
فراستله دعوی فصل اتمک و سوز فهم اتمکده عالمده انک شانه
و شان فراست نشانه کلمش ایدی و مصالح امور جمهورده هر ولایتک
عادت قدیمه سنه عالم و واقف اولمش ایدی بو سببدن سلطان
سلیم طاب ثراه یمن راینه و حسن تدبیرنه معتقد اولوب قتل و هلاکی

خصوصنده

خصوصنده تأخیر ایدردی زیرا وزرا بیننده پادشاه روشن رایک
رای صایبنه یار و میزان فراستندن ایز پسندیده تدبیر ایدردی
نه بر حدیقهٔ فکرش وزیده باد غلط • نه بر صحیفهٔ رایش کشیده خط خطا
نثر علوم و فنون کورمش فاضل و کامل و طبع پاک ذکاکی شعره دخی شامل ایدی
محل مخلصده کاه اسمن تخلص ایدردی کاه رمزی دیردی بو مطلع انکدر مطلع
کوکلمی کوندن نولا ای شمع بزم آراسنی • کوکده اخترکبی ویروبدیرده حق پاکانی
نثر بو بیت مشهور دخی انک اشعارندندر بیت وله
زاهدی حسرت می شیله ضعیف ایلدی کم • الده تسبیح و عصاسی صلواتیله یورر
رمزی چلبی بورسویدر قضات طایفه سندندر بو عصر شعراسندندر
فن شعرده خیلی قدرتی و استماعه قابل مصنوع و مخیل خوب اشعاری
واردر بو مطلع مطبوع انکدر خیال خاصیدر مطلع
شکرستان دربو مجلس ال طوطیدر سیراب • اتشیامدر طوتکه ساغر بیضه در کویا حباب
وله
شکرین لبلرکک یادنه انمش حسنا • آیت انبتها الله نباتاً حسنا
ساقی بزم معانی مست می الست اعنی روانی روح الله روحه
ادرنویدر سلطان بایزیده و سلطان سلیمه خدمت ایدوب پادشاهم
زماننده ایا صوفیه تولیتنه متصرف اولمش ایدی ارباب نظمک
اعیانندن و اصحاب شعرک ارکانندندر طرزنده موجد و تمامه و طرقنده

بی انباز در اکثریا معانی لوازم مجلسدن کوترمش • و خواجه حافظ شیرازی
کبی اسباب بزم میی شعرنده چوق کتورمشدر • صحبتی شاهد و شمع و
شرابدن • و ماخذی ساقی چنک و ربابدندر • بو سببدن اشعار
طرب فزاسیله میخانه‌لر پرصدا • و آوازهٔ ترنم ابیاتی نالهٔ عشاق کبی
فلک فرسادر • بو برتج مطلع رندانه انک اشعار ذوق آمیزندن • و
کفتار عشرت انکیزندندر **مطالع** ساقی کلچهره الده قدح الله پیمانه‌سن
غنچهٔ زنبقلر اوره لاله تبختن صانه‌سن **وله** یوللر اوستنده دوشوب تیمزدی اوراق
جام عشقکدن سنک کر اولمسه مست فوق آ **وله** شیوه اوکرنمش قمر اول سرو بالادن ینه
باشنه بر دسته کل صوقمش تربادن ینه **وله** یاره عرض ایتدی شیم سیمینی چشم اشکبار
باکه کوز یاشی کرکمز دیدی لطفندن نکار **وله** بنفشه نیجه اچر کوکلم ای جفا پیشه
انختر بله اجلمز کلید اندیشه **نثر** و دیوان عشرت بیانندن غیری آداب
واسباب عشرتی صح
صحبتی بیان ایدر عشرت نامه نام بر کتاب • مسرت مآبی واردر که خاصه
قریحه‌سندن طرز خاص اوزره ابداع و اختراع ایدر • صفت جام ده تعریف
می لاله فام ده • بو برتج ابیات نشاط نصاب • اول کتاب مستطابدندر **نظم**

کیمک که جام ایله خوش عالمی وار • سلیماندر که الده خاتمی وار
کیمک که حکمنده اوله پادشادر • عجب آیینهٔ کیتی نمادر
نه بدر اولور که بولدقده کمالی • کتورر برارایه بیش هلالی

نه یره که ایاق بصه قدمدر • او بزمک کاسه بازی جام جمدر
نه وار دررسه اکه خواجه مرجان • که طوتمش حقه‌سی لعل بدخشان
اکا کیم دیر قدح دریا بولمدر • بنفشه قوقلی بر تازه کلدر
خجل ایلر شعاعی آفتابی • سعادت یلدزیدر مرحبا بی
کوزینی دوندروب خلقک عقیقه • یمن سیرینی ایلر فی الحقیقه

مطایبات صنایع شعریه‌دن بعضی معنیلر ذاتی ایله مزبور روانی بیننده
توارد واقع اولوب • باعث نزاع و خصومت اولدقده • شعرادن
بر نکته دان کامل • ایکی سینکه دخی سرقه‌سنه شامل بو قطعه‌یی دیمشدر **قطعه**

معنیلرومی یوز کوره باغلر یوردیو • ذاتی ایله روانی نه قان بچی درر
ذاتی‌یه نیچون ایله ایدرسن دیدم ددی • او غیرینه باری جرامی‌یه حق درر

نثر و شعرادن بری دخی بو خصوصی تحقیق و آنی تصدیق ایچون بو قطعه‌یی دیمش **قطعه**

شعرای زمانه کم وار ایسه • بر بردن او غلار اشعاری
عیب دربو دیدم برامله ددی • زی هنر جرایدرسه جراری

نثر مرحوم مرقوم اول زمانده کعبهٔ شریفه فلوری الوب کتمش ایدی • ذکر
اولنان فلوریی انده اولان فقرایه تمام توزیع و تقسیم ایتمدکی دیو اعیان
ارکان مذکوره تهمت اسناد ایتمش ایدی • اتفاق اول زمانده موی الیهک
کوزلرنه زحمت رمد عارض اولوب • و بو خصوصده خصماء دخل و طعنه

یول بولوب بو قطعهٔ دیمشلر ایدی **قطعه** مسلمانلق میدر بو که روانی

اونتدوک کعبه وارالی حقی • نه غم کردینکه نقصان کلکوره

بلمه دنیاکه اندردک ترقی • ایچوکه قان اولوب طوردی کوزکو

سنی آخر اوکارمز کعبه حقی **جواب روانی**

به روانی کوره نلر درلر • بال طوتن برمغن یلر درلر

کعبه‌یی بو یلجه زیارت ایدن • دین و دنیاسنی ییر درلر

روحی چلبی روح الله روحه روح ثانی و روحک روانی ایدی

مفتی علی چلبی‌نک مخدوم زاده‌سی و آفتاب جمال تابنده‌سینک

زمان بنده‌سی و زمین افکنده‌سی ایدی • ماه جمالی بدر منیر کبی کمالی

بولمشکن آفتاب عمری زواله واروب غروب عدمده شمس وجودی

غروب اتدی • اکر چرخ بی امان جمال و کمالی رعایت ایده ایدی •

اول مهله مهلت و زمان و اجلدن امان ویریدی • ذاتنده لطافت غایتده

و طبعنده ظرافت نهایتده ایدی • بو دورک اوایلنده نقل اتدی •

بو مطلع پروین سکروبران نظام اول بدر منیر منورک نظم ثریا انتظامندندر

وله اولدوکمدن صکره دکمز کرسینم چاکنی • یاقسر نار درونم سوزی قبرم خاکنی

وله کون یوزکدن زلفکی رفع ایله کل ای ماهتاب • بی فتیل اولور بیکورسن که چراغ آفتاب

للمؤلفه شمع رخسارکدن ای مه زلفکی طوتمه ایراغ • بی فتیل اولمز کوزم نوری بنورو شند چراغ

مولا

87

مولانا نیشل زاده ریاضی احمد بن سنان القاضی جعل الله ریاض الجنة مثواه

قلبه ویدر • پادشاهمز زماننده محروسهٔ مزبورده قاضی ایکن وفات اتدی •

و بو دار القضادن فنادن نزهتکاه بقایه اندن کوچ کتدی • ابو المکارم

بابا چلبی‌نک برادر بهتری • و قضاة زمره‌سنک فضیلت پرورو

معدلت کستری ایدی • فصل خصومتده مانند سیف قاطع • و بین

الاماثل مزید اهلیت ایله شایع ایدی • لطیف تألیفه قادر • و اسلوب

تحریرده ماهر ایدی • قاضی خانک مسائل مشکله‌سنده کوزل تحقیق

لری • و سایر فنونده دخی زمان تحصیلده بی بدل تدقیقلری وار ایدی •

و وقف دراهم و دنانیرک جوازنده غایت مفید و مختصر رساله‌سی •

و حضرت شیخ کرامی مولانا جامی‌نک **ع** آن کمال حسن بود و

نبود از جهان نشان • غزلی شرحنده کشف الحقایق فی حل الدقایق نام

مقاله‌سی وار در • بونلردن زاید طبیعت شعریه‌سی و سلاقت نظمیه‌سی

اولوب بی بدل غزللر دیمشدر • بو ایکی مطلع انک اشعارندن در **مطلع**

کوردی اشکم روانم اتدی حجاب • قنده کتسه سیکه یوررآب

وله آتش هجره یتوب کل الله آهم بونیکه • دو شمسون زلفک کبی دود سیاهم تکه

ریاضی اسکوبی رحمة الله علیه طلبه طایفه‌سندن بو عصر شعراسندندر •

ثمانیه اعاده‌سندن ملازم و ملازمته مداوم ایکن وفات اتدی •

وادی آرزوده یلرکن جهان غم آباددن نامراد کتدی • اماثل و اقران
بیننده خیلی اشتهار و امتیاز بولمش • مقبول دانشمند و سمت سیاقت
سخنده بی مثل و مانند ایدی • اکثر کلماتنده قصد تجنیس و ایهام • و
تعبیه ظرافت کلام ایدوب • صنایع شبستان خیاله متعلق هر بر
سخنده بر ظرافت • و هر بر عبارتده بر نکته کنایت ایدردی • سمت
ظرافت سخنده مذکورک شمدی مقلدی و پی رووی وافردر • اکرچه سمتنده
انک کبی بر قابل شان فی زماننا غایتده اقلدر و نادردر بیت

ای مقلد داد حقدر هر هنر بر کامله • یکسه تقلید یله ناقص کامل اولمز آنی بیل

نثر اما مذکورک بعضیلر مذهبنده وسعت • و بعضیلر اول صورت
وسعتی محض ظرافت اکلر حمل المومن علی الصلاح ابتغاسنجه تبادر ایدن
بودر که عرقومک اکثر مصاحبتی نوخاسته و نوهوس نوجوانلر ایله اولمغین
مجالسة الاحداث مفسدة الدین مقتضاسنجه انلرک میل و هواسنه کال
اتباعی دماغ زهد و صلاحن فساده و خرمن فوز و فلاحن باده ویرمشدی •

نظم دیمه اهل هوایه یار اندر • شکل انساندر بلکه شیطاندر
صلحا ایله اول انیس و رفیق • تا بولاسن هدایت و توفیق نثر

مزبورک شعره چندان مداومت و ممارستی اولمامغین اشعاری غایتده
ندرت اوزره واقع اولمشدر • و بوفنده بر سمت مخصوص و بر نوع طرز

بولمشدر

88

بولمشدر • بو مطلع کندونک مقبولی و مطبوعی ایدی مطلع
مهر قجن زلفی بناکوشنی مستور ایلر • کویه کوندز کوزمه عالمی دیجور ایلر
نثر و بو بیت دخی انک مطایبه سندندر بیت
اغیار ره عشقکده صنمه کلمات اتدک • شطرنج محبتده بر قج کلی مات اتدک

فی حرف الزاء

زاری اسکوبی رحمة الله علیه

قره جه حسن اوغلی دیمکله مشهوردر • سلطان بایزید دورنده فوت
اولمشدر • مرحوم نجاتی بکک دونه دونه ردیف غزلنه بی نظیر نظیره دیوب
خوب معنیلر بولمشدر • مطلعی بودر مطلع کمری قوچغه اول سیم بری دونه دونه
درمیان اتدی نیجه سیم و زری دونه دونه
زاری توقادی طلبه قسمندن بو عصر
شعراسندندر • خوب خطی و مرغوب شعری واردر • بو مطلع انکدر مطلع
بکون خورشید وش کیمش او ماه سیمبر اسکف • تجلی جمالندن ینه پارپار ریزر اسکف
تیرک کوز دور مرهم راحت دیوای یار • زخمم کبی عالمده نیجه اغزی قزل وار

نظیره للمولف

اوهر سن اولا کو کلک چه لعل لب یار
ای غنچه نیجه سنجلین اغزی قزل وار
زاری سوزنی بولی سنجاغنه تابع مدورنی
نام قصبه دندر • خوب سازنده نغمه ساز • و نوازنده طنبور نوازدر که نغمه
طنبوری روضه ده بلبل نغمه وری سیلتمز • و سرود رودی قاتنده مرغان
سحر نیک ساز صفیری اصلا اوتمز • اکثرا اوقاتنده همدم بزم رنداندر •

ومحرم مجلس یاران اولوب • برطولی جامی تخت جم دن • و حالت کیفیت
میده بر دمی کار و بار عالمدن ییک کورر • اشعار وادواری قابل سماع
ولایق استماع در • بو مطلع انکدر مطلع می کم مکیفات جهان سروریدر
هر جامنه مهرا زر آیق دری درر ولە الده جام مصفا دلمده وصف جمال
کوزمده اشک فراوان کوکلده فکر وصال نثر و بو مقطعی دخی خوب واقع اولمشدر ولە
یاری ایلە زاریمی کورن دیر حسدندن • بویلە اوکرور کیشی الله اوکرجە
زمانی رحمة الله علیه ادرنه وبدر زمان عمری مسلحده اتیوب
ساده رولغی زمانده سلطان سلیم دورینک آخرلرنده آخرته نقل ایتدی •
بو قیده تعیین بولاجق • و شعرانک اشبهلرندن اولاجق کشنه ایدی •
احمد پاشانک آتش غزلنه بوندن یکسک نظیره دیمشدر • بیتی بودر بیت
دیدم نار عذارکده ندر زلف سیه جانا • ددی اول کوزلرم نوری که اودلمز بی‌دخان آتش
زینی رحمة الله علیه مرحوم زینل پاشادر • وزرانک کاملرندن •
وامرانک فاضللرندن ایدی • خوب فقاهتی • و فنّ فرسده و علم لغاتدن
وافر معلوماتی واردی • پادشاهمز زماننده کفه سنجاغنه متصرف ایکن
لاله غزلن دیمشدر مطلعی بودر مطلع دورکلده شمیوب الدن ایاغی لالەنک
بزم کلشنده یناریر برچراغی لالەنک نادره حکمت رب زین النساء
اعنی زینب غفر الله ذنوبها و ستر عیوبها قسطمونی دیارندن بر مرده هنرپرورک

دختر

89

دختر سعد اختری ایدی • غایتده قابلة الشان • و نهایتده کاملة الزمان
ایدی • صاحب عصمت و عفوت دختر دوشیزه • و مخدرۂ پاکیزه ایدی
جنس انثی ده • و صنف نسوانده • نادرۂ روزکار • و مشهورۂ پر اشتهار در •
لطف طبعی خلق جهان استعجاب • و نکته دان دوران استغراب ایدرلر •
پدری جوهرنده قابلیت • و ذهننده ذکاوت کوروب • هر درلو
فندن • و هر نوع علمدن تعلیم ایدوب • فارسی دیوانلر و عربی قصیدەلر
اوقتمشن • تحصیل معرفت و کسب قابلیت اتدکدن صکره • ع
چون معانی جمع کردد شاعری آسان بود • منهومنه طبعنده سلاقت شعریه
اولمغن • فارسی و ترکی اشعار له سلطان محمد نامنه دیوان ترتیب اتمشدر •
بو مطلع فارسی انک اشعارندن در مطلع زلف اکر نیست هوادار قد بالایت
همچو من سر بچه رو می نهد اندر پایت نثر و بو شعر مشهور دخی انکدر شعر وله

کشفات تغابکی یری کوکی منور ایت • بو عالم عناصری فردوس انور ایت
دیرت لبوکی چوشه کتور حوض کوثری • عنبر صچوکی چوز بو جهانی معطر ایت
خطک برات یازدی صبایه ددی که تیز • وار ملکت خطایله چینی مسخر ایت
آب حیات اولیجق قسمت ای کوکل • بیک یل کرکسه ظلمته سیر سکندر ایت
• زینب قومیلی زینت دنیایه زن کبی •
• مردانه وار ساده دل اول ترک زیور ایت •

بو کمترکم بضاعه زمان سابقده آزمایش طبع ایچون بو شعری مرقومیه
نظیره دیمش ایدیم اول مناسبتله تحریر اولندی **نظیره لمؤلفه**

ای حور مجلسی بینه فردوس انورایت • شیرین لبکله ساغر موز جام کوثرایت
کوکلک کبی قرا کوبیه صوفی خلوتک • قندیل جام میدن انی کل منورایت
عشق آتشینی عود صفت صل درونکه • عالم دماغنی نفسکدن معطرایت
درکاه یاره ایلر ایسک ای صبا کذر • بیز بنده دن او حضرته وافر دعالر ایت
کل ای لطیفی دفتر کی درمدن فلک • دیوانه اوله شعرکی دیوان و دفتر ایت

فی حرف السین **ساعتی رحمه الله** سیروزدن بوده شعرا سندن در تفسیر و حدیثدن وافر معلوماتی وشعر و انشادن و فرس و معمادن بعضی تالیفاتی واردر واسع مذهب و شیعه مشرب رند حریف و نازک و ظریف ایدی و عظ طریقیله بلاد و قرایی سیاحت و خلق جهانی اکل ایچون نصح و پندی وسیله و صورت ایدنمش ایدی شهر قسطمونیه کلوب منبر چقدقده بر مکتوب بولدی و مکتوب مرقومک مالی کندویه طعن ایدوکن بلدی **عظ نفسک ثم عظ الخلایق** تحریر اولنمش و بر دخی **النصیحة سهل و المشکل قبول** یازلمش و جامعک بیرنه داخی واردی انده داخی منبره چقدقده بنه بو بیتی بولدی که **بیت**

ترک دنیا بمردم آموزند • خویشتن سیم و غله اندوزند • و جامعک

بیرنه

90

بیرنه داخی واردی انده داخی منبره چقدقده ینه بو بیتی بولدی که **بیت**

حافظا می خور و رندی کن و خوش باش ولی • دام تزویر مکن چون دگران قرآنرا

نثر بونی کوردکده منفعل و منکسر اولوب قسطمونی خلقی سیزکه وعظ و نصیحته احتیاجکوز یوق ناصحلره دخی سیز نصیحت ایدرسز بیز سیزه نه نصیحت ایده لم ایده لم دیوب منبردن اندی بو مطلع انکدر **مطلع**

بزم جانده کاکلک یکا انجیدر سنبل صفتر • ور در خسارک طراوت مجلسنده کل صفتر

ساغری رحمه الله علیه ادرنه ویدر قرا زعلی دیمکله مشهوردر شعرا ارسنده هجو و هزلله مذکوردر عالمده می و محبوبک غایتده آشفته سی و شطرنج و نردک عاشق و آلفته سی ایدی وقت محاوره ده و حین مکالمه ده سخن آفرین و نکته کذار و محل ملاطفه و معارضه ده غایتده شوخ طبع و شیرین کفتار ایدی بر سازنده بربط سرا و نغمه آرا ایدی که نغمه ساز سحر پردازی هاروت و ماروتی کوکدن اندوردی و زخمه سرود رودن فلکده زهره زهرایه بکندوردی هنوز پیر ایکن محبوب و می سز و دف و نی سز اولمزدی بو بیت کندونک شاهد حسب حالی و بینه افعالی در **بیت**

چنک خمیده قامته دوندی قدی هنوز • نه سازی قودی ساغری الدن نه ساغری

و بر محلده دخی دیمشدر که **بیت** پیر اولدی ساغری قومز الدن پیاله یی

مابل

دوشدی عصایه نرکس زرین قدح کبی نثر اکثر میل طبعی هجو و هزله اولمغن مزلیاتی
وافر و خبیثیاتی نادر واقع اولمشدر بو مطلع انک اشعارندن در مطلع
لعلین لبینی دلبر اغیاره دشلدرمش • بلکه بوق غوارن سریله شششلدرمش
نثر طریق هزلده حروف تهجی اوزره دیوانی و بو خصوصده تمام اشتهار و
عنوانی واردر و بو بیت هزل انجام بایزید نام بر شخص مستهام حقنده
انک هزلیاتندن در بیت بایزید آدک حرمتوکی صقلمدک
چکیرن آرلغندن الفی قل بیزید مطایبه شهر ادرنه که مجمع اهل دل در
اما وقت شتاده کثرت برف و باراندن دریای آب و کل در
شعرادن بری بلدهٔ مزبوره نک کثرت آب و کلندن آزرده دل اولوب
بو بیتیله مذمت اتمش در بیت الهی لطف ایدوب قورتر بزی بو شهر باطلدن
کشتی آنی نه سیر اتسون کلمز آبله کلدن نثر بو بیتی استماع اتدکده شهر
ادرنه نک شعراسی منفعل و منکسر اولوب هر بری بر بیتیله جواب دیدیلر اما
جملهدن مذکور که جوابی موجه واقع اولدی بیت بودر بیت
شکایت ایلمش شیطان کبی چون آبله کلدن • بو زینه یلک آنک اصلی اوددر خط ایدر بلدن
نثر و مرحوم مزبور غایتده پیر سال خورده و روزکار دیده ایدی سال عمری
عدد ده یوزه یتمش و پادشاهمز دورینک اوایلنده آخرته کتمش در عمری
آخرلرنده تایب و نادم و اعتذار و استغفاره مداوم و ملازم ایدی

ل

لاخلاص من الموت مضمونیله عامل اولوب قبل الاجل مرقدی تزیینی
معین و قبری دایره مسن برنج نهاالله مزین ایدوب سر مرقدنده بر نهال
سرو سدره خرام و میان مشهدنده بر دوحهٔ بادام و طرفه پایینده
بر شجرهٔ شفتالوی شهد فام وضع و نصب ایدوب بو قطعهٔ سنک
مزارنده یازمش و مشهدی مرمرینده قازمشدی قطعه
انوکیچون خرام اوستنده • بن بو اشجاری بویله وضع اتدم
تا کورن صورمدین بیله حالوم • بو جهان ایچره نیلدم نتدم
ر بویی سرو به چشمی بادامک • شفتلو سینه طویمدم کتدم
ساقی سقی الله ثراه قلبه دن قضات طایفه سندن در بالدرزاده دیمکله
معروف اولمغن ساقی تخلص اتمشدر شیوهٔ اشعارده و عشوهٔ گفتارده
نجاتی طرزنه کیتمشدر خوشنجه ابیاتی و خوش آینده کلماتی چوقدر و اسلوب شعرده
طرز نجاتیدن تفاوت فاحشی و نقصان ظاهری اولقدر یوقدر بو شعر
مشهور انکدر خلق میانلرن فرق ایدوب تمییز ایدمدکلری اجلدن نجاتی یه
اسناد ادرلر شعر اهل وقت بیلوکه موددلر • اغزک اکلدی یوقدر اوددلر
غنچه ابکاری عندلیبی کورب • قزقچن کلدی بونده بوددلر
کویمز نالهیله طولدردپی • وایلی وایلی ابو ابوددلر
کوردلر سیل اشکمک جوشن • قندن اولدی بو قنلو صوددلر

ساقی الدن ایاغی هیچ قومز • روز و شبده چکر سبو دلر

سبزی حافظ استانبولدن حفاظ زمرەسندندر • بو عصر شعراسندندر

بو فنه نسبت و ممارستی و نظم کلامه فی الجمله قدرتی وار در • بو مطلع انکدر مطلع

براقدی گلشن اچینه اوخدی گل ناری • مدار شذره ساقی شراب گلناری

سجودی رحمة الله علیه روم ایلنده پرزرنده دن در • سلطان سلیم

زماننده و پادشاهمز دورنده سلحدارلر کاتبی ایدی • بو فنده چندان بضاعتی

و ایجاد و تصرفه اولقدر استطاعتی یوغدی • بو مطلع انکدر مطلع

صورتده گرچه حسنک زلفک نقاب اولور • معنی یوزنده عاشقه صنما حجاب اولور

نثر و حالنجه منشی و زعمنجه تخشی ده بگردی • سلطان سلیم خان علیه

الرحمة والرضوان فتوحاتن حاییده اسجاع و مستعمل فقرات ایله انشا ایلمش •

اما لطف طبع و کمال بلاغتلرندن کورسک که برینلمش در • مرحوم روانی مصر

سفرنده سلطان سلیمه برف ردیف قصیده دیدکده • پادشاهک

مزاجنه خوش کلیوب • برف بر ممدوح نسنه میدر که بونک کبی لفظ باردی

تعریف قصد ایدوب • بکا قصیده صونرسن دیو اول عبارت بردی ایچون

صورت سرد کوسترجک • مرحوم سجودی بو بیتی انده دیدی بیت

صووق سوزلرله طولدردک جهانی • بشوکه طوکلیلر یغیسون روانی جواب روانی

یوزک طوتمندق پریوق جهانده • انوچون دیدلرسکه سجودی

سحابی عجم استانبولده توطن اتمشدر • فارسی و ترکی عبارتک نظمنده

صاحب اقتدار و فن معمادن دخی خبردار در • بو مطلع انکدر مطلع

غمزک خدنکنک صنما سینه جایکیم • قورقمه خنجر کلکه انک بلا کیم

وله

دیلر اغیار ذوق وصلتی عشاق هجرانی • مکس جلاب ارار پروانه استر نار سوزانی

سخایی رحمة الله علیه بورسه قربندن امنا طایفه سندن در • سلطان

سلیم تخته جلوس اتدوکی زمانلرده فوت اولدی • اسمی مسماسنه موافق •

و سخایی لقب نامی بذل و عطاسنه مطابق ایدی • اما اشعارینک اکثری

ترجمه و تضمین • و تدوینات سلفدن سخن چین در • بو مطلع انکدر مطلع

عینمه المز بتون دنیایی یارم اولمسه • شهری چوقدن ترک ایدردم شهر یارم اولمسه

بو مربع دخی انک مطایباتندن و جمله مهزلیاتندن در مربع

قنی شولدم قتی غراسی کجردک کوزلک • یوق صنوردک بو جهانده دخی مثل و بدلک

جور ایدردک بزه یانینه دوشب هر کللک • کچدی قوقنک یوری وار امدی تراشن اصلک

اکه حسنک دمنی کم بردخی کچدی کچن • نه یکی شمدی یه بو غمزه و نازیله فتن

کله بو قنشی ترک ایله صقالکدن اوتن • کچدی تقنک یوری

لطف طبع اهلنه طوردقچه قساوت ویردک • بو صقالیله عجب مجلسه ثقلت ویردک

نه معنتی خط اولور بزمه کثافت ویردک • کچدی قوقنک یوری وار امدی تراشن ایت

نثر بو بیت دخی انکدر بیت خطی کلدوکنی دلداره صقن یوزلکوز

چونکه یوزقاره سیدر یوزنه ادرمک آنی **سروری شرقی رحمة الله علیه**
ولایت شرقدن در بعضیلر رومیدر دیرلر سلطان سلیم دورنده شاه
اسمعیل قاتنده فوت اولدی بو مطلع شاهی ایدوکنه تمامدر **مطلع**
غنچه دن کل نیزه چکدی شاهه یلدا تش اولمغه • لاله لر باشینه تاج الدی قزلباش اولمغه
نثر غایتده مطبوع اشعاری ومخیل گفتاری واردر طرز نغزنده نظیری
معدوم وعدیلی معلوم در **ع** تا معنبر کاکلک خورشیده صلمشدر کمند
بو غزل که سلطان سلیمه اسناد ایدرلر بونک اشعارندن وجمله گفتارندندر
وهم دیوانده بولوندقدن غیری طرز وروش کلامی بو خصوصه شاهد
ثانیدر بو مطلع دخی انکدر **مطلع** چشم پرخونده خال عکسی ای آرام جان
مسکه بکزر که قزل واللاده اغشلر نهان **نثر** وبو شعر شورانگیز دخی انک اشعارندندر **شعر**

قامتم غمدن بوکلدی سنبل پرتاب تک • کوزلرم قانیله طولدی لاله سیراب تک
جنک ایچون هردم دل غارادن اول سروروان • طاش صچلر سینه سیمین ایچنده آب تک
عشق کوینده غم پوشم که نعل وداغدن • جسمم اوزره هر طرف اولمشدر قلاب تک

نظیره مؤلف
قامتم غمدن بوکلدی درد له دولاب تک
اقدی کوز کوز دیده دن اشک روانم آب تک • یارادنجه یوررسم اختیاری صنمکوز
جذبه زلفی بنی طورمز جکر قلاب تک • عارضی صنمک که ذاتیدر کوکلده نار عشق
آتشم صودن سوینمز لاله سیراب تک

سروری افندی کلیبولیدن بو عصرک

علما

93

علماسندن ومحدثین ومفسرینک فضلاسندندر فنونک اکثرینده بدلی
ومثنویده خود بی مثل ضرب مثلدر حضرت جلال الدین رومی مثنویسنک
التی جلدینه ومولانا جامینک ومیر حسین واعظک معما رساله لرینه شرح یازب
مشکلاتنی آسان وقواعدنی بیان اتمشدر وعلوم عربیه دن دخی نیجه
مؤلفاتی وشروح وحواشیدن نیجه مصنفاتی وار بوقدر مؤلفات ومصنفاتدن
غیری مدون ابیاتی ومرتب قصاید وغزلیاتی واردر بو مطلع انکدر **مطلع**
بوسکه جان ویرمشیکن وردی بوسکه یار کچان • لعلکی ای غنچه لب معینده اویدم رایگان

سروی رحمة الله علیه ولایت صاروخاندن کتاب زمره سندن
بو دور شعراسندن ایدی سرو سربلند کبی طویل القامه وشجره خضرا پوش کبی
اکثر زمانده سبز جامه سکه صورت کولکه سی کوچک کسنه ایدی وبو مناسبتله
سروی تخلص ایدردی طبیعت شعریه سی کم دکلدی بو مطلع انکدر **مطلع**
شول عرقکم اول کلندامک یکاغندن چقر • سلسبیلک عینی در فردوس باغندن چقر
وله نایه دیدم یاره قرشو آه وافغان ایلمه • برقلاغندن کیررسه برقلاغندن چقر

سعدی چلبی رحمة الله علیه تاج زاده جعفر چلبینک برادریدر سلطان
بایزید زماننده صحن مدرسی ایکن فوت اولدی اول عصرک فضلاسندن وفضلانک
شعراسندن ایدی موانعدن اشعارن تدوینه مجال بولامیوب بوقدر
ظهور ایده مشدر بو مطلع مشهور انکدر **مطلع** یارب نولیدی عالم ایچنده دل اولمسه

باری اولورسه هر کوزله پایمال اولمه وله عشق حالاتنی فرما دله مجنون نه بیلور
بر یطاغ آدمیسی در بر صحرادلوسی لمؤلفه
دیمکوز بن وارکن مجنونه شیدا بردخی • کیج فرقت بردخی درسیر صحرا بردخی
سعدی رحمة الله علیه سوری حصار قاضلغنه تابع سروز نام ناحیه
دن در مرحوم سلطان جمک تألیفاتنک کاتبی ونشانجیسی ومصاحبی ایدی
کعبهٔ شریفه بیله کیتمشلر ودیار فرنکستانی بیله تفرج اتمشلردر اول دیارک
کاه عیش وعشرتن وکاه درد غربت وکربتن نظم ایدوب تسلیٔ خاطر
وتفریح قلب فاترایچون بو مطلع ایله سلطان جمه خطاب ایدردی مطلع
جام جم نوش ایله ای جم بو فرنکستاندر • هر قولک باشینه یازیلن کلور دوراندر
نثر مطلع مرقومک مصرع ثانیسی دوران سرکشته حاللرینک ودرد وغم
پامالرینک حسب حالی ومناسب احوال پرملالی اولدوغی باعثدن بو غمکین
وحزین علی وجه التضمین تخمیس ایدوب بو کتابه کتب اتدم تاکم محنت
دملرنده وغم کونلرنده هر حادثه کذارک وپریشان روزکارک مونس
حالی ودلده مقالی اوله تخمیس لمؤلفه کیمسی خندان بو خلقک کیمسی کریاندر
کیم ترنم ایلکده کیمسی نالاندر • کیم سراسر غرق دیبا کیمسی عریاندر
کوسترر تقدیر اولانی کردش کرداندر • هر قولک باشینه یازیلن کلور دوراندر
یزدوغن چون کاتب تقدیر تغییر ایلمز • اول نوشتی محو ایدوب برداخی تحریر ایلمز

حکمة

حکمته ناظر اولان افکاری تکثیر ایلمز • عاقل اولان بو جهانده هیچ تدبیر ایلمز
هر قولک باشینه یازیلن کلور دوراندر • هر نه قسمت ایلدیسه ساکه قسام ازل
ایرشور هر قنده ایسه اول سکا غیم همه کل • سوق حقدر ذل وعزت کر محل ونامحل
عارف اولن لطف وقهره ایلمز اصلا جدل • هر قولک باشینه یازیلن کلور دوراندر
حالدن حاله ایلتر روزکارک کردشی • نیجه صورت کوسترر کردون کردان جنبشی
راست کلمز دکه ده تدبیره تقدیرک اشی • بویله قلمزدی ایا بر حال اوزره بر کیشی
هر قولک باشینه یازیلن کلور دوراندر • بو بچه دملر در لطیفی کچدی یوق اندن اثر
آیته حالی بلنمز حاله در انجق نظر • طورمیوب کچمکده در احوال عالم خیر وشر
هر نه حالیسه جهانک لطفی وقهری کچر • هر قولک باشینه یازیلن کلور دوراندر
نثر مسموعمدر که مذکور اول زمانده تجسس احوال ایچون تبدیل صورت
وتغییر کسوت ایدوب فرنکستاندن استانبوله کلمش وسلطان جم
اغزندن اکابردن بعضنه نامه‌لر کتوروب خبر المش آخر الامر اعیان روزکار
بو سردن آکاه اولورلر ومزبوری کنج کبی بر کنج ویرانه ده بولورلر بماندم
امان ویرمیوب طوترلر غلطه بوغازنده دریایه آترلر اشعاری مشهور
ودیوانی مسطوردر بو مطلع انک اشعارندندر مطلع
دل مسکینی کوینده نکارک زلفی بند اتمش • طولشمه دیردم آکه بر ید روای نه بند اتمش
نثر وبو مطلع دخی انکدر مرحوم نجاتی‌نک نظیره دیمشدر مطلع

دیدم کعبه میدر کویک ده دی باغ جنان در بو • دیدم طوبی میدر قدک ددی سرو روان در بو

سعدی چلبی افندی رحمة الله علیه استانبول قاضلغندن مفتی اولوب •
بو دورده نقل ایتدلر محروسهٔ مزبوره قاضلغنه انک کبی بر قاضئ اعدل و
حاکم کریم اکمل بو دورده کلمدی • افاضل زمان و اهالی دوران بیننده مقبول و
مسلم فاضل و کامل ایدی • اما موالی عصر انک سایر مآثر و فضایلندن
فضل شعرندن غافل ایدی • بر مقتضای روزگار بو شعر شکوی شعار
انک اشعار دربارندندر شعر

عالمه طولدی مسرت لیک بن شاد اولمدم
اه کم بن بنده بردم غمدن آزاد اولمدم • بن نجه الم عروس بخت و دولتدن مراد
ایکی قاضی عسکر کبی بر ینه داماد اولمدم • عمری کسب فضایله عبث فرج ایلدم
جهله عنوان بولوب عالمده دلشاد اولمدم

نثر و زمانه ده منصب و جاه جاهلک •
و حصهٔ حزن و حرمان و آه و درد کاملک اولوب • اکثریا نا محل لره توجیه بی وجهله
عالی قدر و صاحب صدر • و محل قدر و شایستهٔ صدر اولنلره غدر اولدیغی
متضمن • بو بیت دخی اکا اسناد اولنور بیت

صنما بو دوری فاضل و کامل زمانیدر • اولدی جهانده فضل اشی جاهل زمانیدر

ایضا جاهل و جلف اهل قدر اولدی • لایق قدر اولانه غدر اولدی

سعیی رحمة الله علیه استانبولدندر • غلمان سرای عامره
خواجه سی ایدی • بو دورک اوایلنده فوت اولمشدر • فن نظمک کاملرندن •

وشعر انک

وشعر انک فاضللرندندر • معرفلر اراسنده استعمال اولنور غرایب معانی •
و مانند سحر حلال مخیل و مصنع ابیاتی واردر • بو شعر انک اشعارندندر شعر

بن نجه تشبیه ایدم شمعه او خد مهوشی • شمع بر مقتول سر عریان اشقدر آتشی
سحره طر بلمش قلیجدر فتنه یه آتلمش اوق • اول نگارک غمزهٔ خنجر کش و عاشق کشی
جو بجو مسکیله طرترلری مهر دانه سن • خال کندم کونک فلفل اولور سه بکدشی

مطلع نظیره لموله بن نه یوزدن ماهه تشبیه ایدم اول حوروشی
مه بو حالیله قچن اولور او مهرک بکدشی

نثر روایت ایدرلر که قومک مرحوم
سلطان بایزید بر کون بر غلنه راست کلور • و اول شعرک قایلی
بو فنک کاملی ایدوکن بیلور • امر عالی برلر مزبوری نه یرده ایسه بولدرب
شاهانه همتلر و ملکانه عنایتلر ایدر • اول شعر شور انگیز و دلاویز
بودر شعر

صورتک نقشنی یازنجه کوکل نامه سنه
قانلر اغلدی کوزم کریکومک خامه سنه • شرف شمسه یازلدی نجون خطر حک
نسخهٔ مهر و محبت دیدلر نامه سنه • بر کش سرو قبا پوشدر اول ماه که انک
کنشی آلتونلو کل اولسه بر شر جامه سنه

سعیی تیره وی دانشمند طایفه سندن
و بو عصر شعراسندندر • خوب خطاط و پر معرفت و پاک طبع و صاحب
فضیلتدر • سایر معارفندن فضله نازک اشعاری و مخیل گفتاری واردر
بو شعر انکدر شعر

ناله نی کوزیتشی می اولدی جگر بریانم

خانهٔ دلده خیالک اوللی مهمانم • لوح چهرمده یزر سرخله عشق آیتینی
قل قلملرله بنم دیدهٔ خونفشانم • خار و خس هر که کتوردی انی سیلاب سرشک
صنمکوز چشم ترمده کورنن مژکانم سلیقی حمید ایلندن قضات
طایفه سندن بود ور شعراسندندر • مدوّن اشعاری • و مهذّب کفتاری
واردر • بو برقچ مطلع انکدر مطلع انکچون مرغهٔ مجنون باشی اوستنده مکان ایلر
که کوی لیلیٰ خاشاکندن انده آشیان ایلر وله اغزمه وردی نهایتچه لبن جانانم
طوبه اغیار دیو اغزمه کلدی جانم سنان پاشا رحمة الله علیه
خضر بک اوغلی خواجه پاشا دیمکله متعارفدر • زمان سابقده بورسه
مفتیسی اولان احمد پاشانک برادریدر • سلطان محمده خواجه اولمشدر •
و بین الوزرا خواجه پاشا الفضیله شهرت بولمشدر • عصرنده رئیس علما
و قدوهٔ فضلا ایدی • ذهن و ذکاده بی بدل • و فهم و فراستده ضرب
مثل ایدی • روایت ایدرلر که هنوز بالغ اولمدن بلیغ اولوب و منبر
وعظه چقوب خلقه امر معروف و نهی منکر ایدردی • و طالبان فلاح و
رشاد میامن ارشادندن سدید سداده کیدردی • لابد غایتده
متشرّع و متورّع اولدیغیچون • سلطان محمد امور جمهوری اکا تفویض
قلدی • بودخی برقچ کون امور عامه یی کوردکدن صکره • وزیر وزارتدن
چقوب • ریاستی سیاست بلدی • و اغراض دنیادن کلیّاً اعراض

ایدوب

ایدوب و شیخ وفا حضرتلرندن ال الوب مرید ارادت پذیری اولدی •
نظم بدیع و نثر بلیغ اوزرنه • تضرّع نامه نام بر رساله سی • و تذکرة الاولیا
تسمیه اولنور منثور بر مقاله سی واردر • اوصاف و مناقب • و اسرار مقامات
و مراتب در علم ظاهر و باطندن • دین و دنیایه نافع چوق فواید دینیه •
و عواید عقاید یقینیه درج اتمشلردر • اما غزل و قصیده دیوب تخلص
تعیین اتمامشلردر مطلع هر که خلق از خلق او خشنود نیست
هیچ قدرش بر در معبود نیست نثر مضموننه موافق و مطابق • بو برقچ
ابیات معنوی • انک تضرّع نامه سندندر نظم
مسکنت کم بولنمیه اول • سندن اولماز قبول هیچ عمل • هر که خلق اندن اولمیا خشنود
درکه حقدن اولدر مردود • قلب مؤمن که عرش رحماندر • انی یقمق زیاده طغیاندر
قلب المؤمن عرش الله فحواسنی مشعر بو قطعه دخی فقیرکدر قطعه
ای که اندک کوکللر آزرده • سنردلون هیچ اولمدک آکاه • دل مکان خدای عرش مکین
قلب مؤمن وسیع عرش الله سوزی انار الله برهانه اسکوب قربنده
برزدنه نام قصبه دندر تحصیل علمدن تقاعد ایدوب • نقشبندی طریقنه
سالک اولمش • و سوزی نقشبندی دیمکله شهرت بولمشدر • درویش صفت
و صاحب معرفت کشی ایدی • بودخی نظم پاک • و شعر سوزناکله ارباب نظمک
مقبوللرندندر • و شعراء رومک ممدوحلرندندر • بو مطلع انکدر مطلع

لیک صونکم خطم کلدی دیمک جانا جواب اولمز • که خضره آب حیوان ایچمکه ظلمت حجاب اولمز

نثر وبو شعری داخی مرحوم نجاتی یه نظیره واقع اولمشدر شعر

دمی خوش کور که دهرک لعبتی وار • بو دیرک درلو درلو صورتی وار

فلک طنبور روش بوردی قولاغم • ینه بکزر بنوم ایله صحبتی وار

روان اولدی تیشل اول سرو اچ دل • که عمر نازنینک سرعتی وار

شعر له بهار ایرشدی دور باده کلدی • کل و لاله مبارک باده کلدی

وفا برکندن احسان میو بندن • بنم سروم عجب آزاده کلدی

خروشی رعد صنمک بو صدایی • که آهمدن فلک فریاده کلدی

نثر وقضات عصاتدن بر قاضی • واخذ و اکلده مرتشی و متقاضی •

بر سلطان سلیم خان دورنده محکم مخاصمه سی و معارضه سی • واقع اولوب

بو شعر مذمت شعاری آنک حقنده دیمشدر شعر

ای قاضی سکا دعوجی یزدان اولجقدر • محشر عرصاتنده که دیوان اولجقدر

حشر اوده بجلات عمل چون بوله امضا • رشوت رقمی نامکه عنوان اولجقدر

شرعک آتیسی سندن الوردی شرعک • اول کونده که حق عدله سلطان اولجقدر

دورکده تیمک که کوزی یاشی رواندر • برکون سنی غرق اتمکه عمان اولجقدر

رشوت کمکوکن طورمز الیکلر کبی امرس • قرنک یارلوب برکون ایلک قان اولجقدر

بو سازی که سن پرده لر التنده چلرسن • صنما که انک نغمه سی پنهان اولجقدر

و میحال

و میحال اوغلی علی بک بوسنه او جلرنده واقع اولان غزالرنی وجهاد و غالرنی

الفاظ رنکین و ادا شیرینله نظم اتمشدر بو برقج بیت اول کتابدن در نظم

سحر وقتنده چون زال زمانه • کیندی و قوشندی رستمانه

قوشندی تیغنی خرشید درخشان • طقندی خنجرن مریخ بران

کوتردی آسمان التونلو سنجق • شفق چکدی افقدن آل بیرق

کنش تیغ و عطارد خامه طوتدی • علی بک رزم ایچون منکامه طوتدی

نثر و بو ایکی بیت دل پسند دخی مهر و وفا بابنده نصح و پند در نظم

جو کل رحم ایلمز آشفته سینه • انکچون عمری وار مز نفقه تیینه

بو دیرک صفحه سینه یزدی ابرار • وفاسز دوستدن یک نقش دیوار

سهی بک رحمة الله علیه بقیه شعرا سلف • و پیر فصحا خلف ایدی •

اماثل و اعیان ارسنده طبع سلیم • و خلق کریمله موصوف • درویش نهاد

و پاک اعتقاد کشی ایدی • پادشاهمز سلطان سلیمان چلبی سلطان ایکن دیوان

کتابتن ایدردی • دولت و بختله تخته جلوس اتدکده • بو محل کثرتدن اول کوشه

وحدته دیو تولیت اختیار اتمش • و عدد عام ایام عمری سنه سن و

هشتاده یتمش ایدی • خوش آینده اشعاری • و پسندیده کفتاری وار در

بو شعر انک اشعارندندر شعر داغلر حلقه سی کیدردی زر هلر تنمه

جبه صتمق نیجه اولور کوستره بن دشمنه • حق اوغل دریقه دن کچمه بکون اتنک تیم

طفلکن داخی بر قمشدی کوزم دامنه • سینه‌ده درد وغمک داغنی ستر ایتمک ایچون
دوکه‌لردقدی کوز یشم قطره‌سی پیراهنه
سیاهی بیّض الله وجهه
روم ایلندن طلبه طایفه‌سندن عرب سیاه دیمکله معروف خیلجه مبارک
ذات • وندیم شیوه وشیرین کلامدر • روی بخت سیاهی عالمده سفید •
وچرخ بداختردن طالعی سعد وسعید اولمامغین • دنیاده ذلّت وقلّتدن •
وتنکنای مذلّتدن خلاص ومناص بولامشدر • بو مطلع انک لسان
مقالندن • مناسب حسب حالی واقع اولمشدر
مطلع
کلدی زلفکده کوکلم ککنز افغان ایلمز • کمسه بی بخت سیه عالمده خندان ایلمز
وله
ممکن میدر که بخت سیاهم سعید اوله • قابل میدر که طالع نحسم سعید اوله
بو قطعه دخی انک مطایباتندن ولطایف وهزلیاتندندر
قطعه
دیمش کسن جان ویرن ایرر صاله • توقصد جانی قاندن در افندی
توقصد جانی بر قچ اقچه‌مز آل • که اقچه داخی جاندن در افندی
انک که آدینه دیدیلر اقچه • بیز آنی ایلده کورروز اقچه اقچه
نثر مرقومک فقر وفاقه‌دن طاقتی طاق • وحمل تحمّل اکا تکلیف ما لا یطاق
ایدی • اعیان زماندن نیجه‌سی مصالح ومقاصدن ذمّت همّتنه آلوب
اندکلری عهدک عهده‌سندن کلمیجک • بو مطلعی موهبت واهب
الآمال • وامر ارادت خدای متعال امتثال ایدوب دیدی
مطلع

الله

الله اوکارمدوغی کسنه‌یی شاه اوکرمیا • وای آکه بر کشی‌یی که الله اوکرمیا
نثر وبو مطلع دخی دنیای دون ماننده یار بی وفا وباب وفاده مثال
دلبر ودلربا ایدوکن افاده ایدر
مطلع
جهان بر عشوه‌سی جوق یاره بکزر • وفاسزلکده چاق دلداره بکزر

فی حرف الشین

شامی رحمة الله علیه امرادن درشاملو اوغلی مصطفی بک
دیرلر ایدی • سلطان بایزید طاب ثراه سنجاغن جکردی • طالب عرفان
وصاحب دیوان کمسنه ایدی • اما اشعارنده رنک وصنعت •
وخیال ودقّت یوقدر • غایتده مطبوع مطلعی بودر
مطلع
تیمز می تماشای جمالکده صوبرسن • ای عاشق محنت زده بولدیجی بوزین
وسابق الذکر اولان سلطان بایزیده قرنفل قصیده‌سن دیمشیدی مطلعی بودر
وله
رنکین رخکدن المش بوی وفا قرنفل • کل کبی اولدی بو خاطر کشا قرنفل
شانی رحمة الله علیه شهر قسطمونیدن علما زمره‌سندن •
خوشنیجه شاندی • ومصاحبت فرح بخشی دافع احزان دل وجاندی • علی الخصوص
که نفس نفیسه الحان وآوازی • وطیب صوت وحسن صداسی • اموات قلوبی
مانند نطق عیسا • ومثال انفاس مسیحا احیا • وعشوه اعجازی اجرا ایلردی • بغداد
سفرنده فوت اولوب • جان شیرینی قصر شیرینده ویردی • حکمت الهی
اول زمانده حکایت شیرین نظم ایدوب فرهادنامه دیر ایدی • ایراد نظمده

نکته ساز و ایجاد نخنده سحر پرداز ایدی • بو مطلع انکدر **مطلع**
چون مزاجی آتشی در کلستان اچه کلک • رنک و رویی کرکله دونسه عجمی بلبلک
وله اولدی ای کل خط ریحانکه حیران سنبل • هم بنفشه قره یا صلو و پریشان سنبل
نثر مذکور کمال پاشازاده ملازملرندن • فایق و ممتاز دانشمند • و طبعی پاک
وشانی بلند ایدی • حین امتحانده اقرانندن امتیاز و رجحان بولدقده
وتعیین اولنان محل و مبحثک مطالعه سنده و استنساخنده خصماو
شرکایه غالب اولدقده • و بو حالله ینه منصبی انلر الوب بو محروم و نامراد
قالدقده • کردون دون پرورله تحکم جنک • و دور سفله نوازله ستیزه
آهنک ایدوب بو قطعه دیمشدر **قطعه** ای فلک میلک کرجاهل و نادانه یمه
بند خی تا او قدر کامل و دانا دکلم • بکه بوجور ندر صاحب عرفان صوب
اهل فضل اکلدوکیبی نیجه شاد دکلم • اجهل و دون و دنی یم بکره بر نظرات
غیر یدن حمق و بلاهتده ده ادنا دکلم • امتحان ایله بنی جهله کلسون جهله
که غباوتده بکون کیسه همتا دکلم • منصب الدق بنجه اولور کوسترین جهاله
جهله تمدی یله داخی توانا دکلم **وله** وه بلدک که موجب نقصانمش کمال
تحصیل مال ایله که تمدی کمال مال **شاور رحمة الله علیه** بو دخی
شهر قسطنطنیه‌نک قضات زمره سندندر • بو عصر الیده فوت اولدی •
فن اشعارده • و علم موسیقارده خوب تألیفلری • و غرا تصنیفلری

وارده

وار در • تخیل ذهن پاکن • و تصرف لطف ادراکن • مرحوم نجاتی و طالعی
تحکم پسند ایدردی • و سمت نخنده انلره پی رولک ایدوب • انلرک طرزینه
کیدردی • بو بر تج مطلع انکدر **مطلع** کوزنک طوترم کوزمیلی روی نکاره
درت اولدی کوزم یول کوزدر کورمکه یاری • **وله** طولب کل یوزلو دلبرلرله مجلس دوندی کلزاره
کلیه ریوق مکر پاشدرم بینبه یله دیواره **مطایبه** قزبورک کرچه مزاجی صحت •
و طبعی استقامت اوزره ایدی • اما پای زمین پیماسی • بر مقدار اعوج ایدی
یعنی که اعرج ایدی • شهر قسطنطنیه قربنده آراج نام بر ناحیه یه قاضی اولدقده
طالعی مطایبه طریقیله دیدی بو بیتی **بیت** شاور اعرج کم بکون اقضی قضات اولدی در
بیک یل تحصیل ایلیه آراج انک معراجیدر **جواب مولانا شاور**
طعن ایلر ایش باکرا تعسزدیو جهال • توله انیم بوغیه هر فنده المم وار
تحصیل کمال ایلیو کو ریخته فاکورس • قلمز بوجهان کیسه ارد کده اولم وار
شاهدی رحمة الله علیه ادرنه ویدر سلطان جمک دفتر داری •
واعیان ارکانی نک مدار علیه و افتخاری ایدی • فن شعرده چندان یدی
یوقدر • و اشعارینک ساده و خایده معنالری چوقدر • دیوانده
قبوله قابل کرچه بعض ابیاتی دخی واردر • اما شترو کربه متوله سیدر •
نادر و ناهموار در • بو مطلع انکدر **مطلع**
دیدم که کورمدم جانا کوزک کبی کوزل کوزلر • ددی بنداخی کورمدم سنک کبی کوزل کوزلر

ولە
چشمهٔ خضردین جام سکندر بوکه • پرشور آینه دن طوب دیسم غبغبکه

شاهدی رحمة الله علیه رحمة واسعة ولایت منتشاده موغله نام قصبه دندر
بو دورده نقل اتدی • مفسر و محدث درویش مولوی • وشارح متن
کتاب مثنوی ایدی • حضرت جلال الدین رومی مثنویسنک هر جلدندن
یوز بیت انتخاب ایدوب • هر بر بیتین بشر بیتیله شرح اتمشدر • وآدنی
کلشن توحید ویرمشدر • بو بر تج بیت اول مثنوینک ابتداسندندر • نظم

بشنو این بلبل چه افغان میکند • قصهٔ هجر گلستان میکند
که جدا گشتیم زباغ لامکان • وا فغان و وا فغان و وا فغان
گلشن غیبیم مسکن بود و جا • بر گلش بودم مغنی خوش سرا

شاهی شرقی سرحده قریب یردن شاه سیتملرندن در • اسمعیل
اردبیلینک مرعی سی ومقربی • وشعراسینک اشعری واغلبی ایدی •
تبرا القدوک • ومنقبت علی دیدک دیو قتل اتدی دیو روایت ایدرلر •
طرزنده ساحر • وخاصه خیاله قادر ایدی • بو شعر انک اشعارندندر •
وابکار افکارندندر • شعر

غنچه یی کل بلبلک قصدینه پیکان ایلمش
غنچه آچلغان کلی بوزیغه قلقان ایلمش • غنچه نک پیکانی تیز اتمک ایچون شاخ کل
جسمنی باشدن ایاغه شکل سوهان ایلمش • کل عروس صبحدم بلبل نکاح اتمش مگر
کم اوزن یاشل طواغ التنده پنهان • دهر ارا هر بر بوزنخ دیوار کورسک شیله بل

بر سلیمان ملکیدر چرخ آنی ویران ایلمش • مهرنه الدنمه شاهی بو فلکنک کم کونی
کوکه تیکورمش ینه خاکیله یکسان ایلمش نثر و دریای ابرار بحرنده بو مطلع
رافضیانه دخی اکا اسناد اولنور مطلع

تاج یکرنکی که صاحب دولتانرا بر سراست • این همه کلهای سرخ باغ آل حیدر است

شکری رحمة الله علیه شهر سینوبدن بر طالب علم وصاحب
حلم ایدی • بو دورده فوت اولدی • بو فنده دخی رسوخ بولمش • وکمیت
وکیفیتی معلوم اولمشدی • بو بیت مثل آمیز انکدر • زاده طبع خیال انکیزیدر • بیت

وصل یاری فکر ایدرکن کندی غم دیدم اکا • کتدوکه ای غمکسارم دیدی کو کلدن دکل

نثر وبو هجو ملیح دخی یار هرجاییسی حقنده انکدر • قطعه

بر قدم کیمتوب بیزمله وسرو • سایه وش هر بکاریقبی سورز • طکمی هردم رقیب اتشکار
سک وآهو صفت یاننده یورر • اچه بولنمسه یاننده اکر • ایکی کلچه یکیشی طوتی ویرر

نثر وبو فقیر وحقیر دخی عنوان جوانیده بر خوب پری شمایله نظر باکله
مایل • وهرجایی وآلوده دامان ایدوکندن غافل ایدم • مکر اول شوخ پری صفتک
طرنان طرل دیکله ملقب بر رقیب دیو صورت • وبد سیرتی وار مش •
نهایتیجه انکله ماده ونر • وزن وشوهر مرتبه سنده یارمش • رقیب مزبور
هیکل وهیئتده قاف طاغندن غیبت اتمش قنجی دیوه • وقیافت
پرقباحتده وسواس پر ریوه بکزر ایدی • صخره جندن زشت • ووسواس

بر جیم دن بدسرشت بر کریه اللقا و قبیح المنظر ایدی که صخره جن اکا
کوره بر آدم و خناس دیو اکا نسبت جبریل اعظم ایدی نظم
یوزینی کوره استمز اصماغه کواهی • اورسک قروغه بکسه دیمز نیدی کناهی
باغ ایده طوبت اولکلی قازقلدی درلر • کورم انی جنکل چکی اولسون الهی
لابد اولکلبک خوان وصال یاردن تمتع مقرر بلدکده بو برج قیتی بی
اختیار دیدم هجو ملیح اول لقمه نیه صوندی رقیب کافر
ایت و مکش آنبه دوندی خوان وصال دلبر • ارتوغنی جذ الکمک بیز بیلورس
جنت طعامی اولسه بر میوب آنی کمیر • کل قرمنن کتورمش بر خار او کینه دوکمش
چون غنچه طارصترکن اللتمش اول کل تر • شول سرو سر بلندین او کنده اول ایلدک
سایه کبی رواحی خاکپایه برابر • در لردی کم یعیشک ایوسنی طکوزیر
بو نکته مجرب اولدی بنه مقرر • بو دوله لطیفی نوله یورا کن اوو
یار ارقه سنده اغیار کورکم نه عالم الیر شکری رحمة الله علیه
قوم کردستاندن و بلاد ترکستاندن متفنن شاعر و کمالاتک
اکثرنده ماهر ایدی اما اشعاری بی رنک و خیالاتی بر ساده مقالدر
بو مطلع انکدر مطلع اغلمقدن کوزلرم یاشینی برخون ایلدک
بیرنی عین ارس بیرینی جیحون ایلدک نثر پادشاهمزک فتوحاتنه متعلق
نظم ساده و ابیات کشاده یله بر کتاب تألیف ایدوب فخر الآیینا

مرحوم

مرحوم ابراهیم پاشا واسطه سیله حضرت خداوندکاره ویرمش
وعطایای پادشاهیدن یکرم بیک اقچه جایزه الوب اولی صاحب
قدرک اثار شرف همتیله قدره ایرمشدی و بر عالی تیمارله عدد مذکور
دکلو مرحوم پاشا دخی اعطا و انعام ایدوب مزبوری بحر احسانه غرق
و دریای الطافه مستغرق اتمشدی اجمال اوصاف مرحوم ابراهیم پاشا
آصف صف آرای عالیشان و دستور جم قدر و خسرو نشان ایدی بر
زمانده مسند وزارته و منزل صدارته انک کبی بر وزیر آصف نظیر
بلند همت و کریم کامبخش و شاه رتبت کلمش دکلدر بیت
همتنده مال و جاه ادنا ایدی • قدری کبی همتی اعلا ایدی نثر
منصب وزارته میرمیرانلق مضاف و منضم اولوب قدر و رفعتی
اضعاف و مضاعف اولمش و امور جمهورده مدار علیه مملکت و
مشار الیه سلطنت اولوب توجیه مناصبده و تفویض مراتبده امور
عزل و نصب و خصوص قبض و بسط وجود پر جودنه منوط و مربوط
اولمغین ارباب حاجات و اصحاب مهمات مرادات و مهمات آستانه
مراد بخشنده بولمش ایدی کافه انامه و جمله خواص و عوامه مسند
وزارتده شاهانه همتلر و ملکانه عنایتلر ایدوب هر نامراده مرادن
و آرزوی فوادن ویردی ایام دولتنده زمان جهانیان فرخنده

ومسعود • واوقات بالیان حمیده محمود ایدی • همت بلند فلک
پیوندی فرق فلکدن برتر • وبذل وجود وسخاسی حاتم طیدن اکثر ایدی • بر
برک سبز صونان کدایه بر مشت زر • واسخیای ملوک سابقه کبی لعل وکهر
بغشلر ایدی • ونام باقی ایچون جهان فانیده • بو وجهله ذکر جمیله سبب
اولسون ایچون متصل لطف اشلر ایدی

نظم

بو جهان ویردیکنی ینه الور • آدم اولور جهانده آدی قلور
آدم اولدر که ایکیجق او کلر • وای اکا لعنت ایلیوب سوکلر

نثر اول برنا بالی نظر ومهام همت ایدی که یمن همتی وحسن عنایتی برله
نیجه حقیرنی قدری صف نعالدن رفیع القدر • وصاحب صدر التشدی •
ونیجه یتیمی در شبنم کبی پرتو مهر عنایتیله خاکدن افلاکه ایلتمشدی •
وارباب هنره رغبتلر واصحاب کماله همتلر ایدردی • وبو طایفه نک
جمعیتی انک فرخنده زماننده ومبارک دورانندە ایدی • مرادخان غازی
دورندن اول دمه کلنجه شعرا خزینه عامره دن هر سال سالیانه سن
الورلر ایدی • وجوایز وعطایای سلطانیدن بهره مند اولورلر ایدی •
مذکور کتدکدن صکره اول سالیانه لر قطع اولدی • وارباب نظمک
اعتبار وقدری کیدوب جمعیتلری بوزلدی • وکندونک دخی وسعت
قابلیت • ووفور ذهن وذکاوتیله فن فرسه وطریق شعره اطلاع وشعوری

واردی

واردی • غایتده سخندان ومفهم • وبو طایفه یه محب ومکرم ایدی بو مطلع انکدر وله
قنده بکزر باکه مجنون کبی سرکردان عشق • اول طوتبدر دامن صحرا وبن دامان عشق
وله
اوقومک شمدن کیرو فرهادو مجنون قصه سین • عشق یولنده زنه میل ایلمز مردانه لر
شمسی دفتردار علیه رحمة الغفار شهر قسطمونیدن در • دفترلری بنیده جنبزجی
زاده دیمکله معروف ومشهور در • سلطان محمده وسلطان بایزیده
دفتردار اولمشلر • واجناس جواهرک وانواع امتعه نک قیمت و
بهاسن بلمکله اشتهار واعتبار بولمشلر ایدی • اندن اقدم کنجینه
فراوان • وامرا وملوک کبی خزانه بی کرانه ملک التجار • وخواجه بزرکوار
ایدی • نیجه کره هنده وختنه • وعدن ویمنه سفر ایدوب • بی حد ولایعد
اقمشه وامتعه یله ینه رومه کلوب • شول جواهر ذی قیمت • ومتاع
کران بها، پر رغبت که شایکان خزینه شاهی • وشایسته مجلس
پادشاهی در • تحفه وهدیه قلوب • سلطان محمد طاب ثراه مصاحب
ومقارن اولدقدن صکره عزت واعتبار له دفتردار اولمشلر در •
فن حسابده محاسب سریع الحساب • وجواهر علمنده کوهر ذی قیمت کبی
نظیری نکیاب ایدی • لسان عربی • وزبان فرسی صحیح وفصیح تکلم ایدردی •
ولسان ثلاثه نک هر برنده شعر دیر ایدی • بو شعر انکدر شعر
کوزلدن اولمز بو در صفا پهلویه صر مقدر • کوزلک اولمدن ضایع سرا پهلویه صر مقدر

مریض عشقه چوق وردی طبیب لبلرک شربت • ولی قانون حکمتده شفا پهلویه مقدر
نه خوش حفظ ایلمش شمسی کلام اللهی صدر یار • انککبی کوزل صدری روا پهلویه مقدر
شمسی قاضی رحمة الله علیه بورسویدر قره شمس دیمکله معروف در
سلطان سلیم دیار عربه سفر اتدوکی تاریخده که قاضی ایدی فن
شعرده ماهر و خیال خاصه قادر ایدی بو فرح مطلع انکدر مطلع
بزم حسنوکه سنک وارمغه یوقدر یوزکی • ماهکه ای دوست مکر وارسه چیکدر چوزکی
وله
درویش غنچه پوش کبی بلبل ارقدن • کلرخلرینک وصفن اوقور آل ورقدن
شمسی ادواری رحمة الله علیه قسطمونیدن و زمرهٔ قضاتدن در
غایتده فقیه و فاضل و علم فرایضده و علم حسابده محاسب کاملدی
حین صحبتده ترنم شیرینی و دم مصاحبتده تکلم شکرینی واردی و
نفایس انفاسی غذاء روح مجلسیان و اغذیهٔ ارواح عارفان ایدی
علی الخصوص که علم ادوارده و فن موسیقارده صاحب تالیف
و اهل تصنیف ایدی بو مناسبتله مرحوم نجاتی مزبوره شمسی ادواری
دیر ایدی اکثریا نجاتی شعرنده ارلانن نخش دلکشلر انک تصنیفی در
و طریق شعرده و طرز غزلده نجاتی بی رویدر بو مطلع انکدر مطلع
اته تیر غمزکی پیکانی دلدن رنک الور • ایشدیجک هم شیم بو ماجرایی رنک الور
نثر و بو بیت نصیحت نصاب و موعظت مآب ایام سریع الاقدام

و هنکام

و هنکام تیزکام غایتده سریع العبور ایدوکی بیاننده انک ابیاتندن در
بیت
طویل عمر طیابنی کورنه طول امل • که روز هفته یه و ماه سالیه تیز ارشور
نثر بو بیت دخی انک لطایفندن در بیت دلی زلفوکه ایلمه آونک
بی کامی بس اصحه دن نه بتر شمسی حصاری رحمة الله علیه
بو دخی قسطمونی دیارندن و بلدهٔ مزبوره نک حصارندن در جامعده
معرف و خوانندهٔ نعت و تعریف ایدی پادشاهمز سعادتله
تخته جلوس اتدوکی اثنالرده فوت اولدی بو دخی علم معمانک
استادی نخشبندی و فن ادوارک مصنفی بی مانندی ایدی اون ایکی
مقامی اون ایکی بروجه و یدی آوازهٔ یدی یلدزه و درت شعبهٔ
درت عنصره یکرمی درت پردهٔ یکرمی درت ساعته ترکیب و تقسیم
ایدوب چوق صوت دلاویزلر و آوازهٔ طرب انکیزلر عمله کتورمشدی
و فن شعر و معماده دخی بر مقدار آرال ویرمشدی بو مطلع انکدر مطلع
ویرمسون خط زنکک آینهٔ قلبه کدر • او غباری قومه مرآت عذارکده کدر
لمؤلفه
براوج خاک ایده می بحر محیطی مغبر •
بن نه خاکم که ویرم لجهٔ عمانه کدر نثر علی طریق المبالغه فقیرک بو مطلعی دخی بدرکلدر
وله
مویه دوندی بدنم مویه دن اف دیرسک اوچه • بیر ده موره بنوب ایلدیسم هنده سفر
شمسی درویش رحمة الله علیه سوری حصاردن اشق شمس دیمکله معروف در

کتاب دە مرغک مولفی و نیجە فنک مصنفی در کتاب مرقومی مزبور سلطان
سلیم صوندقده سلیم خان خیلی احسان و استحسان ایتمشدر و اول عهد
همایونک آخرلرنده آخرته کتمشدر خوش آینده ابیاتی و خوشجه تمثیلاتی واردر
بو برقاچ بیت قوشلره بنقوشنک وعظ و نصیحت ایتدوکی محلدر نظم
دانەلردن قرنکوز طولدردکوز • خانه کوزیو کسکلره قالدردکوز
یریوزنده نیجه بتسون اشتره • چفتچی نک تخمن دشورمز سز یره
قویلم مرقصه وافانیی • مورک اغزندن قپر سز دانه یی
شمسی اغا پادشاهمزک مقبول درکاه اولان اغالرندندر و خواص
زمره سنک بلیغ و بلاغت غالرندندر خوش طبع کمسنه در بو مطلع انکدر وله
بولنمز بنجلین بغری یانق لالەدن غیری • یوزومه صوبسر برکسه یوقدر ژالەدن غیری
وله
حلقه حلقه بو ینمه طق زلفکی زنجیر وش • قنده کتسک عاشقک یانکجه کتسون شیروش
شوقی وصفا شبستانک چراغ فروزان بزلمعی و مهر و وفا بزمکاهنک
شمع جمع پرد معی اعنی مولانا شمعی نور الله قبره اسکوب قربنده پرزدنه
نام قصبەدن و حضرت شیخ وفا درویشلرندن در فانی صورت درویش
سیرت کشی ایدی بو دورایچنده فوت اولدی هر سوزی آتش انکیز و
پرسوز و هر بیت آتش تاثیری جان کداز و دل افروزدر حقا بودرکه
جهت سوز و کدازده شمع شب افروز کبی زبانن طوتشمش و شمعی انک

نامی

نامی اسما و رسما اوستنه دوشمش ایدی جسم زرد و نزاری ولون روی
ورخساری بال مومی کبی زرد اولدغی مناسبتله شمعی تخلص ایدردی الفاظ
اشعاری غایتده روشن و پاک و کفتار آتشباری نهایتده دردمندانه
و سوزناکدر شعرینک سوز و سلاستنه سوزیوقدر و عاشقانه و
رنکین ابیاتی چوقدر بو برقاچ مطلع انک اشعارندن و اشعار آتشبارندندر مطلع
شمعک که جسمی یندی سراسر فتیلله • کوستردی راه عشقکی روشن دلیلله
وله
خلاص اولمق نه ممکن برکوکل که مبتلا اولسه • النمز عشق الندن ایکی عالم بریکا اولسه
وله
نقد اسکیله کوکل کیسه اولمه یولداش • عشق یولنده صقن بربوله اولو بریک باشش
نثر و بو مقطع دخی کندونک حسب حالندن نشان و دردمافی البالندن
بیاندر مقطع اریدک آتش حسرتله شمعی • صررد ک زر کبی بر سیم تن سز
مطایبه مسموعمدر که برکون مسیحی و شمعی غلطه ده سیر ایچون دیره وارلر
و اول دیرک دلبرلرنی و زیبا پیکرلرنی تفرج و تماشا قلورلر اتفاق شعرادن
بر نازک و نکته کذار بونلری کلیساده و میان قوم عیساده کوروب
ایکیسنک اجتماعنی لطیفه یه کوتروب بو قطعه یی نظمه کتورر قطعه
قلانا ده مسیحی دیره وارب • مکر شمعی انکله بیله کیتمش
اشیدنلر غلط ایدوب دیدیلر • مسیحی کلیسیه بر موم ایلتمش
شوقی نور الله مرقده عبدالله اوغلی و شهر ادرنه ده بر پیره زنک

قولی ایدی • سلطان بایزیددن کاتب علوفه سن یردی • وقصاید واشعاری
غایتده ایو دیردی • نظمک انواعنده ماهر • واقسامنه قادر ایدی •
قصیده وغزلی غایتده مصنع ومخیل • ودیوان بلاغت عنوانی بین
الانام مقبول ومتداولدر • بو برقچ مطالع مطبوعه انک اشعارندن
واشعار سحر آثارندندر **مطالع** گرچه وجودن عدم اتمش کشی چوقدر
حال اهلی اراسنده میانک کبی بو قدر **وله** دلبرا روشمس دیسم نوله احمده
کم بکزمش جماله نور محمده **وله** خیال لعل جانبخشکله جان تندن روان چقدی
بن اغلایاین اغلرسم اومدن ایکی جان چقدی **نثر** وبو غزل مخیل دخی انک جملهٔ
اختراعندن • وخاصه ابداعندندر • بو قافیه ده واقع اولان اشعار کثیره
بو نظمی نظیره نظیره واقع اولمشدر

شعر

اول قشنک هلالنه اتمش مسوده • یازن هلال شکلنی طاق زبرجده
میخوارهنک دعاسی نوله اولسه مستجاب • مردم قدح دعاسن اوقویر میکده
آشوبلر قوپرسه لبکده خطک نوله • شهد می اولدی بادهٔ ناب اوزره عربده
مدچکدی تیغ غمزه سی باشومه لطف ایدوب • اردی بو دولتیله کوکل بخت سرمده
کیمدر دریسک ای یوزی کون شوقی غیب • بر کوزی شیلو یلدزی دشکون فلکزده

شهدی رحمة الله علیه انطاکیه طرفلرندندر • حرفت اهلندندر •
برحلواجی کسنه ایدی • حلاوت اشعار ولذت شهد گفتاره شهدی لکله

اوستنه دوشمش • واخوان ویاران شهد مصاحبت شیریننه مکس کبی
اوشمش ایدی • بو مطلع انکدر **مطلع** کل ای دل جرب وشیرینیله نفس اتین تیر بسله
ملک وش ذکر وتسبیحی غدا ایله سوزم اسله **وله** کوکلمی قابدی زلف عنبربار
زاغی کورکه همایی اتدی شکار **نثر** مزبور ساده دل وصادق القول
کمسنه ایدی • مسموعمدر که مرقوم واقعه لرندن اجلی تیز واقع اولاجغن بیلور
اجل عجله اتمدن کوروکفن تدارکنده اولور • جان بدنه وداع اتمدن کندو
ایلیه حلواسن اتمش • وسلطان سلیم دورلرینک آخرلرنده آخرته کتمشدر •
لمؤلفه عاقبت ترک ایدرسنی دنیا • شهدیدن کل اکا وداع ایله
چونکه قطع علاقه در آخر • هر تعلقدن انقطاع ایله **شیخ الشعرا
مولانا شیخی رفع الله درجاته فی العلیین وآنس روحه بارواح الواصلین**
شهر کوتاهیه دندر • مرادخان غازی دورنده کلمشلر • وسید نسیمی ایله
بورسه ده جمع اولمشلردر • زمانده حکیم سنان دیمکله معروف •
واطبا بیننده حذاقت ومهارتله موصوف • دورک بقراطی • ودهرک
سقراطی ایدی • شعرا رومک قدماسندندر • وشیخ حاجی بیرام انقره
وینک خلفاسندندر • اما سجاده یه کچوب کسنه ارشاد اتمک • وطریق
زهد وطاماته کتمک واقع اولمامشدر • اوایل حالنده ولایت عجمه چوب
مشایخ کباردن بی حد عزیزلره ایرشمش • ودایرهٔ ولایته قدم بصوب

توحید صرفه یتشمشدر علم ظاهر و باطنده ید علیاسی و فن توحید و
تصوفده قسمت عظماسی واردی بو خصوصده کمالاتنه وقوف
و اطلاع استیین کتابنک اوایلنه و اواخرنه نظر اتسون که اقسام
مراتب توحیداتی و اصناف تجلیات ذات و صفاتی علم طبایع
برله احکام ثوابت و سیارات و احوال ادوار فلکیاتله نه خوب
تحقیق و تفریق اتمشدر کتاب خسرو و شیرینی کرچه بحسب الصوره
بر ایکی مرده فسرده حقنده افسانه و فسانه در لکن معنی یوزندن
اظهار معانی و معارفه علت و بهانه در بیت
علم الحینده یازن متون و شروح • صورتی قالب اندی معنی روح
نثر زبان ترکیده قصه خسروی اندن شیرین دیمش یوقدر اکرچه اول
نظم بی نظیره نظیر دیمشلر چوقدر اسلوب قصیده سی و طرز مثنوی سی
غایتده خوب و اشعارندن صد مرتبه مرغوبدر اما مثنوی سی زمان
سابقده واقع اولمغن فصاحتی مخل الفاظ غریبه بعضی عبارات
و دایره ظرافت بلاغتدن بیرون بعض محلده غلیظ ترکی تعبیرات
دشمشدر اما ارباب عرفاندن مخفی دکلدرکه اول زمانده زبان
ترکیده اولقدر ظرافت و اول عصر شعراسنک تعبیر و ادالرنده
چندان فصاحت یوغدی حتی مرحوم تاج زاده هوس نامه
تسمیه

تسمیه اولنور بر کتابنده مربور نسخه ایچون بیت فصاحتده اودکلو کاری یوقدر
کلامینک غریب الفاظی چوقدر نثر دیو دخل اتمش و حرف اتمشدر الحق و
انصاف بودرکه طرز مثنوی سی و نظم رنکین معنوی سی شعرای روم
اندن کورمشلر و بو خصوصده رومک مثنوی کویلری اکا مقلد و
پی رواولمشلردر فی الحقیقه قصه خسرو اندن بر اسلوب نودر
ینه شیدیکی وقتده داخی عجب نظم حالت بخش و روح پرور و دلکشدرکه
هر بیتی آدمه فنا ویرر و متاع دنیادن غنا و استغنا ویرر بو
برنچ ابیات اندندر نظم
قلبنه غفلکی حرص و هوا قول • کذر قل بوکدورتدن صفا بول
طوررکن بو بخار اوهام و خیالات • تجلی ایده می حق نوری هیهات
یا بلمز روح نفسی یقیمنجه • ملک کرمیه شیطان چقیمنجه
نثر بو برنچ بیت نونیه بر قصیده سنک مفتتحندندر نظم
یا نسمة الصبا اتنفست من یمن • طابت بک النفوس و زالت بک الحزن
ام هبت مظهر المسیح ابن مریم • احییتنا بریحک کالروح للبدن
حسن صبیحه سنده صور سرافیل او در صبا • کاموات خاکه جوشه کلوب چاک ایدر کفن
نثر و نعت رسولده صلوات الله علیه سنغرینک قلانسی مفهومنی مشعر بو بیت دخی انک قصیده سندندر بیت
سلطانکن دو کونه قبا چکدرر عبا • رحمانکن معلمک امی قودک آدک

ایردی نبات ومعدن وحیوانه دعوتک • کم اولدی شاهدک حجر واشتر وحصی

نثر وبو برقج مطلع دخی انک اشعارندن در مطالع

غمزک که بر خدنکله بیک جانه قصد ایدر • خوش آهوانه کوزلر وشیرانه قصد ایدر

وله

کوکلم کوشیشه صحدی بنه دانه بکلرک • اولدر سون طوتب که کیرو رقانه بکلرک

وله

دلده کلام زاهد ودین خاطرمز کوزلده در • ناصح اولن کشی صنور خاطرلرکوزلده در

نثر وبو برقج ابیات دخی کتاب خسرو وشیرنده واول نظم ریکنده • بو جهان خرابی وبنا برآبی • بو فلک دوار • وزمین برقراری اسیابه تشبیه وتمثیلی خوب واقع اولمشدر نظم فلکلر کردشی دولابه بکزر

بوخلق اول کوزه لرده آبه بکزر • بو دولاب اچره خلقک بوالعجبدر

کمی سیراب کیمی تشنه لب در • دکرمن کبی در احوال عالم

ایچنده دانهٔ کندم در آدم • ایکی طاش اره سینه دشدی دانه

اوکوتدی بیل انی دور زمانه نثر وعالمده غصه وغم • واندوه والم • دردنهان عجیب در • وبدن انسانی ودل وجانی مهلک ومضعف ومشیب در • عالمده عمر عزیزک ستم قاتلی • وجان لذیذک زهر هلاهلی در • مهما امکن انک دفع ورفعنه سعی واقدام اتمک خصوصنده • بو برقج بیت انلن در نظم غمک کم یوکنی کوترمدی بیر • بمزلم آدم غمی غم آدمی بیر

قومایه عاقل اولن دلده کردی • که اولور قلبه کردک طاغجه دردی

جهانک

جهانک حاصلن بردم دیلشلر • یرشمز بردمه بیک غم دیشلر

نثر بو محله مناسب بو برقج ابیات حکمت بیمات • دخی بر سخن کوی ونکته کذارک در نظم ملولنه هر نه جفا کلسه فلکدن اونوت

هر نیجه کم کلی ایسه سهل طوت • غصه یله جانکه ویرمه الم

جان وتنه غصه در زهر وسم • چون سکا مهلت ویره بردم اجل

اکله غنیمت اودمی بی بدل • یار ومصاحبلر ایله شاد اول

براکه نفس غصه دن آزاد اول • اشبو جهان باغی وفاسز در

عمر کلی انده بقاسز در • قدرنی بیل عمرکک ای بوالهوس

بردم ایش خوش کورانی بر نفس • سود وزیان چون یمه دنیا غمن

غم یرسک باری یی اخرا غمن • بذل طریقینی شعار ایلکل

وارکی لطفیله نثار ایلکل • جانک اکر کامسه اخوانکه

ویردکنی منت بیل انی جانکه • ویردکنی چون ینه دنیا الور

کیشیه احسان وعطاسی قلور • سعی ایت اکا لطفکه کوب اوکلر

انمه انی که آکیلجی سوکلر شیری رحمة الله علیه مهرسک زاده احمد پاشانک اوغلی در • اسمی علی اولوغی مناسبتله شیری تخلص اتمشدر • پادشاهمز زماننده قپوجی باشیلقدن سنجاغه چقدقده آخرته کتمشدر • طبیعت شعریه سی بد دکلدر • بو شعر انک اشعارندن در شعر

دیک بیزه عشقنی صنماسن ایکن مجنونه • کم اولا حکمتی تعلیم ایده افلاطونه

کورین اولکنشه ماه فلک بکزرمی • چیقیمن ناله مکندیله بکون کردونه

ای دل الدنمه متاعنه سپهر دونک • کنج دنیا نقد رسود قلور قارونه

نظیره للمؤلف

شیلال ویردی جنون فنّ دل محزونه

عشق تعلیمن ایدرسه بر شور مجنونه • قورقرم که طوقنوره چرخنه بر کون چرخ چکک

اویدی اولاشدی فتنه ناله لرم کردونه • جان ویررسم قلجکه یاره لرندن صنما

حوریلر ایلیه قنلو کفنم کلکونه • قلدی نارنج کبی بکزنم اونار نجی کبی

بکزیمک بکزنه رنکی نه عجب لیمونه • غمی کنجینه حریص اولمه لطیفی یارک

ییلدی حرص وطمع بلمن قارونه •

فی حرف الصاد

صابری رحمة الله علیه شهر حلب قربندن • وصوفیون طایفه سندندر •

بو عصرده فوت اولدی • غایتده صالح وصابر • ونفسله عداوت و

مخالفته قادر ایدی • توسن نفس سرکشی لجام ریاضتله رام • وعنان

الهٔ الوب مشتهاسندن ناکام اتمش ایدی • واولقدر پرهیزکار تقوی

شعار ایدی که حرمتندن خوف ایدوب بکسنک طعامندن تناول ایلمزدی •

واغزنده طاش طوتوب اکر واقع اکر بهتان کمسه حقنده سوز سویلمزدی •

حرقنده عرقیه دوز • ونار محبت الله ایله پرسوز ایدی • علم تصوفدن چوق

معارفه مالک درویش سالک ایدی • بو مطلع انکدر مطلع

طبسه

طبیبه ارمکه ای دل کشیده درد کرک • تحمل اتمکه درده ولیک مرد کرک

صالح چلبی افندی جلال زاده نشانجی بک برادری • وفن نظم و

انشاده موالی عصرک هنرپروریدر • اما انشالری اشعارینه چوق

غالب • وطبع تیزلری نظمدن انشایه ارتوق راغبدر • بو مطلع

مطبوع انلرک اشعارندندر مطلع جسمم زردم قاره قاره داغلر جیبی قیاس

شاه عشق اکنومه کیدردی پلنکی بر لباس صافی رحمة الله علیه

سلطان بایزیده وزیر اولن قاسم پاشا • وموجد شعر وانشاکه •

بین الانام جزری قاسمی دیمکله معروف ومشهوردر • مزبور مذکور

جزرینک غلام خانه زادی • صورتا بنده معنیده آزادی ایدی •

شعرا روم ده مثل کویلک اوّل الندن صادر اولمشدر • ومرحوم نجاتیده

کمالن بولمشدر • بو مطلع انکدر مطلع کل کرم اولبن یولکه صبا چلمسون ایچ و

صوق کچرایکن دخی آه چلمسون ای ایچ و است ولـه یارب نه برکی سن یوزک کورسه ملکلر

برآه ایده لرادده ینه جمله فلکلر صانعی چلبی شهر ادرنه دندر • بو

دور شعراسندن قابل وخوش طبع کمسنه در • بو مطلع مثل آمیز انک

ابیاتندندر • وجمله کلماتندندر مطلع یوسفی خوبلرک ازل بلورن

سنی اما ایکن کوزل بیلورن صبایی رحمة الله علیه

ادرنه ویدر • بو الهوس هوایی اولدغی جهتیدن صبایی تخلّص اتمشدر •

فن قرسده و علم عروضده کامل و طبع شعرک انواع و اقسامنه شامل
ایدی و شعراء عجم کلماتن تتبع ایدوب دریای ابراره و قصیدهٔ
شتر و حجره یه جواب دیمشدر بو برقچ بیت اندندر نظم

نه من شتر دلی آخراست حجره تن • شتر نکنجد و تنکست حجرهٔ دل من
شتر دلان جهان شد اسیر حجرهٔ کور • چکونه اشتر شادی کشم بحجرهٔ تن
مرو چو اشتر سرکش بحجرهٔ فقرا • مکش بحجرهٔ کردون شتر صفت کردن

نثر قوت ناظمه سنه و طبیعت شعریه سنه سوز یوقدر لکن اشعارنک
بی رنک و ساده یرلری چوقدر بو باعثدن شعری چندان شهرت
بولمشدر و السنه ده مشهور و مذکور اولمشدر بو برقچ مطلع
انک اشعارندندر مطلع لذتده لبک قندی آلوده یه بکزر
ترلکده تنک شکری پالوده یه بکزر ولە اشتها یالک قلیج خوان وصاله ازل
سیلسون بن آجله اغیاره کلدیسه اجل ولە دیدم کنش یزوکه قول اولدی کوزل دیدی
دیدم صچوکی داغ ظن اتدی محل ددی نثر و بو بیت دخی قصیدهٔ نعت رسولده
و اولاد زوج البتولده خوب واقع اولمشدر بیت

بن نجه وصف ایدم حسنیله حسینکم • ایکی مما دررضی الله عنهما نثر
اشراف کرامدن برینک وعده کریه سی اکلندکده بو برقچ بیتیله تعلیقی
تلطیف ایدوب و ساتیلیتن تصریح اتمشدر نظم

اغنیا

اغنیا بلمز فقیر احوالنی • کندو کبی چوق صنور اموالنی • طوق اولنلر جمله خلقی طوق صنور
آج اولن عالمده اتمک یوق صنور • صاغ اولنلر صیر و حالن اکلمز • خسته فریادینی
خسته طکلمز • مرهم اوله صاحب مال کثیر • اول نه بیلور که نه در حال فقیر •

صبحی قاضی صادق کمسنه در حکیم زاده دیمکله مشهوردر و سایر
معارفدن زاید اشعاری دخی مدوّن و مسطوردر بو مطلع انکدر مطلع
دست صبایه ویرمه صچک دلهنک کبی • باشدن چقرمه زلفکی پراهنک کبی

صبحی برسوی طریقدن تقاعد اتمش اهل صحبت و صاحب معرفت
کمسنه در کالای نظمی اول قدر رایج و اسلوبدن دخی خارج دکلدر رد العجز
علی الصدر اسلوبنده بو شعر انک اختراعاتندندر شعر

مصر جمالک ایچنده سن یوسف خجسته • سن یوسف خجسته عشقکده بن شکسته
عشقکده بن شکسته بال ای طبیب دلکم • دشدم غمکله درده اولدم اولملو خسته
اولدم اولملو خسته آهو کوزک اوجندن • داخی بتر کدر ای دل اویانه بسته

صدری رحمة الله علیه ازنیق نام قصبه دندر و زمرهٔ قضاتدندر
بو عصر ایچنده فوت اولدی • صنایع شعریه سی اسلوبدن خارج و خیالدن
خالی دکلدر اشعاری مدوّن و مرتبدر و کلمات مستعذبه سی مصنوع و
مهذبدر بو برقچ مطلع انکدر مطلع کوشکه کل کبی یکنورمش کیسلر اشتمسون
بکزرن زلفنوکه دیرسه سنبل اوکوب ایتمسون ولە ای غنچه دهن بوسه ایچون وعده ایدرسن

یوق ییره همان اغز غرزه شکرازرین صفائی جراح ادرنه دن بو عصر
شعراسندن در درویش صفت و اهل مسکنت کشی در دکانی مجمع
ظرفا و منزل شعرا اولمغن دورانک چوق کاملری و بی حد فاضللریله
مصاحبت اتمش در کندونک دخی سطحی جه ابیاتی و ساده جه کلماتی
واردر اما بو مطلعی بد دکلدر مطلع موی باریکه اوزلدی بر میانک وار سنک
غنچهٔ نوخیزه آجلدی بر دهانک وار سنک
صفائی رحمة الله علیه
شهر سینوبدن عیاش و ذواق و می و محبوبه نهایتده محب و مشتاق
ایدی سلطان بایزید نامنه مرتب و مکمل دیوانی و سطحی و ساده
اشعار عشرت بیانی واردر لکن طرز شعرنده چندان دقت و صنعت
و ظرافت یوقدر جمله ابیاتنده و کلی کلیاتنده بو بیتدن مطبوع و مصنوع
نسنه سی واقع اولمشدر مطلع کاربان بوی زلف یاره اوغرایم دیو
طغلره دشمش صبا بیلر حرامیلر کبی نثر مسموعمدر که مزبورک اشعاری دایرهٔ
سوز و کدازدن بیرون اولمغن حال حیاتنده دیوانن کندو الیله تفتیش
و گفتار سرد و بردندن طبایع انام افسرده اولمغن حرارت کسب ایدوب
سوزناک اولسون ایچون اوده برقشدر بو قضیه یی استماع اتدکده
شعرادن بری بو قطعه یی دیمش قطعه فسرده اولدیغیچون صفائی دیوانی
کوترب آتشه اوردی اوده کویندردی • اکرچه آتشه اوردی حرارت السون ایچون

برودت

110

برودت غزلی آتشی سویندردی صنعی رحمة الله علیه شهر بورسادن
سلطان محمد مادحلرندندر نقاش و نقاشن و عیاش و قلاش کسنه ایدی
فن نقشده مانند مانی و ارژنک ثانی ایدی هر نه صورت که تصویر اتسه
عینندن دوندرردی و هر نه سرو که یازسه قوشلر قوندرردی نظم
صوده رسم ایلسه شکل حبابی • طوغدی بیضه سندن مرغ آبی
اکر یازسه هواده شکل شهباز • چیقیدی میناتندن اوردک و قاز
اکر بزم اچره یزسه صورت شمع • اولوردی اوستنه پروانه لر جمع
نثر اما نقشبند اشعار و رسام نظم آبدار دکلدی اشعاری نقوش خیالات
دن صاف و ساده و رنک نکاتدن بیاض و کشاده در بو مطلع
مشهور انکدر مطلع سنبلکدن مهر سحر باده نشان احمرم
بیلورم آخر بو سودا ارده جان صمرم
صنعی رحمة الله علیه
شهر قسطمونیدن مرحوم نجاتی بک شاکردلرندندر قصاید سلمان و ظهیره
مقبول نظایری و جزویدن و کلیدن خیلی معارف و ماثری واردی
زبان ترکیده داخی غراغزللری و زیبا قطعه لری و لطیف تاریخلری
واردر اما کلیاتی ضایع اولوب شایع اولمدی بو باعثدن بین
الانام شعری شیوع و شهرت بولمدی بو مطلع انک اشعارندندر مطلع
نیجون کیدر کورندن قدی خیالی انک • یرنده صومی چقدی ادل سرو دلستانک

یشلو کوزمه زلف سیه کاره کورندی • ای مردم دریا سونک قاره کورندی

نثر و بو غزل ذی القافیتین دخی انکدر اشعارندن در شعر

ای دوست چونکه کوردی جمالک عیان عیون • شرح ایلمکده اولدی انی بو زبان زبون

انس و پری نولور که بو حسن و بو لطفله • کورسه جمالکی اوله حور جنان جنون

انجمنه جور دور جفا پیشه دن کوکل • دونان بلند اولور و فرزانکان نکون

نثر مرحوم مرقوم سلطان محمود بن سلطان بایزید آستانه سنده احکام کاتبلرندن و مرحوم و مغفور نجاتی و طالعی مصاحبلرندن ایدی • اول زمانده سابق الذکر اولان سلطان محمودک نجاتی نشانجیسی و طالعی دفتر داری و صنعی مذکور دیوان کاتبی ایدی • اول زمانده ترفع و ترقی امید ورجاسیله مزبور بو بیتی دیمشدی بیت

صنعی قولینی تیز اوکاردی نجاتی بک • الآندم که طالعی اتمز معاونت

صنعی ازنیقی رحمه الله علیه بو دخی اول دورده کلمش و بیغوله ء خمول و خناده قلمش در • پسندیده اشعاری و قبوله قابل کفتاری وار در بو بیت مثل آمیز انک اشعار خیال انکیزندن در بیت

قدینه کوره سرو بازمش سن • الارک انده قلمش ای نقاش

صنعی بک رحمه الله علیه بین الامرا اسکندر پاشا اوغلی صنعی بک درلر ایدی • سلطان سلیم خان زماننده طرابلوس سنجاغی بکلر ایدی •

بلاغتده بلیغ و شجاعتده شجیع ایدی • جندی محاربه سنده خیلی دلاورلک ایدوب سلطان سلیم خان علیه الرحمة والرضوان تعظیماً و تشریفاً ید شریفیله باشنه همایون کلرن صوقوب ادنا مرتبه دن اعلی سنجاقه ارزانی قلدلر • بو مطلع انکدر مطلع

کل رخلرک لاله اکر اولمسه حسرت • بغرنده انک نیلر ایدی داغ محبت

ولـه باکر رغبت سا که نفرت ویرر خیالی زیبا (جمال) • حسنده منتها و عشقنده بر کمال

صنعی کاتب رحمه الله علیه کلیبولیدن • و امنا و کتاب قسمندن • و بو عصر شعراسندن ایدی اقرانه نسبت اعلا مقوله سی • و کندو زماننک نسبتله عمده سی ایدی • زمانه ده تعیین بولاجق و مقبول خلق اولاجق کسنه ایدی • زمان عمری وفا اتمدی • بو مطلع انکدر مطلع

قنغی عاشق که غبار ره جانان اولمش • تختنی یل کوترر کندو سلیمان اولمش

ولـه جمع ایدر پیکانلرک بغرم قتی چوق یشلو در • اکلمز چشم بو رمزی کرچه اندن یشلو در

نثر و بو بیتی دخی بر سیم تن بربر و سیم ساعد و سمن بر خجسته انکدر بیت

الدو غنچه اله موسا سنی بر بر عیسی • کستردی ید بیضایی کشدن بلکی

ولـه دیشو نلر دل مجنونه او بر داغ ایدر • دردله کر ایده بر آهی او چوق داغ ایدر

نثر صفت شمعده بو برتح بیت دخی انکدر نظم

عروس اولدی مکر که شمع رعنا • انکچون تیدلر پاینه حنا

طولاغ اتمشلر آکه ال و الا • اورتمشن باشنه بر طاس تقیا

چهین صرمه التون تللر اتمش • عذاری اوستنه خال زر اتمش

وبو قطعه بر شیخ اسیر صحبت و عاشق دعوت حقنده انک لطایفندندر

قطعه

آلکی مجلس می صحبتینه • وارر شیخ اوغلی ذکری خیر اولسون

وارر هر قنده که دعوت اولنسه • کرک مسجد کرکسه دیر اولسون

صنعی سلانیکی ارباب تیماردن • واصحاب اشعاردن • اماتی نظمک نوهوسلرندن • وحاذقلرندن • کلماتی اولقدر رخته وهموار • وبو فنده صاحب اقتدار دکلدر • بو مطلع انکدر

مطلع

قابکه حلقۀ زر اولمغه ای ماه لقا • ماه نو ایلدی زلفک کبی قدینی دوتا

نثر وبو برتج بیت دخی انک لطایفندندر

شعر

مهر کشتی یاردیو بسبلر اقنده قرسین • بو یکه کربلسلر طوتیلردی برسین

انی مستوره صنور اولدخی مستور اشلر • بو سبدن اومعک بلمز اوتسن برسین

سحر و مکر یله اگر کوزلرنی بغلمه • یا کسردی باشنی یا خوبوزردی درسین

اعتقاداتمه بولاره قولنک اردکه طوت • ایلدن ایشت کوره برکیجه عورت اریسین

مرحمت ایلیوب صنعی بولاره اصلا • اوره سن کنجنی قازوغه قراسن قرسین

فی حرف الضاد

ضعفی رحمة الله علیه

ارباب معارفدن • وجسم ضعیف وخیفی ضعف بنیه ونحافتده کویاکه قطایفدن ایدی • وکمال ضعفندن بدنی اف دسکی اوچر • بلکه باریک رشته

کبی

کبی سوفار سوزندن کچردی • بنک وبرشه معتاد اولمش عجب براتش وتریاکی • آما تریاکی نک غایتده باکی ایدی • دکمه بر هواده بولتدن نم قیردی • ومتقابله سندن برایکی کسه پیدا اولسه برجانبه داخی صبردی • علم حکمت موجبنجه عاریتی جانله یوردی • وجاننی جبنه قویوب یانینده کوتردی • بش درهم مقداری افیونی حلوا کبی چینردی • وشهد وشکر کبی طتلو طتلو یردی • رعایت مراد ایدنلر افیونجی الی ویررلردی • وبیر عجیب ایچون اکابر مجلسلرنده افیون یدوررلر ایدی • مسموعمزدر که عزبوری برکون سیر چکوب وافر ریشنه کولرلر • وعالم خوابده ایکی لطیفه ایله افیونی یانیندن چلرلر • غدا وقتنده تجسس ایدر افیونی بولامز • وعاریتی جانله یورین معلوم درکه انسز اولمز • چونکه چین غداده غدا اسن یاد ایلر • بولمدقده ناله وفریاد ایلر • بو قدر که کریه وولابه ایله مدد روحن انلردن طلب قلوردی • انلر لطیفه یه کوتروب خنده وقهقها یله ویرمکده بربرنه مانع اولوردی • چونکه معتاد اولدیغی غدانک وقتی معهودی تیدی • بدل روحدن بدنه فیض وفتوح ایریمجک تعبیه روح بدنه وداع ایدوب تندن مفارقت ایتدی • بو بیت انک جملۀ اشعارندن وحسب حالنه شاهد اولن کفتارندندر

بیت

ای جفا خو بکا جور ایلمزسک اولورم • جور که افیونه زیراقتی معتاد اولدم

لب مفرح در اگرچه بیزه خاکک یرشر • عشق تریاکی سیوز بیز کوزلم حب سورز
ضعیفی محمد چلبی زاد الله فناوه شهر قسطمونیدن حاجی زاده دیمکله
معروفدر و ولایت مزبورده وفور کمالات ومعارفله متعارف
وموصوفدر علما طایفه سندن علمانک صلحاسندن وصلحانک فقراسندن در •
صدیقلر خصایلندن ومتقیلر فضایلندن شاننده چوق خصلت
وذاتنده بی حد فضیلت مشاهده قلدم ع مصور زهد وتقوی در
وجودی نثر کبی زکا طبع ونیک اندیش وملک کبی طاهر نفس وپاک آفرینشدر •
دانشمندلکنده فایق الشان وبین الاقران مشار الیه بالبنان ایدی تقاعد
ایدوب نقشبندیه طریقنه سلوک اتمش متورع ومتوکلکسنه در گوشه
انزوا اوغلتده قناعتی غنا بیلوب مصاحبت خلقدن فرار وملازمت
میر وملوکدن عار ایدوب بیت معشوقهٔ عاشقان کتابست •
معشوقه همیشه درحجابست نثر دیوب کتب معتبره ایله انس والفتی و
گوشهٔ فراغتده عجب وحدتی وار در بر ذات ملک خصال وفرشته
فعالدر که دهان پاکندن دخی طعن وغیبت وفحش ولعنت صادر
اولمشدر دیو یمین اتسم حنث اولمزم کبی کلور بو فقیر وحقیرله چوق
حقوق سابقه لری ومصاحبت صادقه لری گچمشدر وبو پریشان اوراقک
جمعی انلرک الحاح وابرامی وتحریک واقدامی ایله اولوب کتاب مرقومک

سبب

سببِ تالیفنده واقع اولان سؤال وجواب وجواب وخطاب انلرله
واقع اولمشدر رتبه لری شاعرلق پایه سندن برتر وفن نظم وانشا
سایر کمالاتندن سربردر وهم بوفندن مستغنی اولمغین کندولری
شعر وانشا ایله افشا اتمشلردر بو برقچ بیت انلرک زادهٔ طبع دربارلریدر •
ونتیجهٔ افکار گهر نثارلریدر شعر جانده دل وصلکدن اوزگه بر تمنا بولمدی
دیده دیدارک کبی برخوش تماشا بولمدی • خلعت حسنی چوق اولوب دوکدی خیاط قدر
لیک بو اندازه ده برقد بالا بولمدی • دشلرک وصفنده عقلم طلدی بحر حیرته
شول گهرلر بولدی که غواص دریا بولمدی نثر وبو برقچ بیت دخی قسمت ازله •
وتقدیر لم یزله متعلق انلرک کلماتندن وجملهٔ ابیاتندن در نظم
نه سعیله اولور عز وسعادت • نه تقصیر ایله فقر وفلاکت
کشی گر سعیله دولت بولیدی • جهانک هپ فقیری بای اولیدی
قضادن چون حکیله منع سدی • نه ویرور آدمینک سعی وجدی
مقرر در بوکه ویرمک خلقه در • عطا دایم جواد مطلقدر
ایضا سعیله آدمی یمز ثمره • گر نصیبن تتورمسه شجره
ضمیری رحمة الله علیه انا طولیه کنغریدن بر رجال ضمیر کبیر •
وضمیر دانلقده بی نظیر ایدی علم اخفاده وفن خبایاده استاد
ماهر وجن کبی میان خلقده ناپیدا اولمغه قادر ایدی آخر آرزوی

اخراج دفاینده جن هلاک اتدی و سلطان سلیم دورینک اوایلنده آخرته
کتدی خیلی خوشبجه اشعاری و خوش آینده کفتاری واردر بو شعر انکدر شعر
قورقتمه صراطیله یولی بیجرز واعظ • ایل کجدکی کبریدن بیزده کجرز واعظ
دوزخده ریا اهلی اکل ایلرکن زقوم • بیز رندله جنتده کوثر ایچرز واعظ
سن خانقهه تکیه ایلرایو وارمزسن • بو منزل فاینده اک صوک کوچرز واعظ
ضیایی رحمة الله علیه ولایت حمیددن اهل علم طایفه سندندر
بو دورانچنده فوت اولدی رنکین الفاظ وخوب دایله یوسف وزلیخایی
وتحسین وقبوله قابل تخیل ومصنع نظم دلکشاسی واردر فن شعره چندان
استعمال وکثرت اشتغال کوستروب حال ایدنمشلردر اما طرز
مثنوی نک سخن کوی ونکته کذاری ونظم بابنک ناظم کامل العیاری در
وشاورهم فی الامر موجبنجه فواید مشاوره حقنده بو برقج بیت
اول کتابدندر نظم چون ایره عاقله بر کار مشکل • که دشوار اوله اندن کار
عاقل ایده عقلنه بر عقلی دخی یار • که اوله آسان اکا اول کار دشوار
چو روشن اولیه بر شمع او • اویار برشمعی داخی کارته برتو
ولی خیراو ممه تدبیر عوج دن • که جلک ار ترانجی ایکی کج دن
فی حرف الطاء طالعی رحمة الله علیه نفس قسطنطنیه دندر
شعرا رومک شاعر شیرین بیانی وارکان نظمک سرآمدلرنه یا ثالث و

ویا

114

یا ثانی در کمالات موفوره ومعارف نامحصوره قادر بر شان بلند
وذوفنون وهنرمند ایدی ابداع وایجادده سخنوران رومک
امیر الکلامی وساحران فن نظمک نکته کذار وسحر بیانی در رقم شعرا زندن
وترکی عبارت ناظملرندن مرحوم نجاتی یه مانند بر طبع بلند وارسه بودر
شعری شله متعلق قافیه لردن ودنلمدک ردیفلرده دیمشدر والفاظ و
اداسن غلظت وثقلتدن معرا وعبارت وحشیه دن مبرا قلوب
نظم نفیس غایتده هموار وسلیس ایلمشدر واصلا اشعارنده
ترجمه وتراش وتضمین واقتباس یوقدر دیوانده مندرج اولان ابیات
کلیا کندونک اختراع صرفی وابداع وایجاد وتصرفیدر بو برقج مطلع
انک اشعارندن ونتایج طبع درربارندندر مطالع
کوره لی طلعت غراسنی او ایام برک • چرخ چیاتدی کننشک یلدزی دوشدی قمرک
وله
زلفک قراجی خال وخطک غربت اوغری • بر یره کلدی تیمش ایکی ملت اوغریسی
وله
عقل طوجر کیجه کوندز لت اوربر بیغمزه • که کدورت بر غره عشقله ما بینمزه
نثر مرحوم سلطان سلیم خان دورنده دردولتده یکیچری کاتبی اولمش ایدی
ویکیچریله کندو میاننده بو معنی بولوب پادشاهه صونمش ایدی نظم
کسکون اولدوغی بو یکیچرینک • دایما سیف قاطعی بله در
یا غدرر خصمه تیر بارانی • حربه دن برق لامعی بله در

ضار درکرچه نفعی ده چوق قدر • چوق مضر وار منافعی بله در
کنشنک یرده نفعی چوق اما • انجمک ده منافعی بله دره
بختی کور دریکون بو طایفه نک • قنده وار سه طالعی بله در

نثر سلطان سلیم بو قطعه‌ء کوردکده ملاطفه یوزندن سؤال ایدوب دیمش که اماسیه ده توقه دین اوغلنی بصد قلرنده بله می ایدک دیدکده منع مصلحتی ایچون واردم ایدی دیو جواب ویرمش و بو بیت ذو الوجهین و مشتمل الضدین صنعتنه قریب خوب معنی در ضمنه که بیهوده و ما لا یعنی در

وله
شیله کچو جکدر فلک ای بسته دهانم • بر ذره جه در اغزکه نسبت بوی اواهی

وله
لب دلداره قصد اتمه رقیبا • کیررسن سینه یاسندن چقرسن

طالبی رحمة الله علیه کفه ولایتندن تاتار خانی دطرندن امی و عامی نکسنه ایدی اما طبیعت شعریه سی و سلاقت نظمیه سی غایتده خوب والفاظ و عباراتی صحیح و مرغوب ایدی لکن اشعارنک صحیح یرلرینه دخل ایدوب اعتراض اتسلر ماده و معلوماتی اولمدغی اجلدن سایلک سؤالنه جواب ویروب معترضنک اعتراضنی دفع ایده مزدی بو مطلع انکدر

وله
باشکو تردی زلف پر چینک خطادن آلباج • یغلدی مسک ختن یوللارنی آلر خراج

ایضا
قنده صقلر شوق رخسارک دل زارک غراج • کم کوربدر نور شمعی ایلیه پنهان زجاج

طریقی رحمة الله علیه روم ایلندن و دیندن در محصل علم ایکن

سلطان

سلطان بایزید دورلرینک آخرنده آخرته نقل اتدی قابل شان و تازه جوان ایدی بو شعر انکدر

شعر
صنمار خلقه بکزیه صانور کیدرک
که طور مهر و مهی ایکی کوزی کبی فلک • شمع مجلس سکار شک ایلیوب یاقیم بدن
ادر نور شبکله زر کوب التونلونبک • کوزم اوکر بندی بو اشکیله که آنسز اولمز
صودن ایرلسه بیلورسن که ندر حال سمک

نظیره للمؤلف
اول قمر چهره کیلدن بر و التونلونبک • دوندی یلدزلره طغمه ماه فلک
نسخه حسنی کر اولماسه مختلط مامک • صفحه سنده ندن اولدی انک بر تر تک
تتونم چقسه دیمدن یریدر سوسن کور • طوتشب لاله صفت ینری دروننده یورک
قلبجک پاره لرینه نیجه صبر ایلیه بن • کوزلرم یاشی ج مادم دوکر آتشینه نمک
سوردی اغیار دمکه چکدی لطفی الک • بویله در حال جهان کیمه اکمک کیمه بیمک

ظریفی رحمة الله علیه بولی سنجاغنه تابع کوینک نام قصبه دندر سال خورده و روزکار دیده ظریف حریفیدی سلطان بایزید دورنده احمد پاشا ایله بر کونده نقل اتدیلر شعری سلف طرزنده و قدما اسلوبنده در مشکل اوچ اولدی ردیفنده بر غزل دیمشدر هر مصرعده اوچ عددی بولمشدر مطلعی بودر

مطلع
یندی دل و جان ایله جکر مشکل اوچ اولدی
قلدم غم و هجر ایله سفر مشکل اوچ اولدی

نثر و بو طور و طرزه قریب بو برنج بیت دخی قدمادن بر نیکدر

قطعه
سکا بن بنده اولالی بکا درت نسنه یار اولدی

بری فرقت بری حسرت بری نالهٔ بری افغان • سنی بندن ایرانی کورم درت نسنه‌دن ارو
بری دیندن بر ایماندن بری صاغلق بریسی جان • عطا در جانب حقدن سکا درت نسنه آی م رو
بری حسن و بری خلق و بری عقل و بری عرفان نثر بو قطعه دخی آنک لطایفندندر قطعه
باغ ارا سنده کورب دلدارے • قولکم دیدم ایا سرو روان
سرو سرکشلکی دک کلدی اودم • بید وش جان و تن اولدی لرزان
سیملم صلح ایدوبن یلوارجق • قودی سرکشلکی و یاتدی همان
نثر و بعضیلر بو قطعه‌یی بوکا اسناد ایدرلر قطعه
دکلمز خواجه‌نک سوزنی • غرّه اولوبدر رقماشینه
دوشدی بر نیجه اقچه‌مز النه • دوندی موتون قرون صواشینه
نوکرم واردی کوردی جاریه‌سن • آل کیمش اجینه طاشینه
ویرمدی اقچه لیک خدمتکار • واردی کلدی بر اقچه باشینه
ظهیری رحمة الله علیه جانیک جانبلرندن ر سپاهی درویش
نهاد ایدی • عساکر منصوره ایله عزم دیار بغداد اتدکده یولده
وفات اتدی • نظم کلام موزونه فی الجمله اقتداری • و ساده‌جه
اشعاری واردر • بو مطلع انکدر وله ذره دکلو حسنکه خرشید خاور بکزنمه
بکزردم بندخی ای ماه پیکر بکزنمه نثر بو قطعه‌یی دخی امرادن برمدبرو
ممسکه دیلشدر قطعه آجلغندن اشچی آه اتمش مکر

مطبخنده ایلدی تون توتدی صنور • کورمش درنعمتی یوزن مکس
طلتمامشدر ریزهٔ نانینی مور • کرمک وقتنده کوره سایه‌سن
نکسه کلدی صانوب اولوربی حضور ظهوری مناستردن • قضات
طایفه‌سندن • بو عصر شعراسندن در • نظم کلامه فی الجمله اقتداری • و طرحه
اشعاری واردر • بو مطلع انکدر مطلع کوزم آچلمز برز حسنک تماشالنمه
کوکلم اکلنمز وارب کویکده شید النعم
فی حرف العین
عارفی حسین چلبی شهر استانبولدن • پادشاهمز بنده‌لرندندر •
سابقا ارکان دولتده خزینهٔ عامره کاتبلرندن • و ارباب
قلمک منشی و محاسبلرندن ایدی • بعده متفرقه زمره‌سنه الحاق
اولنوب • نیجه مدت دخی مصرده شیخ ابرهیم کلشنی خدمتنده اولدی •
و شرف مصاحبتلرندن وافر معارف و عوارف تحصیل و تکمیل ایدوب
آینهٔ قلبی صفا بولدی • بو قطعهٔ اول حضرتک وفاتنه • و صورت ظاهره
مماتنه دیلشدر قطعه کرد رحلت ز کلستان فنا
کلشنی اعنی شیخ ابراهیم • زد قدم بر نشیمن لاهوت
شد بخلوت سرای انس مقیم • زین سرای فنای حادث نعتش
کشت مهمان بخانقاه قدیم • کفت هاتف برای او تاریخ
مات قطب الزمان ابراهیم نثر و بو مطلع دخی انک نتیجهٔ تتبعیدر وله

نصیحت ایلدو کیجه عرق ریز اولمه خو ایکدر • صنقن انجمنه که جانا مرادم آب رو یکدر

نثر مرحوم کمال پاشازاده مسند فتواده ایکن مطایبه طریقیله بو قطعه دیمشدی • و بو مزاح اول حضرتک مزاجنه خوش کلوب • کمال خلقندن پسند اتمشدی قطعه امام دین و ملت اعنی مفتی

که بو قدر آکه بکزر اهل آدم • شو دکلو اختصار ایلر جوابی

اولور اولمز یزار والله اعلم عاشقی شهر بورسادن • طلبه طایفه سندن • سادات زمره سندن در • حسین ساداتک روضة الشهدا نام رساله سن فارسیدن ترکی یه ترجمه اتمشدر • که کاه شعر دخی درلر • بو مطلع انکدر مطلع ژاله در درمش دُرّ دندانک ای حقه دهن

غنچه انجمنه اول در آنک اغزینه دوشسن ولـه نه چکدک یاری پهلویه نه امدک لعل جانانی

بری یوز جمله لذتدن نه جسمانی نه روحانی عبد الرحمن چلبی رحمة الله علیه

اماسیه دن در • بین الموالی مؤیدزاده دیمکله معروف و متعارفدر • سلطان بایزید خان دورنده قاضی عسکر و علما و فضلایه مرجع و مفخر ایدی • مرحوم نجاتی بکک دیواننک دیباجه سنده انلرک نام شریفن عنوان ایدوب • لطف ذاتنده و مکارم صفاتنده • خیلی القاب و اوصاف یازمشلردر • حتی دیباجهٔ دیوان انلرک نامی ایله معنون اولدوغنه • وزرانک عداوتی مؤیدزاده یله مؤکد اولمش •

وشرر

117

وشرر شرلرندن مرحوم نجاتی کوجله نجات بولمش در • عاقبت مزبوره بینه مذکور مظاهرت و معاونت ایدوب • سلطان بایزیده خوب بیتلر و عالی رعایتلر اتدردی • و کندولر دخی احیانا قطعه و غزلدن و مفرد و رباعیدن لطیف بیتلر دیرلر ایدی • بو مطلع انکک اشعارندن در مطلع

چاک اولن دست جفا یله کریبانمدر • ایلشن خار غم و محنته دامانمدر

ولـه ایچلم ایچلم شراب ایچلم • نیچه بر صوفی صافی آب ایچلم

عبدی چلبی رحمة الله علیه بورسوی در • بین القضاة اسلی عبدی دیمکله معروف و ملقب در • اسمن تخلص ایدردی • بو عصر ایچنده قاضیلغده فوت اولدی • لطافت طبعی خوب • و تصرف ذهنی مرغوب ایدی • بو مطلع انکدر مطلع کوزومه صنمه رمددن سیه نقاب ایدرن

بو کوزلـه یوزکه تتمغه حجاب ایدرن شعر ولـه نه الوم وار بنم میانکده

نه دلم وار یه خود دهانکده • دور حسنکده جمله اهل کریان • کم کورین کولم زمانکده

حسنی هرک برآندی آما بلمدی قدرنی اول آنکده ولـه مفت مسکن صنوبر جهانی کچتی

نقد عمرن ویرر کرایرنه عدنی رحمة الله علیه مرحوم محمود پاشادر که سلطان محمد غازینک وزراسندن • و وزرانک فصحاسندن و شعراسندن ایدی • ولایت عثمانیانک کبی بر آصف منصف • و اوصاف انصافله متصف • بر وزیر آصف نظیر و دستور روشن ضمیر ندرت اوزره کلمشدر • بلکه اخلاق و

سنجاسن و ذهن و ذكاسن مبالغه ایدنلر روایتنجه عدیل و نظیری صدر
وزارته كلمامشدر • مطالعهٔ معتبراته قادر و جزئیاتك اكثرنده ماهر
میمن اهل هنر و مرد هنرپرورلكسنه ایش • مصالح عامه ده معدلت كیش
و خیراندیش اولدوغی اجلدن • سلطان محمد امور جمهوری اكا تفویض
اتمش ایدی • پادشاهك حسن رعایتنه مغرور و پایك و تلون طبع پادشاهیدن
غافل ایكن مقتضای بشریت قتلنی مقتضی بر نادره صادر اولوب اما
پادشاه قتلك انواعنده رعایة انی مخیر قلوب • بهرحال قتلك مقرردر •
اماسنی نه اولومله اولدره یم و دار دنیادن دیار عقبایه نه یولدن
كوندرین دیدی • آخرالامر عفوه مجال و خلاصه احتمال اولمیجق بر فصاد
كلوب ایكی قوللرندن قان الدی • و اول قانك كثرت سیلانی موجب
موت اولوب اول بلایله تسلیم اولدی • فارسی و تركی مدون ابیاتی •
و شاعرانه كلماتی واردر • بو مطلع انك اشعارندندر مطلع
كوزم یاشینه رحم ایت سورمه دردن • كه مردم زاده در دشمش نظردن
ولها
كوردكمجه عنبرین زلفی رخ دلدارده • مار مشك افشان یتوبدر صانرم كلزارده
ولها
بن اول زهره جبینه مشتری یم • كه اولمه صونه خرشیدی قمردن
عذاری چلبی رحمة الله علیه سلطان بایزید دورنده واقع اولن صحن موالیسندن
و اول عهدك مقبول اولان اهالیسندن ایدی • بین الموالی ملا لطفی بحثنه و تقریرده •

ومولانای مذكور مطالعه و تحریرده • مقبول و ممدوح ایدی • اشعاری دخی
پسندیدهٔ طباع و شایستهٔ استماع در • اكثر اشعاری بحر خفیفده
و بر طرز لطیفده واقع اولمشدر • بو برقج ابیات انك اشعارندندر شعر
صقین آمدن ای نگار صقین • یللر ار بو كار و بار صقین • خاك راه اولدغومه یوكلكده
قونسون خاطره غبار صقین • یترانتدك بو غم كلن پامالی • كیزلو دردیسیم اچمه یار صقین
ولها بریكا كشته كیر عشق نگار • بریكا آتش غم دلدار
بلمزم قنقیسله طوتشه یم • و قنا ربنا عذاب النار • عذری رحمة الله علیه
اسكوبیدر قضات زمره سندندر • و بو دور شعراسندندر • لنك و یكپا •
وراه رولكده كم بیما اولدوغی مناسبتیله عذر لنك ایدوب • عذری تخلص
اتمش در • تكلم حسب حالنده عذر بیان ایدوب دیمشدر بیت
عشقك یولینی وارمغه یوق پای قدرتی • صنمه بو یولده عذری قوالك عذر لنك ایدر
نثر و بو بیت دخی شعرادن برحریف ظرف اندازك اكا نكته سی در بیت
صحبته قصد ایدجك برنیجه یاران دیدلر • عذر لنكی قویه عذری كله سنده یكی ویر
نثر و دیار مزده دیدهٔ ظاهر و باطنی سبل علتندن و رمد حسددن كور اولمش •
كور اولمش كوره معرف دینكله معرف و معروف • و كوره ظریف دینكله ملقب
و موصوف طعنه زن و دخال • بر حریف ظرافتك خنده بو بیت دخی تقریر كدر
سقامت و سقطی ده كورلرنك مناسبتی اولدغی تقریبله • بو محلده موقعده

بیله تحریر اولندی **بیت** کوز طرفنک خنده بیهوده سینی دمبدم
کوردی بر صاحب نظر دیدی یه کوز بنکی در **نثر** مزبورک بو فنده اولقدر قدرتی
وایراد صنایعده چندان مهارتی یوقدر وتضمین وترجمه یه غایتده چوقدر
بو مطلع انک نتایج تتبعیدر **مطلع** دل عشاق صفت اولدی پریشان کاکل
قامتک فتنه وسر فتنهٔ دوران کاکل **عسکری ادرنه وی** عتبهٔ علیهٔ سلطانی
بنده لرندن وسدهٔ سنیهٔ خاقانی ملازملرندندر نیجه زمان امام حسین
آستانه سنه یوز سورمش وسید غازی درکاهنه شاه خراسان امین
کتورمش ابدال مشرب وموالی مذهب کمسنه در دیار بغداده ائمهٔ
عظامدن امام حسن عسکری آستانه سنده مدت مدید مقیم ومجاور اولوب
اول عتبهٔ رفیعه یه انتسابی اولدیغی مناسبتله عسکری تخلص ایتمشدر
درویشانه ابیاتی وفقر وفنایه متعلق کلماتی واردر بو ایکی مطلع انکدر **وله**
پادشاه دهره باش اکمز کدا اولمش ● ملک استغناده خوش اهل فنا اولمش
وله براشق دلبرنی سودم بکا ● ماله طوب یوقدر نیسه طورلق یک **نثر**
مطلع مرقومی سید غازی آستانه سنده کل ابدال کوچکنه دیمشدر وحقیقت
اسرارنی حیران دده جرعه داناندن ایشتمشدر مزبور برزمان امید خدمتله
بلای ملازمته مبتلا اولوب اعیان ارکاندن نیجه میر ووزیره خدمت ایدوب
برندن بهره مند واول سودادن سودمند اولمیوب بو خصوصده غایتده

متألم

متألم ومتأذی اولوب دوراندن واعیاندن وافر شکایت وقصهٔ
غصه سن بر قصیده ایله حکایت ایتمشدر بو برقاچ بیت اندندر **نظم**
ای کوکل اعیان دولت ایچره همت قالمدی ● کمدن اوم حسن کرم لطف ومروت قالمدی
ای دریغا لطف واحسانک قپوسن بیدلر ● ذکری خیر اولسون دنو صاحب سعادت قالمدی
بر اولولق قالمدی اخی شمدی دولتدن اثر ● بس مکارمدن دخی بر خوب خصلت قالمدی
آدلری خاتم سخا طومارنی طی ایتدلر ● کیتدی عیب اولدی کرم جود وسخاوت قالمدی
خلق عالم موذی جبار اولوبدر شیله کم ● کیتدی لطف ومرحمت قطع اولدی شفقت قالمدی
طولدی ملک عالمه اشراط ساعت فتنه سی ● کر بیلورسک ظاهر اولمادق علامت قالمدی
کل ظهور ایت وقتیدر ای مهدئ صاحب زمان ● کم جهانده اولمدق اشراط ساعت قالمدی
کر غرور اهلی نولا بلمزسه عالم حالنی ● ذره جه فقرا اهلنه دنیاده راحت قالمدی
سر بسر دنیا یوزینی طوتدی شهرت آفتی ● آه کم برکوشه ده امن وسلامت قالمدی
نفسه نفسی اولدی عالم مرکشتی حیرتده در ● بکمه دن برکیسه درمانه طاقت قالمدی
عشرتی استانبول قربنده ییکی حصاردن دانشمند قسمندندر استماعه
لایق اشعاری وسماعه قابل ادواری واردر بو مطلع انکدر **مطلع**
عاشق ایشتسک یناردهم آتشندن جانمز ● قورقرز اول مبتلادن که سوه جانانمز
عشقی رحمة الله علیه سلطان محمد مادحلرندندر اشعاری نظم ساده
وکلام موزون مقوله سیدر تصرف وایجادی وابداع وایرادی چندان

دکلدر • اما بو حالله ینه اول زمانده خیلی رتبهٔ رفیعه سی و بادشاه دن یومی
یوز اقچه وظیفه سی وارمش • تنکم اول زمانک شعراسندن فنایی تخلص ایدر
بر شاعر فنایی دیمشدر **بیت** عشقی یوزیر سعدی اوتوز بو فنایینک دخی
هفته ده یدی کونی وار طونلوغ وتیمارده **نثر** وبری دخی برکویلرک
دولتی مساعد و نا املک اکثر یا طالعی سعد و بختی ساعد اولدوغنی بو تبلیه
بیان ایتمشدر **بیت** عشقیا طالعک عشق اولسون • کرچه نظمک کوتی ستارکی ایی
نثر معلوم اولدی که ما تقدم بخت ودولت کمال ومعرفته کوره اولمزمش
وقدر وغنت بولانلر استحقاق ولیاقته کوره بولمزمش • تنکم اول فن
نظمک استاد ممتازی • اعنی شیخ سعدی شیرازی بیورمشدر **نظم**
بخت ودولت بکاردانی نیست • جز بتایید آسمانی نیست
اوفتاده است درجهان بسیار • بی تمیز ارجمند وعاقل خوار
بو مطلع انکدر **مطلع** برکون صنما یورکومی یارم الکدن
تا کم کوره سن نیجه دریارم الکدن **عشقی اسکداری** بکیجه بلکیدن
تقاعد ایتمش طالب عرفان • وصاحب دیوان خوش طبع کمسنه در •
بو مطلع محققانه انکدر **مطلع** بن تنک مهرنده هوا اولبنده پیدادر هنوز
ذره ده کور مهرک انواری هویدادر هنوز **عشقی صارخانی** بودور شعراسندن
واول دیارک ظرفاسندن در • استاد خراط • ونقشبند وخطاط در •

سلاقت

سلاقت نظمیه سی بدر • وطبیعت شعریه سی کدر دکلدر • بو مطلع انکدر **وله**
اوستنده فاسنکک طوررر اول عنبرین خال • صانکه کبری اوزره فکرت حکمتده دانیال
وله دیده دن غایب اولالدن بر واول ورد ترم • کریه دن لاله حمراکبی دردیده لرم
نظیره از مهری استانبولی کریه دن صنمه که قان اولدی شها چشم ترم • پاره لندی
کوزمه کلدی بودمده جکرم **نثر** قرقوم قراقسمندن • خاطرمه سندن • شوریده رنک و شکفته
حال • طالب علم وکمال • فانی سیرت بی ریا وبی غرض کمسنه در • بو وجهله وفادار وحق کذار
اولمغین • بو فقیر وحقیرک اکثر اوقاتنده اختلاطی انکله در • دیم بو فنده خیلی قابلیتی • وخوب طبیعتی
وار در • بو غزل زلف ردیف انک اشعارندندر **وله** چون نسیمله جهانه اولدی عنبر بار زلف
نافهٔ چینه قومادی قیل قدر مقدار زلف • مار مشک افشان دیلیدن کاکل بر تابکه
کلشن خدکده ای کلرخ قونشدی مار زلف • مصحف حسن اوزره قوغردی صلیبن ای صنم
کوز کوره کرایتیسدی کفرنی اظهار زلف • که عذارک عرض ایدر بو خلقه کر رخسارکی
اولدی کویا آتش وآب اویندر سحار زلف **عطایی رحمة الله علیه** شهر ادرنه دن
مراد خان غازی مادحلرندندر • مولد مؤلفی سلیمان چلبینک برادر کهتری
ومرحوم مراد خانه وزیر اولان عوض پاشانک فرزند خلف تری در • نقل اولنور که
پدرلری فوت اولدقده • مشار الیه جمال وکمال ایله آراسته صاحب حسن تازه
جوان • ونازک طبع ونکته دان بولنوب • مذکور مراد خان سابق البیانی
سرای عامره یه الحاق مراد ایدنجک • تظلم وشکوایی مشعر بر شعر دیوب سلطان

مراده صونمشدر منقطعی بودر **وله** عدلینه صیغنوریدی ظلم زمانه دن
شمدی عطایی‌یه کوچی سلطان ایدر دریغ **نثر** اول دورک شعراسندن مرحوم
شیخی دن کچک بوندن اشبهی یوقدر زیرا اول عصرک مترجم و
ساده کوی شاعرلری غایتده چوقدر بو مطلع انکدر **مطلع**

زاهدا خلاص‌کل سجده قل اشبو صنمه • وار ریا بیله هوس اتمه طواف حرم

وله
زمانه غصه‌لری بی کرانمش بلدک • ولی دواسی می ارغوانمش بلدک

نثر کنش قصیده‌سن سلطان مراده اول بودیشدر احمد پاشا بوکه اقتدا
اتمشدر مذکور عطایی دیرکه **بیت** بولدی بحر دلده مهر کدن عطایی نظمی زین
عادتمشهور در اولدوغی در پرورکنش **نثر** احمد پاشا نظیره سنده اعتراضا دیرکه **بیت**
بحر غمده کورمدی مهر کدن آقن کوزیشن • بس نه‌دن درمش عطایی کا ولدی در پرورکنش

عطاء اسکوبی رحمه الله علیه تحصیلدن تقاعد ایدوب نقشبندیه طریقنه
سالک وسلوکنده نیچه معارفه مالک اولمشدی وزماننده اشعاری اشتهار
واعتبار بولمش ایدی سلیم خان طاب ثراه دورنده وفات اتدی اول
دورک مقبوللرندن ومعاصرلرینک ممدوحلرندندر بو مطلع انکدر **مطلع**

سنک برغنچه دن نازک تروشیرین دهانک‌در • شکردن طتلو برک کل کبی رنکین زبانکدر

وله
بنده اولمه نفسکه ایکی جهانه شاه کن • حیفدر بتخانه قلمق قلبی بیت الله ایکن

نثر بو قطعه دخی انک مقطعاتندن وجمله آلهیاتندندر **قطعه**

ای که

121

ای که صورت بکنمین خود بین • خوب وزشتی اول الیدی انشا
نقش صنع اول اندکک دخلی • دخلی نقاشه ایلدک حاشا

قطعه فارسی ابلهی دید اشتری بچرا • کفت کردن بکجت عجب زچرا
شترش کفت مرد نادان زا • عیب نقاش میکنی نه مرا **شعر وله**

سایه قدده اوله اول سروکلندام‌لر • قدمکده توصلنسون نمله اندام‌لر
ایکی بولک صبحنی بریره بغلر دلدار • شول ایکی دال کبی کم اوله دغاملر
تن دکل لطفله برصورت جاندر کورنن • می صافی کبیدر کم کورنور جاملر

علوی رحمة الله علیه شهربورسادن سلطان مراد وسلطان محمد
مادحلرندندر ترکیده هفت پیکری وحقیقت ومجازه ملتبس غزللری
واردر طرزی قدما اسلوبی وبو دور ظرفاسنک مسلوبی در محل وداع
وموقع افتراق وانقطاعده بو برقج بیت انکدر **شعر**

ای سفر عزمن ایدن یار خدا یارک اوله • همت اهل صفا قافله سالارک اوله
یولده زن کیشی حرامی کوزک اولکنده سنک • جان عشاق کبی زار وکرفتارک اوله
کربکک اوقلر قهر اتمکه اعدا قلین • غمزه لر نیزه کش وچشم کماندارک اوله

نثر اوصاف شرابده وخطاب ساقیده بو برقج ابیات انک خمسه دن ترجمه
سیدر **نظم** کتور ساقی شراب ارغوانی • جوان ایلر اوپیر ناتوانی
که پیر اولدم بنی برنایه دوندر • رخ زردم کل حمرایه دوندر

شفا بولور اكر نوش اتسه خسته • صفا بولور اگر سه دل شكسته •

علوى مدرس رحمة الله عليه بورسويدر علوى يكان اوغلى ديمكله مشهوردر •
سلطان سليم دورنده محروسهٔ مزبوره مدرس ايكن فوت اولدى • عصرنده
سر دفتر بلغا و سرآمد فصحا ايدى • رنكين نظم مطبوعى • و شيرين شعر مصنوعى
واردر • دهرك دنائتنى و دوركك شناعتنى مشعر بو شعر انكدر شعر

دار دنيانك كه جفا بنيانى در • محنت و درد و بلا و غم چهار اركانى در
دولته ايردم دين دنياده ذلت اهليدر • خواجه سودا اتدم ديو زعم اتدكى خسرانيدر
شول فتنه كركن كيو صلح مصلح كچنلر خلقجون • نيجه مصلح مهر برى كوه ستم قبلانيدر
شهرك اصلاحى نيدن اولسون كه هر مفسد كه وار • يا افندى محضرى يا محتسب اغلانى در
هر نه وضع اولورسه اصلاح جهانه ضد اولور • غالبا دوران دهرك آخر زمانى در

على چلبى رحمة الله عليه فلبه ويدر بين الموالى واسعى علىسى ديمكله
متعارفدر • بو دور اچنده فوت اولدى • شعر و قصيده يله مشهور و تخلص
ايله مذكوردر • منشئ الفاظ بليغه • و مختنئ متن معانى بديعه در • حسين
واعظك انوار سهيلى نام كتابن رنكين الفاظ و حسن ادا • و انشاء دلكشا يله فارسيدن
تركيه ترجمه ايدوب بى حد و بى عد معارف و لطايف ضم و الحاق اتمشدر •
حقا بو دركه سمت عبدن متراو متراب انشاء جلى الشان • و جميل البيان
دركه منشيان سخن وران • و محليان عبارت پروران • طرح تعبيرات

مطبوعه

مطبوعه سنده والدهٔ حيران • و طرز تقريرات مصنوعه سنده زار و
سرگردان اولورلر • شعرى ندرت • و ممارستى قلت اوزره واقع اولمشدر •
شهر ادرنه وصفنده بو شعر شوق انكيز انكدر شعر

اسدى جان باغنه باد عطر ساى ادرنه • فيض روح اتدى فضاى جانفزاى ادرنه
دفع ايدوب دلدن هموم كهنه عيسى صفت • تازه جان وردى دم معجزنماى ادرنه
غنچه كبى تنك ايكن درهم اولمشكن كوكل • كل كبى اچدى نسيم جانفزاى ادرنه

نثر و بو قطعهٔ نصيحت نصاب دخى اول كتاب شيرين خطابدندر قطعه

بر بلا نازل اولسه اتمه جزع • كه انده واردر ايكى شر ايشت بندن
اول اد دوستلر اولور غمكين • ثانيا شادمان اولور دشمن

عمروى رحمة الله عليه عبد الله اوغلى • و عبد الكريم اوغلى قولى در •
سلطان بايزيد دورنده روم ايلنده قاضى • و ظرق خلقندن شاكر و راضى
ايدى • بو دخى اعيان شعرادن • و اركان بلغادن • شاعر شيرين كفتار •
و صاحب ديوان سخن كذاردر • اكثر اشعارى تنك بحرلرده • و غريب
قافيه لرده واقع اولمشدر • بو بر قج مطلع انك اشعارندندر مطالع

قتى باغرلى طشى قيا سن • سيز مزم كه كوكل بياسن
و له
خط بلورسه كرد خدنده كوزم كريان اولور • هاله دور اتسه قمر اطرافنى باران اولور
و له
دلبر كه ايغويه وارة كلمز كوزومه خواب • او بسم طويامى ديو جكر جانم اضطراب

نثر و دهر دونك دون پرورلکنی مشعر بو شعر شکوی شعار انک اشعارندندر ولہ

نا اهلکا اولدی شهدی زمان و زمین دخی • بی ذوقک اولدی جام می و نازنین دخی
هیچ آفرید ه اهل نظر ایلمز دریغ • احسان دوکندی قلمدی بر آفرین دخی
کمسه چراغ او یارمغی یاد اتمز اولدی هیچ • مهری نهان ایده کبی چرخ برین دخی
هر کز زمانه کمسه بتورمادکن کوربز • قورقم بودر که سبزه بتورمز زمین دخی
بو غصه دفعنه کرم حقه طاینوب • عمروی می ایچ اکرچه اتدک یمین دخی

عهدی لبی رحمة الله علیه قسطمونی سنجاغندن سلطان محمود مادحلرندندر نغمه و صفیرده بلبله تقلید اتدیکچون بلبل حسن درلر ایدی • بو مناسبتله عهدی لبی تخلص اتمشدر • ذهن و ذکا ایله مشهور کامل و دانشمند • والحان و آوازه ده بی مانند ایدی • آوازۀ خوبی قوة القلوب • و حسن صدای روح افزاسی بزم آشوب ایدی • صدای سرودی نغمۀ داود کبی آبی جریاندن • و مرغی طیراندن کیرو قوردی • اما بوفندن اولقدر بهره مند • و طبیعت شعریه سی چندان بلند دکل ایدی • بو مطلع انکدر مطلع

خوب سیلر خدکه وردمن بوددین • راست ایدر قدکه بر سرو دلجو دردین
ولہ
کوردم او کلعذاری برباد پایه بنمش • کویا که برک کل در باد صبایه بنمش •

نثر مسموعمدر که مزبور اول عصرک اعیانندن برینه براعراحچون مراجعت • و بر جزوی مصلحت ایچون برنیجه کون ملازمت اتمش • مکر اول وارد غی

شخص

شخص مرتشی نک مذهب باطلنده تحف و هدایا سز وبی درآمد و باد هوا سز • کمسنک مصلحتن کورمک • و جزویدن دکلیدن تلّه برایش بتورمک • یانده اصلا جایز دکلمش • لابد باب رشوت مابنه بیهوده بنجه کون کلوز • و خباثت و قبایحنه متفطن اولور • کورر که درنده اولان دربانی • و اخذ و اکل ایچون متوقف و مترقب اولان اعوانی • تحفه یله کلمنه کل بیوز • و تحفه سز وارانلره افندی اویور درلر • غالب بو بیت مشهور انک حقنده واقع اولمش در بیت

الوکه زر الوب وارسک افندی کل بیوردرلر • اکر دستی تهی وارسک افندی لر اویوردرلر

نثر آخر الامر برباتش شکرله و برایکی بال موملی اول دوزخی یه ویندرر • و کوزلرینه ایکی دانه زر بصوب اوتانمز یوزن اوتاندرر • بو قطعه اول مرتشی نک حقنده دیمشدر نظم

حلقه کبی ایکی کوزی قپوده • مهر کلندن بکم درآمد او • تحفه بیله کلن اولور منظور •
تحفه سز دن ولی کوزینی یومر

عهدی لبی رحمة الله علیه شهر استانبولدن بو دور شعراسندندر • نظم کلامی فی الجمله اقتداری • و ساده جه اشعاری وار در بو مطلع انکدر مطلع

نه صفا صفه سی وار کوشۀ میخانه کبی • نه مصاحب بولنور عاشقه پیمانه کبی

نثر بو بیت دخی اصغار کلامنده قاصر اولن قولغی قاتی مولانا ذاتی حقنده انک لطایفندندر بیت

سکا بیک سویلسلر کوشنکه کیرمز بری • دیر کورن انکچون ذاتی قلاغک دکیدن

جواب ذاتی

عهدی لبی کرچه شاعر چوق • سندن ارتوغه بن قوشم دیمزن

عهدی رحمة الله علیه ادرنویدر سلطان بایزید دورنده ارکانده احکام کاتبلرندن ایدی رنکین اشعاری و شیرین کفتاری واردر بو مطلع مشهورانکدر مطلع

قنده وارم سایهٔ سرو بلندم وارکن
کیمه قول اولم سنک کبی افندم وارکن

فی حرف الغین

غباری قرامانی ولایت قرامانده لارنده دن طلبه طایفه سندن ولبو دور شعراسندندر مدینهٔ منوره مجاورلرندن و روضهٔ مطهره زایرلرندندر مدت متمادی درکه انده متقاعد و متمکن اولوب فراغت و عزلت اختیار اتمشدر و بو بیتی سابقا کوی وفاده ساکن ایکن دیمشدر بیت

سر کوی وفانک خاکساری • ایتعلر طرغی مسکین غباری

قطعه

ای غباری بو جهان اچره بنم • کمک اشعارمه توز قوندرمز
مکر اول کاتب مستعجل کم • خط شعرم قورینجه طورمز

نثر و بو ترجیع ابیات محققانه دخی انکدر الهی ترجیع بندندندر نظم

نظر ایت دیدهٔ جان ایله جهانی اکله • مظهر علم لدن مخزن حکمتدر همه
حکمت و عبرتله رمز و اشارت نه کوار • هب خدادن سکا تعلیم و اشارتدر همه
فهم ایچون عالم کبرایی اولو الالبابه • صور عالم صغرا همه صورتدر همه
غافل اولمه کوزکاج عالم کبرا سن سن • سدره و لوح و قلم عرش معلا سن سن

غیبی رحمة الله علیه روم ایلنده یکیجه دن بو دور شعراسندندر

درویش صفت و اهل معرفت کمسنه ایدی اسلوب شعری دخی بد دکلدر بو مطلع دکلدر مطلع

کز دور قرص مهی طبله ایچنده هاله
مشتری درهم انجمله ذکر کم اله

نثر بو قطعه دخی انک لطایفندندر قطعه

دون دروغ ایلیوب طولندردی • قلب بر قلتبانی دنیانک
حقه صالدم چو ویرمدی حقم • اکه قالور بس ایشی فردانک
اهل بیتی دیدی که حقلشلم • راضی یوز اشبو قولنه آنک
دیدی اولمزسه بر طوتی ویره یِن • اضطراب اتسون دل و جانک
چون حرامی اول اختیار اتدی • بیز حلالندن استرز آنک

غزالی رحمة الله علیه بورسویدر لاابالی شوخ طبع کمسنه اولدغی اجلدن بین الناسده لوبرادر دیمکله مشهوردر تدریسدن تقاعد اتمش مرد کامل و فاضل ایدی اما مجون و هزله طبع شوخی غایتده مایل ایدی سابقا شهزاده لردن سلطان قورقوده تقرب ایدوب تالیفاتنک مقابله جی ایکن اخص خواصی اولوب پیالهٔ یک نامنه الفیه و شلفیه طرزنده دافع الغموم آدلو بر کتاب مسرت مآب ترتیب ایدوب باب جماعده و اتصال و اجتماعده ذوق آمیز و شهوت انکیز لطیف لطیفه لر و شیرین حکایه لر ایراد اتمشدر و محبوب دوستلرله زن پرستلر بیننده مطبوع مناظره و معقول مباحثه لر ابراز ایدوب هر برینک مدعاسنه دلیلله

کلامنی تأویل ایتشدر • مهر بابی مقتضیات و مشتهیاتدن • انواع
لطایف و مزایا یا اوزره منطوی • و مهر فصلی طالبی اقسام نشاط و اذواق
و انبساط اوزره محتوی • اما غایتده غلیظ و فاحش فحشیات و
هزلیات اولدوغی باعثدن من حسن اسلام المرء ترکه ما لا یعنیه فحواسنجه
استماعندن طباع فرار ایدر • حتی کتاب مرقومی مرحوم سلطان قورقوده
عرض ایتدکده اول مرتبده هزله رضا ویرمیوب • مذکوری درکاهندن دور
ایتدی دیو روایت ایدرلر • برادر دخی اول زمانده بو حرارتدن بر آزر
اولوب • بورسیه کلمش • و گیکلو بابا نام زاویه شیخ اولوب بو مناسبتله
غزالی تخلص ایتشدر • بو مطلع مشهوری اول زمانده دیمشدر بیت
خیال چشم آهولرله هر بار • گیکلو بابیه دوندک بهی یار بیت وله
گوزی آهولرک آشفته حالی • هوا شوریده سی مسکین غزالی
نثر بعده ینه طریقنه سلوک ایدوب • سوری حصارده مدرس صاحب تدریس
اولدی • وارد قده انده بر مدت قرار • و مدت عرفیه سی نتیجه سکون
اختیار ایده میوب • ینه در دولته کلدی اعیان ارکان نه تیز کلدک •
و منصبکده اوتوروب قرار ایده مدک • مدن بی حضور اولدک دیو سؤال
ایتدکده سوری یر اولمغن اوتوروب حضور ایده مدم بردو زجه یر جاکز عنایت
ایدک دیو جواب ویردی • بو لطیفه یله اق شهرده برمدرسه مدرس اولوب

وجهت تولیتی تدریسه ضم ایدوب • اللی آقچه منصبه متصرف اولدی •
اما بو خصوصک قبول ورددنده قاضی عسکر متردد اولدقده • بو قطعه برله
قاضی عسکرک تفکر ترددن دفع و رفع ایدوب • منصبنی مقرر ایتدی قطعه
دمنده یاغمسه باران نیسان • مروت سبزه زاری تازه اولمز
جهانده کوچک و بزرک قاتنده • کرمدن راست هیچ آوازه اولمز
افندی لطف ایت اوطوب دوکمکی قو • متاع همته اندازه اولمز
نثر مزبور ندیم شیوه شوخ حریف • و نازک طبع و نحسند و ظریف ایدی •
تواریخ و لطایفدن بی حد معلوماتی • و حسن تقریر و رنکین کلماتی واردی •
بو واسطه یله نیجه سلاطین و امرا ایله صحبت • و ملوک و وزرا ایله مناسبت
و مصاحبت ایتشدی • پادشاه زماننده دخی فخر الاسخیا مرحوم ابراهیم
پاشا • و معین فضلا مغفور اسکندر چلبی رحمة الله علیهما خوب همتلر •
و عالی رعایتلر ایدوب • و حضرت خداوندکاردن بی حد جوایز و عطایا
و انعام و احسان لایقی الی ویروب • منصبدن بدل اللی آقچه تقاعد آقچه سی
ایتدیلر • آخر عمرنده کعبه شریفده • شرفها الله تعالی متقاعد اولوب •
انده فوت اولدی • اشعاری نادردر • اما خوب قطعه لری • و لطیف
تاریخلری وافردر • بو شعر انک اشعارندن • و جمله گفتارندن در شعر
اردی خزانی عمرمکوه که دخی بهاری یوق • صبح سروره ارمدم غم شبنک نهاری یوق

چشم پر اشکه دمبدم عکس رخی دوشر ولی • صولر ایچنده کورنور صوتک اعتباری یوق
بر بیکا ایلتمی عجب فلکده لی بو روزکار • بحر غم زمانه‌نک ساحلی و کناری یوق
نثر و بو تاریخی دخی اول ارباب فضلک معین و سببی مرحوم و مغفور
اسکندر چلبی رحمة الله علیه دار دنیاده یری دار • و منصور وارز
دیار بغداده بر دار اولدوغنه دیشدرز • و اول ذات ملکی الصفاتک
محسن و کریم • و مشفق و رحیم اولدوغیچون • هزار گریه و آه ایله چوق غم عشدرز •
بیت انی دنیاده حق ایتمشدی سعید • آخر اوانی شاه حق قلدی شهید
تاریخ برکشیده شدن مااسکندر چلبی از خاک و عروج کردن او بجانب افلاک
میر اسکندر اعتباری کوروب • ای کوکل عبرت آل بو حالتدن
حاصلی نولدی عاقبت کوردکم • بو قدر عزت و سعادتدن
دادبن زهر قهری اغزنده • قلمدی هیچ اثر حلاوتدن
اولوبن نجم طالعی راجع • بعده واردی کمال قربتدن
قوندی توز چهرهٔ امانتنه • صرصر تهمت خیانتدن
رفعته وارداولدی حکم شریف • ناکهان درکه عدالتدن
چکدلر سوی آسمانه همان • کوتروب آنی خاک ذلتدن
کتدی دونه دونه سماع ایدرک • دار انسه دیار وحشتدن
بوینی بغلو قول اولدی درکاهه • اولدی آزاد بند محنتدن

بعدی

بعدی یر اباغی شادیدن • باشی قورتلدی چون مذلتدن
اغدی معراجه خوش لطافتله • قورتلوب عالم کثافتدن
اولوسی دیرسی اکنک اصلا • اولمدی خالی هیچ رفعتدن
دیدی اهل سما اکا تاریخ • قلدی عزم سمو لطافتدن
آخرتده دخی امید اول در • اوله بر عالی (٩٤١) یرده جنتدن نثر
بو فنک رواج و رغبتی مرحومک مبارک دورنده • و شهنامه و خمسه‌لرک
استعمال و اعتباری مذکورک فرخنده عصرنده ایدی بیت
پروازگاه بلبل امید اهل فضل • در بوستان دولت جنت سرای او بست
نثر چونکه انلر جهان فانی یه وداع ایتدی • بو فنک بقیهٔ قدر و رغبتی انلرله
بیله کتدی • کویا که نظم و انشانک • و فن فرس و معمانک • بلکه اکثر معارفک •
و نکات و لطایفک • وجودی انلرک وجود شریفیله قایم ایدی • و ارباب
فضل و کمال آستانه‌سنده ملازم ایدی قطعه
کرمزاله بیک یلده بر انسانک ایوسی • بولور کتوررسه دوران دیسونلر
آدم اودر ایلو کله کدوره آدن • دولتده اولن هر کسه انسان دیمسونلر
نثر مرحوم مولانا معیدی یه مذکور اسکندر چلبی تقاعد اقچه‌سن ایتدردکده
آیاز پاشا منفعل اولوب • بو طایفه‌نک امور سلطنته معاونت و
مظاهرتی نه درکه • خزینهٔ عامره‌دن بونلره اقچه ایدرسز • و حفظ ممالک

محمیه ایچون جمع اولن بیت المالک ضایعاتنه بر طایفه باعث قلوب •
طریق اتلاف واسرافه کدرسنز دیو جک جمیع زمانده ملوک وسلاطین •
وشاهان روی زمین • ارباب نظم وانشادن متبرا ومستغنی اولمش •
دکللردر • زیرا دور آدمدن بو دمه کلنجه • سلاطین عظامک اثار فتوحاتی •
واسمار وحکایاتی • ارباب نظمک نظم وانشاسی • وشعر دلکشاسی ایله •
صحایف روزکارده • وصفحات چرخ دوارده • مرقوم ومسطور • ومرسوم
ومذکوردر دیو جواب ویروب • شهنامه نک بو بیتن اوقودی بیت

سخن ور نبودی اکر در جهان • که میکفت احوال شاهنشهان

نظم وانشادر سلفا حوالنی ذکر ایدرلر • شاه اویسی کیم بلوردی شعر سلمان اولمسه

فی حرف الفاء   فانی حسن الله عقباه قلبه ویدر •
بلدهٔ مزبورده عیسی خواجه دیمکله معروف ومعلوم • واوصاف معارفله
موصوف وموسومدر • خوب عربیاتی • وسایر فنوندن دخی وافر کمالاتی
واردی • بو کمینه کم بضاعه انلردن تصوفه متعلق لمعات عراقی •
وملحات جامی اوقومشدم • زبان فرسک امثالن خوب بیلور • ومشکل و
غامض محللره نیجه وجوه وجه اوزره عقله ونقله ملایم وموافق غرا
معنالر بولوردی • سایر کمالاتندن غیری خوب اشعاری • ونازک
کفتاری واردر • بو مطلع انک اشعارندن در   مطلع

مطربا وقت طربدر اله ال نغمه دفی • ساقیا جامی کتور مجلسک اولدر شرفی

نثر و بو مطلع فارسی دخی انلرک زادهٔ طبع درربا ریدر   مطلع

آن پری از ناز با من چون تکلم میکند • میکزد کاهی لبش کاهی تبسم میکند

نثر مزبورک نظمه قادر • وفن شعرده ماهر شاکردلری واردی • بونلره شعر کویلک
بابنده برنیچه نوع نصیح وپند • وپندبی کزند اتمشدی • اول وصایا ونصایح
بو فقیرک هنوز یادنده • وخاطر ناشادنده • قلوب • کوشنه کوش تن یناکوشنده
مانند کوشوار در ثمین • ومثال حلقهٔ بلورین اولمشدر • فن شعره هوس
ایدن طالبان عرفانه استماعی اهم والزم اولمغن • بو اوراقه ثبت
اولندی • جملهٔ نصایحیدن بری بودرکه • نظمه مباشرت ایدن کمسیه
فارسیدن وعربیدن یادداشت ومعلوماتی • وخاطرنده وافر
لغات کرکدر • تاکه بیوت ابیاتی معمور • وقصر نظمی مقصور اوله تنکم
اسباب بنا مساعد ومهیا اولمنه • بربنا خرم نهاده • بنا وبنیاد
ایده مز • تنکم فضلا فرس دیمشلردر ع چون معانی جمع کرد شاعری آسان بود
نثر ومردبی معرفته شعر دیمک دوشمز • تنکم میان شخص عریانده
کمر ترشیمز • فارسان میدان فرس تنکم دیمشلردر   بیت

شاعر بی علم بود فی المثل • کون برهنه کمری در میان

نثر وبرسی دخی
بودر شعرشناسلق شاعرلک پایه سی • وشعرک صنایع وبدایعن

فهم وادراك انمك مادّه ومایه سی در دکه بر شعر کویدن شعر شناسلق
افضل واشاعر بیت دن مرد نکته دان اعلا واکمل در **بیت**

شعر گفتن گرچه درسفتن بود • لیک دانستن به از گفتن بود

وبری دخی بودر که شاعر کندو زعم وپندارنه اعتماد وهر نادان وناشناسك
پسند وریش خندنه اعتقاد ایدوب کندویه غرور ویرمیه وظرفا
وعرفانك تحمیق تحقیقه حمل ایدوب کندوبی کورمیه **بیت**

مکن غره بر حسن گفتار خویش • بتحسین نادان وپندار خویش

نثر وشاعر شعرنی تعریف وکندوبی توصیف اتمك مناسب ولایق
ومقتضای کماله موافق دکلدر دیردی **بیت**

اگر هست مرد از هنر بهره ور • هنر خود بگوید نه صاحب هنر

لمؤلفه

کندوبی مسك چونکه ایدر اظهار • دیسون نافه اتی مسکم وار

نثر وبری دخی بودر که شاعر نکبت منسوب ومصیبتی مشعر لفظی تخلص ایدنمیه
ومیان خلقده آدنه یا زاری ویا فغانی یا فقیری ویا حقیری دنمیه
زیرا بوکونه الفاظ البته شوم اولور واسمك مسماه اقتضاسیله مسمّی
مذموم وملوم اولور وهم بو فقیرك مجرّبی در زاری وفغانی دنیادن
ناله کنان کتدی وحیرتك لغت معناسی اعمی لق اولمغین حیرتی عمری
آخرنده اعمی اتدی **بیت لمؤلفه** ایدنمه دکه لفظی اسم ومخلص

متقرر در اولور تأثیری اسمك **نثر** وبری داخی بودر که شعره کثرت
اشتغال کوستروب اعمال مبروراته مانع واوراد واوقات صلوتی ضایع
ایتمیه وطرز نظمده موعظه وآلهی سمتن طوتوب طریق مناهی وملاهی یه کیتمیه **بیت**

درقیامت نرسد شعر بفریاد کسی • گر سراسر سخنش حکمت یونان گردد

نثر وبر پند سودمندی دخی بودر که برشاعر سخن ساز که برشاعر مشهورله
تخلصده اشتراك وانبازی اختیار ایده واول مخلصده ابیات واشعار
دیو کیده همان انکچون مفت ومجّان بیهوده ارغادلق وبی وصل
شیرین کوهکن خار اشکن کبی خسرو ایچون فرهادلقدر دیو بوردلر **قطعه**

هر که غیرك مخلصنده جهد ایدوب اشعار دیر • انی بیلکم مفت ومجّان اول انك ارغادیدر
ایو دیرسه آد انکدر خلق آکا اسناد ایدر • کم دیرسه بو بونکدر دیر شومکم اضدادیدر

نثر وبر نصیحتی دخی بودر که هرکیمکه بو قتله بنی نوعی میاننده امتیاز واشتهار
ادعاسن استدعا ایده کرکدر کم کندوزاده طبعن وخاصّه قریحه سن
ایراد وابراز ایدوب غیرك صنعت ومعنی سندن مستغنی اوله زیرا انلرك
کم نکات ابیاتی غیرلرك تدویناتندن مأخوذ ومسروق در بازار سخنده غیرك
متاع معارفنه دلّال سوق در انکبی کیملرك شعری همیان جاره شبیه
یعنی دلنجی توروسنه فی المثل مماثل ومشابه درکه اکا برنظمك صدقاتنی
وسوزلرنك زکوتنی ساپلر محصولی کبی بر یره جمع اتمشدر

فخاری رحمة الله علیه قرامان قربندن ارباب طریقتدن درمراد
خان غازی دورنده قرامان اوغلی عصرنده واقع اولمشدر حددن
متجاوز قصاید واشعاری والهیاته متعلق برکونه کفتاری واردر
آدم عالم کبرا ونتیجۀ مقدمات عظمی اولدیغی جهتدن شول نسنه که
آفاقده واقع اولمشدر فی تمثیل البنیان علی ترکیب الانسان انی
انفسده بولمشدر بو برقاچ ابیاتی انی بیان ایدر نظم

مکر برخانۀ معموری عاقل • قلوبدر جسم انسانه مماثل
مشابه در دماغه غرفه دار • دخی دهلیزدر حلقوم ای یار
درانک سینه اغزیدر مرتب • ایکی قانت قپوسیدر ایکی لب
اوک سقفن باشه بکزتدی استاد • یوزینه صدر دیدی اهل بنیاد
مکر کوزلر دراول اوده منظر • که اولور تن خانه سی اندن منور
فلکده عرش وار آدمده همت • سماده علو وار آدمده قامت
خدا خلق ایلیوبدر لوح محفوظ • کوکل وار آدمیده حقی ملحوظ
قلم یازدی یارادن جهانی • بشرده لهجه وار ایلر بیانی
فلکلرده ملکلر وار حقیقت • دماغ آدمیده علم وحکمت
مماثل استسک دار جنانه • نظر قل ذات انسانده جنانه
اولوبدر جنته رضوان خازن • جنان آدمه رحمان خازن

فلکده

فلکده کرچه شمس وقمر وار • بنی آدمده عقلیله نظر وار
سماده نجم وار آدمده عرفان • فلکده دور وار آدمده سیران
جهانده معدن لعل وکهر وار • بنی آدمده درلو هنر وار

فخر الشعرا فخری رحمه الله بورسه قاضیسی اجه زاده محمد چلبینک
اوغلیدر صحن مدرسلرندن ایدی مرحوم ابراهیم پاشانک ولیمه‌سی
جمعیتنده فوت اولدی واول اجلاس عظامده موالی عصر امتحان اولدقده
ایکی نفرکه بری سرورندن وبری نجم وفوزندن اولدیغی بو مطلع انکدر وله

چون سینه بوشن اوله اول لبر شیرین حرکات • قیلمشدر صانورم آب حیاتی ظلمات

فراقی واعظ کوتاهیه‌دن وبو دور شعراسندن در مثنویده برقاچ
پاره تألیفاتی وتخمین وپسنده قابل ابیاتی واردر بو مطلع انکدر مطلع

کلشنده عالمک بوتره ارمز هیچ کس • زاغلر آزاده وبلبل کرفتار قفس

نثر وبو ابیات دخی انک اشعارندندر شعر

قنلو یاشم دمبدم دریا کبی ایلر خروش • بلمزم قندن کلور یا رب بکا مردم بو جوش
حلقه حلقه داغلر تقدم تنده مطربا • نای دکلت کل بکا دف کبی اولدم جمله کوش
عشق یولی بوله اغلەزین اتدی عریان جسمیمی • اولدم ابراهیم ادهمدن فراقی خرقه پوش

نثر بو قطعه دخی انک لطایفندندر قطعه

دیدی مجلسده برکون برمباحی • بنی ای شیخ ایدر بو خاطره اضلال

فلان درویشک اوغلن صرمق آنی • صنق کوکلم کبی مرهم و مهمل
جوابنده ددی اول شیخ واسع • یوری وار خاطره کل دفع ایله فی الحال
فردوسی رومی رحمة الله علیه بورسویدر • ارباب تواریخ بیننده اوزون
فردوسی دیمکله مشهوردر • و تواریخه متعلق تألیفاتی السنه
حاکیانده مذکوردر • اقوال تواریخک اصحی روایتی • و اخبار سیرک
نقل صحیحی حکایت اتمشدر • تواریخ علمنده غایتده ماهر • نهایتده
محیط و مستحضر ایدی • سلطان بایزید امری ایله سلیمان نامه‌یی نام شعرلرینه
نظم و نثر اوزره جمع ایدوب • کتب منزله ده نه قدر قصص و اخبار •
و عالمده نه قدر حکایات و اسمار وار ایسه علم حکمت و هندسه و
نجومله انده درج • و علوم و معارفدن وارنی محل و مناسبتیله
خرج ایدوب • اوچیوز التمش جلد کتاب اتمشدر • بیک سکزیوز اوتوز
التی مجلس قصه‌در • دیدی یوز یکرم توحید و قصیده‌در • اما سلطان
بایزید بو جمله‌دن طقسان طقوز جلدن انتخاب ایدوب • ماعداسن
احراق ایده‌جک بودخی فردوسی سابق کبی سلطان بایزیده ناشایسته
برقاچ بیت دیوب • ولایت عجمه کیتمشدر • و اول قهردن روحی ترک
اتمکن انده وفات اتمشدر • و تألیفاتنده سکون انسان ایچون
فواید بیان ایدوب • ارضینک نافع و مرغوبی • و تمکن و توطن ایچون

مطلوبن

مطلوبن عیان اتمشدر • بو برقاچ ابیات مثنوی انک تألیفاتندندر •
نظم کل ای واضع ایشت قولن مکمل • اکر کم وار ایسه طبع سلیمک
دلرسک وضع اداسن بر عمارت • اکر کوی و اکر شهر و ولایت
کرک سیر ایلیاسن یر یوزنده • یوریه سن یوجه سنده دوزنده
بولاسن بر یری که اوله عالی • شمالندن یکا اوله جبالی
اجوق اوله ولی غربی هواسی • اوک صحرا و طاغ اوله وراسی
دوشه بر اولو صو غربی یانینه • یوریه انده صندلکه سفینه
یوزندن هر قچن بچرکا سه ریح • ویره انفاسی اول آبادیه ترویح
ایکنده صوق اولمایه شتاسی • بک اسی اولمیه یازن هواسی
دخی تیز ایر شور اوله نباتی • دو نوب تبریز کبی مهم خضرواتی
مصافیلر اوله ییلاقی ایچون • مشاتیلر اوله قشلاقی ایچون
بولیجق اشبو وصفیله مواضع • روا در یاپسک انده شهر و جامع
بو رسمه یرده یاپسک منزل و دار • قپوسی شرقه اوله دیدی معمار
بنانک که اوله قپوسی شرقی • کنش طوغسه دوشر ایچینه شوقی
بخار ارضدن اولن کدورت • کنش کورسه کدرنیته که ظلمت
شویرده که کنشی قلمز سرایت • ضرر در ایله انده اقامت
فرحی رحمة الله علیه شهر قسطمونیدندر • بودور شعراسندندر

روزکار دیده و فلک زده لاابالی عجب شخص ایدی عالمده اندوه
وغم نه در بیلمزدی و جمیع زماندن حالندن متألم و متضجر اولوب کیمسیه
شکایت قلمزدی خندان روی و بدیهه کوی ایدی بو مطلع کندونک
کویا حسب حالی در مطلع عالمک چون کذران ازره در ریعش وغمی
نه مسرور و ملول اتیه ذوق و المی وله اول آهو چشمه انجینوب رقیبا
دیاردن ترک ایدرسک سک بصحرا نثر و بو قطعه دخی انک لطایفندندر قطعه
کتخدا سینه دیدم بر اولونک • نیجه اولنجق ایر ر منصبه ال
دیدی رمزیله بکا طوره بودر • طولش اول برقپویه اودن کل
قطعه دیکر بروجه مطایبه
بولیمزسن درون خلوته راه
بیک ایلرسک اولولاره طپویی • برایکی ساده روقول بششکش حک
کوتکله اجق استرسک قپویی فرخی رحمة الله علیه ولایت صاروخاندن اق حصاردندر ولایت مزبوره ده زاویه متصرف درویش
صورت و فانی سیرت کشی ایدی بو دورده فوت اولدی اکرچه
بین الناس نظمله نامدار و شعرله براشتهار دکلدر لکن تخیل مقالده و تصنع
خیالده جولان طبعی چندان دکلدر اشعاری غایتده ساده و خوش
آینده در علی الخصوص که نقد اوقات روزکارن انواع مدت حیاته
دک بو فنه محصور و مصروف و مبذول و معطوف قلمشدر و ابیاتی
طبع

131

طبع عوام الناسه ملایم اولمغن معلوم و مشهور اولمش و شهرت
طوتمشدر بو برقچ مطلع انک اشعارندندر مطلع
دل دشدی نیلیم بنه بر سرو قامته • ایردم هوا بولنده یوررکن قیامته
وله
مو دکلدر کورنن بو سینه صد چاکده • دوستم تیر کدر ریر ید کلمش خاکده
سوال
کافر اولسون می اوجوب عالمده دلبر سومین • هی مسلمانلر بو بولده اختیار اولمز بکا
نثر بو بیتی دیدککی زمانده شرعه مخالفدر دیو مزبوری تکفیر اتمشلر
و سوخته و دانشمند قاضی یه ایلتمشلر ایدی قاضی سوزکی توجیه ایت
دیدکده ع کافر اولسو نمی اوجوب عالمده دلبر سومین • دیدم دیو توجیه
و تأویل ایدوب خلاص اولدی فردی شهرستانبولدن پادشاهمز
بنده لرندندر طبیعت شعریه سی بنددکلدر بو مطلع انکدر مطلع
بنم ماه سیه چردم کیر بر شبکلاه اکری • انکچون باشم اوستنده اولور دود سیاه
نثر و مزبورک عشاقندن بری بو بیتله لطیفه یوزندن تمنای وصال و
التماس اتصال اتمشدر بیت یلوکوزلق بر اللهه یراشور
کله فردی سنکله جفت اولالم فریدی رحمة الله علیه اسکوبیدر
خراجی حسام دیمکله معروفدر ادرنه ده دار الحدیث متولیسی ایدی سلطان
سلیم دورنده فوت اولدی نازک طبع و خوش کفتار و نکته کوی سخن
کذار کمسنه ایدی بو مطلع مشهور انکدر مطلع

بلبل بودکلو ناله‌می ایردی کل اولمسه • کل نازی کیمه ایدر ایدی بلبل اولمسه

نثر مرحوم ذاتی یله مزبورک خیلی معارضه‌سی و مخاصمه‌سی کچمشدر و بر رنک
مطایبه یوزندن دست مزلله برده عیبن اچمش در مزبور فریدی
مذکور ذاتی‌یه دیرکه بیت نه اوقور نه یازر نه خود داشیدر
وای انکه صاغراغنی بیاتی جواب ذاتی بیاتی دیوسوکشدر دلنجه
مسلمانلر نه بلسون اول زبانی • نه کافر در دوزخی هیچ دینندن
دینینه کوره دربینه لسانی • انی بیز بلمزز نه دیرسه دیسون
دلنجه سوکدی قورسک بیزه یانی وله آه او فریدی مسکینک بر نافه مسکی وار ایدی
بر میشه صحرا رکن صحراده دوشمش نافه‌سی فضلی استانبولدن کتاب
قسمندن بوده و شعراسندن در ایراد نظم طبعنک تمام سرعتی و
فوری یاننده وفور قابلیتی وار در شعراء عصرک قابللرندن و فن شعرک
کاملرندن در اشعار کثیره‌سی مالک صاحب طبع و قابل شان و مؤلف
کتاب و دیوانددر بو شعر ذی القافیتین انک اشعارندن در شعر
عشق و حسنیله ایدن شیدانی زیبانی • اندی قیس و لیلی‌یه مبانی ممتاسنی
آصلوب بن قرشوکسن قطع پیوند ایمدن • اتمش خالی خدا اصلابنی قطعاسنی
قانی دولتای پری باب سعادت آصلوب • خانک الجنده کورم بیدابنی تنهاسنی
نثر و خسرو و شیرین طرزنده هما و همایون آدلو بشن بیک بیت

برکاب

برکاب نظم ایتمشدر صفت تصویرده بو برقچ بیت اول کتابدن در نظم
یازلمش کوردی بر تصویر دلکش • حریر نیلکون اوزره منقش
یازلمش غره‌دن ابروسی غرا • او طره سنبل تردن مطرا
رخی شمعن یازیجی جان ارتمش • کوزن تحریر ایدرکن سحر ایتمش
ایدیجک رخلرن کلکونه‌دن آل • قلمدن طملمش بر نقطه خال
فضولی بغدادی بودور شعراسندن و شعرانک فضلاسندن در
نوایی طرز قریب بر طرز دلفریب و اسلوب عجیبی وار در طرزنده
مبدع و طریقنده مخترع در بو مطلع مطبوع انک زاده طبعی و خیال
خاصی در مطلع منقوش قشلرک کم وسمه برله رنک طوتمشلر
قلجلر در که قانلر دوکمکیله رنک طوتمشلر وله بت بهوشتیم نمازه شب و روز راغب اولمش
بونه دیندر الله الله بته سجده واجب اولمش شعر وله
قنغی کلشن کلبنی سرو خرامانکجه بار • قنغی کلبن اوزره غنچه لعل خندانکجه بار
قنغی باغک وار بر نخلی قدک تک باربر • قنغی نخلک میوه‌سی سیب زنخدانکجه بار
قنغی بزم اولمش منور بر رخک و شمعدن • قنغی شمعک شعله‌سی خورشید رخشانکجه بار
قنغی پرده بولنور نسبت سکا بر کنج حسن • قنغی کنجک اژدری زلف پریشانکجه بار
قنغی باغک بلبلی دررلر فضولی سن کبی • قنغی بلبلک سرودی آه و افغانکجه بار
نثر و بو طرز اوزره خمسه‌یه جوابی ممدوح و مقبول اتمش باره کتابی وار در

بو برج بیت انک منظومات پرفسونندن حکایت لیلی و مجنوننده در

نظم دهقان حدیقهٔ روایت • صراف جواهر حکایت

معنی چمنیغه کل تکند • سوز رشتهٔ سیغه کهر چکنده • قلمش بو روشنده نکته دانلق

کل بوزلک وکهر فشانلق قعانی قرامانی رحمة الله علیه کتاب

قسمندن سلطان عبد الله ماده‌لرندن در اسکندر نامه‌یی شه‌نامه بحرنده

نازک نظم اتمش • و بحر خفیفده هفت پیکر دیمش در صفت صباده

بو برج بیت انک هفت پیکرندن در نظم مرحبا ای نسیم نافه کشا

دمک ایلر هوای غالیه سا • تنک دل اولدی غنچه کو کلنی آچ • شرالنکه در ابنی آد ستنه صاچ

هفت عدن چون اوله عزم وکذر • دامنک قطره دکلوا اولمز تر •

نثر اکرچه اهل فضل و صاحب دیواندی • اما بو فنده بی اشتهار و

عنوان ایدی • بو مطلع دخی انک اشعارندن در مطلع

یشم مردملرن چشمم طوتردی بوبخه غزتله • یولکده سایل اولمشدر یورر تربعدی ذلله

نثر مزبور شاهد زورله بهتان عظیمه • و عذاب الیمه اوغرایوب ایشی

دشوار و صعب • و نسبت کذب و افترا ایله صلب اولنمشدر • بو قطعه

دخی انک مقطعاتندن در قطعه دکل عینمده بیک کز اور سه دشمن

ضرب یوق ماهه کلبک عوعوندن • کوزه کوسترمسه خرشیدی خفاش

کم اولمز ذره مهرک پرتوندن قعانی رحمة الله علیه

ط

طربزونلو در اصفهانیدن رجوع ایدوب علم طبه شروع اتمش ایدی •

شعره ملایم شانی • و منظومات فرسدن وافر خاطر نشانی واردی •

عربی و فارسی نظمه متعلق نه که اوقنسه صفحهٔ ضمیرنده نقش اولوردی •

و فنی شعری که نظر ادعانکه کوزدن کچورسه کالنقش فی الحجر خاطرنده قلوردی

فن شعرده هنوز نو هوس ایکن اختراع صنایع نظمیه‌یه دست

رس بولمشدی • و زمان سهل و قلیل المهلده ظهور ایدوب مشاهیر

شعرادن اولمش ایدی • آخر سلاقت طبعنه مغرور و کلمات سحر آثارنه

مسحور اولوب • صدف زمینده در ثمین • و خاتم کوهر نکین کبی کندوی

خلقه صانعنه • وانا فرید دیوب خامهٔ حرف کیران کبی اعیان و اشرافه

حرف اتمغه بشلدی بیت دو ابراهیم آمد بدیر بر روی جهان

یکی بت شکن شد یکی بت نشان نثر بو بیت مشهور که مرحوم ابراهیم

پادشاه حقنده صدور ایدوب • ایللرده مشهور و دللرده مذکور

اولدی کل سر جاوز الاثنین شاع موجبنجه افواه والسنه‌یه

دوشوب عالمده شیوع بولدی • عاقبت کمالی زوالنه سبب اولوب

بلاء الانسان من اللسان فحواسنجه دلی وجندن جهان و سیعده

یری طار • و سر انا الحق دن راز ا چدیغی ایلدوب منصور وار بردار اتدیلر •

بو بیتی هنوز دیمش ایدی که بو واقعه واقع اولدی بیت

زلفنی بکندن الدی اله جلّاد غمزه سی • بکز رفغانی ظلمله بردار ایدرسنی

نثر مزبوره اکر عمر مساعده قلیدی • و بر مدت اجلدن امان و زمان

بولیدی • بو فنده تعیین بولنق • و شعرانک مقبوللرندن اولمق مقرر

ایدی • بو برایکی مطلع دخی انک اشعارندندر **مطلع**

اولدررسه کربنی اول یوسف کل پیرهن • لاله وش صرسون بکا عشق اهلی بر قانلو کفن

وله

بو خارستان عالمده اچلمز نه کل مقصود • نه غم ای بلبل جان چونکه کلزار عدم موجود

فقیری رحمة الله علیه روم ایلندن فرقهٔ فقرادن و زمرهٔ ظرفادن

چشم و قلبی غنی • و التماس و رجادن مستغنی کمسنه ایدی • سلطان سلیم

دورنده فوت اولدی • فن شعرده نظم پاکی • و شعر سوزناکی واردر •

بو مطلع مشهورانکدر **مطلع** خسته دلم بلا کشم آه ندم ندم ندم

یقدی بنی بلا و غم آه ندم ندم ندم **وله** یقدی فقیری بندهٔ ای شه کل ایلدی

فقر آتشی که بیری جهنم عذابیدر **نثر** فریدی دیمکله مشهور بر شاعر

مغرور • فریدلک دعواسن ایدوب برزمانده هزار لاف • و دروغ کذافله

بو بیتی دیمشدی **بیت** شعرا جمله مکس کبی در رقاعده

قاف نظمک بیلکوز شمدی بنم عنقاسی **نثر** مذکور دخی بو قطعه یی دیوب

اکا کوندرمش • و باد غرور و پنداردن بو زنکه یلن اندرمشدر **قطعه**

فریدی قاف لافی جا ایدلدن • نه کستاخانه سویلر کور سوزینی

مکس

مکس یرینه قویوب غیری سب • قوشک عنقایه بکزتمش اوزینی

فکری چلبی شهر استانبولدن و بو دور شعراسندندر • صنایع

شعریه ده مهارتی • و ایراد معانیده قدرتی واردر • بو فنده صاحب

کتاب و دیوان • و اشعاری ستودهٔ اهل عرفاندر • بو مطلع انکدر **وله**

ای کوکل اغه تلذذ لذت دنیا ایله • نیلدی فرهاده کور شول پیرزن حلوا ایله

نوری عبد الله اوغلی و نقاش علی بک قولیدر • علما طایفه سندن

بو دور شعراسندندر • اهلیت و قابلیتا ایله بین الاقران

ممتاز و فایق الشاندر • علمندن فضله نازک و شیرین شعر و

انشاسی • و نظم رنکین ادا و دلکشاسی واردر • بو بر قچ مطلع انکدر

مطالع

امواج قلزم عشق بونه قبابه صغمز • اهل دله نه مخفی دریا حبابه صغمز

وله

قهر دهری طوغمدن بکز رکه اذعان ایتشم • کم جهانه کلدکم دم آه و افغان ایتشم

وله

جامع حسنه صلا ایلر زنخدانکده خال • چاه اچنده کعبه ده کویا اذان اوقر

بلال **فهمی رحمة الله علیه** ولایت صارخانده پادشاهمز

زماننده الای بکی • و فهم و فراستده غایتده تیز فهم و نهایتده

ذکی ایدی • اما بر مرتبه ده عاشق پیشه و محبوب پرست ایدی کم

یانده زن و زنباره غایتده دون و پسته ایدی • طایفهٔ زن بر درجه ده

منفوری • و بر مرتبه ده محذوری ایدی که زن بشوردکی بیاجکی یمزدی •

وزنباره دکدوکی کیاجکی کیمزدی • مقتضای جبلتی و اقتضاء طبیعتی
مشعر بو شعر اننک اشعارندندر شعر زن اکر حسنله خورشید درخشانده نسه
قدی طوبی وخدی کلشن رضوانده نسه • خار پرور کل خود رودر اکا درمه کل
بدنی تر لکله برک کلستانده نسه • دلبرک کون کبی ظاهر ایکن کل رجحانی
قنغی نادان زنی ترجیح ایده اغلاندن • بو بلمسون اولسون انی طفل یتیم نفسم
ممه‌سی لوله‌لری چشمهٔ حیوانده نسه • اته یارب اکا محتاج بنم نفسم ایتی
کرسفال کس زن کاسهٔ مرجانده نسه • یکدر رباک نظر عاشق دیدار اولمق
فهمیانفسه اویوب لذت بر آنده نسه نثر ارباب نظم دن بری محبت نامه
آدلو بر رساله سنده محبوب دوست ایله معلم غلام پرستک تفاوتن
تعیز و علامتن تحریر ایدوب دیمش که پسران مهرویان و محبوبان
قمر عذاران اجل مصنوعات حق و ثمرات جمال مطلقدر صورت خوب
مجموع صور بشردن احسن و مرغوب اولمغن جاذب قلوبدر المجاز
قنطرة الحقیقه‌نک مصداق و ماصدقی در بو ذوق و حالت اهل
الله و اهل عرفانه مخصوصدر ارباب تجتدن انلرکه عاشق دیدار
و مشاهد جمال و رخساردر محبوب دوست اطلاقی انلره صحیح و
صادقدر اما انلرکه تمتع و صال و اجتماع و اتصاله عاشقدر عرف
ناسده انلره غلام باره و معلم مهل خواره دیرلر ع عاشق صادق

اولن قلماق کرک دیداردر • فیضی رحمة الله علیه زعمادن اسحاق پاشا
نسلندندر هیچ سغرنده قوللری قتل ایتدی طبیعت شعریه‌سی بددکلدی
بو بیتی کندونک کویا که شاهد حالی و مبین احوالی واقع اولمشدر بیت
قبرم اوستینه سمندندن اینوب اول مه دیدی • ظلمله اولمشدی نوراندی بو مسکین نا و
وله دوشرمک استیر عشق بنی دشمن • عنایت ایلیه سه دوست دشمن
وله بر بوسه دیدم اول سبهی لبلره دیدی • عثمانیلر زبیزده سخا و کرم اولمز
فی حرف القاف قادری رحمة الله علیه ادرنویدر
محروسهٔ مزبوره‌ده مدرس ایکن سلطان بایزید دورینک آخرلرنده آخرته
کتدی • بکر فکره و خیال خاصه قادر ارباب نظم الچنده نظری نادر
کمسنه ایدی • عمر وفا اتمدوکی اجلدن اشعارنی تدوینه مجال بولامش فقط
و اشعاری عالمده انتشار بولوب صاحب اشتهار اولامشدر بو بر
قچ ابیات اننک اشعارندندر شعر لیلی کبی چمنده قونوب کل اوتاغله
مجنون یوراکی کبی بنار لاله داغله • هنکامه کیر اولور سه صراحی عجب دکل
کم نیچه پهلوانی بصر را یاغله • دل طفلی کوزلرمله دوشب نجر اشکمه
اوکرندی صوده یوزمکی ایکی قباغله • پروانه‌لر غدیکوب انوار حسنکی
درویشلر کبی طولنورلر چراغله • کویکده قادریی رقیبله دیرکورن
بلبل چمنده هم نفس اولور می زاغله نثر نقل اولنور که مزبورک نام زاد

سرو آزادن پدر و مادری تفرقه ایدوب غیره ویرمک مراد ایدنلر کلرنده
بو برتج بیتیله سلطان بایزیده عرض حال و اعلام ما فی البال اتمشدر نظم
ای شهنشه که آستانکده • جمله مشکلات اولور منحل
نه روادر که دور عدلکده • ایده مظلوم ظالمیله جدل
مانع وصل شمع اولوب معترض • بر پروانیه ایرور خلل
مستحق وصال ایکن مجنون • کلمه مهجور ایده انی نوفل
زار فرهاده یار شیرینی • حکم ایدرسه نولا شه اعدل
قانعی افندی شهر قسطمونیدن علما طایفه سندن بو عصر شعرا
سندن مدرس و محدث فقیه و فاضل کمسنه در • سایر فنوندن فضله
شعری دخی واردر • بو برتج انک اشعارندندر شعر
جام می اولورسه لب جانانه برابر • دنیاده براشدر بو که تا قانه برابر
بک یوزی دمور یورکی آیینه ده کوردم • کاولدی یوزه یوزسن ته تابانه برابر
باشی کوکه ایرسه اکر سرو سهی نک • اولمایه نهال قد جانانه برابر
قدری افندی اعلی الله قدره اسم شریفلری عبد القادر • و مولویت و
اهلیت ده بین الموالی اقرانی نادردر • پادشاهمز دورنده قاضی عسکر و مفتی
اولدلر • و مناصب عالیه یه متصرف اولوب مدت مدید اکرام و اعتبار بولدلر •
عالم عالی مقدار • و فاضل فضیلت اشتهاردر • بو جمله فنون و فضایلدن فضله

شاعرانه

شاعرانه ابیاتی • و مطبوع و مصنوع کلماتی واردر • بو برتج ابیات
انک اشعارندندر شعر صاف دل اولوب سبک روح اولمیا روشن کبی •
تیره طبع اولوب کران جان اولمه دردن کبی • حلقه کبی کسنک قابوسنه
اورمه قلاغ • بتمه همسایک سراندن یکاروزن کبی • آسیاوش نی تیز
اولوب اوکنمه بولدغک • خرده بین اولوب دقیقه کوزله پرویزن کبی •
تیر بارانه کشاده رو سپر اول کل صفت • اولمه لرزان صاغلو صوللو تیغله
سوسن کبی • استقامت ویرمک استرسک مزاج عالمه • کاه زخم اور کاه مرهم
فکرن ایت رکزن کبی • احول اولمه غیر عیبندن صنق مرآت وش • کندو عیبک
کورمه ده اعور اولوب سوزن کبی • ظلمتیله کون کچورمه قلهٔ لبنان لیخ •
مهبط نور خدا اول وادی ایمن کبی لمؤلفه پاک و صاف ایت قلبکی آیینه
انور کبی • تا جهان معکوس اوله مرآت اسکندر کبی • بو طلسم تنده در کنجینه
عرفان ولی • مار اماره نکهبان در اکا اژدر کبی • هر نه انسان که دلنده
ذره عرفانی یوق • قالب افسرده در شول روحی یوق پیکر کبی نثر و بو
بیت مشهور دخی انلرک اشعارندندر وله دشت غم بیکی کچمش نیجه بیلیر مجنون
هی دریغا ایلکو ز بولدی دلو میدانی قدسی رحمة الله علیه غلطه دن اعیان
زمره سندن بو دور شعراسندن ایدی • هیچ سغری اولدغی تاریخده وفات
اتدی • فن شعره کثرت اشتغالی • و شعرادن عد اولنجق قدر حالی واردی •

بو مطلع انکدر **مطلع** باشم سه قانه بوینندی شرابی نیلیه‌یین
جکرسه اودلره بیندی کبابی نیلیه‌یین **نثر** بو قطعه دخی انک لطایفندندر **قطعه**
منفعت درغرض اکابردن • یا نولور نفعی اولمیسن اولودن
کورمیسن که هیچ حظ اتمز • شیشه‌له صوفی اقچه سز اولودن
قندی سیروزی رحمة الله علیه جم سلطان شاعرلرندندر تخلصنده قناد و
اولمغین مناسبتله قندی تخلص اتمشدر شیرین کلام و شکرین مذاق
و شعر شیرینی رطب لسان ارباب اذواقدر اکرچه شعرلری اولقدر مشهور
دکلدر اما اسلوب شعری حلاوتدن دخی دور دکلدر بو مطلع شکربار انک
کفتار شهدنثارندندر **مطلع** دمشلر لعلکه قنده بکزر
نباتو که شکر هیچ قنده بکزر **نثر** و بو بیت قندآمیز دخی اول ظریف ظرافت
انکیزک کلمات شکرریزندندر **بیت** قنده قندم ای صنم جلاب لعلک قندنه
کم بکا قندی دیو بهتان ایدرسن مرنغس **قندی برسوی** بودور شعراسندندر •
بو دخی شکرریز و قناد و قنادلکنده استاد اولمغین مناسبتله قندی
تخلص اتمشدر فننده استاد راسخ و خوب مورخدر بو مطلع انکدر
مطلع مهرآیین وفادر بی وفادل الموسون • ایدوک اول ماهه کوکل قلسون ولی یول
قالمسون **نثر** و بو تاریخ دخی اول ارباب نظمک ستوده صفاتی مرحوم
و مغفور مولانا ذاتی حقنده دیمشدر **قطعه تاریخ**

کوچوب عقبایه رحلت اتدی ذاتی • اکا رحمتلر ایده حق داور
بهشت ایچنده جام سلسبیلی • اوه مرحومه صونه ساقی کوثر
چو کوردی قندی آنک ارتحالن • ددی تاریخنی کیدی سخنور
۹۰۳

فی حرف الکاف **کاتبی برسوی رحمة الله علیه**

سلطان محمد و سلطان بایزید مادحلرندندر و متین مداحک شاعرلرندندر
فن کتابتده ماهر و خطوط مختلفه‌یه قادر اولدغی مناسبتله کاتبی تخلص
اتمشدر قصاید و اشعاری بی حد و نامحصوردر اما اغلب اشعاری
رنکدن پیرون و لطافتدن دوردر جمله اشعارندن بو مطلع مشهوردر
اشبهی بو قدر **مطلع** ینه ای جام مصفاسنی کوردک سلمه
مجلسک رونقی سن دینده ارت اکسلمه **نثر** بو قطعه دخی انک مقطعاتندندر **قطعه**
نفعنی ابتذال وقف ایلر • ایلیه مرکه نان وقفه هوس
قاپو قاپو کزوب قلور طاپو • سجده کاهی اولور انک نیجه کس
حر ایکن بنده دن اولور بدتر • عبد ادینورلر آنی برنیجه خس
شیر غران ایسه اولور روباه • اوله عنقا ایسه حقیر مکس
شخص محتاج سربلند اولمز • احتیاجی اکا حقارت بس
کاتبی غلطوی پادشاهم بنده لرندندر قابل و خوش طبع کمسنه‌در •
بو مطلع انکدر **مطلع** سنکیون دوستلر باکه عجب جانانه دردرلر •

بنجون سا که دشمنلر عجب جانانه دیرلر **کاشفی رحمة الله علیه**
صوفیون طایفه سندن• شیخ ابراهیم کلشنینک خلفاسندن ایدی• علم
ظاهر و باطنده تکمل و تحریراتی مقبول و مکمل ایدی• تألیفاتی مرحوم کمال
پاشازاده محکم پسند ایدرلر ایدی• و علوم و معارف بوکه عوارف
ربانی و عواطف سبحانی دردیردی• غلت عن الانام ایدوب بر غارده
مدت متمادی یاتدی• عاقبت مهدی وار غاردن خروج ایدوب ابراهیم
پاشا دورنده مهدیلک دعواسن اتدی• بلدلر که مزاجی اعتدالدن
انحراف بولمشدر• و جوف دماغی وساوس و هواجسیله طولمشدر•
هر نقدر که نصح و پند اتدیلر نافع و سودمند اولمدی• و مال و مناصب
و جاه و مراتبله رعایت ایده لم دیدلر• سمت دعوادن عدول ایدوب
قبول قلمدی• مهدی عهدم سمع قبوله سوزم ایشدوک• اکر زر قالم صحیح
فهم اولنمزسه محک تیغله امتحان ایدک دیدی• عاقبت بو قول اوزره طوردی•
مزبوری تعالی ایله محک تیغه اوردلر• چونکه اسب دعوا عرصهٔ امتحانه یتدی•
و تیغ بران نزاعی قطع اتدی• عجب زماندر که هر غارنشین مهدیلک
دعواسن• و هر بی دین بنی اصفرلک سوداسن ایدوب• هر گوشه دن
بر دجال ظاهر اولور اولدی **ع** بو فتنه لر علامت آخر زمان کبی **نثر**
بو مطلع مقتول مزبورک ابیاتندن و مواعظ و الهیاتندن در **مطلع**

الدانور اوکم دینی غدارله اویز • دیوانه در اول کسه که عیارله اویز

نظم وله

چکمه دنیا مالی ایچون درد و ریخ • سن کیدرسن بونده قالور مال و کنج
نیجه لر دیدی بنم در بو مکان • آگه بنم دیدکی قالدی همان
علم حاصل قل دلرسک گر نجات • ملک و مال و عمره چون اولمز ثبات
علم فرض اولدی سکا واجب عمل • سن فراغت حاصل ایت طول امل
علم کم دیرمز سکا حقدن خبر • ضایع اتمه عمرو کی قلمه نظر
علمدن چون اولمیه حاصل یقین • آدیدر علم اول جهالتدر همین

کاظمی رحمة الله علیه ولایت اناطولیده قازآباد قربندن• ملا
لطفی مقتول معاصرلرندن بر دانشمند• و جولان طبعده بی مانند ایدی•
طریق تصوفه سلوک ایدوب مشایخدن بی حد عزیزلره ایرشدی• و ارباب
تاج و ردایله مختلط اولوب اصحاب تسبیح و عصایه قرشدی• آخر
استعدادنده قصور و مشربنده فتور اولمغین• علم توحیدی تکمیل ایده میوب
دایرهٔ الحاد و اسقاطه• و وادی اطلاق و اباحته دوشدی• و جمله تکالیف
دن بری اولوب• مباحیلر کلماتن• و ملاحده و زنادقه عباراتن سویلر
اولدی• اتفاق مشایخ اکملین• و اهل الله و اهل یقین بودر که توحیدی
تکمیل ایدن تکلیفه انکار ایلمز• و مبدأنی بیلن کمسه معادنی ملاحظه
ایدوب مقتضای خلاف شرع سوز سویلمز• زمانمزده نیجه ملحد و مباحی

واركه كمال توحيددن دم اورر و تصوفك مقامات عليه‌سندن خبر
ويرر اما حركتلرنده آثار ضلالت كورنور و متعارفاتلرنده شقاوت
فهم اولنور حالى قال ايدنمش برنيجه بدحال كه زعمنجه مهربى بردو فنون
وطريقلرى نامرضى و غير مسنون زيرا بركشينك كه توحيدى تكليفن
اسقاط ايده اول توحيد اولمز الحاد اولور و بركسنك معرفتى شريعتن
افساد ايده اول معرفت و علم اولمز سوء اعتقاد اولور مجموع مشايخ
موحدين توحيدى شريعتله بولمشلردر و جميع طالبين و واصلين حضرت
حقه بو قبودن واصل اولمشلردر دزد و ره زن كبى بام و روزندن
كيرمش و جدار دارى تعقب و لقب ايدوب ايرمش يوقدر پس مومى
اليهك دخى كلماتندن رايحهٔ الحاد و بوى سوء اعتقاد احساس اولنور
نعوذ بالله من ذلك بو بيت عرقومك جملهٔ اشعارندن و حالنى مشعر
گفتارندندر **بيت** زاهدا بالله تكليفاتى عرض اتمه بيزه
بيز خليفه زاده يوز قوللق دكلدر شانمز **نثر** بيت مذكور ايچون مزبورى
تكفير ايدوب خيلى زمان حبس اتديلر اصطلاحاته قادر و تاويلاتده ماهر
تكه ايدى سوزنى شرع شريفه موافق و مطابق تاويل و توجيه ايدوب
ايادى خصمادن خلاص اولدى و اندوكى كلماتك حقندن كلوب نجات
و مناصه راه و رها بولدى بو بيت دخى انك ابياتندن و مآول اولن

كلما

كلماتندندر **بيت** بو مقلدلرقچن طاعت ايدردى خالقه
جنته اجره كر اميد حور و غلمان اولمسه **نثر** فتاوى كتابلرن و مشايخ
رساله‌لرن تتبع ايدوب بو جمله مذاهبدن كندو مشربنه ملايم و مناسب
برآسان مذهب پيدا ايدوب افعال ممنوعه‌نك هر برنى ائمهٔ عظامدن
و مشايخ كرامدن برنه اسناد اتمش ايدى و اول اسنادات كاذبه
ايله طريق تناسخه و سمت زنادقه كتمش ايدى صوم و صلوتدن و حج و
زكوتدن و دار نعيم دن و نار جحيم دن مراد بودر آيات و احاديثى
نيجه دلايل فاسده برله تاويل و نيجه ساده دللرى اول تاويل عليله اضلال
و تضليل ايدوب هم ضال و مضل اولمشدى **بيت**
سعادتله سرشت اولماسه طينت • شقاوتدر تقاضاى جبلت
كامى قرامانى رحمة الله عليه علما طايفه‌سندن و شيخ جمال افندينك
اقرباسندندر خوب شعر دلكشاسى و زبان تركيده يوسف و زليخاسى
واردر بو مطلع انكدر **مطلع** كله كوش اتدره مز يوق يره بلبل اكلر
عشق دستاننى شمدى كم اوقوركم دكلر **نثر** اما قصهٔ يوسفنده خوب
دقتلر و نازك و رنكين عجيب و غريب صنعتلر اتمش و دقت و تصرفده
سوزى سحر مرتبه‌لرنه ايلتمشدر نظم مثنويده تصنع و خيال و تزيين الفاظ
و لطف مقال بو مقدار اولور بوندن زياده اولمز و عقل بشر سوزى

بو دایره‌لرده بوله بیلور بو دایره‌دن بیرون بولمز • بو برقاچ بیت
مثنوی اول کتابک ابتداسندن و افتتاحندن در **نظم**

الهی بکر فکری فیض خاص ایت • چو یوسف طبع چاهندن خلاص ایت
نسیم صبح سعد ایروب بشیرن • او یار خواب عمادن عقل پیرن
کرم پیراهنندن بو ویرب خوب • دل محزونی شاد ایت همچو یعقوب
زلیخاوش قوما که نفس زیان • ایده جان عزیزی حبس زندان
مه کنعان کبی طفلکله هر گاه • یقینک نورن ایت دل مصره شاه

نثر وصفت اسب صبا شتابده • و اوصاف فرس برق جنابده • بو بر
قاچ بیت دخی اول کتابدندر **نظم** یوله عزم اتسه هر بری سبک خیز
دورر لردی بولک منشورنی تیز • شناوریمده همچون مرغ آبی
دونده برده آهو وش شتابی • اورر لر یاره صدر سنکه سمدن
شکسته بال ایورلر مرغی دمدن. **کامی ادرنوی** علما طایفه‌سندن
و بو عصر شعراسندندر • مطبوع اشعاری و مخیل گفتاری واردر • بو
مطلع انک اشعارندندر **مطلع** جمالی آینی آیینه‌ده گورجه حبیب
اوزینه عاشق اولوب عاشقنه اولدی رقیب **وله** اسیر بند زلفین نگار دلستانم بن
ایکی زنجیرله بغلویه برشیر ژیانم بن **کبیری رحمة الله علیه** روم ایلینک
اهل جهت و صاحب معرفت کمسنه ایدی سلطان بایزید دورنده

زلزله

زلزله کبراده فوت اولدی • گرچه فن شعرک اسلوب و روشن خوب
بیلوردی • اما قلت طبیعتدن صنایع شعریه‌یی غایتده آز بولوردی •
بو شعر تجنیس و غزل تجنیس انکدر اختراعاتندن در **شعر**

ای گوز دیمدر اشک فراقیله طولندی • کی غیاریکون یارله بازاری طولندی
خشمیله‌یینه جور و جفا تیغی بلندی • ای دل سکه می یا یکه می آنی بلندی
دل فرقته اجنون اغلایوب ایلندی • دیدی اتنک یتر اتا کومه ایلندی

نثر مزبور عصرنده اولان شعرای گوزینه گوسترمزدی • و معاصرلری
دخی مذکوری عداد شعرادن عد ایتیوب وجود ویرمزدی • مرحوم
کاتب شوقی بو قطعه انک حقنده دیمشدر **قطعه**

کبیری شعر گولر آرسنده • همین تعدادلنده صفره بکزر
ترا یدوررا عداده اگرچه • حسابه صیمز آنی اهل دفتر

کریمی رحمة الله علیه بورسه‌یدر علما فرقه‌سندن • و فصحا زمره
سندن • سبک روح و شیرین کلام • و صاحب وقار و خوش التیام
کمسه ایدی • بو دورک اوایلنده فوت اولدی • استماعه قابل اشعاری •
و رنگین و نازک گفتاری واردر • بو مطلع انکدر **مطلع**
اول یار نوله عاشقنه جور ایسه عادت • معشوقک اولور عاشقنه جوری سعادت
نثر حکامدن بری ظلم وارتشا طریقیله هر نامراد و ناشادک • گوزی

یاشن وجکری قان الوب طمطراقلو طاق ورواقلر وایوان کیوانک
برترعالی نطاقلر آباد ایدردی اما خرج اندکی مهر برافجی نک ارد نجه
بیک بیوه ویتیم آه وفریاد ایدردی بو برجح بیتی دوستلق وجهندن
وموعظه یوزندن یازوب کوندرمش دبو نصح وپندله انی طریق مظالم و
نحایفدن دوندرمشدی **نظم** خراب اولور بنای آب وکل هب
قوآب وکل بناسن جان ودل یب • چو تن منزل قلور تحت ترابی
نیدرسن مسکن عالی جنابی • نجنکم قبر اوله بی جام و زرون
نه ویرر بونده طاق وقصر روشن • الورسن کوزی یاشن مهر یتیمک
دوزرسن دیده دار نعیمک **ایضا** اشک چشم بیوه وخون دل هر نامراد
قصر وایوان سازی ونامش نهی باغ مراد **بیت** پرده داری میکند بر قصر قیصر عنکبوت
بوم نوبت میکند بر قلعهٔ افراسیاب •
لحمدی چلبی رحمه الله
اکرکه ظلمله باغ ایده سن جمع • اویا غیله بناسن نیته کم شمع
اکر جمع ایده سن چوریله بالی • اوشه باشو که زنبور و بالی
اکر غصب ایده سن ارض وعقاری • قزل یا لکلر اوله لاله زاری
نثر طایفهٔ جبابرهٔ رعایادن ازسبیل حیف وطریق غصبله اخذ اتدکلری
مالی محققین دن بونکته یی نه غرا تشبیه ونه زیبا تمثیل اتمشدر که •
زن زانیه کسب زنادن خیراتمک عجیب • واموال خبیثه یی طیباته صرف

اجر وثواب اومق امر غریب در **نظم** اکا بکزر حرامدن خیر اتمک
طونب شرابیشی راه خیره کتمک • که بر قحبه زنادن کسب ایدوب مال
انی صرف ایده خیره بو اوله حال • اوکونه کسبله خیر ایلمک دن
ادفعلک ترکی اوله بیک کز احسن **کشفی صاروخانی رحمة الله علیه**
طریقدن تقاعد اتمش سلطان سلیم خان دورنده فوت اولمش در •
شوخ ونکته دان وصاحب کتاب ودیوان در بو شعر مشهورانک
اختراعیدر **شعر** دل رقیبله کورب سن صنمی آه ددی
برج عقربده بنه سیر ایدر اول ماه ددی • باغ کلشنده کورب شیوهٔ رفتارکی سرو
برایاغ اوزره طوروب یارجک الله ددی • شمدی جان ملکنه ای دل کم امیر اوله دیدم
آه وفریاد وفغان اتدی خضرشاه ددی • **لمؤلفه**
مهر خنده کده خطک کوردی بو دل آه ددی • نه قرا کونلره قلدق مدد الله ددی
لب دلداره بتوب خط کورجک خسته کوکل • جانمه ایرشدی اجل بنده بن ایواه ددی
دیدم ای ماه جیجکه ر شب یلدایه بدل • هیچ بکزر اکا اول شب کوتاه ددی
کوردی یولنده دزلمش قطرات اشکم • طولدی سایللر ایله اشبو کذرکاه ددی
اولدی نظمیله نظامی یه لطیفی اقران • ایشدوب احمد اکا سلمه الله ددی
کشفی ستابنولی رحمة الله علیه بو دور شعراسنک مشهورلرندن در •
شعرا سلف کلماتن تتبع اتمش معلوماتی چوق شاعر وفن فرسده

دعلم وعمده ماهر مکسنه ایدی اکثر اوقاتده نصب نفس ایدوب
سلاطین ووزرایه وملوک وامرایه مال ومقاصد وحصول اغراض
ایچون قصاید دیوب ثنا وستایشه مشغول اولمغین فارسی وترکی
قصاید ومدایح وافر واشعار نادر واقع اولمشدر طرز غزلده
شعرای عجم صنایعنه مقید ومعتاد اولمغین وادی شعری اسلوب
شعرای رومدن دور وشیوع وشهرتدن بهره دشمشدر بو شعر
بدیع علی وجه الترصیع انک اشعارندن وجمله گفتارندندر شعر

اول لب شیرین • بو رخ رنکین • سن صنم چین • سرو رواندر
تنک شکردر • رشک قمردر • صنع بشردر • حور جناندر
ماه جمالک • اول خط وخالک • غنج ودلالک • بو رخ الک
مهر کزیندر • غارت دیندر • جانه مهیندر • کلشن جاندر
عقدهٔ مویک • کل کبی بویک • کلشن کویک • لطف اله رویک
بند بلادر • مسک خطادر • جای صفادر • مهر عیاندر
بکمی یه فلفل • خدی بویا کل • چچی یو سنبل • لبمی یا خود کل
دانهٔ جاندر • ورد جناندر • مکر جهاندر • جان جناندر
ای بت غرا • دلبر رعنا • غنچه زیبا • بلبل کویا
سن مه واموق • عاشق صادق • وارسه لایق • کشفی بهاندر

بومطلع

بو مطلع دخی انکدر مطلع قشلرکه توس قضا غمزک بلادن تیردر
شیر دللرای کمان ابروسکا نخجیردر کلشنی صارخانی رحمة الله علیه
سلطان محمد دورنده کلمشدر وتسلیم وتوکل طریقین طوتوب امورن
حقه تفویض قلمشدر ایدی باب اوزره منظوم مقالاتی وتصوفه متعلق
کلماتی واردر بو ترجیع ابیات مثنوی انک مقالاتندندر نظم

کل وجودک ملکی الدن چقمدن • دور ایام اول حصاری یقمدن
حب دنیایی ضمیرکدن کیدر • تا که جان ملکندن الاسن خبر
صورت ومعنی ایکیسی یار کن • ایکی عالمده الکده وار کن
نور وظلمتدن ترتمشلر سنی • جانکی نور ایله وظلمت تنی
تن مرادی یمک ایچمک ملک ومال • جان تمناسی جمال ذی الجلال
لاجرم اوندایری اوناسور • یعنی تن دنیا وجان مولا سور
عاریت طوندر بشر اول کونک تنک • بل جانک عاریت تنکدر سنک
عالمک مقصودی سنسن جانی سن • حیف اولا که اوله سن شاکرد تن
مجمع البحرین اوزکدر آچ کوزک • جام جم سن هیچ صنما کندوزک

وبو مطلع دخی انکدر مطلع اولالی ماه غمزکه تیرنه بهرام رام
راست عشاقه کمان ابروکا ایدر انعام عام مولانا کمال علیه رحمة المتعال
ولایت صارخانده برغمه نام قصبه دندر صاروجه کمال دیمکله معروفدر

شعراء ولایت رومک مقبوللرندن شاعر شیرین مقال • و ممدوح ارباب
فضل و کمال در • بو مطلع انک اشعارندن در **مطلع**

طفلکن سوکشدک اغزمه ای یاریمز • دخی یاد مده در اول لذتی کنناریمز

وله

ای کاشکی بوتن یولکه خاک قدم اولسه • که کاه اتیککی یازلری اغزه رقم اولسه

شعر

ابرولرک کمانلرنی سینه قوردلر • بکزرتیپاقلرنده تیتور آهوکوردلر

قوما دل صنوبری یانکجه صالنه • اول دردمندک آیغنه بلته اوردلر

شیرین لبک حدیثنی نهان و اشکار • هرکز صراحی دیدی نیجه که صوردلر

نثر مرقوم سابقا مرحوم محمود پاشانک معلمی و مصاحبی ایدی • اول فوت
اولدقدن صکره • ملازمت اشراف و اعیاندن مستغنی اولوب •
کوشهٔ فراغتده توشهٔ قناعت الهکتورمک ایچون ادرنه قربنده خاص
کوی نام ناحیه ده توطن و تمکن ایدوب • زراعت اختیار اتمشدی •
کاه کاه مرحوم سابق الذکرک شرف معارنتی • و حسن رعایتن یاد
ایدوب بو بیتی اوقوردی **بیت** کمال انشا و اشعارک قومادی فکر و ذکرینی
نکر صانور زمانیدر دخی محمود پاشانک **نثر** و مرقوم مومی الیه تواریخ معجم
مترجم • بین العرب والعجم بلاغت نامه نام بر کتاب بلاغت افزا • و
فصاحت مجرا املا اتمشدر که • زمرهٔ سحرهٔ علم انشا • و فرقهٔ بررهٔ فن
سحر غا • اول ترکیب غرا • و اول الفاظ و ادایله مثابهٔ سحر مبین ده •

بر

بر کتاب بلاغت آیین املا و انشا اتمش دکلدر • الحاصل بو نظم کلامدن
و اول ارتباط و انتظامدن • ذات قابلده عمق و تبحر شهود اولنور • و
کتاب یکیا بنده علوم و فنونک کثری بولنور • اما میان مواقع موادده
اولقدر الفاظ و عبارات • و اصطلاحات و لغات بسط اتمشدر که •
سیاق کلام سوق سباق مرامدن خیلی دور دوشمش در • بو بر قاچ ابیات
مناجات • الی قاضی الحاجات • کتاب مرقومک دیباجه سنده توحیداندن
و نالش و تضرعاتندن در **نظم** هرکون کنش یوزنده کی ضوء و ضیا حقی

مصباح صبحه اندن ایرن روشنا حقی • اول کوکبیله شعشعه شان حقیچون

عکس شروق شعشعهٔ کبریا حقی • اول درد دله کناهنه نادم اولنلرک

شام و سحرده اندکی آه و بکا حقی • مینوی سبزه زار سمای صوامعه

انواردن جداول اقیدن زکا حقی • خال نهار و طرهٔ وجه صباح ایچون

بدرک صباحی طرهٔ تار مسا حقی • خط محمدیده کی نص جلال ایچون

نور جمال ناصیهٔ مصطفا حقی • محو ایت کمالک اندکی دیوان جرمکم

دیوانه قلم قومدک سن خدا حقی **نثر** و بو بر قاچ ابیات مترجمه دخی مترجم •
کتاب مزبورک وعظیاتندن و مثنویاتندن در **نظم**

ندر عالم بلورمیسن کذر کاه • کیدر سن بو اراده خواه ناخواه

بقا بولمق دلرسک بو سراده • قوذکر نامکی خیر قناده

انکم زنده در خیر ایله نامی • اکا اولمش دیمک کسه روامی

اولامی اول کشیده آدمیت • صوکنده اندوره نفرین و لعنت

بر آدمکم ایکیجی نفرین اولنه • اکلمقدن یک اولدر اونودلسه

کمال خلوتی رحمة الله علیه قدمادندر شیخ حاجی بیرامه ایرشمش و

ومشاهده ایچون چوق مجاهده چکوب دورشمشدر • صوفیانه اشعاری

وتصوفه متعلق گفتاری واردر • بو مطلع انکدر مطلع

دوست اولمز نفسه دشمن اولیلن مولا ایله • عز دنیا جمع اولامی دولت عقبا ایله

شعر وله

ای کوکل بونجه کناهیله عجب مسرورسن • وارسه غایتده حجلک رحمتندن دورسن

یوز قراسن دایما کوز یشلریدر پاک ایدن • اول سیاهی آغ ایدر سک ای کوزم معذورسن

قهر له ای جمع مال ایدن قویب کیتسک کرک • بالک ایل یرسن بلاسن چکمده مجبورسن

کمال امی رحمة الله علیه ولایت قرامانده لارنده دندر • بو

حکایت دده لردن منقول و مذکوردر که مزبور کمال امی نسیمی ایله

سلطان شجاع تکیه سنه وارب فضولی بابا سلطانک بر قوچن قربان

اتمشلر • بابا سلطان دخی بونلرک بو فعلندن منفعل اولوب • ایما و

رمز له تحفه یوزندن نسیمینک اوکنده بر اصطره • و مزبورک اوکنده بر

کمند میان بند قویوب • دار فنادن طریق انتقالرینه اشارت اتمشدر •

عاقبت نسیمینک بوستن سلخ ایدوب • مرقومی صلب اتدلر • مدت

عمر فانی سریع الفنا و قلیل البقا اولوب • بو مهمان خانهٔ کهن و گذرگاه

دریا مهضم بی سروبن • دار عبور • و جسر مرور اولدیغنی ابنا وانها • و اعلان

واعلا ایدر • بو ترجیع بابانه ابیات • و درویشانه کلمات انکک اشعارندندر

بو خان اچره نیجه خان قوندی کوچدی • بو تخته نیجه سلطان قوندی کوچدی

بو دنیا بر کهن کاروان سرادر • که نیجه کاروان قوندی کوچدی

بو دنیا تکیه سنده بر قونق سن • که بونده نیجه مهمان قوندی کوچدی

قموسی اغلیورق کلدی کیتدی • ایت قنقیسی خندان قوندی کوچدی

بولیمادی اجل زهرینه تریاق • بو شهره نیجه لقمان قوندی کوچدی

کواهی رحمة الله علیه کیوه ده بر بیوه اولوب توطن اتمشدر •

سلطان سلیم نامنه کنز البدایع • و امثال واقع نام بر رساله تحریر و

ترتیب ایدوب • زبان ترکیده اولان امثالک اکثرن نصح و پند طریقی

اوزره نظمه کتوروب • هر مثلی بر سینه تمثیل و مثال اتمشدر • بین الانام

پندنامه کواهی دیرلر • نظمنده اولقدر نزاکت • و شعرنده دخی چندان

ظرافت یوقدر • بو مطلع انکدر مطلع تا ایلدک بنفشه تردن نقاب کل

واردی هوایه اتش خدکل آب کل شعر شکر زلال لعلک لعلکدن لبان شکر

عرعر نهال قدک قدک نهال عرعر • فرهاد اولوردی کورسه کورسه اولوردی فرهاد

شکر لبوکی شیرین شیرین لبوکی شکر • اولسون کواهی شاها شاها کواهی اولسون

چاکر قبوکده دایم دایم قبکده چاکر الحیا یمنع الرزق والابرام یحیل المرام

مفهومنجه بو برقج بیت رساله مرقومه دن در نظم

بو بندن دکلدکمی هیچ اتانک • که اوغلی قیزی اولمز اوتنانک

کرکدر هر خصوصه جد و اقدام • مراد اوزره بوله تا کار انجام

کرک اقدام هر برامره هر آن • ممه ویرمز انا اغلامسه اوغلان

کیدر شرمی چون اولدک رزقه طامع • حیا اولور بیلورسن رزقه مانع

نثر بو شعر شکوی شعار انک شکایت روزکارندندر شعر

قوللرکه ایم بر بیدر کرچه خدمت قاپوسی • شمدی قاپندی ولی بکلرده همت قاپوسی

خانهٔ غلت اولوبدر منزلی کاملرک • آچلدن کورین بیقیله رشوت قاپوسی

کنج مخندهٔ عجبدر که قلور هر کامل آچ • آچلور هر جاهله جاهیله دولت قاپوسی

نیجه بر منت کوکل هر دون فانی رزقیچون • کنج باقی کسب ایت آچوقدر قناعت قاپوسی

دکلمز دونر جهندن یکا کیدر خسیس • دیسک اول آچلور جومرده جنت قاپوسی

فارغ اول محنت اوبدرچون حقیقتده جهان • کیمه آچلدی بلادارنده راحت قاپوسی

فی حرف اللام

لآلی رحمة الله علیه توقاتدن

بر متعجم و زبان فرسده فصیح البیان متکلم کمسنه ایدی • سلطان محمد

دورنده درویش قلندری شکلنده، رومه کلوب • و متعجم ایکن • عجم

کچنوب • حضرت مولانا جامی سلامن و عجم ارنلری پیامن کتوزدی •

دکنو

وکندو دخی انواع کمالات و شیرین کلماتله شاهلر مجلسنه کیرمش • و نیجه

سلاطین و ملوک صحبتنه ایرمش • وافر تواریخ و لطایف • و مناقب و معارف

بیلورلک ایدی • بو واسطه ایله سلطان محمدک مجلس خاصنه دخول ایدوب

حضورنده عزت و اعتبار بولدی • آخر الامر عجم اولمیوب متعجم ایدوکی

معلوم اولدقده • نظردن دور اولدی • مکر اول زمانده طایفهٔ عجمه غایتده

رعایت اولنورمش • و انی ایشدوب فضلای عجمدن ولایت رومه

چوق کمسنه کلورمش • و بالجمله چونکه مزبورک روجی ایدوکن بلمشلر قرب •

صحبت پادشاهیدن دور قلمشلر • بو برقج ابیاتی اول خصوصده دیمشدر

نظم اولمق استرسک اعتباره محل • یا عربدن یخود عجمدن کل

کوهره قیمت اولمیه کانده • دربها سن بولامی عماننده

سویلنور نکته و مثل دربو • کاولور البت چراق دبی قرکو

اکر آدمده معرفته مراد • نه فضیلت ویرمش اکه بلاد

طاشدن صادر اولدی کرچه کهر • معتبر در ولی نته که هنر

رومده کلهٔ لنمسونمی عجم • اولدی بوغ تیله چون اکرم

عجمک هر بری که رومه کلور • یا وزارت یا سنجق اومه کلور

نثر و بو مطلع دخی انلرک اشعاریدندر مطلع

قال الملک شاه هندو در شکر در خوان اکا • سبزهٔ خوان ملاحتدر خط ریحان اکا

سپهر فضل و کمالک مهر ساطعی فخر الفضلا و الفصحا اعنی مولانا
لامعی نور الله قبره بورسه‌ده بود و شعراسندن و شعرانک فضلاسندن در
اسم شریفلری محمود و معارف و فضایللری غیر محدود و معدود در
بین الفضلا و البلغا فضل و کمالدن عدّ اولنان فنونک اکثرینه قادر
ایدی لکن بو جمله‌دن فن انشاده ماهر ایدی شرف الانسان
تسمیه اولنور کتابنده منظوم و منثور جملهٔ مؤلفات و مصنفاتن
عدد شمار ایتدکده مانند ساعات لیل و نهار بیست و چهار اولدی
دیو بیورمشلر تازی و دری مشکل و معتبر کتابلرک ترجمه‌سنده
استاد جهان و کثرت مادهٔ معلوماتله دریای فضل و عرفان ایدی
ارباب فضل و علوم وفور تألیفاتی جهتندن اکا جامی روم دیمشلر
کرچه دیوانی موجود و مدوّناتی غیر معدود در لکن طریق شعره
چندان التفات و طبیعتلرینک سرعتندن تحریراتنده اول قدر
دقت ایتمامشلر در بو بر قاچ مطلع انکدر
مطلع
بی وفالقدن دکلدر جور و ظلم و خشم یار • مقتضای غنج و ناز حسن در مهر نکار
وله
کل سر کلستانه آل آب رواندن خط • رغمینه جهانک سور عمر کذراندن خط
وله
یاسمینک چون صبا قیدی کلاهن کل دکی • کله صاغ اولسون جهانده بر کلاه اکسک دکل
وله
چودن اشوره نازکی جان ویرمیسه کوکسی • صو کبی بو چاغلرکه قلمز نکار ابوسکه

ومنشآتندن حسن و دلی و شرف الانسانی و منظوماتندن کوی
و چوکانی و ابسال و سلامانی عند الفضلا و البلغا مقبول و معتبر
و ممدوح ارباب فضل و هنردر علی الخصوص کتاب شرف الانسانی
مجمع مجموع معارف و معانی در و درر غرر حقایق و دقایقه عمّان در
کرچه کتاب فرقومک زبان فرسوده مآخذی انوار سهیلی و شرف
الانسان و طرب المجالس و مبانی مواددی بو اوج پاره رسایل نفایس در
لکن کندولر داخی وفور کمالاتندن ابیات و اخبار و امثال مشایخ
اخیارله نظم و نثر اوزره بی حد و لایعد فواید علوم دینیه و معارف
عواید یقینیه الحاق و درج ایدوب نقد صنایع و بدایع وارسه
ضمّ و خرج ایتمشلر در صفت ضعف پیریده بو بر قاچ بیت اول کتابدندر
نظم
اوردی چون ای پیر سکار عشقه دست • اینک الوب سرک ایلر شکست
اولدی چو درج دهننک بی کهر • کیسه کی بر ایلدی طوت سیم و زر
آهن ایکن اولدی کلیدک چو موم • فتح طلسماته نیتر قفل هجوم
اولدی سبلدن چو کوزک شیشه‌دار • ایلمه جان چشمن امل برله چار
قدّ دوتا لام الف در عصا • نفی وجود ایچون اولدی لا
نثر
و جاریه وصفنده بو بر قاچ ابیات صفا سمات انکدر جملهٔ
لطایفندن و مدایح و صنایعندن اخوان محبوب بر سته زن دوستلقله

تعییب و تشنیع ایلمیلر که حکماء حکمت قرین عقل سلیم و طبع مستقیم
زنه میل ایدر دیو بیورمشلردر خصوصا دختر دوشیزه و بکر پاکیزه
محبوب حکمنده در دیمشلر **شعر**

شونده بر بکر قز او غلان بولنور می دلال • دلی شکر سوزی شیرین بکیغی
کل لبی بال • بکی هند و کوزی جادو قشی یای کبی اوق • زلفی عنبر
نفسی مسک و تنی پنبه مثال • بوینی صوبلق بنی ابلق نه قزل اوله نه اق
نه قتی تشیله نه یومشق سرو تاپای جمال • ساعد و ساقی یوغون انجه
انجه بلی قدی اوزون • حرکات و سکناتی تمور شیوه و آل
الله باشیجی وجده که انس و پری • کوره جک نور جمالن دیه لر جل جلال
دهنی غنچه مرجان لبی لعل و دیشی در • النی آی و یوزی کون طره سی شب قاشی هلال
اوله بورنی کبی هر برمغی بر سیم الف • طره سی لامی کبی قاشی اوله قشنه یه دال
چارده ساله اولا حسنله بدر آی کبی • ارته کوندن کونه سروی بوبی چون تازه نهال
کل کبی خار و خس ایرمش اولا دامنه • غنچه وش درجنی اچامش اولا دست خیال
طلب ایت شهری یوری بول بو صفتلو کوزلی • لامعی دن نه بها استرسک کل بو وال

نثر نقل اولنور که برکون اعیان زماندن برینک مجلسنده اکابر فخام و اهالی عظام پایه رتبتلری و مقتضای رفعتلری موجبنجه اوتورمشلر و خدام مجلس هر کسه مقدارنجه و قدر و اعتبارنجه یرلو یرن کوسترمکه طورمشلر

مکر

مکر زمانه اولولرندن کندودن اولولر خودبین و خود پسند و کندو زعم و پندارنجه کران قدر و سربلند مجلس مزبوره کلوب بی تردد و بی تکلف انتهای صدره چوب صدر مجلسده کزین و کم قدر و بالانشین اولوب اوتورر و مال منالنه و جاه و جلالنه مغرور و لباس فاخرلرله معجب و فخور اولوب اموال و املاکی کلماتن اورتیه کتورر اصل ارباب مجلسی عینة الملیوب کر بکنه اصمز و تیر فکر فاسدن نشانه اتوب کمان کبرنی هر کز یصمز ارباب مجلس مولانای مشار الیه دن حسب حاله مناسب بر تجه بیت استدعا اتدکده بو قطعه‌یی علی الفور اول جنیده دیمشلر **قطعه**

معتبر درجهانده دون و دنی • دایما ذلتده اهل هنر
حال عالم مثال دریادر • کوهر پاک زیر و جیفه زبر

لایحی رحمة الله علیه شهر قسطمونیدن کتاب زمره سندن ایدی هنوز نوجوان و نوخاسته ایکن فضل و کمال ایله آراسته ایدی و هم طریق سورمش درس کورمش دانشمند قابل و خطوط مختلفه نک علی حده انواعنده کاملدی آخر کسب کفاف ایچون تجارته شروع ایدوب سود بی عدد و فایده فوق الحد امیدیله عمانه کیروب هنده سفر اتدی عاقبت ادل بحر عمانده و دریای بی پایانده کشتی وجودی و زورق بود و نابودی غریق لجه فنا و نابدید و ناپدید اولوب

کندی جمع اتدکی مال ومنال الا امید وآماله ایروب نه متاع دنیادن
تمتع ونه عمر گرانمایه دن تنفع اتدی بو بر نیچه مطلع انک کلمات گهر
بارندن وابیات درر نثارندندر **مطلع**

اول صنم سرو قد وگل رودر • دهنی غنچه گبی خوشبودر
ولە
نه گیدوکی اول ایک لباس آسمانیدر • زمین اهلینه گویا که بلای آسمانیدر
ولە
ای دود آه قاره بولت گبی گوکه آغ • وی اشک دیده یغمور اولوب قاره یره یاغ

نثر وبو قطعه دخی انلک مدحندن اتمک قدحی افضل ایدوکی بیاننده
انک نتیجه تتبعیدر **قطعه** اودر ممدوح اولان اهل اوله آنی
مذمت ایلورسک مدح جاهل • فضل ویرمز کشی به مدح نادان
که یک مدحندن انک قدح عاقل

مولانا لطفی رحمة الله علیه
توقاتدن در جری الجنان سریع البیان متبحر وجانب یکسنه ایدی اگرچه
اوصاف اهلیتله موصوف ایدی لکن لاابالی وشوریده رنک اولدیغیچون
بین الموالی دلی لطفی دیمکله معلوم ومعروف ایدی معاصرلرینک
ممتاز ومستثناسی واول دور منتهیلرینک منتهاسی واعلاسی
ایدی صحن ثمانیه ده مدرس ایکن موالی عظام بیننده نیچه دفعه درس
عام ایدوب سلطان محمدک بو سکز مدرسه نک مستعد ومعیدی
ومستفید ومفیدی کلوب بندن صرفندن لا علی التعیین اوقوسنلر

دیو

دیو کندوبی عرض اتشدر اول دورک افاضل واماثلی بو ارتفاع و
امتیازه متحمل اولمیوب اظهار بغض وعداوت واضمار کدورت
وبرودت اتمشلردر بو باعثدن که محل مباحثه ده بحاث نکته گذار
وحین معارضه ده سخن آفرین وصاحب گفتار ایدی محافل ومجا لسده
موالی کرامه واهالی عظامه مجلسنده دقیقه فوت اتیوب عجیب نکته لر
ولطیف لطیفه لر ایدردی وشعر وقصیده دخی غایتده ایو دیردی
شکل قصیده سن موالیدن اول بودیلشدر وغیری اکا اقتدا اتمشدر
بو بر نیچه بیت اندندر **نظم**

ویرمه گل سنبله یوزای گل خندان شکل
اول خطی باشه بزر زلف پریشان شکل • باغ حسنکده خط سبزی عیان اولمیوب
دوکمه گل کوزلرک یاشنی باران شکل • نقد وصلینه کیمک زمره سی واراول اژدره
گنج حسنده اولدن صحی ثعبان شکل **مطلع وله** کوردی گوکلم گوزی قاشی گوزل
سودی بربری تراشی گوزل

لطیفه فخر نام عجم که عجمدن علی قوشجی ایله
رومه کلمش واوتوز اقچه یله تدریسه متصرف اولمش ایدی جهت تدریس
دار الحدیث واقفک شرطنده اللی ایکن فخر مزبوره رعایت مراد ایدنوب
قرقلو دیرمشلر حرف یاکه ابجد حسابنده اوندر حذف ایدن کیدرب حذفنه
ارکو دیرمشلر ایدی اول زمانده ملا لطفی لطیفه گو بو رباعی دیمشدی **رباعی**
ای دهر عجب حادثه درکه حدث اتدک • بنیادنی علمک یقوبن هب عبث اتدک

بر دمری یه بیر اولمغیون دار حدیثنک • نقض ایلیوبن اونی دار حدث اتدک

لطیفه یبس چلبی که علمای سلفدن صحن مدرسلرندن در سلطان
بایزید دورنده دفتردار و امنا و عماله آستانه سی مرجع و مدار ایدی •
اول زمانده علما ایله امتحانه بله حاضر اولوب مباحثه یه قصد ایدجک
انی بحثدن خارج کورب دیدی که اسمک افعالدن قصه دن فعلک ینه
انجلین یبس بو بحثده داخل دکل سن • وار عالملر ایله حسابک ایده
کیت • دیو علی الفور بو بیتی دیدی بیت کوزنلر ایشد نلر عجب بکندی
افندم علمی بیله عامل اولمش نثر بو کونه نکته لرندن و اضمار و کنایه
لرندن • اول عصرک موالیسی و اهالیسی منفعل و منکسر اولوب • موالی الهیه
محکم خصم اولدلر • اتفاق اول اثناده عشره حادثه سی حادث اولیجق •
هر طرفدن خصما خصومته یول بولدلر • عاقبت الامر قتلنی موجب
و مقتضی بعضی نسنه اسناد ایدوب • قتلی خصوصنده اقدام و اهتمام •
و قیام تام کوستروب امرن تمام اتدلر • بو بیتی زمان قتلنده قریب دیمشیدی •

بیت
عشقک قیوزن اله الاینمی نه دیرسن • عالملره آوازه صلاینمی نه دیرسن

جواب مولانا عذاری چلبی
شرعک قلچن اله الاینمی نه دیرسن • فتوا ایله بوینوکی چلاینمی نه دیرسن

لعلی رحمة الله علیه
جم شاعرلرندن • و شعرانک ساحرلرندن در • احمر اللون • دیا فوتی الکون •

اولدغی

اولدغی مناسبتله لعلی تخلص اتمشدر • مشربه موافق خوش آینده ابیاتی •
و رنکین کلماتی واردر • بو شعر مشهوردر انک اشعارندندر شعر

زاهدک کوکلنده جنت عاشقک دیدار یار • لاجرم هر کیشینک باشنده بر سوداسی وار
عاشقک حالات وجدن اختیاری صنمکوز • دلربالر شیوه سی آدمده قومز اختیار
ای تغافل کیشی ده آینه صاف اولمق کرک • قو بلنیه تا کم اکا کرد کدورتدن غبار

نظیره لمؤلفه
صفحه خندنده یارک صنمکوز خط غبار
ذره لر در کنش رخساری اتمش آشکار • زلف عنبر باری یوزدن کوترسکه جهتی وار
چونکه ای حوری پرشم کلشن جنده جار • زلف و رخسارک خیالیدر انیس و مونسم
اولدر را کلنجم ای مهرو بنم لیل و نهار • غم غباران بر نفس آینه دلدن کوتر
خاک دوشوب اولمدن اثبوتن خاکی غبار • ای لطیفی عمر فانی هر نفس کچکیده در
شول قرصور کبی کم ایلمز بر دم قرار

لقایی رحمة الله علیه
استانبولدن سلیم خان غازی وصافلرندن • و بزازستان صحافلرندن
ایدی • طبیعت شعریه سی چندان • د بسندیده • اهل عرفان دکل ایدی •
بو مطلع انک اشعارندندر مطلع
تیر غمزک یا قتشکدن یادکار مدر بنم • صقلرم سینه ده انی راز دار مدر بنم

و له
سن شاه بازله قلیچن دیو دستوبس • نازکلکله کندوا یاغن طغان اوبر •

مناسبا بن معنی
شهنلرزکه زاغ صفتلاشه قونمز • سلطان الینی کوزلرانادن طوغانمز

مطایبه صفایی تعالی یه خبر کوندررکه بزم دیوانمزک یاران بنینده فی الجمله شهرتی و شعرشناسلر میاننده قبوله قرین اولمق حیز و رغبتی وارمی دیو سؤال ایدجک مذکور تعالی دخی بو قطعه‌یله جواب ویردی

قطعه

سزک دیوانکوز دستان اولوبدر • شهرلو کویلو اوقور شهرتی وار
کوزی آهولرک وصفیله شمدی • کیک دستانی دکلو رغبتی وار

جواب صفایی

سنک کبی دیدیم شعری بنده
مزه اولوبایله شهرت بولوردی • اکر او صافکی دیوانه یزیم
کیک دستانی اول وقتن اولوردی •

فی حرف المیم

نامی رحمة الله علیه قضات زمره‌سندن بود و شعراسندن در بین القضاة یارحصار اوغلی کوسه نامی دیمکله مشهوردر و ابیاتی مدون و مسطوردر • شوخ طبع و لطیفه کوی هیکل و هیاتده طرفه روی و ریوی بی موی ایدی بو مطلع انکدر

مطلع

یا لبرسن قتی هی اغلانجق • یوخسه کونش مسن آی اغلانجق

ولە

کیسوی تابدار جنانلوزره جیم در • صورسک دهان یاری قمرا وزره میم در

ولە

یورکم یاردی یار خنجرله • بن اولورسم اسن قلە یاران

نثر بو قطعه دخی انک مقطعاتندن در

قطعه

دکادی طالع بخسن آمالی • دخی منصب دیواغزنی اچمز

نیوزیله

نیوزیله دلاسون منصبی اول • که بیر کدر صقالی سوزی کچمز

قطعه و زمانک شمدی بودر مقتضاسی • بیاسن رشوتی هم بیدوراسن
اورق کبی اولاسن اکر بلک ده • ویروب آدوکی اکری دیدراسن

وله

اول کشیدر معتبر شمدی بیوب بیدره • عیبی هنر عد اولور کلی خطاسی صواب

محرمی رحمة الله علیه غلط ویدز قاضی نیابتن و محکمه خدمتن ایدردی • پادشاهمزک جلوسیتی تاریخندن بغداد سفرنه وارنجه واقع اولان فتوحاتن مخیل و مصنع نظم اتمشدر • و اسلوب مثنوی نکت ممدوح اولان سمتنه کتمشدر • مثنویسی شعرندن کراتله خوب و صد مرتبه مرغوبدر • صفت صحده بو مطلع انکدر

مطلع

آجدی چون اجنحه‌سن بازسفیدی سحرک • اشیان عدمه کتدی زرزوری قمرک

نثر قومک مرحوم کشفی ایله منزل یوزندن چوق معارضه‌سی و مناظره‌سی کچمش در • جمله‌دن بری بو قطعه در

قطعه

کشفی منکوحه‌سنه بیزالدی الدوغی بیزولیک سیرک ایدی • کوریجک دیدی آنی خاتونی بکا بوندن ایسه صقی بک ایدی

جواب مرحوم کشفی

محرمی محرمک برا و المش • صتوب التونی اوتاغه‌سنی
یوقروسینی ساکه خاص اتمش • وقف عام ایلمش اشاغه‌سنی

نثر و بو بر قچ ابیات دخی مرحوم محرمینک جمله منزلیاتندن و لطایف

بو مطلع دخی انکدر

غنچه اکماری عندلیبی کوروب • تیغ چکدی بو [illegible] بودیدیلب
کورنجه [illegible] طولاردی • ویلی ویلی بو [illegible] بودیدیلب

ومطلعی بیانندندر شعر اهل منصب جور یوکین طاغ کبی یوکلنور
انکیچون درکه قدری الحق بویو کلنور ● پایمال اولنلرده صحرا کبی هر کاه چون
طاغلنرسه متغیّر در بلا اوپوکلنور ● بو عجب در مهر خشونت کانی بوغن یوکرک
اهل منصب اولسه غایت تراولوزار کلنور ● وقت همت اسب کاهل کبی اتمز آدمی
وعده میدانینه کلدکجه ولی یوکرکلنور ● نسنه فتح اتمز بوردون صاحب غوغادار
دولت اول بیچاره کیم یوز برکروب یوکلنور محیی الدین چلبی افندی محیی تخلص
ایدر غایتده متشرع و متورع کمسنه ایدی اکرچه طبع شعره نظره
مایل و شعره شامل ایدی اما چندان مقصود و مراد ایدنمکن شعری
ندرت اوزره واقع اولمشدر ● بو مطلع مطبوع انکک اشعارندندر مطلع
انوی نازکلکله قامتم نوش ایدوب اولدی نهان ● قطره چه قامتم انکیز برنده قلمشدر عیان ●
مدحی رحمة الله علیه شهر اماسیه قربنده لادیک نام قصبه دندر ●
ولایت مزبوره ده حاجی موسی دیمکله معروف و مشهور ● و قصاید و
اشعاری مدون و مسطوردر ● مرحوم و مغفور سلطان بایزید خان
زماننده کلمشدر ● موعظه کونه کلماتی و الهی ابیاتی واردر ● بو غزل اتمز جمی
حضرت مولانا جامی دن ترجمه اتمشدر شعر
یارب اولدم قانی کرم ره بطحا ایدم ● یوز صفا یله طواف کعبهٔ علیا ایدم
دمبدم زمزم کنارنده قلوبن زمزمه ● آب چشمم له روان اول چشمه یی دریا ایدم

یوزم

151

یوزم اوستینه وارب میزاب رحمت الله ● آقدم کوزیاشن استغفار و استغنا ایدم
که حریم کعبه ده زایر اولوب که طیبه ده ● که واروب قدسه طواف مسجد اقصا ایدم
یا رسول الله ایاغک طپرغنه وارمغه ● باکه یول کوستر که تا اول یولده باشم پا ایدم
که مدینه چوربنده جهرم اوزره چوب لوب ● که مبارک مسجده خدمت مولا ایدم
جنت المأوی سیرین ایدن اتسون آرزو ● باکه جنت اولیتر کم ایشیکک ماوا ایدم
لمؤلفه اولدمی اول کون کیا رب عزم بیت الله ایدم
یوزمی تج المنک یولنده خاک راه ایدم ● ایکی چشمم چشمه سن عین چه زمزم قلوب
اشکمک شورابه سیله انده ایکی چاه ایدم ● یثرب و بطحاده دایم عاشقی دیوانه وش
باشم اوچ یالن ایق نالان و کریان آه ایدم مردمی چلبی غلطه ده متمکن در
اهل علم طایفه سندندر ● بو عصر شعراسندندر ● خوش طبع و قابل جوانددر ● بو
مطلع انکدر مطلع کوروی قاشی کمان غمزه که مردم سوزاتر
تیر کرتیر کی انکیچون یوزنه اکری بقر وله کل ای غنچه اله جام ال چولاله بوستان اچره
بنفشه اچلم زرین قدح کلستان اچره مستی رحمة الله علیه
ادرنویدر ● نوخیز و نوهوس ایکن سلطان بایزید دورینک اواسطنده
فوت اولدی ● صاحب جمال و اهل کمال نوجوان اولدوغی باعثدن مرحوم
نجاتی بک تعلق و تعشق ایدوب حقنده غزل دیمشدر ● و مستانه چشم و
میکون لب اولدوغی ایچون مستی تخلص اتمشدر ● رندانه اشعاری [illegible]

گفتاری واردر • بو شعر عشرت انگیز انکا ابیات ذوق آمیزندندر شعر
بنم صراحی کبی شاه تاجدارم یوق • قولیم آیغن اوپمکدن اوزکه کارم یوق
بنملە پیر مغان تک درست عهد اولسون • صنورسه کاسەسی گردونک انکسارم یوق
می الست صونلدن الوە روز ازل • ایچلدن اول میی مستم دخی خمارم یوق
نثر مسموعم درکه عشاقندن بری اول مخدومک آستانەسنده خادم
اولمق ایچون حجاب اولن التی قطع ایدوب کندویی خادم • و اغراض نفسانیه
ارادن رفع ایدوب مصاحبت روحانیەیە بی تکلف و بی توقف
مداوم و ملازم اولدی بیت هر که میدان غمده بی سردر • غمکساری اکا مبشردر
گلستان شعرک بلبل گویای فصیحی ناظم نظم ملیح اعنی مسیحی رحمه الله علیه
روم ایلنده اسکوب قربنده پرشتنه نام قصبەدندر • دقت خیالده
بکر فکره قدرتی وخاصه معانی ایرادنده مهارتی واردی • اما تخیل طبعی
غایتده دقیق اولوب طرز خاصی خواصه مخصوص اولمغن • نظم بلاغت
نظامندن طباع عوام الناس • بلکه دکمه بر شعرشناس تلذذ ایدەمز
بو برقج مطلع انک اشعار سحر آثارندندر مطالع
سورسم مژه می نوله اینک ایزنه سنسز • گلزار جهان اجره گل اولمز چو دگنسز
وله
ای یوسف ثانی گل او تورجان کبی تنده • تنها قومه یعقوب دلی بیت حزنده
وله
ای خسته دل قلن بنی ناز و عتابله • گل کوکلمی خوش ایلەینه بر جوابله

اشیکک

وله
اشیکک سیل اشکە منزلدر • انی نهر ایلیه که سایلدر
نثر و طرز قصیدەده دخی مخترع و ماهر • و سامری ساحردر • بو برقج
بیت تاج زاده حقنده واقع اولن صنعت بهار قصیدەسندندر نظم
ژاله گل صفحەلرن مهره لیوبدر تا کیم • یازه رنکین سوزن اول صاحب تمکین و وقار
میر اقلیم سخن یعنی نشانجی پاشا • ایره مز فضلی نشانینه خدنک افکار
ای لسانک چو کلیم و کلماتک معجز • وی دواتک چه بابل سر کلکک سحار
نثر و گلشن انشا اسلوبنده عبارات واضحه یله گل صد برگ تسمیه
اولنور یوز عدد صور مکاتبی واردر • منشیان و مترسلان پیشنده
خیلی مرعی و مرغوبدر • هر کسک مقدارینه لایق • و مرتبەسنه موافق اولان
الفاظ و القابی انده درج • و اصول مراسم مکاتبی خرج اتمشدر • جمله‌دن
بری رئیس رؤس احمر شاه اسمعیل سرخ سر اوزرنه واقع اولان سفر
ظفر اثرک فتح فرخنده‌سیچون املا و انشا اولنان مکتوب مرغوب
بلاغت کشادرکه • بو بیت انده مندرج و مندمجدر بیت
میدانی ایله طوتشدی اردبیل لشی • زاغ و کلاغ اوشوب ادلتمش بر بر لشی
نثر مذکور مسیحی ایله مرحوم ذاتی بیننده شعره متعلق بعضی معنالر
توارد واقع اولوب • ذاتی مسیحی‌یه سرقه تهمتن مشعر بو قطعه‌یی یازوب
گوندرمشدی قطعه ای مسیحی هر بری عرض اوغریسی عیاردر

شهر شعرک شاهی سن بردر لودایی اولدی اشن • ملک نظم ذاتی نک اوغلنوب معنالری
کیروبن دیوانکه تبدیل صورت ایلمش • **جواب مسیحی**
صنمه کم معنیء نادانه بنی ال اورزدم • دکلم طفل که خاییده ادیم افطار
تنده کی روح بکا عاریتی اولدیغیچون • کونده بیک کز ایدرم کندو حیاتمدن عار
قطعه وله شاعرک بیرسی کوتورر ایدی • فلکک ایجه سندن اوج بوغن
بالبدامه دیدم که فایده نه • فلکک ایجه وسوزک یوغن **مشربی**
استانبولدندر بو دور شعر اسندندر • فقر وفنا اهلی صورتن طوتمش •
لاابالی مذهب ودرویش نهاد وقلندر مشرب کسنه ایدی • علم ادوارده
تالیفه قدرتی • وتصنیفه لیاقتی واردر • فن شعرده دخی طبیعت
نظمیه سی بردکلدر • بو برتیج بیت انک اشعارندندر **شعر**
فراقکله ضعیف وناتوان ودردناکم بن • غمکدن شرحه شرحه پاره پاره چاک چاکم بن
صردم حسرت آب عینمدن خاکه یوز اوردم • خزان وقتنده کویا پیره دشمش برک تاکم بن
کمی اولدرسه احیا ایلر اولا عیسی صفت اما • بو اولو ملوس اولدرمز بمیس آکه تلکم
معمایی سلانیکی درویش مشرب • واسع مذهب کسنه در • تازکنده
درویشلرله چوق سیاحت • وعجم ارنلریله خیلی مصاحبت اتمشدر •
فن فرسک متکلم خوش کویی • اما شعر کویلکده مدل مقوله سیدر •
خاصه که بو فنده کندویه حسن اعتقادی • وطبیعت نظمیه سنه کمال

درجه

درجه ده اعتمادی واردر • بو برتیج بیت انک مطبوع ومقبول اولان
اشعارندندر • هزار بلبله دعوای مرد ایدوب شعرا میانه القا اندوکی
کفتارندندر • مقوله تحف اشعاردن یادکار اولدیغیچون تحریر اولندی **شعر**
قرات صفا اندی حق صورت انسانی • اچ کوزکی خانم بق کور صورت رحمانی
یکلش اوقومه صاقن الله کلامینی • یارک یوزنه باقوب از بر لیه قرآنی
چین سویله بت چینم چین چین ندن اولمشدر • بو سنبل سیرابی بو کاکل ریحانی
معیدی رحمة الله علیه اسکوبدندر بو دور شعر اسندندر •
قرامانی مفتی علی چلبینک معیدی • وطلاب افاده واستفاده نک مفیدی
ومستفیدی ایدی • سخن ورلکده طبع کهر سنجی • وزبان ترکیده جواب
پنج کنجی واردر • اما عند الشعرا والفضلا برکوی مقوله سیدر • نظمی اولقدر
نازک ورنکین • وشعری چندان پسندیده وشیرین دکلدر • بو شعر انکدر **شعر**
زینت کلزار وصحرا کلمیدر بلبل میدر • ایلین کوکلومی یغما کلمیدر بلبل میدر
کلسه کلدر سیلسه بلبل نه بلسون آدمی • یاربا اول شوخ ودلارا کلمیدر بلبل میدر
درد دل سندنمی یا بندن طویولدی عالمه • عشق رازن ایدن افشا کلمیدر بلبل میدر
بلبل اغلر کل کلر هردم جرمم عشقده • یخسه مجنون ایله لیلا کلمیدر بلبل میدر
• ای معیدی سیلمن دلبرمی دلدهمی سن •
• ایلدره شمدی تماشا کل میدر بلبل میدر •

بو قطعه دخی انک منقطعاتندن در قطعه دولته لایق اولانلر کورمز دولت یوزن
دولت آنک که جهانده دولته لایق وکل • مردم والا کهردن بولدی قدر وامتیاز
آنلرک که ذاتی کامل شانلری فایق وکل

المفتی احمد چلبی

باشی جا بلدرک فوق العلاده • یوزی کاملرک تحت الترادة • هنر اهلی جهانده خور ومحتاج
سراسر بی هنرلر غرق دیباج • هنر ایلمینک اولری حالی معلوم • هنر عنقا کبی عالمده معدوم

املح الشعرا ملیحی رحمه الله علیه توقاد ناحیه سندن علما طایفه سندندر
فنونک اکثرنده ماهر • ومرحوم احمد پاشا ایله مصاحب ومعاصر ایدی • انواع
معارفله معروف ومعلوم اولمغین • احمد پاشا تربیه سیله سلطان محمدک
مجلس خاصنه یول بولمش • وتقرب تحصیل ایدوب مصاحب ومقارنی
اولمشدی • اما غایتده عیاش ومی پرست • وروز وشب کاه مخمور و
کاه مست ایدی • جام کلفامی الندن النجه یوزی کلمز • وبر مقدار مستجه
اولماینجه کندویی بلمزدی • نیچه کره جبه ودستاری میفروشه رهنه
قومش • ونیچه کوزه میله توبه دن ال یومشدی • مکر مزبورک سابقده
شیخ روشنی حضرتلریله مناسبت سابقه سی وزمان تحصیلده مصاحبت
صادقه سی واریمش • شیخ مذکور مزبوره خبر کوندررکه بو فسق وفجور
ولهو وشور نیچه دک کلسون اکه محبت جامندن عشق شرابن ایچوره یم
وبر کیفیت غریبه یله انی باده دن کچوره یم کورسونکه ذوق وحالت •

وشوق

وشوق وکیفیت قنده اولوردیمز • بو دخی خبر کوندررکه اکر ایکی قدح
میک ذوق وحالتن • وحالت کیفیتن ویره بیلورسه خدمت پیر مغانی
قویه یم • ولنجه آستانه خانقاهنده مرید ارادت پذیری اولیه یم

بیت

کوزک آج حالتی چوق درمی یا نک صوفی • مجلس الکنده تهی کورمه ایکن جام مئی

بیت

سبعه بیاله صون ساقی کاتکه بر کشنغنه • زاهد مرتاض ارشمز چله یه بیک یل اربعین

نثر

بو وجهله شوریده وخراباتی دوشیجک • سلطان محمد کتورب انواع
تأکید وتهدید ایله توبه ویررکه من بعد جام میدن ال یویه • وتسلسل جام
فاسدفرجامی الدن قویه • عمری اولدقجه سمت صلاحه وطریق فوز وفلاحه
کیده • بو شرط اوزره احسان فراوان ومنصب عالی ارزانی قلور • بو دخی
اول انعام عام واحسان تام منزلنه کلور • شیر مادردن کسلمش طفل
رضیع کبی برایکی کون شرابه صبر • وصبر له جان ودله محکم جبر ایدر • حسرت
باده دن کاه بوزیه وکاه بوزونه بوزلدی • وکاه دبنکی وکاه براتش اولدی
آخر شراب بیلمک لذتن برنده بولامدی • وانسز اتمک سنز اولدی آنسز
اولامدی • می ارغوانی حسرتندن برک خزان رسیده کبی چهره سی زرد
وآرزوی درد می ایچنه درد اولدی • نفس اماره بو خصوصده مبرم و
متقاضی اولدقجه عهد شکسته اولان عهدک نقضنه جرات واقدامه ایدوب
عاقبت اصلاح مزاج وجان علیله علاج ایچون برحقنه بولوز ولول

حقنه ایله شرابی کندویه احتقان قلورلر بر وجهله کیفیت حاصل ایلرکه اوکیون
بدترمست واوکارز وبدنام شهر وبازار اولوب تحت القلعه یه
کلورلر بو جانبدن پادشاه دخی مزبورک کیفیت حالن بلمک ایچون
هر طرفه آدم صالمشدی مصطبه لرده ومیکده لرده مرقومی آرامدق
یرمکر تحت القلعه قلمشدی اتفاق بو دخی سورت شراب وکیفیت
نی ایله خم می کبی جوشنده وصراحی کبی خروشده کلوب ومنافع للناس
دیو اوصاف شراب صفا اقتباس ایدوب بو بیتی اوقوردی **بیت**
آفرینلر شرابه کلزنکه لعنتلر اولسون بوزایه وبنکه **نثر** بو وجهله
مست ومدهوش ولایعقل وبیهوش میان تحت القلعه ده کوزلنور
وخلق هر طرفدن اوشوب آنی مزه لنور ایکن اول شخص که مزبورک
جست وجوینده وتک وپوینده ایدی ممانده جته کلدی ومیان
تحت القلعه ده مشار الیهی مست وملامت بولدی اولدم برتج اهرمن
دیو سیرتله مولانایی کتوردلر وحضور شهریاره یتوردلر پادشاه
کیتی پناه مزبوره نگاه ایتدی کوردی شرب شرابدن رنک وروبی
لاله سیرابه وحمرت خمر که کوزلری میکون حبابه دونمش جبه ودستاری
میفروشه الدرمش ونقد بی شماری مطربلره چلدرمش نه رفتارنده استقامت
ونه کفتارنده فصاحت وار شهریار والانسب خشم وغضبه کلوب

امر اتدی

امر اتدی که مومی الیهک کهر کمیاب ودر خوشاب کبی ماوا سنی ومکاننی
قعر دریا ایده لر مسفور ومزبور دخی درت مصحفه ویوزاون در صحیفه
عرش اعظمه وکعبه معظمه غلاظ شداد ایدوب دیدی که عز حضور شهریارده
عهد وپیمان ایدلدن پیمانه اله المدم وعهدمده اولان عهده جام می
کبی شکست ویروب پیمان شکن اولمدم دیوب متصل یمین ایدردی
اما ایاغی اوزره طورمجق حالی وکندویی جمع ایده جک مجالی یوغدی آخر
کیفیت حاله واقف اولمق ایچون تواشی وخدام باشنه چوقدلر
ومحکمه معدلت شاهیده اول رندک اغزن قوقدلر رایحه راحدن اثر
احساس ایدهمیوب متحیر ومتعجب اولیجق پادشاه رفق ولینتله خبرک
صحتن صوردقده اول دخی هزار عجز واعتذار ایله کیفیت حالی حسن
تعبیر وبر حقنه بولوب شرابی احتقان اتدوکن خوب دایله تقریر اتدی
بو مزاح مزاج پادشاهه خوش کلوب جرایدجرایمنه قلم عفو چکدی
امیددر که او ماحی سیئات دخی وفور رحمتندن خطیاتنی عفو
وکناهلرن محو اتمش اوله بو فنک علمی حسن خوب بیلوردی وشعرانک
فضلاسیله محفللرده ومجلسلرده فن بیاندن بحث قلوردی بو شعر انکدر رندان در
نظم
دشتی پنه دل دردنه بر تازه جوانک ... کم افتی درجانک وآشوبی جهانک
کوکلم دوشلی عشقنه دیر کوزه مردم ... دو کزکیره قانمی یره دوکله قانک

زلفکله رخنک مصحف حسنکده نکارا • تفسیرین ایدر سورهٔ نور ایلهٔ دخانک

نثر مذکور ضعف پیریدن هشیارلغی زماننده عصا ایله قیام ایدردی •

اما مستجه اویبغی منزلنه عصاسز کیدردی حکمتن صوردقده بو

قطعه ایله جواب ویردی قطعه بو ملیح ایکی عصا کوترر

بری جسمانی بری روحانی • اولکه جسمانی در اغجدن در • اولکه روحانی لعل رمانی

نثر و مزبور کاغزنده اصلا دندانندن اثر • و درج دهننده قطعا کهر یوغیدی

سلطان محمد مرقومه بر کون سن خود مسن و کلمسن بو سنده سنکه

نولدی دیو سؤال ایدرجک بو بیتله جواب ویردی بیت

ماه رولر لبلرینه دشلر دم بدم • اولقدر طاشلر اوردی اغزمده دندان قلمدی

منیری رحمة الله علیه شهر اماسیه دن سلطان احمد بن سلطان

بایزید و اصفلرندن اول عصرک کاملو عارفلرندن در • وفور علم و

معرفتله طبعی نتیجه فنه شامل اما مشاهیر شعرادن اولمدغی اجلدن خلق

کمالاتندن غافل ایدی • فارسی و ترکی ایکی پاره دیوانی • و دیواننده خیلی

اثار عرفانی واردر • بو مطلع انکدر مطلع دوکدی جواهرن صوکبی چشم اشکبار

کلزار کوبکه کتورنجه ایکی بیکار لطیفه نهادی نام بر شاعردن خطا صادر

اولوب تادیبا تغیر اولندقده بالبداهه بو بیتی دیشلر بیت

دکانک قصه سینی انکلکم • براوجی طوقنور نهادی بکه •

مهدی

مهدی رحمة الله علیه بورسویدر سلطان محمدک ندیم خاصی و مقبول

خواصی ایدی • شاعر طبع و خندان روی • و سریع الفهم و بدیهه کوی

شاعر • و فوریاتده ماهر ایدی • اتفاق بر حیدری صاحب جمال • شیر

غرین کبی سلاسل و خلخال الله اطرافنه زنک اصمش اثنا راهده کیدر ایکن •

سلطان محمد له راست کلور • و علی الفور بو شعر اول حینده صادر اولور شعر

بر کون فلکک طبلی کم اوتردی کم کم • سنجاب سحاب اوزره کیشدی قاقم

ناکاه قلاغومه بر زمزمه یتشدی • مهر ایکه نظر قلدم جان کوزیله کوردم

بر حیدری کز اوغلان اردینه کفل اوزره • زنجیرله زنک اصمش صن شیر ایدی آهن دم

معنی شیمیلرنک مادر پر مهری درج در فصاحت اعنی مهری نور الله

مرقدها و طاب مشهدها اماسیه دندر روشن ضمیر له برج بلاغتک

مهری و افتابی ایله همشهری ایدی • فن شعرده بی قدر و پایه • و مایه

معرفتده کم مایه دکل ایدی • کلکونهٔ نظم زکینله مشاطهٔ عروس معال •

و زینت کر بکر فکر و خیال ایدی • اکر عشوهٔ اشعاری و شیوهٔ کفتاری

زنانه در • اما جهت سوز و کداز زده • عاشقانه و بیان شوق و نیاز زده •

مردانه در • بو مطلع انکدر مطلع عشق تابندن بر مه ایلدی اول یار رحبت

جانله ویردک جوابن اغدی تکرار ایجث وله دیدم یوزکی کوردم اول کی کوز شده

کشف اتدی نقابینی اودم دیدی کوزا شده • کوز کوردی کوکل ایلدی که بن کشته عشقم

نکسه بکه رحم ایتدی پیلشده کورشده **نثر** روایت ایدرلرکه بو قدر مجبوبه
محبوب پرست ومی عشق وهوا ایله مست ایکن دامن عصمتی و ذیل عفتی
آلایش تهمتدن پاک ولجه دریا ساقه کلمز پاک بی باک ایمش و بالجمله
عفوت وعصمتی بابنده اولقدر مبالغه ایدرلرکه حرم وصلنه نامحرمدن
واول کنج نهانی مار رقبادن صقنوب نه قطرات نیساندن اتصالدن
صدف سیمینی سیراب ونه شبنم ابر اجتماعدن غنچه رنکینی تر وآب
اولمش ونه خود باغ وصالندن برکمسه شکفته لو عیش ونه انار دو نمیندن
برکس تمتع ایدوب روضه وصلنده حوض سیمیننه ماهی صلدم دیمش
مرقومه مرحوم سنان پاشا اوغلی اسکندر چلبی یه تعلق وتعشق ایدوب
حقنده نیجه غزل دیمشدر برینک مقطعی بودر **مقطع**
اردی چون آب حیاته مهری اولمز خضر دک • کوردی چون ظلمت شبنده اول اعیان اسکندری
نثر وبو خصوصده مذکوره یه انکله تهمت ایدوب سلطان احمد مجلسنده
ظرفا وشعرا نکته ایتدکده بو بیتله شاعرانه جواب ویردی **بیت**
نجه اسکندری لعل لبم زلالی • صویه ایلتدی وصوسز کتوردی
نثر اکثر اشعاری مرحوم نجاتی یه نظیره واقع اولمش وایجاد وتصرفی
نظایرده چوق بولمشدر نجاتی شعرنک کرچه دونه دونه نظیره سن
دیمشلردر اما جمله نظایرندن بری بو که نظیر اولمز **شعر**

اتش

آتش غمده کباب اولدی جکر دونه دونه • کوکلره چقدی دخانی شرر دونه دونه
دل درونمده طوتشدی ینه بر شمع کبی • تن خیالکله فنا اولدی نزر دونه دونه
جان جانبازنی کور لعلکه ایرشمکچون • ریسمان سر زلفکدن ایندر دونه دونه
نثر ومرحومه نه شعر که صادر اولسه نجاتی یه ارسال • ووارداتندن هرنکه
متوارد اولسه ایصال ایدردی • برکون بر حریف ظریفدن سؤال ایتدی که
نجاتی بزم صنایع شعریه دن نمز بکنور • اول شخص ظریف دخی کلامنده
ظرافت وایهام قصد ایدوب • شاعره شیرین معنی در ایهاملکی بکنور دیو
جواب ویردی **قطعه** بهری وجودک اولدی عالمده عین معنی
شاعرلری زمانک شمدی سنی او کورلر • ارباب نظم الکنده چوق اولدی شمدی نخند
معنی بی جلد رسن ایهاملکی دورکرلر **میری رحمه الله علیه** اسکوب
شهرلرندن • سادات طایفه سندن بودر • شعراسندن در • بلاد وسواد
دن چوق تفرج عجایب • وتماشای غرایب ایتمش • سیاح ربع مسکون
وجهان دیده دهر بوقلمون در • ومهم صنایع جزویه نک اکثرنده هنرور
واستاد ایکن • بو بیت فحواسنجه مفلس وناشاد ایدی **بیت**
شاد اولمدی عشق آتشنده فرهاد • اوکمادق اولورمش اکثر استاد
نثر وبو بیت انک اشعارندندر **بیت** نوله بیکانه اتسه عالمکی
بو مثلدر شهیر بوایه پرر **نثر** مرحوم اسکندر چلبی که ارباب کمالک

نصیر وظهیری وجواهر عرفانک ناقد وبصیری ایدی ع. حضورنه اظهار
هنر وعرض کمر ایچون بر ورق نیم طبقه خطوط مختلفه‌یی درج وفضل و
هنردن مقدورنی خرج ایدوب حضور پر حبورنه صونمشدی
ع
فضل وهنر ضایعست تا ننمایند نثر سلمانک بو قطعه‌سی انده مرسوم
وابن یمینک وخیامک مقطعاتندن ورباعیاتندن نیچه ابیات انده
مرقوم ایدی مهربی حسب حالندن نشان ودرد مافی البالندن بیان ایدر قطعه
سرور اعمر بیست تا عنقای عالی همتم • قله قاف قناعت را نشیمن کرده است
روزکار زخاین وکندم نما وجو فروش • طوطی طبع مرا قانع بارزن کرده است
قطعه
ای دوستان بکام دلم نیست روزکار • آری زمانه دشمن اهل هنر بود
سهلست اکر جفا کشم از دهر بی وفا • زحمت نصیب مردم والا کهر بود
در آسمان ستاره بود بی شمار لیک • رنج کسوف بر دل شمس وقمر بود
میرک طبیب عجم‌زاده در سرای عامره اطباسندن بوددر شعراسندن در
مثل آمیز اشعاری وخیال انکیز کفتاری وار در بو مطلع انکدر مطلع
نقد عمرن کم ایتدوکن جانک • چو قرنده بوله زنخدانک
فی حرف النون معشر شعرانک کامل الذاتی وکروه
نظمانک ستوده صفاتی مرحوم ومغفور اعنی مولانا نجاتی انجاه الله
تعالی من النیران واسکنه فی غرفات الجنان عبد الله اوغلی وشهر

ادرنه

158

ادرنه ده سایلی نام بر شاعرک خانه زاد قولی در اما کمال ظهوری شهر
قسطمونیده واقع اولمغن تحریر ایتدکی رسایلده کندویی بلدهٔ مزبوره‌یه
نسبت ایتمش در میدان شعرک پهلوان خوش کویی وشعر روان بخش
آبدارله شعرای ولایت رومک یوزی صویی در ضروب امثال ده
متفرد ومخترع واسلوب مقالده موجد ومبدع در شعر سلیس و
نفیسی اکر نسبت بعضی بلند وبعضی پست در سوزک اول روحن اول
بولمش ورونقن اوله سخنده بو زمره‌نک ماعداسی اکا یی رواولمشدر
تنکم دیمشدر بیت سندن اوکزندر هب افسونی
غلط ایدوب فسانه یازدرمه نثر نکته شناسان فنون وعلوم
مثل کویلکی جهتندن اجماع واتفاق اوزره اکا طوطی روم دیمشلردر
وتواریخ آل عثمانده سلطان محمود بن سلطان بایزید خان وصفنده
مولانا ادریس بو قدر ابو الفضل صاحب تدریس ایکن مرقومه سلطان
شعرای ولایت روم وصاحب طرز ورسوم دیو بو بیتله تعظیم ایتمش در
بیت سلطان سخنوران عالم • در دین سخن وریست خاتم نثر
ودخی اول عمدهٔ علمای آفاق مولانا اسحاق بو نجه فضلله مسلمیتنه تسلیم ایدوب
خفنده بو بیتله شهادت ایتمش در بیت شعرک دلرسک او فنه مقبول خلق اوله
صافی نجاتی شعری کبی بر مثل کرک نثر طرز غزلده ضروب امثاله متعلق

مراد ویکدستدر دیو بیلرک اشعاری

برطرز ظریف و اسلوب لطیف بیدا قلوب اسلوب شعرای سابقه‌یی
کندو زمانه کلنجه کتب منسوخه کبی نسخ و اشعار قدمانک عقد بیع
اعتباردن بیع فاسد کبی فسخ ایتمشدر مقال برخیالن سحر حلال ایدوب
سرحد اعجازه ایلتمشدر و زبان ترکیده سخنورلک و نکته‌ورلک
شیوه‌سی انده تمام و انک شعر شیرینی و نظم سحر مبینی وارکن غیری‌لر
دفتر و دیوان تدوین ایتمک حرامدر نتکم دیمشدر **بیت**
حیفا اولا شعر نجاتی وارکن عالمده • خلق یازوب بکلوب دفتر و دیوان یزه‌لر
نثر طرز کلام شیرین بیانینه عامه انام مایل و قایل اولدقلری بودر که
حلاوت اشعار شکربارندن و لطافت کفتار شهد نثارندن طباع
انام و امزجه خواص و عوام لذت و حلاوت بولمشدر و هر شعری حسب
حال عاشق و هر بر بیتی مثله موافق عام کیر و دلپذیر اولدیغیچون شهرت
شعرله مشهور عالم و عند الافاضل و الاهالی مقبول و مسلم اولمشدر
بو برتج مطالع مطبوعه و کلمات مصنوعه اول حضرتک نتایج طبع
شیرینی و زاده ذهن لطیفیدر **مطلع** بیک صید ایدنجه یایی بر پهلوان اصر
قاشنک بوریمه کوز باشنه بر کمان اصر **وله** ای پری آیینه‌ده کم کورسه تصویر رنکنک
آسمان اولدی صنوبر عیسی کبی یرکنک **وله** چیکله اکلنور دای بت جفا پیشه
که حلقه حلقه درر چون کلید اندیشه **نثر** و واردات نظمیه‌سنده متوارد

اولن

اولن تمثل زیبا مثالک اکثری انجق دیار رومده تمثل دکل بلکه کلام عربده
دخی مستعمل و ولایت عجمده ده متداولدر بلغای عرب کم شرابه
بنت کرم و فصحای عجم دختر رز دیرلر مرقوم اولمق بو مطلع تمثل آمیزی لسان
ثلاثه‌نک امثالنه مشتملدر **مطلع** بن اوزمک صویین سورن صوفیدا ایسن
زیرا کمی قزینی سورکیمی آنه‌سن **نثر** و متکلم زبان فرسده دخی متکلم فصیح
و شعر شعرا فرس کبی تعبیر و اداسی غایتده صحیح واقع اولمشدر
بو ایکی مطلع فارسی دخی انک انفاس نغمه‌سندندر **مطلع**
هر ناوک نی از تو رسد بر دل چاکم • نایی شود و ناله کند بر سر خاکم
وله بسته اند انکشت نی را ریسمان ارباب غم • تا که یاد دل برآرد ناله‌ها را دم بدم
نثر مسفورک دیوانلرنده مسطور اولان اشعارک اکثری دیار قسطنطنیه‌ده
واقع اولمغین ابیاتنده وارد اولان امثالک بعضی ولایت مزبوره‌نک
عادت قدیمه‌سنه و اصطلاحاتنه موافق واقع اولمشدر اما اول
عبارات سماعیدن غافل اولنلر نکات ابیاتی تحقیق ایده میوب
تزییق تصور ایدرلر لابد ایضاحی لازم اولمغین مشروح قلندی
و بو مناسبتله تحریر اولندی **بیت** کوردک چو قد دلبری ای باغبان دهر
وارسنده بربونک کبی سرو روان اصر **نثر** ولایت مزبوره اصطلاحنجه
اصرمق تربیت و تنمیت معناسنه‌در فلان کسه‌یو باغبان نهال

پرور

اشجاره خوب قلملر بیوندایدرز وایوفدان آصُرُردرلر و بو بیت
دخی اول دیاره متعلق سماعه موقوف عبارتدر **بیت**
طغلر قدر نیاز و توقع تیر بکا • فرماده بی ستون عنا قیاسی در
نثر تمنا قیاسی محروسهٔ مزبوره نک میاننده سنک سیاه دن خلق
اولنمش کوه بی ستونه مانند بر قلهٔ بلند در • و بری دخی بو بیتدرکه بر
معناسی اول دیارک اصطلاحنه ایهام ایدر **بیت**
آجر ییسک کل نجاتی دردمنده آجی کم • نه لب دلبر نصیب اولدی نه حلوای رقیب
بو بیتک معنای ایهامیسی اولدرکه اول ولایتده میت ایچون حلوا ایدوب
کرده لره و نفقه لره صاروب ایتامه و مساکینه اولشدررلر اول دیارده
اول حلوانک آدنه نصیب درلر • و مرحوم مرقومک اسمی عیسی در بعضیلر
اسمی نوح در • نجاتی تخلصی اطلاقنه وجه مناسبت • و اسمله تخلص بیننده
مطابقت اولدر دیرلر • اما بو کمینهٔ کمتر مزبورک دست خطیله بو بیتی
کوردم • و حضور شیرنعلرنه ملاقی اولان عزیزلردن بو وجهله اشتدم •
برکون مجلس عظامده • اشراف کرامه مرقومی مرحوم احمد پاشادن فن
شعرده تفضیل و ترجیح اتدکده • مذکور نجاتی بک کمال انصافلرندن تنزل
و تذلل کوستروب • سابق الذکرک مزیت فضیلتنه بو بیتله اقرار و اعتراف
اتمشلر در **بیت** نجاتی نک در یسندن اولوسی احمدک یکدر

ك

که عیسی کو کلره اغیسنه دم اورر حمددن **نثر** مرحوم سابقا شهزاده لردن
قرامان ولایتنه متصرف اولان • سلطان عبدالله بن سلطان بایزیده
ارتباط و اختصاص اتمشدی • انلر دار دنیادن سرای آخرته نقل ایدجک •
سلطان محمود آستانه سنده کلوب نشانجی اولدلر • و خدمت توقیعله
قدر رفیع ایروب • شرف و عنوان بولدلر • و انلر دخی فنادن بقایه انتقال
ایدجک • در دولته کلوب باقی عمرلرن حضرت بایزیدخان خدمتنده
کچوروب • و سنه تک طقوز یوزاون درنده مرغ روحی قفس بدندن اوچدی •
کتدک نجاتی آه تاریخ واقع اولمشدر **نجمی رحمة الله علیه**
جانیک جانبلرندن • و بایزیدخان دورنک کاتب محاسبلرندن ایدی •
علم نجومده داننده احوال سپهر و فن اصطرلابده مانند بزرجمهر ایدی •
شاعر و رمال و منجم فلک زده • و فلاکت فلکدن فلکله اتشی ستیزه
و عربده ایدی • نیک و بددن نه حادثه که حادث اولسه نجومک اقتضاسیدر •
و مقتضای تاثیر دلکیری در دیرایدی • بو مطلع انکدر **مطلع**
نلر ایلر کشی به طالع بد اختر سعد ایلمزسه مدد **نثر** و بو غزل دخی اونکدر
بردلبر قصاب خونریز حقنده انکدر **شعر** بوکن بر دلربا قصابک اولدم قوبانی
تنومی شرحه شرحه اتسلر ترک اتمزم آنی • شراب نازله چوب سرمست اوتورمشدر دکاننده
قیونی بیکه تمشدر کروایلر کبی جانی • ترازودن اینر دلبر بودریار ب سن صقله

حسد قوردندن آنی که اولو بدر یوسف ثانی نثر و بو تضمین دخی انک کلماتندندر
وجمله مفرداتندندر مرحوم سلطان سلیم کوردکده متبسم اولدی دیو
روایت ایدرلر بیت رقیبک اولمسینه چاره یوقدر وزیرا اوله مگر سلطان سلیمه
ایضا دلبندکی ای شاه سلیمانه نصرتیم اولدرمکه پاشالرکی علت ایرسن
عشق میدانک سربازی بیمی و محبت کعبه سینک فدای عظیمی قدوة
السادات سید نسیمی قدس الله سره سادات صحیح الانسابدندر و اولیا
ولایت آیاتدندر دیار بغداده نسیم آدلو ناحیه دن اولدغی مناسبتیله
نسیمی تخلص اتمشدر اسم شریفلری اصلده سید عماد الدیندر و ملامیه
زمره سنه رئیس و رهبیندر ترکی شعرله اول رومده اول شهرت بولمشدر
و مراد خان غازی دورنده رومه کلمشدر لسان ثلاثه نک هر برنده بر دیوانی
و علم سلوکدن و اسرار مشایخدن چوق عرفانی واردر اصل حضرت شیخ
شبلینک جمله فقراسندن ایدی صکره فضل الله حروفینک خلفاسندن اولدی
ایکیسی دخی سلوکلرن حروفله قلمشلر و اوتوز ایکی حرفی شکل انسانده
بولمشلردر بو مطلعک معناسی حروفه متعلقدر مطلع
یوزک مصحف در ای روح مصور   تعالی شانه الله اکبر نثر
مناقب الواصلین ده یازر که سید نسیمی حروفی دکلدر اما علم حروفدن
خبردار و خواص حروفه واقف اسرار ایدی اول سوزی نه مقامدن سویلمشدر

بلمین

بلمین و توحید ذاتده فنا بولمین انک احوالندن فی الجمله خبردار و واقف
اسرار اولمز دیو بیورمشلردر و عمری آخرلرنده عالم غیبدن و جذبات
ربانیه دن آثار جذبه یه تشویب نیجه زمان کندودن کتدی و هضم و
حوصله یه قادر اولمیوب اسرار واجب الکتمی بالضروری اظهار ایتدی تکلم
دیمشلردر بیت دریغا سرچه صید ایدرمی عنقا صغرمی برد غه امواج دریا
و قتلنه باعث اولن ابیاتدن بری بو بیتدر دیو روایت ایدرلر
بیت منصور اناالحق سویلدی حقیدی بس حق سویلدی آنک جزاسی غم دکل
بیکادن بردار ایتمش نثر اصطلاحات مشایخده بوکه قرب فرایض دیرلر
عاشق کندولکندن کیدوب عین معشوق اولدغی مقامدر قطره باران
دریایه ایروب محو اولدغی کبی ظاهرنه بقن کفر کورر لکن اهل سر قاتنده
ایمان کاملدر اهل ظاهر قاتنده کفر اولدغی بودر که مقام کفره قریب
کرداب عجیبدر نعوذ بالله اکر بو مقامه ارشمیوب و اصل حق اولمدن
بو سوزی تقلیدله سویلرسه کافر اولور دیمشلر ~~نعوذ بالله اکر بو مقامه~~
ارشمیوب و اصل حق اولمدن بیت ای مقلد اهل تحقیقه ارشن تقلیدی قو
اهل تقلیدک بیلورسن اولمز ایمانی صحیح نثر مذکورک برادری شاه خندان زولیده
موی که مجذوب سالک خداجوی ایدی نصیحتا بو بیتی یازب کوندردی کم بیت
کل بو سری کیسه فاش ایلمه   خوان خاصی عامی یه آش ایلمه نثر

بودخی وارداندن بو ابیاتله جواب ویردی نظم
دریای محیط جوشه کلدی • کونیله مکان خروشه کلدی • سرّ ازل اولدی آشکارا
عارف نیجه ایلسون مدارا • هر کوکاره سی حق اولدی مطلق • سویلردف وچنکی انا الحق
نثر عاقبت ائمهٔ عرب شهر حلبده • بو کلامک فحوای ظاهرسی شرع شریفه
مخالفدر • دیو قتلنه فتوا ویربوستن جقردلر • و سوزک ظاهرنه نظر ایدیب
طریق شرعک یولن واردلر • زیرا ارباب شرعک مطمح نظری ظاهره در • نه سرّ رو
ضمایره در • مرحومک اسرار سلوکنه اطلاع استیین دیوانلرنده مسطور
اولن مقطعات و رباعیاتنه نظر اتسون • بو برتج ابیات فارسی انک
دیوان ثانیسندن در شعر طالب توحیدرا باید قدم برلا زدن
بعد زان در عالم توحید دم الّا زدن • رنک و بویی از حقیقت کر بدست آورده
چون کل صد برک باید خیمه بر صحرا زدن • ای نسیمی با مقلد سرّ حق ضایع مکن
از تجلّی دم چه حاصل پیش نابینا زدن نشری رحمه الله علیه قرامانی •
و عصرینک شاعر صاحب دیوانی در • اما بو فنده او لقدر استطاعتی •
وایراد الفاظ و معانیده چندان قدرتی یوقدر • بو مطلع انکدر مطلع
روی شرقی طلکمی حیرت طوتشا هیلر کبی • هر بیاض صبح انی سنی سپاهیلر کبی
وله کوزلرمدن اقدی دریالر کبی باشیم بنم نثر بو شعر مشهوردر • مذکورک دیوانده
مرقوم و مسطوردر • اما عوام عموما سلطان سلیمه اسناد اتمشلر وله

بچگك بچون سیل اشکمدن خیالک لشکری • بردر کلو ایکی کوزلرکبر بدر قاشم بنم
نثر علی الخصوص بو بیت ظاهرده کرچه تشبیهها مخیل و دقیق در • اما
امعان نظر اولنسه معنی تزریق در • زیرا خیال کوزدن کچر قاشدن کچمز •
لکن بدایع شعریه شعوری اولیپن الفاظ و معانک صحت و سقامتن
بیجمز ع اهلی وار در هر ایشک آنی متعلدنه بیلور نشانی محمد پاشا
رحمة الله علیه ولایت قرامانندن • ملا خداوندکار نسلندندر • سلطان
محمدک وزراسندن و وزرانک فضلاسندندر • تدریسدن نشانجی اولمشلر •
واول دورده نشانجی باشا دیمکله عنوان بولمشلر • مهارتلری فن
انشاده در • نه نظم دلکشاده • سلطان محمد غازی جانبندن دیار عجم
سرداری اولن اوزون حسنه ارسال اولنان مکتوب مرغوبی بو املا
وانشا اتمشدر • اتفاق فضلا و فصحا بودر که ولایت عثماندن ملوک
ممالکه اندن مفید و مختصر برنامهٔ نامی ارسال و ایصال اولنمشدر • مذکورک
منصب وزارته و مسند صدارته وارمسنه باعث اول مکتوب اولدیغی •
دیو روایت ایدرلر • مکر اول زمانده کماله رغبت • و کامله رعایت
اولورمش و هر کس مرتبه بی استحقاقنه کوره بولورمش • کویا که بو مقطع
انک حسب حالی و اجمال بیان احوالی واقع اولمشدر مقطع
قمر بجدلده قالوردی بو در شاهوار • ای نشانی اعتبار حضرت شاه اولمسه

طالعده دولت اولمسه خدمتده فایده ● حقدن عنایت اولمسه طاعتده فایده

وارث خلق نبی اعنی جلال زاده نشانجی مصطفی چلبی رفع الله جلال

قدره قسطمونی قربنده توسیه نام قصبه دندر ● درکاه جهانمطاع واجب

الاتباعده خدمت توقیع رفیعه منسوب اولمغن ● ونشان عالیشانله

شرف وعنوان بولمغن ● نشانی تخلص اتشدر ● منشئ منشور بلاغت ●

ومحشئ منشور متن فصاحتدر ● مرحوم تاج زاده دن صکره نشانجیلق

مقامنه شان شریفنه معادل ومماثل ● اراسته فنون وفضایل ● برذات

کامل وفاضل کلمشدر ● مکارم اخلاقده وخصایل اشفاقده ● اول

ذات کریم الصفاته عدیل ونظیر اولمشدر ● بر کریم الشان صاحب احسانیدر ●

باب جود وسخاده ● ووفور انعام وعطاده خاتم زماندر **بیت**

حاتمک دفترنی لطفی الی طی ایتدی ● اولقدر ایتدی نوازشلره احسان ونوال

نثر حالیا بوروزکارده ● وبوداروديارده ● منقبت مروتیله معروف

وموصوف اولن انک وجود برجودی ● وذات کریم الصفات ذی سعودیدر ●

برذات کریم ومشفق ورحیم درکه لطف بلیغنی ● ومقدوربنی دریغنی ●

برکسدن دریغ اتمز ● وارباب رجا وامید آستانه سندن دکمه کز نومید و

محروم کیتمز ● خلقی کبی تمتی جمیل ● ولطفی کبی نعمتی سبیل ● ذات لطیفی

معدن جواهر الطاف واعطاف ● وحضور شریفی مرجع افاضل واشراف در ●

فضایل

163

فضایل کوهرینک کانی دراول ● معارف درینک عمانی دراول

نثر وبرصیاد قلوبدرکه دانهٔ انعام ودام احسانی ایله مرغ خاطر

خاص وعامی صید ورام ایدوب ● خلقیله خلقی بنده والطاف وعطایا

سیله عالمی شرمنده اتمشدر ● وبالجمله بوعهد وعصرده سخا وجود

انک وجود برجودی ایله قایمدر ● وفی زماننا کرم ذاتنده ● ومکارم صفاتنده

عدیل ونظیری واردیک نامناسب وناملایمدر **بیت**

کرم ولطفه دیدم شمدی مکانک قنده ● دیدی یرم در درکاه نشانجی پاشا

نثر دریای فضل وعرفان ● ومعارف وعوارفی بی پایاندر ● کتب

معتبره نک مطالعه سنه قادر فاضل دانشمند ● وشان شرف شعاری

نهایتده بلنددر ● زمانه ده حسن عبارات ● ولطف استعارات ایله انشاء بلاغت

کشا سیر اتمک استیین ● ممالک عثمانیه ● وعساکر منصورهٔ سلطانیه جنده

طبقات ممالک تسمیه اولنور ● کتاب بلاغت نصابنه مطالعه قلسون ●

والقاب والفاظ ومعانی قنده اولور کورسون ● برکتاب بکمیاب وانشاء

سحر انتسابدرکه املا وانشاسی سمت قدح وعیبدن معرا ومبرا

اولوب ● الفاظ بلیغه سنه ● ومعانی بدیعه سنه ● منشیان منابر دیوان

بلاغت ● ومملیان طوامیر ارکان فصاحت ● قلم ودوات بسان

انکشت دردهان ایدرلر ● اما کثرت قیود ● ووفور امور دن رخصت

فرصت میسر اولمامغن فن شعره مداومت وممارست ایده مشلردر
بو باعثدن اشعار کهر نثارلری وقتها صادر اولوب ندرت اوزره
واقع اولمشدر بو مطلع انلرک جمله اشعارندن وکلمات درربارندندر

ولە
ای جبینی محو ایدن ماه منیرک پرتوان ● روشن ایله نور رخسارکله کل کوکلم اوان

ولە
فن عشقه باشلدم دقتله کوردم نیجه باب ● متنی درد و فصلی هجر انیله طوبلنش کتاب
مختصر قلمش وصال ابوابنی لکن غمک ● شرحنی قلمش مطول بی نهایت بی حساب
ای نشانی آغراشاد ایلدی استاد عشق ● حل اولنمز مسئله معشوقه راجعدر جواب

شعرای رومک شاعر شیرین کلامی ناظم نظم بلیغ مولانا نظامی رحمة الله علیه

قونیه‌دندر سلطان محمد دورینک شاعر بلند شانی وساحر سحر سایی‌در
چشمه حیاتدن سیراب ونصیب عمر طویلدن بانصاب اولیوب محبوب
جوان سال وساده روی صاحب جمال ایکن فوت اولمشدر شعرای
متقدمین رومک کندو زماننه کلنجه طرز غزلده جمله‌سنه غالب
ونکته شناسان دوران شعرای سابقه‌دن انک اشعارنه راغب ایدی
قوت طبیعت ووسعت قابلیتله آز مدتده چوق کماله قادر اولمغن
شهرت شعرله مشهور آفاق اولوب تعین بولمشدر حتی مزبوری مرحوم
محمود پاشا سلطان محمده خوب طبیعت نظمیه‌سی وشعردن فضل نیجه
معرفت زایده‌سی واردر دیو تربیت ایدوب جهت شعرده احمد پاشادن

ترجیح

ترجیح اتدکده سلطان محمد طاب ثراه مذکوری کورمک مراد ایدنوب سده
سعادتنه دعوت ایدجک مشار الیه دخی مرحوم احمد پاشایه غلبه اتمک
قصدن ایدوب قصر قصیده کسنه ولعل وکنش قصیده‌سنه ویدی دانه مقبول
غزلنه دقیق غزلنه دقیق دقتلر ونازک صنعتلرله بی نظیر نظیره‌لر دیوب
سوی مقصده روان اولدقده تقدیر ربانی یولده اجل یولن الدی ومقصده
واروب مقصوده ایرمدن موت ایروب اول افکار امل وقصیده وغزل
قالدی بو شعر فصاحت شعار انک اشعارندن وزاده طبع درربارندندر

شعر
ساقیا ساغر بلوره دوک اول یاقوتی ● که تنک قوتیدر روح روانک قوتی
ذقنک چاهی نه ساحردر ایا زهره جبین ● که صویه الترو صوسز کتورر هاروتی
جسنتن دلی قورتره روادرکه اوله ● مرغ لاهوتی اسیر قفس ناسوتی
شیوه سنده خطکک اولدی تحقق یوکم ● ثلثی دکلو دکل حسن خط یاقوتی
قشلرک یایی فراقیله نظامی کر اوله ● حسرت اوقلارنه صندوقه اوله تابوتی

نثر دواوین فرسک اکثرن متتبع وصنایع وبدایعندن مستفید ومتمتع
ایدی بو ترجیع مطالع مطبوعه انک آثار تتبعی ونتیجه مطالعه‌سیدر

مطلع
کوزلرم یاشینی کوزلر اول بت سیمین بدن ● نیته کم کوزکده ثریا کوزلر آهوی ختن

ولە
بل بغلیوب که قتله قصد اول عجب ایدر ● نازک خیال بغلر وقصد غریب ایدر

ولە
جان ویردی بکر سرو سهی قدی یولنده ● که آیلر بشی اوتسند فغان مرغ سحر خیز

وبو مقطع دخی انک زادهٔ طبع لطیفی و تصرف ذهن شریفی در مرحوم احمد
پاشا کورد کده بی حد تحسین وپسند ایدوب خیلی رشک وغبطه واقع
اولمشدی دیو روایت ایدرلر **مقطع** منتها قدینک اوستنده نظامی راستی
سدره طاوسینه بکزر کاکل مشکین دوست **نظمی محمد چلبی** شهر ادرنه دن
سلاحدارلر زمرهسندندر بو عصر شعراسندندر سابقا دردولتده احکام
کاتبلرندن وارباب قلمک منشی ومحاسبلرندن ایدی طریق سورمش کتب
متداولهدن خیلی نسخه کورمشدر نظمک انواعنده اقتداری و بحور متنوعه
اوزره ایکی بیک مقداری اشعاری واردر وشعرای رومک نقدر نظایری
وارسه بو تاریخه کلنجه انواع بحور اوزره جمع ایدوب وهر بر بحرنده تخیل
ومصنع نیجه غزل دیمشدر رساله عروضنده که عدد اصل بحور اون التیدر
بو فروعن ایکی اولقدر بولمشدر ارباب نظمک منتهیلری قاتنده وفن عروضی
بلنلر یاننده تقطیع اوزانی صحته جقوب مقبول اولمشدر بو ترجمه مطلع
انکدر اشعارندندر **مطلع** یاره قرشو دود آهم پرشرار اولمقندن
کون کوریزکن کواکب آشکار اولمقدندن **وله** دختر رز دیوایدن بادهٔ اولده ذکر
نیجه مرد اولهکه بولمش بو اصل معنی بکر **وله** دهنکدن کلن سخن جانا
غیبدن برخطابدر کویا **نثر** رساله عروضنده اولن بحورک هر برنده
الف قافیهسنده بر غزل دیوب کندو دخی چوق بحور ابداع اتمشدر

اول

165

اول بحور متنوعه اوزره دیدکی اشعارک بعضی مسمط و بعضی پر نقطه
ولکن بی نقطه دیمشدر بو شعر بی نقطه انکدر **شعر**

طالعک سعد اوله عالمده دلا • همدم اولورسه اکر اول مه سکا
واردلا اسم دله لعلی که کم • لعل دلدار اولور اول درده دوا
محرم اولور بل مدام امل دله • همدم اول کل واردلا مردم اکا

نثر بو مطلع پر نقطه دخی انکدر **مطلع** قشنی نقشی جبینی زینت چین
بقیشی شن نظیف تن بت چین **نثر** دبو ترجمه بیت مقلوب مستوی
دخی انکدر ترکی عبارت ناظملر نیک بزندن صادر اولمشدر **شعر**

آلبی لعل درد لعلی بلا • اودر او روحه جور وار دوا
خوش کمالک همه کلامک شوخ • آشنای لآلی بر انش
شوخ بالا ل آب خروش • آتشی راهب وبهار شتا

فارسیده مقبول ومشهور اولن مقلوب مستوی بو ایکی بیتدر **بیت**

شکر دهنا غمی ندارید • دیر اونی مغانه در کش
دیکر شکر تر ازوی وزارت برکش • شو همره بلبل بلب هر مهوش

نظیفی چلبی روم ایلی طلبه طایفهسندندر بو عصر شعراسندندر علمدن
فضله شعری ده واردر بو مطلع انکدر **مطلع**
تیرکی جاندن نولا اتسه وزای غمزه کار • دکمه کز زیرا که دنیاده بولنمز ظفری یار

وبو برایکی بیت دخی انک لطایفندن در **نظم**

دیمه یارم دررموسی وعیسی • بولنمز یار صادق همچو کیسه
ادینجق مال ومنصب یار اولورلر • ولی اولمایجق اغیار اولورلر
دریغا مثل عنقا یار صادق • مثال کیمیا یار موافق
جهان اچره بولینور گرچه چوق یار • قنی کیسم کبی یار وفادار

الدین شین الدین مصداقیجه دین لازم الادانک تهی دستنه صعوبتی وقرض واجب القضانک تجرید دلشکسته یه اداء مؤنتی اعلام وابنا اتدوکی بو برقج ابیات دخی مؤلفکدر **نظم**

کردلرسکا ادلا اقلاغک دیخ • ویرمسی مشکل اولور املاو دیخ
سوزم اسلا صقن ایدنمه دین • ورمسون خجلتیله شانکه شین
ای اخی دوستلکلی ایچ • ویرمکل ویرسی یه املاو دیخ
دین تمثیلی بوای جان کسه • عمر دربی سید حضور اکه سی
ادینک آدنی بی عار ایدر دین • عزیزی خور کم مقدار ایدر دین
کوزن انجم صفت هر گیجه یومز • غم واندوه مله بیدار ایدر دین
بلورکن بو یله ارض الله واسع • بلاد شینه بو جهانی طار ایدر دین

مناسب این محل

دولت الی ویرسه واولسیه برزرکیسه
دونسه بر برینه مانند قلندر کیسه • ینی اعدایی دلاموش صفت سکدرمک

نقدله

نقدله اولسه سر کربیه همکیسه • اول بت سیم بری نیدی دلارام اتمک
پیازی زرله براولیدی بو کافر کیسه • قالتمز بوکری بد کیف کریه دوشجک
پس اولور جسم ضعیفم کبی لاغر کیسه • قوم وقرداشی لطیفی کشنک کیسه سیدر
یوق دمنده که بولینور اره اکثر کیسه

نقابی رحمه الله علیه ازنیقدن قضات زمره سندندر بو عصر شعراسندندر خواتین اکابره دن بیرینه انتسابی اولدوغی مناسبتیله نقابی تخلص اتمشدر شاننه موافق اشعاری ومخلصنه مطابق گفتاری واردر بو مطلع انکدر **مطلع**

کوزلرینه سرمه چکشدر او چشمی آلهلر • کوز قریدرلر که نقد جانی الدن الهلر

نکاهی رحمه الله علیه استانبولدن کتاب زمره سندندر بو عصرده فوت اولدی اگرچه قلت طبیعتدن اشعاری قلیل واقع اولمشدر اما بو فنده لطف طبعیله اشتهار بولمشدر بو مطلع انکدر **مطلع**

ای قدسه وحجازه کدنلر قونق قونق • یار ایشکن قویوب نه گزرسز ارق ارق
وله اوبکنمه سایه که سرولب جویبارده • معذور طوتکانی بیومشدر کنارده

نثر مذکور کندو حسن اعتقادیجه کندویه غایتده غرور ویرمشدی وزعم وپنداری حسبنجه نهایتده خودبین وخودفروش اولمشدی عاقبت **الکبر شوم** فحواسنجه دماغنه سودا مستولی اولوب مزاجی اعتدالدن انحراف بولدی دیوانه را قلم نیست دیگرکن دیوانه را خط نیست دیو قاتی گریکی

تراش وقیل وقالدن یکوب قلندرلره یولداش اولدی بو بیت انک
حسب حالی در **بیت** خطن تراش ایدرسه عیب ایتمکوز نکاهی
اهل قلمسه نولا دیوانه را قلم نیست **نهاری رحمة الله علیه**
روم ایلنده پرزرنه دن بو عصر شعراسندن در سخن گذار و خوش گفتار
کمسنه در بو مطلع انکدر **مطلع** غمزک دله تیغ اوریسه جکرقانی صچلسه
سوسنلره قرشو گل حمرا اچلسه **نهالی رحمة الله علیه** بورسویدر
غلط قضاسندن تقاعد اتمش و سلطان سلیم طاب ثراهه مصاحب
اولمش ندیم شیوه کشی ایدی اشعاری برلطایف و صنایع و خلق بیننده
مشهور و شایع در بو مطلع مشهور انکدر اشعار رندن در **شعر**
حمام کیردی نازله بر سیم تن گوزل • شو شویله دیجک یری یوق جمله گوزل
و بو مطلع فارسی دخی انکدر **مطلع** ای که خاک درکهت چون کعبه علیا شده
حلقه های آستانت عروه وثقی شده **نثر** وزمان ملازمتنده و عالم قلاقتنده
بو قطعه یله حالنی حکایت و قاضی عسکره کندودن شکایت اتمشدر **قطعه**
کیمه کیمدن شکایت ایلیه یین • سرگذشتم حکایت ایلیه یین
اهل علمک فقیرنه شمدی • کمسه دیلمز رعایت ایلیه یین
صقلی تبدی فضل و معرفتک • کندو می اهل صنعت ایلیه یین
منبع ایسه ملازمت بیورک • آنکوم بیلده خدمت ایلیه یین

لاف

لاف ور شوتیله ایسه کر منصب • رشوت و لاف و تهمت ایلیه یین
گاه تدریس و گه قضا دیو بن • نیجه ذلت دناءت ایلیه یین
یکه بر تولیت عنایت ایدوک • وقفه سعی و کفایت ایلیه یین
منصبه کر لیاقتم یوغسه • اول جهتدن فراغت ایلیه یین
بر بو قطعه دخی انکدر مزلیاتندن و جمله مطایباتندن در **قطعه**
دون کیجه بر بسرک گرزله عالمده ایدم • ناقه وش مهر مهارن الومه ویرمش ایدی
اشتر نرکبی بوینومی اوزادیجه همان • مایه وش چوکدی اوکومه دوه گوردیکی دی
وله
ساده یاغن استدمدی بر گوزل تقالدن • یاغ اجیدیدوکی باکه طنلو کلدی بالدن
نهانی مدرس رحمة الله علیه عبدالله اوغلی وارنود اصلی در خوب
تاریخ گوی و معمی و اشعار و قصایدده موجد خیال و معنی ایدی دیار
عرب و شام و حلب فتحنه سلطان سلیم طاب ثراهه بر مصرعی
معما بر مصرعی تاریخ مصنع و مسمط بر قصیده دیمشدر مرحوم سلیم شاه
طاب ثراه اول قصیده مکافاتی ایچون ترفع و ترقی ارزانی قلوب
وافر جوایز و عطایا ویرمشدی بو شعر مشهور انکدر اشعار رندن در
عوام تحریف ایدوب سلطان سلیمه اسناد ایدرلر **شعر**
لاله رچقدی قزل تاجیله شاهیلر کبی • چکدی سوسن تیغنی سپاهیلر کبی
رافضی در لاله تاجن باده ویریار دیو • یاسمنلر حقه یوزطوتمش الهیلر کبی

ای نهانی چار یاری سو محمد عشقنه • بایزیدی مشرب اول اولمه تباهی کبی
نثر مقطع ده محمد و بایزید ذکر اولنمغین لفظ سلیم آشنا و نهانی عبارتی
بیگانه کبی دوشوب خلقک تحریف و تغلیطنه سبب اولمشدر لطیفه
وقوع مکلفینه فاضل نجی درلر ایدی بو بیت مشهور انکدر اما خلق
نجاتی یله نجینک تناسب الفاظی جهتندن مناسبتی اولمغین نجاتی یه اسناد
ایدرلر لکن بو وجهله در بیت نهانی یه نجی درلر ولیکن کرچک ایدرلر
خوارج بوینن اورماغه ابو المسلم نجاغیدر نهانی قاضی رحمة الله علیه
شهر قسطمونیدن قضات زمره سندندر بو عصر شعراسندندر
اما جهت قضایی جانه قضا بلمش و عرف و اصنافندن چکوب قضاته فرزانه
کندویی اخراج قلمشدر موعظه و تقوی اسلوبنده مدون ابیاتی
وطریق تصوفه متعلق فنا و برکلماتی واردر بو ابیات انک اشعارندندر شعر

صوفیلق تاجله عبا اولدی • حیف کم معرفت هبا اولدی
دانش و فضلی اهل علم اولنک • قبه دلبندله قبا اولدی
امرا قاپوسنده انکا چون • علما عبد مشترا اولدی

نثر مذکورک منصب قضادن فراغتنه بر عجب واقعه سویلرلر و بر غریب
قصه روایت ایدرلر ابتدا قاضی اولوب مسند قضایه کچدکی دملرده
بر کیجه واقعه سنده کوررکه عرصهٔ عرصاتده دیوان یزدانی طورمش

واول دادار داد کر میدان محشرده عدل میزاننی قورمش ابرار و فجاردن
صغیر و کبیر فریق فی الجنة و فریق فی السعیر وعد و وعیدن مشاهده قلوب
قضات عصاتک و ولات طغاتک مهربن بردرلو عذابده و کونه کونه
شدید عقابده کوردی و عرصهٔ عرصاتده بی حد و بی حساب سنک
سنکینله سریع الدوار نیچه یوز بیک آسیاب سیر ایتدی و اول بی حد و بی حساب
آسیابلر اشک یتیمان و خون مظلومان ایله طولیوب دونمکده و رؤس
قضات طغات دانهٔ کندم کبی اول آسیابلرده او کونمکده و کندویی دخی
کوررکه سجلات عملی حرف عصیان ایله طولمش و حجتلری امضاسی ایله جرم و کناهنه
النده حجت اولمش و تحت قضاسنده اولان نواحینک تراکی دیوان
پادشاهیده بولمش کبی بوکه او شرلر بو خوف و خشیتدن واقعه سنده
طورمز قحر انلر اردنه دوشرلر بو هیبت هولناکله خوابدن اویانی کلدی
و بو عمل اجره اولن مفاسد و مخایفه مطلع اولوب صمیم دل و جاندن
توبه و استغفار قلدی همان دم منصب قضادن عزلت و اول
جهتدن فراغت ایدوب کوشهٔ قناعتده تفویض و توکل طریقن طوتدی
اتفاق اول اثناده قضاتدن بری مزبوره راست کلور و منصب
قضادن سبب عزلتن و موجب فراغتن استفسار قلور بونک صوب
صوابن معرض خطاده کوروب غیرت اقرانله تسفیه و تجهیل و فقر و فاقه سن

یوزنه اورب خور و خجیل ایلیز بو دخی فی زماننا امور قضایانک عسرتن

واجرای شرعک حق اوزره صعوبتن بیان ایدوب دیدی که بو زمانده

امور قضایانی مسایل مشکله دن مشکل کوردم واول که بو عملدن

کریز وپرهیز ایتدی آنی کامل عاقل کوردم اولا قاضی اولن کمسنه فضیلت

علمده کامل وعالم وبعده تحت قضاسنده واقع اولن اعیان واشرافی

الکزصاتمز قوتی القلب حاکم کرکدر که تا کم کالقضات فی زماننا منصبندن

خوف ایتیوب وجهل وهوایه تابع اولمیوب خلق جانبنی حق طرفندن

ترجیح واخذ رشوت ایچون حقی باطل قیوب حق اسنه ظلم صریح ایتمیه

وفصل قضایاده مهر حکمنی شرع شریفه موافق وکتابلر مفهومنه مطابق

قلوب حقی ایتامده واموال موتی ده حرامدن اعراض وپرهیز ومظالم

ومخایفدن حذر وکریز اوزره اوله نه آنکه جلب منفعت واخذ رشوت

ایچون من جعل قاضیا فقد ذبح بغیر سکّین مضموننه ماصدق دوشوب

نعیم دنیا ایچون جانن جحیمه ایتیه بیت بو حنیفه قضا نکرد وبمرد

تو بمیری اکر قضا نکنی نثر وقتا کم مخاطبی بو خطابی کوش ایتدی دریای

خشم وحدتی جوش وخروش ایدوب ددی که عدل ساعة یعدل عبادة

سبعین سنة حدیثی قضات وحکام وولات پر احترام حقنده کلمیدر

دیوجک بو دخی اول سن ددوکک اصحاب زماننده اولوردی

واول زمانده فصل قضایایی ایلر بی میل و محابا وبی اخذ ارتشا قلوردی

انلر که بو طایفه دن قاضی حقانی وعالم ربانی در اکثر الله علومهم واعمالهم

انلر ایچون نه سوز آما شمدی زمانمز عرف واضافت وشهرت وعبث

زماینده نیچه لر حرص وهوایه تابع اولوب نیچه دعوای باطلی صورت حقده

ونیچه قضیهٔ حقی لباس باطلده حکم ایدوب اموال ایتامی مال موروثلری

کبی یرلر وارباب دعاوی سبیل ارتشادن ایراد ایتدوکی نسنه لره تحف

وهدایا در درلر لعن الله الراشی والمرتشی حدیثی مفهومنه مظهر دشمشلردر

نظم نه سیم ایله که بغلر جانن کوزینی • که اوتر کوزکوره حقک یوزینی

اولن دقتله علمک مشکلاتنی • جو التون کوره کورمز کوه قافی

علملر بو مواددن بیله وار رر • نیچه بی دیندن ایمانذن چقارر

نثر بونک کبی زمانده اجرای حق ایتمک نیچه میسر وعدل ساعة مفهومیله

عمل ایتمک نه طریقله متصور دیوب قضات طغات وولات عصات

حقنده بو ابیاتی برنکاتی اوقودی نظم

بولارک اکثری قننده جاهل • کیمیسی علمیله غیر عامل

ندر بلمز کن الفاظ ومعانی • کچر هر بیری سعد الدین ثانی

صبی کبی اولان منطقده ابکم • کلامه کلسه حکمتدن اوررد م

کورورسن بیرنک شکلی مزین • حقیقت کوزلسک اما که برخر

کچر قورسک بنی نوعینه مغز • سوزه کلسه اولور جهلی معین

کیوب اکیننه قت قت صوف و جبه • بوینینه باشنی ماننده قبه
لباسی فاخر و آدی افندی • ولیکن بر خر ناداندر کندی
دسوندلر دیو یارشمش ریاست • ایدر ناحق یره خلقه سیاست
ادی منلا ولی بیچمز حرامی • صناسن اوغلو یایلو بر حرامی
نه حاصل اولمدن عالمده کامل • کشی چون اولمیه علمیله عامل
دیمز ارباب تقوی آگه عالم • که واره ارتکاب ایده مظالم
عمل اولمایجق علمیله ای جان • ندن فرق اوله بس عالمده نادان
نه قانونی بیلور کیمی نه شرعی • ینه ایللر قاتنده خیلی مرعی
اولور بر مملکتده نشقه حاکم • الور ویرر چلن کم اوینین کم
اولور بر سنجغه داخی مفتش • اکا ده اشتها سنجه اورر دش
ایدرلر آنی ده ناگاه تفتیش • کلور باشینه یوز بیک درلو تشویش
بولارک کیبی اولمه سنده مسکین • یوری وار نفسی سوکمکله تسکین
ارایردن چقوب عزم کنار ایت • قوغوغایلی فراغت اختیار ایت
دل و جانیله اولمه آگه طالب • فنا بحریدر انده قلمه طالب

نوری قاضی رحمة الله علیه شهر قسطنطینیه دن زمرهٔ قضاتدن در • حضرت ایوب ده کی دار الحدیثه اول مدرس اولن عرب چلبی نک پدریدر • قضات اچره علمیله عامل بر عالم ربانی • و علم فتواده نعمان ثانی ایدی •

سلطان

سلطان محمد دورنده فوت اولمش • و آثار و اشتهاری مرور ایامله اوندلمش در بو مطلع انکدر **مطلع** یادگاره کلمه نولا بو خاکسار اکمز بنی که خاطره کلمیه غبار **وله** قامت شمشاد که اویکندیکچون تا روان باشنه غوغا قلدی مرغان چمن **نثر** و بو مطلع موعظت انکیز دخی انکدر **مطلع** نیجه‌لر بو منزلی جای اقامت صندلر کلشن دهری کوروب کلزار جنت صاندلر **نظیره لمؤلفه**

بوالهوسلر بو جهانی دار عشرت صندلر • بو بهیمی لذتی عالمده لذت صندلر
دولت سرمدن و عمر ابدن کوزی یوموب • اشبو فانی دولتی باقی سعادت صندلر

مناسب این معنی بوطاق و طمطراقی قوکه دورانی بو دنیانک کچر هر نوعله طوتسک اکر آسان اکر مشکل **نوری کاتب** اهل علم قسمندن قول اصلندن بودور شعر اسندن در • نظم و انشاده • و تاریخ و معماده متفنن بکسنه در • بو مطلع انکدر **مطلع** اکر جان کورمک استرسک بدن سنز یوری جانانی سیر ایت پیرهن سز **نثر** بو بر قچ ابیات دخی انک لطائفندندر

شعر

جوجنده عالمه سلطان اولور بر اشلر • بهی نه سلطان بلکه جانه جان اولور بر اشلر
نم قبرلر اوددن اما کوزلسک خاطرک • بولکه جانلر ویروب قربان اولور بر اشلر
اوتنک کونکورلکنده سیله طنه صقن • کم او دمده آتش سوزان اولور بر اشلر
جوجنده اوتنک قلقار معلق لر اورر • کجسه لکن بخت روبی جان اولور بر اشلر

نوری بلغرادی رحمة الله علیه ارباب قلم دن بو عصر شعراسندن
مجذوب صفت و دیوانه نقش شخص ایدی کرچه اشعاری وافر ایدی اما
اختراعاتی غایتده نادر ایدی بلکه صنایع شعریه دن انجق مراعات نظیر
و تجنیس و تضاده قادر ایدی بو مطلع انکدر **مطلع**
دردله زرد اولشیدی یکرمز ایواکی • قنلو یاشیم یر یر آل اتدی ولی الماکبی
نثر بر زمان ایچون قضادن بر نه وافر ملازمت جهت ملازمته مداومت
اتدی عاقبت ویرمینجه الامدی و باب سردن الجر و کرمینجه افندی
کو کلنه یول بولامدی بو بیت انک حسب حالی در **بیت**
یانده معرفت بربوله کچمز • افندی حضرتی معنیده حیران
قطعه یعنی شهری افندی رشوتله • دیلرم که اونی تنکری یقه
محض ایدر افندی تیز چقمز • ایل دعا ایدر که شوله چقه
نیازی برسوی رحمة الله علیه شعرای رومک قدماسندن یلدرم خان
و مراد خان مادحلرندن در اول عصر شعراسنک ممتاز و مستثناسی
و غزل و قصیده طرزنده جمله دن اعلاسی و اولی سیدر و افر قصایده
و اشعار له یلدرم خان نامنه مرتب و مکمل دیوانی و لسان ثلاثه ده
رنکین نظمی و شیرین بیانی واردر بو برنج ابیات ملمع یلدرم خان حقنده
انک برقصیدهٔ مصنّعندن در **نظم** یلدرم خان ابا یزید الوقت

حامی

را
حامی الملک و ماحی الاعدا تو تهمتن تنی و آصف صف تو سکندر دری و دارا
نثر احمد پاشانک اکثر قصایدی بو کز نظیره واقع اولمشدر لعل و آفتاب
و شکار و آب قصیده لرینک مبدعی رومده اول بو اولمش و اول
طرز نغز و تبلیغ و تشبیهی زبان ترکیده ابتدا بو بولمشدر مزبورک
الف قافیه سنده متقفا و مصنّع بر قصیده سی واردر احمد پاشا
قصر قصیده سنک بنا و بنیادن اول طرزاوزره طرح ایدوب بیت
بیته نظیره دیمشدر بر بیتی بودر **بیت** آهوی فلک چرخ پلنکندن امین در
شیر علمک سایه سنی ایده لی ملجا **جواب احمد پاشا**
آهوی فلک کوردی سحر شیر لواکی • خون جکر ندن دم صبح اولوی دم آلا
نثر مذکور کندو عصرنده شهرت شعرله معلوم و مشهور اولمشدر اما بین
الانام دیوانی کمیاب اولمغین مرور زمانله نسیان بولمشدر بو بیت
دخی انکدر **بیت** زلفک کیجه سندن باشمه کون طوغه بر کون
تحقیق ایسه کر نکتهٔ اللیلة حبلی **نیازی قرامانی رحمة الله علیه**
شعرا انک عارفلرندن سلطان عبد الله بن سلطان بایزید واصغلرندندر
ابداع و ایجاده قادر شاعر ماهر و افسون سحر سخنده تمام ساحر در
لکن بو دخی بو فنده اولقدر معلوم و مشهور دو السنهٔ ناسده چندان
مذکور دکلدر بو مطلع انکدر **مطلع** ابروسینه حاجب اوله حسن باغنه

المش اکی حرامیی ایکی قوجاغنه نثر فواید مضمن غضبده بو بر تج بیت انک
کتاب هفت پیکرندن در **نظم** غضب هضم ایلیک عاقل اشی در
غضبده صبر ایدر مرکم کشی در • غضبله دوکدلر ای نیجه لر قان
غضب ایجد کرده اولدیلر پشیمان • غضبده اولیلن نفسینه مالک
نوم راهینه آخر اولدی سالک • انک کم ایشی حدتله غضب در
بل آخر اول ایل خشم رب در
لحضرت شیخی
غضب تعجیله جاهللرک در • تأنی حلمله عاقللرک در
صولر کم تیز اوله کپری تیار اول • فرون کم کرم اوله اکمک تیار اول
غضبده کم تحملدن ایر قدر • طمو بوینده دردر سه حقدر
نیازی سیروزی رحمة الله علیه پادشاهمز بنده لرندن و بنده افکنده
لرندن در شعری انجق کلام موزون و دایره رنک و تصنع دن
بیرون در بو شعر انک اشعارندن در **شعر** دولت الویرمز سه بینه فلاکت باقی
عزت اولمز سه میسر بینه ذلت باقی • دولت الویرمیوب اولمز سه میسر عزت
المزدن کیم الوربینه مذلت باقی • غصه خود حاضر اولمز سه میسر شادی
غم اولمق یوغیسه بینه قساوت باقی
فی حرف الواو
واحدی رحمة الله علیه کتاب زمره سندن بودور شعر اسندن در
واحد العین اولدوغی اجلدن واحدی تخلص اتشدر خوش آینده و رنکین

واز

واز غرایباتی و مخیل و مصنع منظوم تالیفاتی واردر بو مطلع انکدر **وله**
زرد اولسه نوله قشلر کا ای رخلری کلکون • سرسوره لری مصحفک اکثر اولور التون
وله
شیرین لبی نکارک شیرین شکردر اما • لطفیله عاشقینه بر کز دیمزکه ام ما
وله
ار لکیله چون واره مغلوب اوله برازنه • قیمتی کوهر سه آنی المغل برازنه
سن سن اول بندن نصیحت ای اخی طوت دخی • چون سنکله طوتشوب عورت کجه سنه بنه
بر حقل که عورتک النده اولادو کلسون اول • تیمکه عورت یولار اولمایه تا اول کوده نه
واسعی چلبی علیه رحمة واسعة ادرنه قربنده دیمتوقه نام قصبه دن و ملا
لطفی مصاحبلرندن جملهٔ عشره دن در اول زمانده که عشره حادثه سی
واقع اولوب تفتیش امر اولندی همان واسعی دکل هب بونلر واسع
انجق دیو سلطان بایزید اول طایفه یه قهر و غضب صورتلرن
کوسترجک بونلرک هر بری اضطراری فرار و ترک دیار اتدکده بو دخی
جنوب ولایت عجمه کتمش و مدت متمادی انده عظیم شغل اتشدی
جونکه بو حادثه مرور دوران له نسیان بولدی ینه رومه عودت ایدوب
قاضی تخت و قاضی عسکر اولدی اشعاری ندرت و ابیاتی قلت
اوزره واقع اولمشدر بو مطلع انکدر **مطلع**
قاشنک کمانلریله غمزک کی آته اوقلر • عشاقی سینه سنده بحریله بر بر اوقلر
سر و بو بیت دخی انک اشعار دربارندن و کفتار کهر نثارندن در **مطلع**

دیدم شهها یوزکده بو دردمی عجب نیز • دیدی شو دردرکه بو دردن درردر

والهی رحمة الله علیه صاحب معرفت عجم زاده • و عالم اطلاقده
بند قیوددن آزاده ایدی • تغنیس الحان و آوازه یله چارسولرده دروازه
ایدردی • و غزلی خوب و قورشعری ایو دردی • کلیا نجاتی شعری یادنده
و خاطر پاک نهادنده ایدی • ترکیده نجاتی یه نظیر اولمز • و نظیری ولایت
رومه کلمز دیو دعوا ایدردی • و نظیره دیسه انک شعرینه نظیره دیرایدی • مرحوم
نجاتی نک مطلع برانجم صواوم زخنجر برانکدن
نوله برگز اجور رسک نه کیدر یانکدن نثر بو غزله شعرا نظیره دیدکده اول
دخی دیمشدی • بو برتج بیت انک در شعر

کمسه‌لر سوزالمز غنچهٔ خندانکدن • کمسه جان قورتریمز غمزهٔ فتانکدن
کوکلمز الدی پریشان نیه بیک حسرتله • برخبر وردی صبا زلف پریشانکدن
اوله سایکده بکم هر بری بر سرو بلند • نه یره سایه دوشه قد خرامانکدن

نظیره لمؤلفه سرمه چکسون اوزنی نرگس فتانکدن
شانه نک کتسون الی زلف پریشانکدن • یوزی کلشنده کلک یرلره دشدی صبا
اولدی شرمنده مگر غنچهٔ خندانکدن • دهن غنچه یرادلدوغی بو درثر الیله
یعنی که ویره نشان لعل درافشانکدن • کونی ایوایله کچسون بو جهان باغنده
باغبان بر دیه کرسیب زنخدانکدن • سدره و شن سروک اگر کوکه ایرسه باشی

منتها

منتها دردیه من سرو خرامانکدن • لطف طبعکده لطیفی نه لطافت قودحق
اهل دللر بله لر دفتر و دیوانکدن • والهی بلغرادی بو فنده متقلد و متشاعر •
و راجل و قاصر در • بلدهٔ مزبوره ده محمد کاوچشم دیمکله مشهوردر • و بر
برادری دخی احمد اشترلب لقبیله معلوم و مذکوردر ع کاوچشم و
خرصد اشترلب و بزغاله روی نثر شانلرنده بر مصرع در • ایکیسی دخی
خودبینجه • و کندودن اولوجه • عجب طرفه لر و غریب تحفه لردر • هر بری
کندوزعم فاسدنجه مفضل • و پندار کاسدنجه عقل اول الخبوب • عالمده
کندولردن غیری برکسه ده دخی عقل سلیم • و طبع مستقیم وار ایدکنه
قطعا قایل دکللر • و بر قوله بیک حجج قاطعه و هزار براهین ساطعه ایراد و
ابراز اتسک کندو اعتقاد و عنادلری طریقندن دونمکه قایل دکللردر •
ینه بو حال‌الله هر بری شاعر • و فن شعرده ماهر کچرلر • بو قیاس ایتدرکه تقطیع و
اوزان • و احوال بحور و میزان بلمدکلرندن • بری شعرک حروفن
وجزم و وقوفن صیر • و بری دخی چوبدن انداز • دوزب دیدکی
شعرک مصرعلرن اولچر • و برایکی حرف زیاده کلسه برکلمه یی ترخیم
دیو تقسیم ایدوب بولر • و هرقچنکم شعر دیسه‌لر اشتراک اذزره حزلر •
و ظرافتلرندن خوان هزلی چوبله یرلر • بو مطلع نامطبوع انلرکدر
محمد کاوچشم دیرکه ع هرقچن اول الاهی کورسم آنی کوردم صانورم •

واحد اشترلب دیرکه ع طلعتی میمون جهان آرایی کوردم صبا نورم
نثر و بو مطلع مدخول دخی انلرک الفاظ نامربوطندن در سوزلری مزه
وکندولری مدلتوله سی اولدیغی باعثدن تحریر اولندی مطلع
کورنتدی ای صنم بنه شهلا کوزک بزه • دکدی عصای غمزه لون الا کوزک بزه
لطیفه اول دیارده اعیان کباردن بری فوت اولدقده اخوین
مذکورین دن بیرنه دیدلرکه فلان کمسه اکابردن خیلی بزرکوار
و عالی مقدار کمسنه ایدی • بر تاریخ بیت مرثیه نه خوش دیدکوز • غایتده
محل و مناسب • و لازم و لازب ایدی دیدکده • اول دیدکه کمسنه زهی غفلت در
فوت اولنلی مرثیه یی بز کیمه دیلوم • واول حیاتدن ال یودی مرثیه دیوب
بز کیمی اوکلوم دیو جواب ویردی • بیت شاعرلری وار شمدی زمانکده خیلی بلمز
مرثیه اولوب می دنوریا خودری یه • نثر والحق مذکور خود خیلی ذو فنون
و فقیه رهنمون کچر • مؤلف متن مهمله • و مصنف شرح مجمله در • ضرب
یضرب و فعل یفعل بابلرین تکمیل و تحصیلده • نیجه معلم معلم اوکنه دیز
چوکمش • و درویشلر کبی سر بزمین الحکله آب روین دوکمشدر بیت
جمله مجهولک ادغامدمی بری بینی معلوم • کرچه زعم ایتمش کچنور ملا یه
نثر و بو جهل و غباوتله • وحمق و بلاهتله • فاضل و فقیه کچنوب • فقها ایله
باب الجنددن مباحثه اتدکده • محله صورت ویره میوب • سوزن بغازنه

طغرل

174

طغرلر • و جهلن یوزنه اوروب عوضن تقدلر بیت
عارف اولدرکه بله مقدارن • کندو بلمزسه اکا بلدورر ایل نثر و فن
حسابده خود محاسب سریع الحساب • و برایاغی اوزره جمله نک ضربنه
جواب ویرر کچر • اما مسئله تنصیفده اونی مناصفه ایدر اولسه
نصفن بوله مزدی • و فورقا بلیتدن ایکی اوکوزه یم بوله مزدی • ایکی
دردی جمله اتملو اولسه سکز طقوز صیر • و تعداد اربعه ده درت
ایاغن بریره طیردی • و علم مقاماتدن دخی خیلی خبیر • و الحان و
آوازه ده بی نظیر کچر • اما خواننده نا ساز • و کوینده بد آواز در که نغمات
جان تراش و دل خراشی • سوهان عمر عزیز • و آره جان لذیذ در • الا
ساده رولغی زماننده می مجلس لرنده مست اولوب • آه منی دیدکده •
ارباب ذوقدن نیجه لر اردنده قلبه قلب اولوب • چار کاهدن
راست مقامن بولوردی • و اصفهان و عراقک عجمی دوکاه ده سه ضربله
سه کاه اصولن چلوب کردانیه ده بو سلکه محیر اولورلردی • و تازه لکی
زماننده خیلی عظیم الشان چلبی • و وضع و وقارده دورانک بر
مردم مجهول النسبی • و نامعلوم الحسبی ایدی • اظهار بذل و سخا ایدوب •
چلبیانه اقچه یی صو کبی خرجنوردی • نیجه خرجنسونکه ضربخانه سی اشلر
اردندن کلوری وار ایدی • و خصمله مخاصمه ده مقدم و جری در •

کرچه وضعی زمانه در اما بر یوزدن دشمن اری در حملهٔ حیزانله نیجه لرک
نفسن دپلمش و نار غیظ و غضبی تسکین و اطفا اتمکه تماء
مردانلدن درونه صو سیپلمش در بیت نیجه بر نفسه ادیوب عیبنی خلقک اعلم
قویلم حالت ماضی یی کچندن کچلم نثر بو مجمع عیوب و منبع ذنوبک
بو مرتبه ده نکسه ذمن اتمک مقتضای طبعی دکلدر اما بالضروری
لازم کلش و بو محلده بونلری بو وجهله تحریر اتمک فائده کویا
جملهٔ واجباتدن اولمشدر زیرا بر زمانده بو فقیر و حقیر حقنده بر تیج
بیت بی وزن و قافیه هجو دیشلر و بهتان عظیم ایدوب خیلی
هرزه یشلردر کوردم که بونلر بو فقده بحثدن خارج در التفات
اتمیوب کوندردکلری هرزلک ذیلنه نصیحتا مرحوم احمد پاشانک
بو قطعه سن یازوب کوندردم قطعه خاطر شاعر آبکینه کبی
صنمدن بر صفا کهر کورینور • صینجق کی صقن ولی اندن
بشدن ایاغه نیشتر کورینور بیت زهرله اولورسه اولسون
ورمه تریاک ای طبیب • قویرغن بصدی شوکم قصدیله مار خفته نک
ع هر که نکند بخود کند کر همه نیک و بد کند وحدی رحمة الله علیه
استانبولدن تاج زاده اقرباسندن و پادشاهمز بنده لرندن در
بورسالو خواجه عبد الرؤف حکایتنک موجد و منشی سیدر که •

بین

بین الانام انا باجی حکایتی دیمکله مشهور و دندان لطیفه سی
دیمکله معروف و مذکور در اوصاف زنده خوب تعبیرلری و اوال
پیره زنده لطیف تقریرلری واردر اما اشعاری غایتده قلت
و نهایتده ندرت اوزره واقع اولمشدر بو مقطع انکدر مقطعی
بزم بلاده وحدیا چاکه غم شرابن • باشن اولدوک اهل عشقه ایاغوکی چکر بوق
وحیدی رحمة الله علیه بالی کسریدن در بین الانام حاجی حسن
زاده دیمکله شهرت بولمش و سلطان بایزید خان دورنده قاضی
عسکر اولمشدر عصرنده بین الاهالی اهلیت ایله متصف و موالی
مولویتنه معترف ایدی حتی تاج زاده هوس نامه نام رساله سنده
اول عصرک موالیسندن بر تیج کمسنه تفضیل و ترجیح اتدکده مولوی الیهک
کمال فضلنه بو بر تیج بیتیله شهادت اتمش در نظم
بری حاجی حسن زاده وحیدی • زمانک مقتداسی و فریدی
فضیلت معدنی و علم کانی • شریعت مسندی نعمان ثانی
نثر اما کندولر او لقدر شعرله شهیر و اشعاری کثیر دکلدر بو مطلع انکدر مطلع
بر سحر شوقیله عزم کوی یار اتسم کرک • مهرم اول نامهربانه آشکار اتسم کرک
نثر و مرحوم و مغفور له سلطان جم وفاتنه ع تاریخ موت شاه جم
عین نظام عالمست نثر تاریخ دیمشدر صنعت تاریخ بودر که

عین نظام عالم حرف ظادر که ابجد حسابنده تمام طقوز یوزدر • نقل
اولنور که • مولانای مزبور بر کون صندلله روی دریاده سفاین سیرن
ایدرکن • بر فلک پیکر وسفینه • هلال لنکر کورب • بو بیتی بالبداهه
دیمش **بیت** کشتیء دل بولمق اچون بحر حیرتدن خلاص
کاکل دلبر خیالیله رسنلر بغلمش **نثر** اتفاق بر شاعر نکته کذار بو بیتی
استماع اتدکده تمثیل وتشبیهن معقول ومقبول کورمیوب دخل
واستهزا یوزندن بو بیتله اعتراض اتمشدر **بیت**
شول بیوک بارچه طاقیلن یغون اوغلره • لطف طبعندن افندم کاکل دلبر دیمش
جواب مشار الیه دل کشتیسینه بارچه دین ترکه نه دیرسن
اورغانه قیوب آنی سمان اندره اصیدی **وجیهی رحمة الله علیه** ازنیق نام
قصبه دن قضات طایفه سندندر • سلطان سلیم خان دورنک اواخرنده
آخرته نقل اتدی • سخندان عارف • وصاحب فضل واهل معارف کسنه ایدی •
مخیل اشعاری • وپسندیده گفتاری واردر • بو مطلع انکدر **مطلع**
الکسک اولمز کوکلک بخشی تن صدجاکله • فی المثل بر طفله بکزر دایم اویناز خاکله
وصالی رحمة الله علیه ایدین ایلندندر • سلطان بایزید وسلطان
سلیم زمانلرنده شهر ادرنه ده سرای عامره خواجه سی ایدی • مدون ابیاتی •
واسامیء محابیبدن هر اسم اچون دینلمش غزلیاتی واردر • بو مطلع انکدر **وله**

ای

176

ای بنم کوکلم سروری کوزلرم نوری مراد • بن قوللک ایرکل مراده ایلمه کل نامراد
نثر وبو شعر مصنوع دخی انک ایجاد وابداعی وخاصه اختراعیدر **شعر**
کوزلرمدر کوزلرم کوزکی جانیله سون • کوزه کوستر کوزکی کوزدن ایراغ اولمه
اغلقدن کوز که اوپلی قان اولدی کوزم • چقسه کوزدن کوز اوجندن نه عجب کوزن اوین
کورمک اولمز ایکی کوزم کبی کوزدکی ولی • کورمشم کوزسنی کوردکده اکی کوزمی بن
کوزلرک کوزلرکن اولدی کوزک کوزمه طوس • کوز اوجیله کوزدرکن کوزه کوز اولدی فتی
کوزلرک اتدی وصالی کوزنی کوزدن ایراق • دیدم می کوزه اویوب کوزنی کوزمکه س
نثر مذکور علم بیانده • وفن عروضده کامل وماهر اولمغن • شعرا بیننده
غایتده نجابت ورد خالدی • هر شاعرک شعرنه دخل ایدوب بو تمثیل و
تشبیه بو اراده صحیح دکل وبو کنایه وبو استعاره بو محلده درست
دکل دیو اعتراض ایدردی • مرقوم مکر کم اسمی عیسا وکندو ماننده ملت
مسیحا سنتسزلکله متهم ایمش • شعرادن بری بو خصوصی بو قطعه بله تصریح
اتمشدر **قطعه** ناسخ فن بیان اعنی وصالی حضرتی
صنعت شعرده اوته ادجیدر دولت سزک • شعرا جنده غیر فرضیاتی عرض ایلر بزه
بو مثللر سیلنور خلق ارده سوزسنت سزک **نثر** وشعرادن بری دخی انی بو بیتله
تصدیق اتمشدر **بیت** ملا وصالی حضرتی عیسی دکل عیسانی در
دیمک اکا یوق سنتی سنتلسه موسیانی در **جواب وصالی**

اهل سنت مؤمنم ای باکه سنت نیز دین • کوستر این کل سکاکور باری بهک قلمون
وصفی چلبی رحمة الله علیه رومایلندن سیروزدن • وقضات
زمره سندن در • فن شعرده لایق وصف وتعریف • ومحل مدح وتوصیف در •
شعر شیرین ورنکینی رنک وچاشنی ده مطبوع ودلپذیر • وعام کیرلکده
اشعار آبدار آتش تأثیری • شعر نجاتی یه عدیل ونظیر در • بو مطلع مطبوع
انکدر اشعارندن در مطلع نقدر تیر کایره جانه جانانمدن
جانب کوینه روزنلر اچر جانمدن شعر کوکل بلا اوقنه قلدر نشانه سنی
بلا ایچون می کتوردی خدا جهانه سنی • ایکی جهانده بوجان بیر اولورمش ای دلبر
نه جانه ویره یم بن ایکی جهانه سنی • بهانه عشقک ایدوب بو فقره جور ایتمه
انک حقی که شها اتدی بی بهانه سنی نثر نقل اولنور که سلطان بایزید دورنده
محروسه مزبوره ده قاضی ایکن مرقاضی تحت قضاسنده اولان اموال
شاهی یه ناظر اولمق قانون مقرر اولدوغی باعثدن • امنا ایله متفق و
متحد اولوب • مال میریدن نسنه اکل اتدک دیو حبس اتدکلری زمانده • بو
شعری حبس ایچنده حسب حال دیمشدر شعر بر نامه ایچون وخ
اتدی سرکردان بنی • کورننک کبی کون ایچون صقلدی دوران بنی •
کوردلر شید الغم عشقکده زندان اتدلر • سینه ده جانی کبی صقلدی
زندان بنی • هجره دوشدم غم غصه اوشهری باشمه • خسته یم صو باغه

کلدی

177

کلدی یعنی که یاران بنی نثر مرحوم غایتده ضعیف اندام • وبهره مندن
محروم وناکام ایدی • ضعف ونحافتدن قامت الف میانی لام الف
کبی بوکلش • وپیرلکدن اجل عصایی اکا دکنشدی • عیش المریض نزع
الروح مضمونجه حیاتدن مماتی ترجیح ایدردی • واولدی دیولرایکی کونده
بردر دولته خبری کیدردی • اول اثناده مرقومی فوت اولدی دیو ارباب
مناصبدن بری بر منصوبه ایله منصبن الور • اول دخی دوشه طوره دردولتنده
مرحوم علی پاشایه کلوز بو قطعه ایله عرض حال وبسط مقال ایلر قطعه
وصفی پیر ناتوان ایچون • اولدی دیو روایت اتمشلر
غالبا شیرمله حضورکده • حیرتندن کنایت اتمشلر
کوردلر کونده بیک کز اولدوکنی • بیکده بیرن حکایت اتمشلر

فی حرف الهاء هاتفی رومی رحمة الله علیه

اماسیه جانبلرندن • تجارتسندن • بو عصر شعراسندن در • خیلی
حریف نکته دان • وظریف صاحب عرفان ایدی • اما شعرله دخی مشهور •
وافواه والسنه ده نامی مذکور دکلدی • بو مطلع انکدر مطلع
بکه ای سیب ذقن اولمسه مم دردایوا • رنک در رویمی بزن ایلرایدی زرد ایوا
نثر حرزبور شکل وجمالده • ویال وبالده غایتده وجیه • در شیق • وکیدوکی
یار شیق • وملبس ومالدار • روزنبازلغی بلاسندن مصاحبت زنه •

غایتده خریدار ایدی • مهر قنده که چکه دوزنله ایکی قشلو بر پیره زن • و
هشتاد دنده عجوزه دهر بر فرهاد اولدرن کورسه کوزنه بر نکار شیرین •
و نازپرور بر زن نازنین کورنور ایدی • اتفاق عجایبدن روزکاردن بر
عجوز ستاره و دله مکاره • بوکه تعشق ایدوب مزبوری شکار و صید •
و کمند کیدنه قید ایچون مال و منالله مرقومی ربوده قلوب • باغم و غم •
و بو غم و اقحم منب سنک اولسون تک بنی ال • بکون یارن بن دار فنادن
کیدرن ملک و مکانده سن باقی قال • همین بر قج کون تحت نکاحکده
اولایم • باری اولورسم اوکوکده اوله یم • و جاریه لرمک حسنی لرندن سکا
تمتع ایچون ویره یم • و درسک سکا بر اولو خانداندن بر جمیله دختر
الی ویروب سنی اوه یرین دیوب • بو مکر و خدعه یله اول بوالهوسی
شکار و دانهٔ افسانه دام فسونه کرفتار ایدر • و بعده بیچارهٔ وافر
کسکابدن و دیک سحر و فسونی آتشتابدن چکوب • زال فرتوت
ایکن اول پیره زن عروسانه اندامنه چکه دوزن • ویروب کالای
کاسدنه رواج ویرمک ایچون • روی بی رنکنی بر سرخ و سفیداج ایله ایب
زیور تزویره مشغول اولور • و ابروسن وسمه لیوب کوزلرن سرمه لیوب
دست و پاین بر خلخال و حنا و اندام بی اندامن غریق زر و زیور دیبا
قلور • و بالجمله کونه کون سحر و فسونله اول دردمندی مسحور و مجنون •

ولقای

ولقای کریه و قبیحنه الفته و مفتون ایدر قطعه

مال ایچون جفت ایدنمه پیره زنی • کر بو ینجه با ترسه التونه
لعنت اولسون اکا و مالینه • مالی ملعون کندو ملعونه

نثر والحاصل ورد بجه دردمنده سحر اثر و دیده سحرله ستاره یه نظر ایدر
اول عجوز فرهادکش • بوکه بر وجهله خوش کلور که غلبهٔ سحر و فسوندن
بی اختیار پیره زنی زانوسنه الوب • و هزار شوق و ذوقله بوس و آغوشه
مشغول اولوب • اظهار محبت و عرض مودت اتدکده • عجوز سحرک تمام اثر
اتدوکن بیلور • و بونک ناله دنیا زندن استکبار و استغنا قلور •
مال و نعمندن مسکینه نسنه طدورمز • و باغندن کوزنه قورق صدرمز •
اولانجه مال و منالن دخی الندن الور • و کندوی سودازده و دیوانه
قلوب آنی کوروب برشاعر دانا بو برقج بیتی املا و انشا اتمش نظم

دیمز مرد آکه عالمده ارنلر • که مال ایچون زنه مغلوب اوله لر
خصوصا که اوله بر نحس جادو • ایده کوز کوره بر مسکینی آهو
زن ستاره و زشت فسون ساز • عجوز دیو شکل و حیله پرداز
زنه کم قاریلق عارض اوله اول • اولور لابد مادام سحره مشغول
اکر افسونله خر اتماسه استر • صقالندن دمادم تیمک استر
یدور رتا شود کلوکس کبابی • کوریبور آکه عالم آفتابی

ویرورلابد سقالینی الین • دل وجانیله بیل بغلر بولین
ایدر سحر آتشی آهن دلن موم • اولور اول عورتنک حکمینه محکوم
اراوله چونکه مسحور و مسخر • وارور عورت نهان بلدوکن اشلر
قنی ار عورتی سوزینه اویمز • یشدر کس کبابی داخی طویمز
بو دملرده خصوصا عورت ار در • ارکانجق نهان برآدی اردر
بو حالی فکر ایدوب برکسه سیچمز • جوعنیک عورتینه حکمی کچمز
جهان زینتله شمدی برهوادر • بو دملرده تأهل کی خطادر
حذر ایله حذر سحاره لردن • طلودر دهر ایچی مکاره لردن
قریلارک الندن داد فریاد • بولاره اویدی باشدن چقدی فرهاد

نثر نقل اولنور که عزیزلردن بیرینه بیچون تأهل ایدوب امر اللهه امتثال اتمزسز دیدکده برشیطان وارکن اوه برشیطان دخی می کتوره یین دیو جواب ویرمش بیت

اولمسه شیطان بس ایدی برزن پرشیطنت
نیجه چقسون باشه مؤمن برایکی شیطانله

هاشمی رحمة الله علیه

عجم طایفه سندن • سادات زمره سندن در • سلطان سلیمان بن چلبی سلطانک شاعری و مصاحبی • وابیات قدسی همانک کاتبی ایدی • پدری سلطان بایزیدله اندوکی محاربه ده فوت اولدی • بو شعر انک ابداعی • وخاصه اختراعیدر شعر

بزم می ایلمشم دون کیجه سلطانلرله •

نیجه

نیجه سلطانلرله بی سر و سامانلرله • وای نه خوش بلدی که بو قدر بنی آدمده آه و وفا
شو لکه انس ایلدی مجنون کبی حیوانلرله • نه بکا صبر میسر و نه خود وصل حبیب
دوشه یین شهره شیدا اولوب افغانلرله

نثر ابتدا بو قافیه یی بو بولمش در و بو قافیه ده واقع اولن اشعار بوکه نظیره اولمشدر • بو کمینه کم بضاعه دخی عهد صغر سنده واول آوان وحینده • یعنی زمان حداثت وصباوتده • طبیعت شعره نهاده نهاده • وموهبت فیاضدن بو فن داده اولدغی حیثیتدن • امثال شنیده تعیین واشتهار صورتلرن مشاهده ایدوب اظهار آثار • ومحل حیرت و تعجب گفتار ابراز واصدار اتمشدم • بلی وهب ولمه به قابلیت شرط اولمز ومتعدر ومقسوم اولمین نسنه یی هیچ کس سعی وجدله بولمز نظم

کیم اندی بلبله الحانی تعلیم • بو سوز ونغمه یی قفنوسه تفهیم
ادر حق هر اشی بر شیئه آسان • خرامی کبکه وطاوسه جولان

نثر الحاصل جواد مطلقک اعنی حضرت حقک بو اعطاء عبرت نمونی مقتضاسنجه • دبیرستان نوآموزیده ایله مجتمع و مختلط اولوب • هنوز صبیانلر صبیان اوقودق دکل • کلام قدیمی نصف اتمامش ایدم دادحق را قابلیت شرط نیست • موجبنجه شعرای راسخینن کبی رسوخ وملکه یه مالک • بو شعری شعر سابق الذکره نظیره دیمشدم شعر

اتیمیم مهر ومحبت مه تابانلرله • دخی جمع اولمیه بن زلف پریشانلرله
بخشم چونکه سیه در خط اشعار گیبی • شرح اولنمز غمز دفتر و دیوانلرله

واکتفا

طفلانه الوا ٢ خوان

قطرهٔ خون جکردن یاشمک سقاسی • کوزلرم طاسنی پر ایلیدی مرجانلرله
هلاکی قرامانی طریق علمدن تقاعد ایتمش صاحب عرفان و خوب فارسی دانندر
فن شعرده غایتده ماهر و مدونات فرسکا علی حده افاده سنه قادردر
سایر معارفندن غیری مدون اشعاری و خوش آینده کفتاری واردر بو
مطلع انکدر **مطلع** طبیب جوده ایدوب فقر و فاقه دن زاری
دیدم نه چاره ددی کر شراب دیناری **هلاکی رومی رحمة الله علیه**
روم ایلندن درویش مشرب بر مرد عاشق عشق پیشه و محبوب دوست
و محبت اندیشه ایدی عاقبت می مجلسنده مجوبی هلاک و دلبر جاللکی
سینهٔ صد چاکن چاک چاک ایتدی اکثر زمانده مناقب ایمهٔ عظام و امامیلر
کبی دوازده امام درایدی و رؤسای رفاوضدن حسن کاشی کلماتن
تتبع ایدردی بو بر قچ بیت منقبت حضرت علی انکدر **نعت**
خازن خلد برین شاه سلام علیک • ساقی آب معین شاه سلام علیک
مدحک ایدوب مصطفا ذاتکه دیر لا فتا • کاشف قل انما شاه سلام علیک
فاتح خیبر اوزک ساقی کوثر اوزک • خواجهٔ قنبر اوزک سلام شاه علیک
شعر وله
کون کبی طولنسه چشمدن او شمس خاوری • برج دیده مدن طوغار اولدمده اشکم اختری
بوسهٔ لعل نکاری باشکه کوردک دیو • بزم ایچنده دقدی طولوردی صراحی غری
باغ قلبمده نهال تیری اورمه اول کلک • اغزن اچمش غنچه لر دردلده زخم خنجری

هلالی

هلالی برسوی رحمة الله علیه سلطان بایزید دورنده واقع اولان
شعرادن و طایفهٔ ایمه و خطبادن در فن شعرده ایجاد صرفه و چوق
معارفه قادر کسنه ایدی قصاید و اشعاری مدون و مسطوردر
اما بین الانام غیر مشهوردر بو قافیه ده کسه بوندن منقح و موضح
شعر دیممشدر **شعر** کون کرم اولوب ایکنده حسینی المسون عرض
نسبت یوزوکه کونده بین السماء و الارض • عشقکده سیم اشکه شو لدکلو قادرم
کعبه تک طوافی اولمشدر بکا فرض • بر قطره یش قومادی چشممده شوق لعلک
کرچه که خون دلدن چوق الدی کوزلرم قرض **نثر** مذکورک بوستان نام بر همسایه سی
و همسایه سینک بر زن کل پیرایه سی واردی اما اول سرو سر بلندک سرو سهی
مانند باشی طشره اولدغی اجلدن مذکور بوستان تحصیل دردن دایدوب اول درددن
چهره سی برک خزان صفت زرد اولمشدی اتفاق بر کون بر جمعیت ده
یاران ظریفانه مشاعره یوزندن طره اویون اوینرکن بو بیتی اوقیوب
طرهٔ چالدی **بیت** بکزکی ای بوستان فصل خزانمی ایتدی زرد
یکسه باشی طشره بر سرو خرامانکمی وار **نثر** بیت مرقوم حسب حاله تمام مطابق
دوشوب مجلسده سبب ضحک اولیجق بوستان اول کلدن عزلت ایدوب
اوزلدی **هلالی استانبولی رحمة الله علیه** ارباب حرفدن بو عصر شعراسندن ایدی
هلال اسا وجودی ضعیف و اندامی نحیف اولدوغی مناسبتله هلالی

تخلص ایتشدی طرز غزلده آهی پی روید و آهی جهت سوز وگدازده
روم خسرویدر بو مطلع انکدر **مطلع** چاک ن چقدی گریبانی قرلقان لاله
گویا پیرهن یوسف کنعان لاله **نثر** و بو مطلع دخی انک نتیجه تتبعیدر **وله**
بنم اول صید فتراکنده یارک بغری خون اولمش • سر تیم سمندن اویمکیچون سرنکون اولمش
وله آللر گیسه قچن گل گبی اول نازک بدن • سینه قتقتانه گیرمشدی ای بو ظالم در کورن
دلده داغ درد هجران دیده پرخون سینه چاک • دولت عشقکده ای گلرخ نم اکسک لاله دن
قدیاره اویکنوب صالندی غنچون نازله • گلستانده سرو بالایه طولشدی یاسمن
نظیره للمؤلف سیر باغ ایلردی او غالب اوقدی نارون
سروه چقمش ریسمانه یاپشوب مهر یاسمن • اویکنور سه سن سمن سیما و سیم اندامیم
خامه رسن اگر قالمه باقدای نازک بدن • طوتدن زلفکا اوچن دل کم زنخدانک در
تا شود گلوتشنه درکم استمز جاهه رسن • قد و خدی حسرتندن جان ویررسم ای رفیق
سرو دن تابوت اتسونلر بکا گلدن کفن • نسبت ایلرمش کلامن شعر شکر باشمه
اوزکه قوشدر ای لطیفی طوطی شیرین سخن **مهامی رحمة الله علیه** ازنیق نام
قصبه دن در شیخی واحدی عصرنده گلمشدر وسینامه نام کتابی خلیل نامه
نامنه سینامه همامیدن ترکیه ترجمه قلمشدر طالب و مطلوب و محبت و
محبوب بابنده لازم اولان احوالی و مناسب اولن حسب حالی نظم
ایدوب حسرت نامه و فرقتنامه لر ایتشدر عشاق مشتاق

انکله

انکله محبوب و مطلوبنه عرض اشتیاق و شرح افتراق ایدوب حبیب
دلفگیر بندن تمنای وصال و توقع مشاهده جمال ایلر بو ترجیع ابیات نامی
اول نامه لردندر **نظم** الا ای سروقد و لاله پیکر • مبارک طلعت و فرخنده منظر
بکاغی لاله باغ لطافت • عذاری ورد گلزار طراوت • یدی اقلیم حسنک شهریاری
طقوز میدان چرخک شهسواری • محبت ایلمکنک روحی جبیبی • دواسی اولمیلار کد طبیبی
سلامی چون نسیم سنبل وگل • سلامی چون نوای ساز بلبل • پیام برفراق درد و حسرت
که اندن فیض اولور مهر و محبت • گورلدن حسنکی نور بصرده • اسیرک اولدی گوکلم بر نظرده
منو قاشنکه دیوانه اولدم • جمالک شمعنه پروانه اولدم • یدی طامو فراقکدن عبارت
سکز جنت وصالکدن کنایت **نثر** لسان ترکیده قصیده مصنوعه بوندن
مطبوع و مصنوع کمسه دیمشدر ترجیع بیتی بو در **حسن المطلع والترصیع**
ای سکندر در سلیمان سطوت و سهراب وار • وی غضنفر فر نریمان هیبت و
داراب دار **تجنیس تام** دشمنک بهرام وش گورا اولوب اولسه بیری گور •
نوله چون سن خسروه گارا انک اولدی گارزار **تجنیس مکرر**
رایتنک ثعبانی قاتنده اولور تیمور مور • محمدت غیری شعارنده اولور اشعار عار
فی حرف الیاء **یاری رحمة الله علیه** •
عجم زاده دشوخ طبع و گشاده بیدی • دواوین فرسک ابیات معتبره سی یادده
و مطالع مخیله سی اکثریا خاطر پاکنده نهادنده ایدی • اماکلامنک روحی و فیض

فتوحی یوغدی بو بر تج بیت انکور شعر که خطی حایل اولور رخسار یاره زلفی گاه

باشمه کون طوغدی قلدی سحاب ایچنده ماه • سیر باغ انسم قوپوب کر قد وخط دلبری

دک کلور سرو چمن دل اوزدر مهر کیاه • سرولر صفلر طوتوب گلشنده دیوان ایلمش

بادشاه اولمش چمنده نرکس زرین کلاه • نظیره لمؤلفه

ظلمت شب ایلیوبدر عالمی چشمک سیاه • باد آهمدن سونمشدر چراغ مهر وماه

خطلکوک کلدوکنه طوتماسه لر ماتم اکر • زلف وخالکله لباس چشمک اولمزدی سیاه

ملک دلده غم طورر کن نوله شادی کلمسه • بر ولایت ایچره زیرا صغمز ایکی پادشاه

سیر ایدردی حون کیجه کوردم نه شبرو کبی • اول هلال ابرو قمر طلعت کیوب بر شب کلاه

روی زیباسن تماشا اتمش لطیفی چشم یار • بکزر اول آهویه که کلزاری قلمش خوابگاه

نثر مرقوم فن کیمیاده کامل واکسیره واصل کجردی • خرج لازمه ده چوق
اسرافی و مصارف حوایجنده زواید واتلافی • بو خصوصده شاهد قرینه
اولمغین امرادن بری مذکوری کیمیاده کامل و تحقیق اکسیره واصل ملاحظه
ایدوب • نی کناره چکز و فن مزبورک تعلم وتفهمن رجا واستدعا ایدرز
بو دخی علم کیمیایی کمالیله تکمیل و شمسیه و قمریه دن بر عمل خالص تحصیل
ایدمدوکنه مهزار غلاظ شداد و سوکند و قسم ایچون حضرت حقک
نام عظیمن یاد اتدی • اصلا اتدوکی اقسام قسمه • اعتقاد واعتماد ایلیوب
بخلا ستر وکتمه حمل ایدوب • مذکوره بر جای خالی ده واز عرف اتدورز

یعنی که

یعنی که جبرا و قهرا غفله دیدورز • عاقبت اول عرف ایچنده اتدکلری
ضرب شدید مرقومک مخالف برنه راست کلوز • همین اول اراده روح
جسدن مفارقت ایدوب تسلیم اولور بیت اکر بولدوکسه اجمایو بابی
بولیمادکسه داخی یوم کتابی نثر مسموعمدر که بر واصل کیمیانک مصر ملکی
کوزلرنه میل چکمش • و کوسترمدیکیچون ایکی کوزندن محروم اتمش • استاد
سخن • وسخندان پیر کهن بو بیتی نه غرا دیمشدر بیت چو کندن کیمیاکر ظاهر ایلر
اشینک التون آدن باقر ایلر نسیم علی چلبی استانبولدن سلحدارلر
زمره سندن • و پادشاهمز بنده لرندن در • ابیات درربار • و کلمات
کهرنثاری واهر در • بحر نظمک در یتیمی • و جواهر لجه عظیمی در • زمانه ده مثلی
نادر • ونظمه قادر کسنه در • مرحوم خیر الدین پاشانک روی دریاده
کفارله واقع اولن غزالرنی • و هیجا وغالرنی • بحر سریع مطوی ده نظم
ایدوب چوق تخیل وتصنع درج اتمشدر • و مرحوم حیرتینک مطلع

عاشقک طفلر قدر بغرنده باشی وارمش • کندو بر کم قطره دریالرجه یاشی وارمش

غزلنه بوندن یکسه نظیره دیمشدر مطلع

کوزینی کیبی صویی غم کیبی آتشی وارمش • قیسه مجنون دیمکوز عقل معاشی وارمش

یحیی بک شهرستانبولدن پادشاهمز بنده لرندن خدمتکذار
سپاهی وضعی سپاهی کلماتی آلهی در • شعراء عصرک ممتازلرندن •

واهل اشتهار وصاحب امتیازلردندر اشعارینک بعضی رندانه وبعضی
محققانه واقع اولمشدر بومطلع انک اشعارندندر **مطلع**
صبح صادق کبی ای غافل اغردی صاچلک • خبرک یوق سنی بنبه یله بوغزلراجلک
نثر وبو مطلع دخی دردولتده دربان اولان رضوان طوبی قد وسرو
سدره خرام ومنتها قامت حقنده انک اشعارندندر **مطلع**
دربان پادشاه ایدوب اول سرو قامتی • دوران بنه قپویه کتوردی قیامتی
نثر وبو ایکی بیت دخی انکدر شاه وکدا انام کتابنده حضرت آدم صفی
ابو البشر اولوب وحضرت محمد مصطفی صلوات الله علیهما ابو الارواح
اولدوغنه اشارتدر **نظم** انی خلق اتدی ابتداده خدا
انبیا هب طفیل اولدی اکا • ظاهرا خاتم او سرور اولور
مبتدا اکاه اولور موخر اولور **دربیان خاتمه کتاب**
بحمد الله الملک العلام بو کتاب فصاحت فرجام وبلاغت انجام تاریخ هجرت
سنه ثلث وخمسین وتسعمائه دن تجاوز اتمدن اتمام واختتام
بولدی • وسرجمله مسطور ومرقوم اولان مخالص شعرا واسامی بلغای
نظم آرا عدد وشمارده اوچیوز نفر اولدی کرچه بحسب الاعتبار
بو جمله شعرادن عد اولنور اما شاعر مبدع بو جمله نک ایچنده عشر عشیری
انجق بولنور اکثری مترجم ومقلد وایجاد صنایع سخنده غیر موجوددر •

واکثرینک

واکثرینک ابیاتی مسامع اهل عرفانده مسموع وشنیده برتچ کلمات
خاییده وابداع وایجادی تصرفات زاییده در زیرا شاعر مبدع
وبو فنده ماهر ومخترع غایتده قلیل ونادردر بلکه فی زماننا شاعر
کچنلرک اکثری شعرای سلف مخلص قوللنور مقلد ومتشاعردر
معلوم درکه تخلص دیدکلری بر لفظدر اول بر لفظده برکمسه ایله
شاعر ومشترک اولمق عاجزلق علامتیدر وبرغیرله التباس واشتراکدن
اجتناب واحتراز اتمک قاصرلق امارتیدر **بیت**
چو عاجز اوله بر مخلصده شاعر • سخن ایجادنه اولامی قادر **نثر**
الحق وانصاف بودرکه زبان ترکینک دخی خصوص شعرده طرز خاصه قادر
استاد شاعرلری وسحر سخنده ساحر وماهرلری بو طایفه معدود دکل
ممتاز ومنتخب بر نیچه نفر کمسنه البت بولنور وشعرای سلف کبار کبی
فن نظمک اکابرندن عد اولنسه اولنور اما نه انکه شعرای مشایخ سلف
کبی بونلرک ابیاتی ذو الوجهین ومحتمل الضدین اولوب می ومیخانه دن
وباده وپیمانه دن جذبه وعشق مستلکلرن وجام شوق الهی
باده پرستلکلرن مقصود ومراد وآرزوی فواد ایدنلر بو طرزه
محتمل وبو الفاظه مشتمل کلدر زیرا بو مرتبه یه سلوک وشهود وفیض حقدن
واردات ورود کرکدر پس بو تقدیرجه بونلرک ابیات مجازی سن

کلمات اهل حقیقت کبی توجیه بی وجهله اول طرز اوزره تحقیق وآیات
واحادیثله شرع شریفه تطبیق اتمک ویکه جوری برمعنی ویرمک مناسب
وملایم دکلدر نظامدرکه بونلر کفتاری وواقع اولان اشعاری ذو
الوجهین دکلدر بلکه یک روددر ومجاز صرف یکسودر معلومدرکه
انلرک کلماتی اصلدر بونلرک فرع اولمغن خوان نظم انلرک بقیه وماندهسی
وبرمایدهٔ خایدهسیدر بلکه اکثرینک ابداع واختراع دیواندوکی تحریر
وتصرف تصرف زایده در اما خطا بودرکه کمی طریق حقیقتده وکیمی
طرز مجازده زیبا رسالهلر وغرا مقالهلر دخی دیوب ایچنده خوب
توحید ونعتلر وموعظه ونصیحتلر ایراد اتمشلر من تشبه
قومًا فهو منهم منهو منجه بوخصوصلرده اول قوم کبارک بی رویی اولوب
انلرک دربنجه کتمشلردر امیددرکه اول کریم وغفور زور ربّ شکور
انلرک آب روینه ودیدکلری مواعظ ونعت یوزی صوینه جملهسنک
خطالرن عفو وکناهلرن محو ایده بیت قطرهٔ رحمت رحیم بس است
شستن نامهٔ سیاه همه نثر سبب تألیفده بوبحثک تفصیلی مسطور
واجمالی مرقوم ومذکوردر اما نه فایده کثرت قیود وعلایق ووفور
موانع وعوایقله هجوم حزن وحرماندن وهیجان نوایب ومصایب
زماندن بردم خلاص اولامدم وایجاد وتصرفده اکاکه قوت وقدرت

واردی

184

واردی فعله کتورمکه فرصت ورخصت بولامدم بیت

دوران غمی که آدمی جاندن اوصندرر • دهرک جفا وجوری جهاندن اوصندرر

نثر علی الخصوص که بوفن فی زماننا سمت رغبت واعتباردن دور
وتوجه نظر اشراف روزکاردن صدمرحله بعید ومهجور ایدی بلکه
منازل کبارده واقع اولان اعیان روزکاردن سخندان ونیک
مهرز ممیز اهل هنر ومربی مرد هنرپرور اصلا بولنمزدی وخلق
جهان تزیینات زخارفله صورته ناظر اولمغن اقسام علم ومعنی
لکونده قالوب معارفه قطعا نظر اولنمزدی نظم

درین دور خردفرسای خونخوار • که جهل ازوی عزیز است وهنر خوار
خلایق روی کردان از معارف • چو طفلان کشته مفتون بازخارف
اکر سحبان بود یا زنده یادلق • نه سنجیدش بوزن باقلی خلق
اکر باشد خری برپشت استر • کنندش جمله با عیسی برابر
افاضل درمضایق کشته مسجون • غذاشان چون جنین آماده ازخون

نثر کردون دونک بو جنبشندن هر نادان وناخلف توجیه بی وجهله
کسب قدر وشرفله پرشهره هر مرد قابل وفاضل وکامل نصاب دولتدن
بی بهره ایدی قطعه

بن غباری خاکدن کوترمیوب پامال ایدن
روزکار اکسلکیدر روزکار اکسلکی • بن فقیره غدر ایدوب برقدر وزغیب وزمین

اعتبار اکسلکیدر اعتبار اکسلکی • قودی عالمده بنی افتاده بی دستگیر
ده که بر صاحب کرم عالی تبار اکسلکی نثر بو حالت عجیبه بیله کانه عالم بر علمه
داخی وار مشدی • ویاخود لعل الله یحدث بعد ذلک امرا فحواسی ظاهر
اولوب عالمه بر خلق جدید کلمشدی بیت بو فتنه لر علامت آخر زمان کبی
یارب بو دور فتنه زمانندن الامان نثر وتدوینات افاضل سلف •
انظار قوابل ایله منظور ومشرف اولمزوبا رسوی معارفده بیع من
یزید اولان کلام لآلی انتظام قیمت ورغبت وبها بولمز اولمشدی •
بیت
کیمسه دیوان ورساله المز اولمشدی اله • کیمسه نغمزدی یوزینه خمسه وشهنامه نک
نثر وبالجمله سایر فنوندن قطع نظر نظم وانشانک • وفرس ولغز ومعمانک •
دفتری دور لمش وعدم رغبتدن ایادی جور دورله افواه سخنوران
زمانه مهر صمت وسکوت اورلمشدی بیت اهل دلی درجه عالم غماند
معرفتی در کل آدم غماند نثر نکته سی ثبوت ووجود بولوب جمله اهل
دنیانک یاننده دنیادن غیری پرستنه نک حیز وجودی • وطالبان
دنیانک کمال میل ورغبتلرندن غیره پرستش وسجودی یوغدی • کویاکه
اصنام امتی من الذهب والفضه شاننده وبو قومک افعالی
بیاننده در ع یعنی سوسه کشی معبودی اولدر ان لکل قوم فتنة وفتنة
امتی المال حدیثنک مفهوم معهودی زمانمزده بولنمش • وعین تحقیق ایله

معاینه

معاینه شهود اولنمش • در لابد فقیر وغنی وشریف ودنی فقیرها
حیران وغنیها سکران مفهومنجه حرص وسوای دنیا ایله دامن درمیان
ایدوب تشویک بویان کبی دنیای دونک متصل جست وجو ایدنده •
ونک وپوینده تجدد وطالبلری • ومحب وراغبلری اولوب نه زهد وتقوایه
سوید الرنده میل وسوداری • ونه احوال اخرادن ذره قدر پروالری واردر •
ع یانلرنده کویا مثبت دکلدر آخرت نثر وقتلرنده دولت ابدی
دیدکلری مال وجاه • وسعادت سرمد دیدکلری مکنت ودستگاه • وفقر و
قناعت یانلرنده مذموم ومستکره وکناه نظم
بولارک عقلن المش فکر دنیا • قومامش دللرنده خوف عقبا
دین ایمان ملک ومال اولمش بولاره • عجایب مکر وحال اولمش بولاره
بیزی عشق اهلنه یار ایله یارب • قلانن ضد واغیار ایله یارب
الهی بیزی عشق اهلندن ایله • جهان سوداریله قومه بویله
جهان سوداری قوتی هوادر • سنک عشقکدن ارتوغی هبادر
کیمه جنت کیمه اقبال دولت • لطیفی قو لکه ذره عنایت
نثر عجب بودر که تجملات جهان بدمهره آشفته • وزیور تزویرنه الفته
اونلر حب الدنیا رأس کل خطیئة بلمزلر • والشهرة آفة حدیثنه نظر
قلمزلر کبی قطعه بونه غفلتدر که جان ودلک • ماسوا سوکوسیله طیطلودر

کرچه چوقدر کناهک انواعی • حب دنیا بو جمله‌دن اولو در نثر حطام
دنیایه زمانه خلقی بر درجه‌ده حریص • و آلایش و آرایشی بونلری
بر مرتبه‌ده تحریص ایتمشدر که سیأتی زمان علی امتی همتهم بطونهم
دینهم دراهمهم معناسی عالمده ثابت و ظاهر اولوب هر کسک
محبوب القلوبی درهم و دینار • و محبوب و مطلوبی مزخرفات دنیای
غدار اولمشدی نظم زر ایدی خلق دنیانک مرادی
زر اولمشدی بولارک اغزی دادی • دم اورمزدی کمسنه معرفتدن
اثر یوغیدی روحانی صفتدن • وداع ایتمشدی خلقه علم و عرفان
معارف دفترن درمشدی دوران • جهان مشعوف اولوب مال و مناله
کمسنه میل ایتمزدی کماله • کوکللردن کیدوب هم رحم و شفقت
یوغیدی کمسه‌ده قطعا مروت • غلیظ و سخت ایدی شول همه عالم
دمور اورس اولمشیدی قلب آدم • اونتدیلر چوقی لایزالی
یقیندر بلکه بو قومک زوالی • برادر بردخی درحال عالم
دکلدر بو اوسن کوردوک آدم • تغیر ویرسه ملکی ملکه مالک
لعل الله یحدث بعد ذلک • ارشدی وارسه اشراط ساعت
انک آثاری در هب بو علامت • جهان چون فتنه‌لرله اولدی بدحال
عجب در تیز خروج ایتمزسه دجال نثر غالبا زمانه قومندن صغیر و کبیر و حرص و

هوایه

هوایه مبتلا و اسیر اولوب • فعللرندن تغییر ایتدکلری ایچون حضرت خالق
قدیم و قدیر ان الله لا یغیر ما بقوم حتی یغیروا ما بانفسهم مقتضاسنجه
میان خلایقدن ممدوح و مرغوب اولن خصایل و صفاتی بقیه برکات و
حسناتیله سوی سمایه رفع ایتمشدر • بو سببدن اخلاق حمیده • و شمایل
پسندیده عامهٔ انام • و تامهٔ ایتلم خواص و عوام • بینلرندن کلیا کتمشدر •
بیت نفسی حالن قول ایتمسه تغییر • لطفی تغییر ایلمز تقدیر نثر پس بو نمط و
نسق اوزره • ایام یوما فیوما تنزل ایتدکده • ترفع و ترقیده در • خلق
سوی خلقله سباع طباع اولوب • بر برینه حقد و حسددن کرکانه
نظر ایدرلر • و اهانت و خیانتله بر برینی یک اوررلردی بیت
دور نکر کز سر نامردی • بر حذر است آدمی از آدمی نثر لطف و مروت
نهادلرندن دور • و رحم و شفقت فوادلرندن بعید و مهجور بیت
افسانه اولدی دینده احسان کرم • هر کیمه کم کرم دیسک ایدر که بن کرم
نثر لاجرم سپهرک بو تأثیر دلکیرندن خلق عالم سرد و بارد طبع
پژمرده دل • و افسرده خاطر • و اسیر آرایش صورت ظاهر اولوب • و اسرار
عرفان و معانی نظردن اسافل و ادانی‌دن محجوب • عالم معنیده مکونه
واروب من صمت نجا قلعه‌سن تحصن ایتمشدی مصرع
کتدی معنی زمان صورتدر نثر لابد بو حال پر ملالدن طبیعت کلال و کسلان

عارض اولوب شول قدرت که تحت قوتده مستجمع و شول استطاعت که
مکان امکانده مستمکن ایدی انی اخراج و استخراج ایدوب بو خصوصده
اکا مراد مجه بذل مقدور و سعی مشکور رایده مدم و شول اسلوب مرغوب
که صفحهٔ ضمیرمده تصویر و ترسیم اولمشدی اول اطوار و طرز اوزره کتیرمدم
بلکه زمانه نک بو حالتی و فضل و هنره عدم رغبتن کوروب عبث
سعی کوششدن و بیهوده جهد و جوششدن نه حاصل اولور دیوب
نظم و انشا جریدهسن دریده و امید و امل قصیدهلرن قصر و بریده
و متعال اقاله خامهٔ سنک زبانن شکسته و قیل و قال دواتنک دهانن
بسته قلوب من بعد عهد و یمین ایتدم که نظم و انشادن بر مصرع و
فقره دیمیم و اکابر زماندن برینه قصیده و رساله دیوب منافع و
مناصب طمع ایتمیم ع چون یوق اشیدر نولور دیمکدن بیت
در جهان اهل کرم نایاب چون عنقا شدند • اهل همت را بود تا قاف قناعت
فرض و عین • زیرا بو امیدا ضمانی یوقدر که واسطهٔ فضایل برله برود
کامل بیکس ناموله ملتمس بولوردن حاصل ایدوب اعیان
زماندن برینک منظوری اوله و فرط فنون معارف مال و کثرت فضل و
کمالله فی الجمله انتفاع و التفات کوروب اعتبار بوله بیت
سندک یوق نه سود ایدر فضلک • سندک وار کمالی نیلرسن

خلاصه

نثر خلاصة النحوی و نهایة المعنی اولدر که دورک دناءت و شآمتی
وسایط السنه اقلامله شرح اولنمز و تقریر و تعبیرله نهایت
و غایت بولنمز لاجرم بو افقر و احقر دخی روزگارک معکوس و مقلوب
احوالندن متألم و متضجر اولوب ع دل آزرده را سخت باشد سخن
اتنغاسنجه فور حیرتمدن و افر شکایتلر و کمال ضجرتمدن قصهٔ
پر غصه می یازوب حالمی حکایتلر ایتدم ع لا بد اهل درد اولن درد
درونن شرح ایدر آخر الامر کتاب مرقومک سبب تألیفنده سابق
الذکر اولان یار قدیمک الحاح و ابرامی و التماس و اقدامی ایله چار
و ناچار بو اوراق پریشانی جمع ایدوب مهما امکن اتمامه و آخر
اختتامه یتیشدردم بو امید و رجا ایله که اخوان عرفانک بو کتاب
شریفن خطابه توجه نظرلری واقع اولدقده وسعت اخلاق کریمهلری
والطاف و عطایای عمیمهلری مقتضاسنجه بو عبد ضعیفی یعنی که عبد
اللطیفی حق رحمتیله یاد و جان حزینن خیر دعادن شاد ایدهلر قطعه
دعادن یاد ایدن جان حزینم • جهان دارندن ایمانیله کتسون
دعا اولمز سه باری جان و دلدن •
دیه لطف ایلیوب حق رحمت اتسون •

تمت فی اوایل ربیع الآخر
سنه ۹۵۸

م